

**Molnár Gábor Óvoda, Általános Iskola,
Szakiskola, Készségfejlesztő Iskola és
Egységes**

Gyógypedagógiai Módszertani Intézmény

Pedagógiai Program

2023.

1. Az intézmény nevelési programja.	8
1.1. A nevelő-oktató munka pedagógiai alapelvei, céljai, feladatai, eszközei, eljárásai. ..	8
1.2. A személyiségfejlesztéssel kapcsolatos pedagógiai feladatok.	18
1.3. Az egészségfejlesztéssel kapcsolatos pedagógiai feladatok.	25
1.4. A közösségfejlesztéssel kapcsolatos pedagógiai feladatok.	35
1.5. A pedagógusok helyi feladatai, az osztályfőnök feladatai.	38
1.6. A kiemelt figyelmet igénylő tanulókkal kapcsolatos pedagógiai tevékenység.	40
1.7. Az intézményi döntési folyamatban való tanulói részvételi rendje.	48
1.8. Kapcsolattartás a szülőkkel, tanulókkal.	49
1.9. A tanulmányok alatti vizsga vizsgaszabályzata.	52
1.10. Az iskolaváltás, valamint a tanuló átvételének szabályai.	57
1.11. A felvételi eljárás különös szabályai.	58
1.12. Integráció, inkluzív nevelés.	58
2.1. Óvodai ellátás.	61
2.2. Iskolai képzés (enyhe értelmi fogyatékos tanulóknak).	61
2.3. Iskolai képzés (közepesúlyos értelmi fogyatékos tanulóknak).	64
2.4. Fejlesztő nevelés-oktatás halmozott fogyatékos tanulóknak.	65
2.4. 3.Fejlesztő szakasz.	66
2.5. Utazó gyógypedagógusi hálózat.	66
2.5.1. Az utazó gyógypedagógusi munka jellemzői.	68
3. Az intézmény helyi tanterve.	71
3.1. A választott kerettanterv megnevezése.	71
3.2. A választott kerettanterv feletti óraszám.	71
3.3. Általános iskola enyhe értelmi fogyatékosok.	71 3.5.
Általános iskola – közép súlyos értelmi fogyatékosok.	94
3.6. Készségfejlesztő iskola.	97
3.8. A Nemzeti alaptantervben meghatározott pedagógiai feladatok helyi megvalósítása	118
3.9. Mindennapos testnevelés.	141
3.10. Pedagógiai és egészségügyi célú rehabilitáció, rehabilitáció az óvodai, általános. iskolai és a szakiskolai szakaszokban.	143
3.11. A választható tantárgyak, foglalkozások és a pedagógusválasztás szabályai.	151
3.12. A tanulók esélyegyenlőségét szolgáló intézkedések.	151
3.13. Esélyegyenlőségi munkatárs:	152
3.14. Az iskolai beszámoltatás, az ismeretek számonkérésének követelményei és formái	

.....	153
3.15. A csoportbontások és az egyéb foglalkozások szervezési elvei.....	162
3.16. A tanulók fizikai állapotának, edzettségének méréséhez szükséges módszerek. ..	162
3.17. Az intézmény egészségnevelési és környezeti nevelési elvei.	165
3.18. A tanulók jutalmazásának, magatartásának és szorgalmának értékelési elvei.	180
4. Fejlesztő nevelés-oktatás.	186
4.1. Az oktatás tartalma az AST koncepció alapján.....	189
4.2. Foglalkozások (tantárgyak), tematika.	205
4.3. Értékelés.	222
4.4. Pedagógiai program végrehajtásához alkalmazható eszközök, felszerelések.	222
6. Az óvoda nevelési programja.	226
6.1. Az óvoda programja.	227
6.2. Nevelési koncepció.	229
6.3. Nevelési területek.	235
6.4. Az óvodai élet megszervezése.	244
6.5. Készségfejlesztés a célzott foglalkozásokon.	245
6.6. Ellenőrzés, értékelés.	255
6.7. Kapcsolatok.	256
6.8. Gyermekvédelmi feladatok.	257

Mellékletek

2011. évi CXCV. törvény a nemzeti köznevelésről

„3. § (1) A köznevelés középpontjában a gyermek, a tanuló, a pedagógus és a szülő áll, akiknek kötelességei és jogai egységet alkotnak.

(2) A köznevelésben a nevelés és oktatás feladatát a gyermek szülei, törvényes képviselői megosztják a köznevelési intézményekkel és a pedagógusokkal. E közös tevékenység alapja a bizalom, az intézmény és a pedagógusok szakmai hitele.”

Bevezető

Intézményünk szellemiségét meghatározza az ENSZ gyermeki jogokról szóló egyezménye 23. cikke.

1. **Hisszük**, hogy a „szellemileg vagy testileg fogyatékos gyermeknek emberi méltóságát biztosító önfenntartását előmozdító, a közösségi életben való tevékeny részvételt lehetővé tevő, teljes és tiszta emberi életet kell élnie,”

2. **Elismerjük** a „fogyatékos gyermeknek a különleges gondozáshoz való jogát, és a rendelkezésre álló forrásoktól függő mértékben, az előírt feltételeknek megfelelő segítséget” biztosítunk az eltartó szülőknek.

3. **El kell érünk**, hogy a „fogyatékos gyermek valóban részesülhessen oktatásban, képzésben, egészségügyi ellátásban, gyógyító nevelésben, munkára való felkészítésben és szabadidős tevékenységben oly módon, hogy ezek biztosítsák személyisége legteljesebb kibontakozását kulturális és szellemi területen egyaránt.”

A 2011. évi CXCV. törvény a nemzeti köznevelésről 47.§-a értelmében:

47. § (1) A sajátos nevelési igényű gyermeknek, tanulónak joga, hogy különleges bánásmód keretében állapotának megfelelő pedagógiai, gyógypedagógiai, konduktív pedagógiai ellátásban részesüljön attól kezdődően, hogy igényjogosultságát megállapították. A különleges

bánásmódnak megfelelő ellátást a szakértői bizottság szakértői véleményében foglaltak szerint kell biztosítani.

(3) A sajátos nevelési igényű gyermek óvodai nevelése, tanuló iskolai nevelés-oktatása, továbbá kollégiumi nevelése az e célra létrehozott gyógypedagógiai nevelési-oktatási intézményben, konduktív pedagógiai intézményben, óvodai csoportban, iskolai osztályban, vagy a többi gyermekkel, tanulóval részben vagy egészben együtt, azonos óvodai csoportban, iskolai osztályban (a továbbiakban: a sajátos nevelési igényű gyermekek, tanulók - külön vagy közös vagy részben közös - nevelésében és oktatásában részt vevő óvoda és iskola, kollégium együtt: gyógypedagógiai nevelésben, oktatásban részt vevő nevelési-oktatási intézmény) történhet.

Intézményünk 1975. január 1-től önálló intézményként működik. Tanulói és óvodai jogviszony csak érvényes országos, illetve Veszprém Megyei Pedagógiai Szakszolgálat szakértői vizsgálata és véleménye alapján történő jelentkezés után, felvétel vagy átvétel útján jön létre.

Ebben az értelemben iskolánk „bemenet szabályozott” intézmény. Pedagógiai programunkat, helyi tantervünket meghatározza az a tény, hogy sajátos nevelési igényű: enyhe, közép súlyos értelmi fogyatékos, súlyosan-halmozottan fogyatékos és autista gyermekeket nevelünk, oktatunk szegregált intézményben, valamint egyre bővülő körben ellátjuk az integráltan oktatott sajátos nevelési igényű tanulókat azokban az iskolákban, ahol nem rendelkeznek megfelelő végzettségű gyógypedagógussal.

Pedagógiai programunk oktatási részét a sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának tantervi irányelvei határozzák meg. Kiemelt helyen kezeljük tanulóink készség és képesség fejlesztését, a tanulók értelmi fejlesztésének biztosítását, valamint munkára való felkészítését, illetve munkára alkalmassá tételét a személyiségfejlesztés eszközeként.

Jogszabályok a Pedagógiai program megalkotásához

- 2011. évi CXCV. törvény a nemzeti köznevelésről
- 501/2013. (XII. 29.) Korm. rendelet a nemzeti köznevelés tankönyvellátásáról szóló 2013. évi CCXXXII. törvény egyes rendelkezéseinek végrehajtásáról
- 17/2014. (III. 12.) EMMI rendelet a tankönyvvé, pedagógus-kézikönyvvé nyilvánítás, a tankönyvtámogatás, valamint az iskolai tankönyvellátás rendjéről
- 2019. évi LXXX. törvény a szakképzésről

- 110/2012. (VI. 4.) Korm. rendelet a Nemzeti alaptanterv kiadásáról, bevezetéséről és alkalmazásáról
- 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet a nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról
- 12/2020.(II.7.) Korm.rendelet a szakképzésről szóló törvény végrehajtásáról
- 229/2012. (VIII. 28.) Korm. rendelet a nemzeti köznevelésről szóló törvény végrehajtásáról
- 15/2013. (II. 26.) EMMI rendelet a pedagógiai szakszolgálati intézmények működéséről
- 1997. évi XXXI. törvény a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról
- 326/2013. (VIII. 30.) Korm. rendelet a pedagógusok előmeneteli rendszeréről és a közalkalmazottak jogállásáról szóló 1992. évi XXXIII. törvény köznevelési intézményekben történő végrehajtásáról
- A tanév rendjét mindenkor meghatározó BM rendelet

Az intézmény arculata

Az intézmény **feladata**: Ajka vonzáskörzetében élő, értelmileg sérült, sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai, iskolai nevelése, oktatása, habilitációja.

Legfőbb **célkitűzésünk**, hogy minden gyermek elérje adottságai maximumát. Ennek eszköze a tanulók képességfejlesztése, a habilitáció, a rehabilitáció, az általános műveltség megalapozása, a munkára való felkészítés az életkoruknak és egyéni képességeiknek megfelelően. Kiemelten:

- képességfejlesztés egyéni és kiscsoportos formában,
- differenciált, szükségletekhez igazodó segítségnyújtás a képességek fejlesztése során,
- hiányosan működő képességek korrekciója valamennyi területen és osztályfokon,
- terápiás eszközök, eljárások alkalmazása a tartós tanulási akadályozottságot, magatartási zavart mutató tanulók fejlesztésében,
- eredményes társadalmi beilleszkedés feltételeinek megteremtése,
- tanulók felkészítése a továbbtanulásra, továbbképzésre, munkára,
- önálló életvezetési technikák elsajátíttatása, gyakoroltatása,
- személyiség gazdagítása az önfogadással, a mások elfogadásával, a toleráns magatartással,
- általános emberi értékek, társadalmi normák elsajátíttatása, azonosulása ezekkel az értékekkel, - a tanulók érdekeinek védelme, a gyermekek és az ifjúság védelme
- szakmai vizsga sikeres letétele, munka világára való felkészítés

Mindehhez olyan iskolai légkört teremtünk, amelyben a gyermek jól érzi magát, ahol az emberi, a társas kapcsolatok a kölcsönös tiszteleten alapulnak, ahol minden tanuló teljes értékű emberként élheti meg önmagát, különösségét, miközben a másik másságát is elfogadja.

1. Az intézmény nevelési programja

1.1. A nevelő-oktató munka pedagógiai alapelvei, céljai, feladatai, eszközei, eljárásai

Általános elvek

A kötelező iskoláztatás általános tartalmi szabályozásának kiterjesztése a sérült tanulók nevelésére és oktatására azon alapul, hogy ők is ugyanabban a kultúrában, emberi közösségben élnek, mint ép társaik. A közös tartalmi elemek biztosítják, hogy az intézményünkbe járó gyermekek is elsajátíthassák az alapműveltség leglényegesebb elemeit, iskolaváltás esetén egy másik iskolában is folytathassák tanulmányaikat, s ha képességeik engedik, képessé váljanak továbbtanulásra, szakképzésre.

Az intézményben folyó nevelő-oktató munka pedagógiai alapelvei

Tanulóink iskolai fejlesztésénél figyelembe vesszük a tanulási nehézségeiket, sajátos nevelési szükségleteiket, amelyek kielégítéséhez határozzuk meg a célokat, a fejlesztési tartalmakat és eljárásokat. Mindehhez igazítjuk az intézmény belső életét, szerkezetét, a kiegészítő közszolgálati feladatokat.

Az egyéniesített nevelés differenciált tartalmakban, módszerekben a tanórákon, a kiscsoportban, az egyéni fejlesztő és a rehabilitációs órákon valósul meg.

Optimális bánásmóddal a tanulásban/értelemben akadályozottság miatt kedvezőtlen alapokkal rendelkező tanulók fejlesztése eredményhez vezet. A sajátos elvek, célok és tartalmak, de a szervezeti keretek is az értelmi fogyatékos tanulók érdekeit szolgálják.

Tanulóink adottságai között sok a nevelés szempontjából kedvezőtlen elem, ezért a többségi iskolák módszerei, eljárásai náluk nem járhatnak megfelelő eredménnyel, csak a szükségletehez igazított gyógypedagógiai megsegítés, amely figyelembe veszi a testi-lelki állapotokban rejlő nevelést nehezítő tényezőket.

Az értelmi fogyatékosokkal küzdő tanulók esetében

A tanítás-tanulás folyamatának alapelvei olyan általánosan érvényesülő tételek, amelyeket minden nevelőnek érvényesíteni kell nevelő-oktató munkájában. Intézményünkben az általános pedagógiai alapelvek sajátos módosulásait használjuk.

Az oktatás nevelő hatásának elve annak kihangsúlyozását és előtérbe állítását jelenti, hogy minden ténykedés, amelyet az oktatás címszó alá sorolunk, nemcsak későbbi emberformáló hatásaiban,

hanem közvetlen konkrétságában is **összekapcsolódják nevelési céljainkkal és feladatainkkal**. Ez a kapcsolat állandó és egymást erősíti.

- Az **érthetőség (elve)** különösen hangsúlyozott iskolai oktatásunkban. Mindaz, amit bemutatunk, leírunk, elmondunk, megtetettünk a gyermekkel, kell, hogy erejükhöz, képességükhöz mért legyen. Az érthetőség másik kívánalma az **egyszerű, világos nyelvhasználat**. Ez nem szaktárgyi, hanem pedagógiai természetű. Pontosan mérlegelni, hogy mi az, amit képesek megérteni, és melyek azok az eszközök, amik ezt elősegítik.
- A **szemléletesség (elve)**: elősegíti a valóság helyes megragadását, a beszéd tartalommal való megtöltését, a gondolkodás és beszéd közti zavarok leküzdését. A szemléletesség korszerű értelmezése a **cselekvésre, a tevékenységre építést** jelenti. Megkönnyíti a tanulók megismerő tevékenységét, elvezet a gondolkodás és a beszéd korrekciójához.

Ez megkívánja:

- a valóságos környezettel való első találkozás természetes környezetben történjen.
- tárgyak tulajdonságait cselekvésben, a kiválasztott részről szerzett tapasztalatokkal szemléltessük. (pl formákat megtapintja, ízeket megkóstolja)
- ne zsúfoljuk túl a szemléltetési lehetőségeket.
- A **motiváció (elve)** a cselekvésre készítető indítékok összessége, rendszere. A mi tanulóinknál permanensen kell hatnia a folyamat minden mozzanatában. Ezt elsősorban nevelési eszközökkel tudjuk biztosítani. Fontos, milyen a pedagógus beállítódása a gyermekkel, a feladatokkal. A csoportlégkör, **szeretetteljes bánásmód**, mennyire igazságos a védtelen, sérült gyermekkel. Serdülőkorban már megjelenik bizonyos feladattudat, a közösséghez tartozás érzése, egyfajta tudásvágy ebben a szűk ismereti körben, amelyben biztonságosan mozog.
- **Differenciált foglalkozás elve**: A foglalkozások szervezése, a tananyag lebontása egy- egy csoporton belül is, még további lebontásra, egyéni lehetőségekre, adottságokra kell végezni. Minden tanulónak biztosítani kell az önmagához képest való optimális fejlődés lehetőségét. Ehhez egyéni fejlesztési terv készül.

Az iskolai nevelés-oktatás feladatai, céljai

A központi idegrendszer károsodása akár örökletes, akár környezeti tényezők hatására jön létre, fejlődési zavart okoz. Az eltérés mennyiségi szempontból mérhető, minőségi szempontból leírható. A gyógypedagógusnak rendelkeznie kell azzal a szakmai tudással, amellyel megfelelő diagnosztizálás után képes sérülés-specifikus, az egyéni fejleszthetőséghez igazodó szakszerű gyógypedagógiai munkára.

A fogyatékoságok hátterében meghúzódó organikus károsodás felfedezése, azok értelmezése nem csak differenciáldiagnosztikai, hanem anatómiai, kórtani ismereteket is igényel. A gyógypedagógusnak tudnia kell, hogy a rendellenes fejlődés megzavarja a személyiség alakulását is. Csak speciális pszichológiai ismeretek birtokában lehet képes arra a szakember, hogy hatékony fejlesztő tréningeket alkalmazzon a terápiás munkájában.

Nem elhanyagolható ismeretet igényel a családokkal való kapcsolattartás. A sérült gyermek a családban speciális helyzetet teremt. Gyakran kell oldani a rejtett büntudatot, a környezetet, a világot „kárhóztató” agresszivitást, a valóság és realitás elutasítását, a bizonytalan jövőkép miatti aggodást.

A gyógypedagógus általában a szakértői javaslatban, szakvéleményben „találkozik” először a gyermekkel. A szakvéleményből ki kell olvasni mindazokat az anamnesztikus és diagnosztikus adatokat, amelyek a gyermekről való speciális ismeretet jelentik. A diagnózis helyes értelmezésétől is függ a gyógyító-nevelés, amely segítségével a sérülés-specifikus fejlesztés megvalósítható. Az is nagyon fontos, hogy mely képességeket nem érintette idegrendszeri károsodás, hiszen erre épülhet a korrekciós gyógypedagógiai tevékenység, ugyanakkor a későbbi életút megtervezését, a pályaorientációs munkát is megkönnyíti. A **tanulásban akadályozott** gyermekekre általában jellemző az intelligencia globális csökkenése.

E mérhető mennyiségi változás minőségi jellegű eltérést is okoz a személyiségfejlődésben, beszédfejlődésben, motoros készségekben és a gondolkodási funkciók területén. Jellemző a tanulásában akadályozott gyermekekre az önálló tanulás, ismeretszerzés elsajátításában tapasztalható elmaradás vagy zavar. Az egyenetlen fejlődési mutatókból következik, hogy bizonyos funkciók épek, míg mások elmaradottabbak. A fejlesztés, képzés ehhez igazodik.

A **középsúlyos értelmi fogyatékos** tanulók igen eltérő egyéni adottságokkal bírnak, fejlesztésük során egyénenként is eltérő nevelési, oktatási igények és szükségletek jelentkeznek. A fejlesztés szokásos útjait, módszereit jelentősen módosítja a kommunikáció és a beszéd

fejlődésének sajátos útja, a megismerő funkciók késleltetettsége, a lassúbb tanulási tempó, a figyelem ingadozása, az alacsonyabb fokú terhelhetőség.

A tanulók eredményes fejlesztése - együttműködve a gondviselőkkel - folyamatos, egymásra épülő gyógypedagógiai tevékenységet igényel. A nevelésnek elsődlegesen a kommunikációs és szocializációs képességek, a pszichés funkciók fejlesztését és a mozgásállapot javítását kell biztosítani. A sikeres tanítás-tanulás feltétele a jól átlátható, tagolt és ösztönző tanulási környezet, a kis lépésekben történő haladás, a gyakori ismételtes.

A gyógypedagógiai nevelésnek támaszkodnia kell a tanulók meglévő képességeire, pozitív tulajdonságaikra és érzelmi kötődéseik gazdagságára.

A nagymértékű egyéni különbségek miatt a tanulócsoporthoz összetétele rendkívül heterogén lehet. Ez a tanulók képességeihez igazodó egyéni fejlesztési programok, pedagógiai többlétszolgáltatások (habilitációs, rehabilitációs foglalkozások, gyógytestnevelés, logopédia, különféle terápiák) biztosítását teszi szükségessé.

A középsúlyos értelmi fogyatékos tanulók oktatásának és nevelésének legalapvetőbb célja a szociális beilleszkedés megvalósítása.

Középsúlyos értelmi fogyatékos tanulók esetében

Pedagógiai programunkat meghatározza az a tény, hogy középsúlyos értelmi fogyatékos gyermekeket is nevelünk.

Tanulóink személyiségfejlődését akadályozza a maradandó idegrendszeri károsodás, a tartós testi-lelki állapotváltozás. Mindezek konkrétan is megfigyelhető és mérhető fejlődésbeli elmaradást okoznak ép kortársaikhoz viszonyítva. A nevelhetőség szempontjából nagyon eltérő egyedi adottságok miatt a személyiség fejlesztésében egyenként is eltérő nevelési igények és szükségletek jelentkeznek.

Az átlagos nevelhetőségnek – az idegrendszeri károsodás, a tartós testi-lelki állapotváltozás mellett – további akadályai is lehetnek, például az ingerszegény szociális környezet. A felsoroltak együttesen, az értelmi fogyatékosághoz társuló személyiségváltozásokat is okozhatnak. A tanulók eredményes fejlesztése folyamatos, egymásra épülő gyógypedagógiai segítségnyújtást, a szülői házzal összhangban lévő nevelést igényel. A nevelésnek elsődlegesen az alapvető pszichés funkciók, a megismerő tevékenység és a kommunikációs képességek fejlesztését, a mozgásállapot javítását a gyógypedagógia eszköztárával kell elérni.

Optimális fejlesztést csak az egész életre szóló védő-irányító, de az önálló személyiséget is kibontakoztató nevelés biztosíthat, amely törekszik a képességeik maximumának elérésére. A középsúlyos értelmi fogyatékos tanulók iskolai fejlesztésében *jellegzetes nevelési nehézségek* jelentkeznek:

- Nem fogyatékos kortársaikhoz viszonyítva, a tanulásukban mennyiségi és minőségi különbségek vannak, ezért a többségi iskoláztatás általános rendjébe nem tudnak beilleszkedni.
- A szenzoros és mozgásos közlések befogadására fogékonyabbak, a verbális tanulás nagyon nehezen alakul ki. Ezért csak képi szemléletes rávezetéssel, a cselekvésbe ágyazott ismeretszerzéssel mutatható fel eredményesebb fejlesztés.
- A tanulási tempó, a bevésés jelentős változása, a bizonytalan megőrzés, a pontatlan felidézés miatt a fejlesztésnél több időre és sok gyakorlásra van szükségük.
- Erősen kötődnek a tanulási helyzetekhez, szokásokhoz és személyekhez. A tanultakat csak konkrét gyakorlati helyzetben tudják alkalmazni.
- Az ismeretszerzés, feldolgozás és alkalmazás során vezetésre, segítségre, erős irányításra szorulnak. Tanulásukban, ismeretszerzésükben rövid idejű odafordulás, tevékenységi kedv tapasztalható. A figyelemkoncentráció zavara miatt a külső ingerek könnyen eltérítik őket.
- A szociális képességek területén jelentkező zavarok (pl. a normakövetés képességének zavara, a kooperatív készségek hiánya, a kritikátlanság, az önfegyelem hiánya, kommunikációs zavarok) együttesen a fejlesztést-nevelést nehezítő tényezők. A gyógypedagógiai nevelésnek támaszkodnia kell a tanulók pozitív tulajdonságaira, a felnőttekhez fűződő erős kötődésre, érzelmviláguk gazdaságára, tartósságára, valamint azokra a képesség előnyökre, amelyek aktiválása dinamikusabb fejlődést eredményezhet például az ábrázolásban, kézimunkában, házimunkában vagy a mozgásban és a sportban.

Célok

Tanítványainkat saját képességeikhez és adottságaikhoz igazodva a legteljesebb mértékben felkészíteni a társadalmi beilleszkedésre.

Elemi ismereteket közvetítése, alapvető képességek és alapkészségek fejlesztése.

Képesség saját személye megtapasztalására és az életbe vetett bizalom felépítésére.

Képesség az önmagáról való gondoskodásra, és saját létének biztosításához való

hozzájárulásra.

Képesség arra, hogy környezetében kiismerje magát, tájékozódjon benne.

Képesség arra, hogy a közösségben tájékozódni, alkalmazkodni, beilleszkedni, a társak közt helyt állni tudjon.

Képesség az őt körülvevő közvetlen tárgyi környezet formálására, alakítására.

Olyan személyiségfejlesztés, amelyben a sérült gyermek kialakítja sajátos arculatát, életmódját megéli.

Olyan értékek közvetítése, amelyet a világról és saját életéről magukénak vallhatnak.

Olyan közösségfejlesztő morális magatartás és tevékenységforma alakítása, amely értékóvó magatartást, segítőkészséget és fegyelmezettséget alakít ki.

Olyan – a tanulás során alakítható – önfejlesztő, ismeretszerző tevékenység kialakítása, amely önmagukra és a környezetükre irányuló esztétikus és egészséges életmód, magatartásmód nyomait tükrözi.

A sérült képességek terápiás, kompenzáló korrekciós nevelése, az épen maradt képességek maximális fejlesztése.

Egyénekre szabott, differenciált speciális képességfejlesztés (logopédia, egyéni fejlesztés tanórai differenciálás, szakköri tevékenység).

Kiemelt szerepet kell biztosítani a gyakorlat orientált ismeretnyújtás, munkára nevelés.

Társadalmi beilleszkedés elősegítése.

Olyan gyermekeket nevelni, akik boldog, boldogságra és munkára képes felnőttekké válnak.

Feladataink

Az **óvodai csoportban** a gyermekek beszédindítása, kommunikációs készségének kiépítése, szobatisztaságra szoktatás és az iskolai életre való felkészítése játékos tevékenységbe ágyazottan történik.

Az **általános iskolai egység** 8 évfolyamán a szűkebb környezetben mindennapi életfeladatok, élethelyzetek megoldására való felkészítés folyik. A nevelési – oktatási folyamat tartalma a közvetlen környezetben való tájékozódás, a kommunikációs készségek fejlesztése, valamint önmaga ellátási készségeinek fejlesztése.

Hangsúlyozott szerepet kap a személyes és szociális integrációra való felkészítés. A tárgyi tevékenységben megjelenő ún. kreatív foglalkozások, mint a játék, ábrázolás, ének- zeneritmika

igen kedveltek és eredményesek. A fejlődési zavarok hatásainak leküzdése – egyenként változóan – terápiás eljárások alkalmazását is igényli.

Szakiskolában a kötelező előkészítő évfolyam (9/E) után rész-szakképesítést szerezhhetnek tanulóink a 9-10. évfolyamon a következő szakmákban: textiltermék-összeállító, parkgondozó, számítógépes adatrögzítő, családelátó, intézménytakarító, hulladékválogató- és feldolgozó szakmában.

A **készségfejlesztő iskolai** egység biztosítja az életkezdéshez való felkészülést, az egyszerű betanulást igénylő munkafolyamatok elsajátítását.

A nevelő-oktató munka eszközei, eljárásai

A tanulás folyamata – függetlenül attól, hogy iskolai vagy nem iskolai keretben történik – a gyermekekben bekövetkező változás, mely akkor lehet csak eredményes, ha a pedagógus felismeri a gyermek önállóságának szerepét a tanulásban, és tudja, hol kell segíteni, hogy értékelsajátítás, és ne értéktagadás „következzen be”.

Arra kell törekednünk, hogy a gyerekek az elsajátítandó ismereteket, viszonyulásokat tevékenységgé alakítva, tevékenységbe ágyazva tanulják. Ez a tanulás „gyakorlat közeli”, a tanulásban akadályozott gyermekek számára szinte egyedüli lehetséges módja az ismeret elsajátításának. A gyermekek a tevékenység közben megtanulják a különböző

viszonyulásokat, attitűdöket, és az ezeket kísérő érzelmeket is. Az érzelmek tanulása (öröm, félelem, kíváncsiság, harag) önállóan és a gyógypedagógus által segített folyamatban, de kizárólag csoportban, társas kapcsolatban történhet. Ebből következik, hogy sikere nagymértékben függ a társas kapcsolatok minőségétől, a kommunikációs események szintjétől, nívójától. A gyógypedagógus türelme, kitartása mintakövetésre ösztönözheti a gyermekeket, ezáltal segíti az értékek tanulását, csökkentheti az elidegenítő tényezők hatását.

A gyakorlat-közeli, értékeket közvetíteni akaró és képes gyógypedagógia olyan nevelői attitűdöt kíván, amely segítségével a tanulásban akadályozott gyermek biztonságban érezheti magát a tanítás-tanulás folyamatában. E biztonságban elképzelhető és elfogadható a tévedés, a felejtés, a nemtudás is, de minden egyes gyermek számára elérhető közelségben van a siker is. A mindennapi gyógypedagógiai gyakorlatban a gyermek én-tudatának, énképének, társadalmi azonosságtudatának fejlesztése csak akkor lehetséges, ha a gyógypedagógus tudatosan épít a társtudományok eredményeire. Ezen ismeretek birtokában lesz képes a bánásmód-pedagógia

megvalósítására, segíteni tudja a gyermeket önmaga megtalálásában, társas kapcsolatainak kiépítésében, teljesítmény-lehetőségeinek realizálásában.

A **gyógypedagógus** olyan önismerettel bíró szakember, aki tisztában van tudásával, képességeivel, attitűdjével, nevelési stílusa megfelelő.

Elfogadja, hogy egy olyan intézmény pszichológiailag is orientált gyógypedagógusa, amely nyitott a környezetére, ismeri és elfogadja a sajátos nevelési igényű gyermekek változatos egyéni defektusait, képességeit, azokat tényyszerűen tudomásul veszi, és a gyógypedagógiai fejlesztő munka alapjának tekinti.

Tudja, hogy nem elegendő a tanórai differenciálás technikai elemeinek alkalmazása, hanem tudja azt, hogy az intézmény teljes pedagógiai rendszere, szervezete, létezési módja illeszkedik a tanulók érdekeihez, képességeihez, tanulási motívumaihoz.

Tevékenysége folyamat jellegű, és a kapcsolódási pontokon szervesen illeszkedik más pedagógusok, segítők, fejlesztők munkájához.

A pedagógiai humanizmus és optimizmus állandó kísérője a gyógypedagógus tevékenységének, ám ez nem vezethet parttalan, elnéző bánásmódhoz. A gyermek tisztelete és megbecsülése megkívánja a felelősségteljes korlátozást is.

Az általános elvek mellett a kollégák jelentős szaktudás birtokában vannak. Közösségünk tagjai folyamatosan képezik magukat, hogy a fejlesztő tevékenységek során széles paletta álljon rendelkezésre, mellyel elérhetik a kívánt eredményt. Munkájuk során eredményesen alkalmazzák a különböző fejlesztő módszereket, eljárásokat.

Az oktatási módszerek közül a frontális munka háttérbe kerül, differenciált feladatokkal, kooperatív technikákkal, csoportos munkaformával, az IKT eszközök használatával színesíti a tanítási órákat, felismerve, hogy a mai ingergazdag világban nehéz a gyermekek figyelmét csak verbális úton megtartani.

A középsúlyos értelmi fogyatékosokkal küzdő tanulók esetében

A nevelési módszerek a középsúlyos értelmi fogyatékosok pedagógiájában mindig sajátos, korrekciós irányultságot kapnak. Az alkalmazás során fontos a nagyfokú egyéniesítés, amit a nevelési helyzet, a gyermek személyiségfejlődésének, sérülésének különbözősége követel meg. Eltérő jegy továbbá, hogy erőteljes szerepet kap a nevelésben a külső ösztönzés és a

szoktatás a kialakulatlan, gyenge akaratú, fejletlenségük folytán erősen befolyásolható gyermekeknél.

Követelés:

A követelés teljesítése az akadályozott gyermekeknél nem annyira belső indítékokból, hanem felnőtthöz való ragaszkodásból, szeretetigényből ered, és vezet el a cselekvéshez.

Biztatás:

A nevelés állandó és alapvető módszere, alkalmazása mindig egyénhez szóló, és érzelmileg telített. A gyermek érezze, hogy ő is kívánja a sikeres végrehajtást.

Helyeslés:

Az akadályozott gyermeknek nem csak a jó végrehajtásáért jár helyeslés, hanem elég gyakran már magáért a cselekvés elkezdéséért is.

Dicséret:

A környezet, a szeretett személy elismerését, megértését az akadályozott gyermek jobban igényli, mint más gyermek. Nagyon fontos, amit helyesen csinál, azt elismerjük és megerősítjük.

Jutalmazás:

A fejlődés kezdeti fokán álló gyermek számára a jutalmazás legjobb formája a nevelő közvetlen elismerése. Jutalomnak számít valamilyen tevékenységbe való bekapcsolódás, szereplés.

Konfliktusok megoldása, távoltartás a helytelen cselekedetektől:

Nagy figyelmet kell fordítani, hogy megértsük, milyen, a gyermek állapotában gyökerező okai lehetnek a nevelési konfliktusoknak, és milyen helyzetek azok, amelyeknél különösen óvatossá kell lennünk.

a) Alternatív nevelési javaslatok:

- Törekedjünk a megelőzésre!
- Vegyük figyelembe a gyermek érzéseit, kívánságait!
- A nem reális követelményeinket vizsgáljuk felül!
- Kerüljük az azonnali, érzelmi töltetű reakciókat!
- Segítsük elő, hogy a gyermekek lássák mit, és hogyan kell csinálni!
- Érezzék, hogy segíteni akarunk nekik!

- Nevelési tanulságot és feladatot biztosítsunk, amelynek segítségével fény derül arra, hogy lehet a továbbiakban a konfliktust elkerülni.

Büntetés:

A büntetésnél motívum lehet olyan tulajdonság elítélése, amely társadalmi normáinkkal szemben áll (hazugság, rongálás, lopás stb.) de ezek megítélésével a középsúlyos értelmi fogyatékos gyermekeknél különösen körültekintőnek kell lenni. Minél sérültebb a gyermek, annál inkább az óvásnak kell helyet kapni a nevelésben.

Felügyelet, tiltás, ellenőrzés:

A **felügyelet**, az óvás különösen a kisebb gyermekek esetében szükséges, akik még nem tudják a szabályok értelmét felfogni, azokat személyekhez kötni. A nevelő jelenléte erősíti a szabálytudatot. A felügyelet következetessége, rendszeressége segít a gyermek szokásainak kialakításában, megerősítésében.

A **tiltással** óvunk olyan cselekedettől, melyet a gyermek öntudatlan naivitásban hajlamos elkövetni. A középsúlyos értelmi fogyatékos gyermek feledékeny, ki van téve a pillanatnyi impulzusok befolyásoló hatásának, így tiltás helyett esetenként az áterelés használata célszerűbb.

Az **ellenőrzés** jellegében más, mint általában, kevésbé számon kérő, inkább segítő, óvó, gondoskodó tevékenység.

Meggyőzés:

Az általános iskolai nevelésben ismert meggyőzőési formák jelentős részét vagy nem alkalmazhatjuk, vagy jelentősen módosítva azt. A meggyőzés nevelésünkben lassan érlelődő hatás, melynek első jeleit inkább a középső szakaszban tapasztaljuk, majd gazdagodik a felső szakaszban. A meggyőzés egyik legáltalánosabb formája az iskolában a környezet, a nevelő viselkedési **példája**. A példa azért is kerül központi helyre a gyermekek cselekedeteinek, érzelmüknek és akaratuknak a befolyásolásában, mert szívesen utánozzák a hozzájuk közelálló személyt. Gyakorlás és szoktatás:

A **gyakorlás** mint nevelési módszer a sokszor ismétlődő cselekvések folyamatát jelenti, amelyben a többi nevelési módszerrel összefüggésben alakítjuk neveltjeink személyiségét, erkölcsi tulajdonságát, magatartását, jó szokásait és küzdünk a hibás készségek, szokások ellen.

A **szoktatás** szerepe és jelentősége a középsúlyos értelmi fogyatékosok pedagógiájában sokkal nagyobb és központibb, mint az általános nevelésben. A fejlődésük során nagyon későn és szűkösen tudják cselekedeteiket belátással, átgondolással irányítani, emiatt számtalan kudarc éri őket, a jó szokások azonban biztos támaszt nyújtanak számukra.

Verbális eszközök:

- A középsúlyos értelmi fogyatékos gyermekek nevelésében – oktatásában az anyanyelv, főképpen az előbeszéd kialakítása, fejlesztése központi nevelési feladattá lép elő.
- A beszédállapot javítása, szintjének emelése a kognitív funkciókban elfoglalt helyén túl alapvetően a szociális, az érzelmi élet, befolyásoló állapot javításának feladata.
Segítségével enyhíthető, vagy megakadályozható az izoláció a közösségben.

Nonverbális eszközök:

- A nem szóbeli kommunikáció a szociális érzelmek közvetítésében játszik nagy szerepet.
Képessé kell tenni a gyermekeket a verbális kommunikáció használatán túl a metakommunikációs jelek értelmezésére, használatára is, úgymint:
- Arckifejezés
- Szemmozgás - Tekintet
- Testközelség, távolságtartás
- Testhelyzet, testtartás
- Mozdulatok, gesztusok
- Kulturális jelzések

Szociális technikák:

- A fizikai funkciók erősítése és gyakorlása, a kompenzációs technika fejlesztése (fizikai funkcionalitás)
- A mindennapi életben szükséges elemi készségek képzése és gyakorlása.
- Lehetőség, hogy az akadályozott is megismerkedjen a közelálló, vele kapcsolatba kerülő emberek életével.
- Érzelmek gazdagítása és megszilárdítása, hogy megtanuljon úrrá lenni indulatain.
- Segítsük elő, hogy önmagáról helyes képet alkosson, minél inkább tisztába jöjjön azzal, mire képes, és mi az, ami meghaladja az erejét.
- Olyan életstílusra készítjük fel, amelyben képes saját helyzetét elfogadni, melyben ő maga is elégedetten tud élni.
- Felkészítés a társadalmi szerepekre, a magánélet szerepeire, a konfliktusmentes kapcsolatépítésre, szocializációra.
- A befogadás, az elfogadás erősítése a szülőkkel, a családdal közösen.

- A humánus magatartásminták, szokások erősítése.

1.2. A személyiségfejlesztéssel kapcsolatos pedagógiai feladatok

Személyiségfejlesztés

Az értelmi fogyatékos tanulók sérülése a teljes személyiséget érinti, ezért munkánk rendkívül fontos része a személyiségfejlesztés, amely iskolai életünk minden területét átfogja. A személyiségben kialakult kisebb – nagyobb torzulások jellemzik neveltjeinket/tanulóinkat.

Ennek okai lehetnek elsődlegesek (a gyermekben lévő okok):

- sérült ismeretszerzési funkciók,
- nem megfelelően működő gondolkodási műveletek. Illetve másodlagosak (a környezet által kiváltott):
- elszenvedett kudarcok.

A tanítási órákon kívül kiemelt szerepet kap a személyiségfejlesztés például a következő területeken egy adott tanév vonatkozásában lehetőségeink szerint:

- színjátás, drámajáték
- háztartás, kézimunka
- tánc, illem, kommunikáció
- beszélgető sarok
- népi kismesterségek (agyagozás, szövés)
- környezeti és vizuális kultúra (szabad festés)
- helytörténeti, honismereti szakkör
- komplex művészeti terápia
- pályaorientáció
- témahét.

1.2.1. Személyiségfejlesztési lehetőségek pedagógiai szakaszonként

Alsó tagozat

Az alsó tagozatban kiemelt cél a megismerő képesség, az emlékezet, a figyelem fejlesztése az észlelés-képzalkotás folyamatain keresztül, a cselekvésszabályozás belső feltételeinek folyamatos kialakítása, fejlesztése, a beszéd formai és tartalmi oldalának megerősítése.

Gondolkodási képességek fejlesztése

Fejlesztési feladat a pontos érzékelés kialakítása: tárgyak, személyek, jelenségek felismerése, megnevezése, felsorolása.

-*Összehasonlítás*: tárgyak, tárgyképek tulajdonság szerinti összehasonlítása (szín, alak-forma, nagyság, mozgás, mennyiség) a feltárt lényeges tulajdonság alapján a hasonló és megkülönböztető jegyek többszempontú összehasonlítása.

-*Differenciálás*: tárgyak, személyek, jelenségek, mennyiségek csoportosítása a jellemzők alapján a jellemző jegyek említésével, megkülönböztetés minőség és mennyiség alapján, rendezés nagyság, szín, mozgás szerint.

A gondolkodási funkciók fejlesztése nem nélkülözheti az emlékezet, a figyelem, a koncentráció folyamatos fejlesztését. Az emlékezet személyek, tárgyak, szimbólumok megjegyzése, felsorolása, egymásutánisága, szerialitás fejlesztése, cselekedetekre, cselekvésre, történésre visszaemlékezés, tárgyakhoz, személyekhez kapcsolódó tevékenység felidézése.

Figyelem: egyszerű, majd bonyolultabb utasítások végrehajtása, meghatározott cselekvés elvégzése, gyors reagálás az utasításokra, többféle mozgás vagy cselekvés végrehajtása egymás után, összpontosítás a feladatra, céltudatos feladatvégzés, próbálgatás, önellenőrzés.

A motoros képességek fejlesztése

A motoros képességek fejlesztésének célja és feladata a testvázlat kiépítése, a különböző testhelyzetek tudatos érzékelése, változtatása, a testrészek mozgatása különböző testhelyzetekben, a saját testhez viszonyított irány- és térbeli helyzet felismerése. Finommozgás fejlesztése, írásmozgások egymásutánjai, mozdulatok gyakorlása, vizuomotoros koordináció kialakítása, nagymozgások lendületes végzése.

Egyensúlygyakorlatok, ügyességi gyakorlatok. Mozgáskivitelezés

– tempó, erősség, ritmus szerint.

Tér- és időbeli tájékozódási képesség alakítása

Térbeli hely és helyzet felismerése, megnevezése fent-lent, elől-hátul-középen. Térbeli helyzetek megfogalmazása, relációs szókincs fejlesztése.

Időbeli tájékozódás: történésekre, cselekvésekre visszaemlékezés – időpont, időköz, az idő ritmusa, a természet ritmusa, ritmikusan ismétlődő állapotok megfigyelése.

Kommunikációs képességek fejlesztése

A beszédindíték, a beszédkezdő fokozása, ösztönzés a kommunikációra. A beszéd technikai részének fejlesztése beszédmintával, gyakorlatokkal. A tagolt beszéd, a helyes légzés, a toldalékok pontos, tiszta ejtése, a szünettartás.

A fonetikus hallás fejlesztése a beszédhelyzethez alkalmazkodó hangerő, hanglejtés, beszédtempó és ritmus megtanításával, gyakorlásával. A szókincs gyarapítása, aktivizálása. A tanult ismeretkörhöz kapcsolódó szógyűjtés, a kifejezések, a fogalmak beépítése a tanuló aktív szókincsébe. Az olvasás-írás tanulásában mutatkozó fejlődési lemaradások, nehézségek leküzdésének feladatai: az olvasás irányának gyakorlása, sortartás, sorváltás, magánhangzók differenciálása (időtartam, ajakállás, artikulációs mozgás szerint), mássalhangzók megkülönböztetése (zöngés, zöngétlen), betűfelismerési gyakorlatok, hanganalízis, összeolvasási gyakorlatok, a fonetikus írás hibái, a hangok, betűk közötti asszociáció megerősítése.

Szociális képességek fejlesztése

Pontos diagnózis kialakítása a viselkedés elemzése nyomán. Megfelelő kötődések, viszonyulások kialakítása, szabályok felismerése, értelmezése, betartása, a társas viselkedés formáinak ismerete, gyakorlása, önfegyelem kialakítása. A felnőttekkel való kommunikációs készség megteremtése. Megfelelő étkezési kultúra elsajátítása. A Házi rend beépülésének elősegítése.

A személyiségfejlesztés érdekében a következő nevelési célokat fogalmaztuk meg (NAT-nak megfelelően):

Fejlesztési területek – nevelési célok	Kulcskompetenciák, kompetenciafejlesztés
--	--

1. Erkölcsi nevelés	✓ Anyanyelvi kommunikáció
2. Nemzeti öntudat, hazafias nevelés	✓ Idegen nyelvi kommunikáció ✓
3. Állampolgárságra, demokráciára nevelés	Matematikai kompetencia
4. Az önismeret és társas kultúra fejlesztése	✓ Természettudományos és technikai kompetencia
5. A családi életre nevelés	✓ Digitális kompetencia
6. A testi és lelki egészségre nevelés	✓ Szociális és állampolgári kompetencia
7. Felelősségvállalás másokért, önkéntesség	✓ Kezdeményezőképeség és vállalkozói kompetencia
8. Fenntarthatóság, környezettudatosság	✓ Esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképeség
9. Pályaorientáció	✓ Hatékony, önálló tanulás
10. Gazdasági és pénzügyi nevelés	
11. Médiatudatosságra nevelés	
12. A tanulás tanítása	

Felső tagozat

A felső tagozatban az előbbieken felsorolt korrekciós területek és feladatok ismétlődnek, de tartalomban, mennyiségben követik a tanulók életkori sajátosságait, a tanulók fejlettségét, az elvárható tudást.

A felsoroltakon túl a rehabilitáció kiemelt területe és feladata: a gondolkodási képességek, tanulási képességek, kommunikációs képességek fejlesztése.

Gondolkodási képességek fejlesztése

Feladat: az újonnan szerzett és a már meglévő ismeretek közötti kapcsolat kialakítása, a lényeges – megegyező és eltérő – jegyek kiemelése, összehasonlítások, eltérések, különbségek megfogalmazása, differenciálása, a relációkban való gondolkodás. A verbális szint megerősítése, gyakorlása feladatokon, műveleteken, feladat- és műveletrendszerekben (az általános, a különös, a főlé- és mellérendeltség, egyidejűség, a szempontváltás, a megfelelő gyűjtőfogalomba való besorolás).

Tanulási képességek fejlesztése

Feladat: a szándékos tanulás, az önálló, a meghatározott célra irányuló tanulás kialakítása, önálló tanulási módszerek, technikák gyakorlása, az önellenőrzés formái, a koncentráció a tanulás

idején – zavaró ingerek kiszűrése, a kudarc, a nehézség leküzdése, újrakezdés, próbálgatás, ismétlés stb.

Kommunikációs képességek fejlesztése

Feladat: az összefüggő beszéd megerősítése, javítása sokféle kommunikációs helyzetben, valóságos nyelvi készségek kialakítása konkrét tanulási folyamatban, a nyelvi megnyilatkozások tartalmi-formai alakítása, gyakorlati információközlések szóban, írásban, szövegértelmezés az olvasottak alapján, szövegalkotás szóban, írásban, grammatikai gyakorlatok, a helyesírási hibák elemzése, ok feltárás (hiányos szabályismeret, a gyakorlás, az automatizáltság hiánya, beszédhiba következménye), az okokra irányuló fejlesztő feladatrendszer.

Szakiskola

A korrektív célú fejlesztés a megelőző évekre alapozva folytatódik. A fejlesztésnek fokozottabban kell szolgálni a harmonikus személyiség alakítását, az önfegyelmet, a tudatos magatartást, a céltudatos feladat- és munkavégzést. A társadalmi beilleszkedés érdekében elsődleges feladat a társas kapcsolatok fejlesztése, a konfliktuskerülő- és feloldó magatartás erősítése, felkészítés a családi szerepekre, a munkavállalói szerepre és attitűdre, az önálló életvezetésre.

A szabályok, normák elfogadása is hozzátartozik a korrektív célú fejlesztéshez. A kognitív képességek fejlesztésében a verbális szint megerősítése kerül előtérbe, a műveletek, feladatmegoldások menetének értelmezése, a szabályok alkalmazása analóg feladatokra, ok-okozati összefüggések keresése, a rendszerezési, a kommunikációs képesség fejlesztése, a történelmi időben való tájékozódó képesség megerősítése. Törekvés a kulturális, szociális hátrányok felszámolására, a kortárs csoportba történő visszavezetésre, beilleszkedésre. Az alapfokon megszerzett műveltségi anyag szinten tartása a cél. Differenciált segítségnyújtás a társadalmi beilleszkedéshez, az önálló életvitel kialakításához, a szakmatanuláshoz együttműködve a gyakorlati helyekkel. A szakmai végzettség megszerzésének lehetővé tétele a jobb képességű tanulóknál.

A középsúlyos értelmi fogyatékosokkal küzdő tanulók esetében

A játék a középsúlyos értelmi fogyatékos gyermekek számára a gyógypedagógiai nevelés leghatékonyabb eszköze, az egyik legfontosabb és legfejlesztőbb pedagógiai tevékenység, amely

a fogyatékos gyermek személyiségének alakítására a legnagyobb hatással van. A játék nevelő-
fejlesztő hatása a tanulás és a munka tevékenységébe is beágyazódik. Az iskolai
tevékenységben, a tanórai és tanórán kívüli foglalkozások időbeosztásában is jelen kell lennie.
A játéktevékenység során a tanulók ismerjék meg a játékszereket, megfelelően használják azokat.
A szerep- és szabályjátékok járuljanak hozzá, hogy a gyermekek csoportban is együttműködők,
irányíthatók legyenek, használják a dramatizálás eszközeit, legyenek képesek utánozós
cselekvésre.

A játék-teremtette együttes élmény segítse, hogy közös játékokba, társasjátékokba
bekapcsolódjanak, egyszerű szabályokat betartsanak. Építő, konstruáló játékot - többszöri
gyakorlás után - önállóan is tudjanak elvégezni.

Pedagógiai feladatok:

- Az óvodás létből az iskolai életformára történő átvezetés.
- A játék megszerettetése, a szabályjátékok, didaktikai játékok örömeinek megélése, a
kortárs csoport felfedezése.
- A készségfejlesztő iskolára való felkészítés.
- Az autista tanulók speciális fejlesztése.
- Nevelést segítő konduktív és logopédiai tevékenység biztosítása.
- A gyermekekben a szűkebb és tágabb környezetből megismerhető értékek tudatosítása.

Kognitív funkciók fejlesztése:

- Az észlelés és megfigyelőképesség fejlesztése
- Figyelem fejlesztése
- Emlékezet fejlesztése
- Gondolkodás fejlesztése
- Az alapvető kultúrtechnikák elsajátítása, a kommunikáció fejlesztése.
- Gazdag élményanyag biztosítása az ismeretszerzéshez, a képességfejlesztéshez, a tartós
emlékezethez.

Egészséges, kulturált életmódra nevelés:

- Gondozási ismeretek elsajátítása

- Egészséges életmód és szokásrendszer kialakítása
- Önkiszolgálási képesség kialakítása
- Kulturált viselkedés elsajátítása
- Az érdeklődés, az aktivitás, a tevékenység iránti igény felkeltése, ébren tartása. -
Egészségmegőrző, környezetóvó attitűd kialakítása.
- Testi nevelés:
- Mozgásnevelés
- Ritmusnevelés
- Korrekciós célzatú gyakorlatok

Szociális képességek nevelése:

- Ön és emberismeret fejlesztése
- Szociális kompetencia kialakítása
- Szociális szokások kialakítása
- Szociális minták felkínálása
- Szociális készségek és ismeretek fejlesztése
- Segítőképeség fejlesztése
- Együttműködési képesség fejlesztése
- A jól működő képességek fokozott fejlesztése, a sérült képességek korrigálása, kompenzálása.
- Törekvés a pozitív tulajdonságok felfedezésére, tudatosításukra, a megerősítésre és fejlesztésre önmaga és a csoporttársak felé is.
- Az személyiség értelmi, érzelmi, akarati oldalának erősítése, a személyre szóló fejlesztés központba állítása munkánkban.
- A kulturális, szociális háttérből adódó hátrányok csökkentése. Társas kapcsolatok erősítése az intézményen kívül is.

- A közösségi tudat erősítése, az érzelmi élet gazdagítása.

Speciális kompetenciák fejlesztése:

- Játékra nevelés
- Munkára nevelés
- A nagy egyéni különbségek, a másság elfogadása - A saját fejlődési ütem elfogadása, önismeret megalapozása.

1.3. Az egészségfejlesztéssel kapcsolatos pedagógiai feladatok

Egészségnevelés

Az egészséges életvitel kialakítása intézményi feladataink között elsődleges. Tanárainknak egyéni, a nevelőtestületnek közös feladata ennek teljesítése. Minden pedagógusnak a nevelési folyamat minden mozzanatában egészségnevelő szerepet is be kell töltenie. Példamutatásunk az egyik leghatékonyabb pedagógiai módszer, illetve lehetőség.

Az egészségnevelő pedagógus

- az egészséget nem csupán oktatni kívánja, hanem elősegíteni annak „átélését”,
- a megtanult egészségvédő szabályokat megtanítja alkalmazni,
- szabadon, játékosan tart kapcsolatot a gyermekekkel,
- kihasználja a gyermekekben meglévő kíváncsiságot, vetélkedési hajlamot, és a sikert mindenkinek biztosítani kívánja,
- közelebb kívánja hozni egymáshoz a felnőtteket és gyermekeket, feloldani a félelmet és szorongást a felnőtt társadalommal szemben.

Az intézményre nagy feladat és felelősség hárul a felnövekvő nemzedék egészséges életmódra nevelésében. Intézményünk minden tevékenységével és minden tagozatán szolgálnia kell a tanulók egészséges testi, lelki és szociális fejlődését. Az egészséges életmódra nevelés nemcsak a betegségek megelőzésének módjára tanít, hanem az egészséges állapot örömteli megélésére és a harmonikus élet értéként való tisztelésére is.

Az egészséges, harmonikus életvitelt megalapozó szokások a tanuló cselekvő, tevékeny magatartásán keresztül alakíthatók ki. Az iskolai környezet mint élettér is biztosítja az egészséges testi, lelki, szociális fejlődést.

Tanulói közösségünkhöz rendelt részcélok:

- könnyen tudjanak beilleszkedni új iskolai környezetükbe,
- pálya- és iskolaválasztásuk reális legyen,
- készüljenek fel a nemükből adódó feladatokra, életmódra, viselkedésre,
- különös odafigyeléssel kell segíteni, hogy hátrányos helyzetük ellenére elérhessék céljaikat,
- képességeik érvényesítéséhez iránymutatást kapjanak sikerélményt adó tevékenységekkel,
- gondjaik, lelki, esetleg anyagi nehézségeik ellenére megállják helyüket, meg tudják oldani feladataikat.

Intézményi egészségnevelés

Intézményünk életében, szakmai, pedagógiai programjában mindig is kiemelt helyen szerepelt gyermekeink egészségnevelése, a mentálhigiénés szokások kialakítása, az egészséges életmódra nevelés. Ennek oka gyermekeink szociális háttérében keresendő.

Iskolánk fennállása óta nagy hangsúlyt fordít az egészségügyi tartalmú pedagógiai témák feldolgozására és ezek sokoldalú megvalósítására. A kerettanterv és a helyi tanterv óratervezete többszemponútú lehetőséget biztosít az ilyen jellegű ismeretanyagok nyújtására.

Célunk: Az iskola a szocializáció kitüntetett színtere, célunk, hogy tanítványaink elméletben és gyakorlatban mindinkább képesek legyenek önmagukért, egészségükért tudatosan felelősséget vállaló attitűd kialakítására, helyes döntések meghozatalára. Tudjanak különbséget tenni az „egészséges - egészségtelen” között, ismerjék fel saját szerepüket, lehetőségeiket az életmódjuk kialakításában. Törekedjenek egy egészségesebb életvitel kialakítására, készségek, magatartásminták elsajátítására. Ezen célok elérése intézményünk esetében nehezített a gyermekek csökkent képességstruktúrája miatt. Megvalósítás:

- tanórák keretében

- tanórán kívül
- téma nap (pl. AIDS világnap, Dohányzás elleni nap...)
- iskola részvétele országos preventív programokban
- részvétel a város által kiírt célzott – preventív jellegű - vetélkedőin
- fogászati prevenció - AH-A program - drog prevenció
- fenntarthatósági témahét - Te szedd! mozgalom

1.3.1. Az egészségfejlesztés intézményi feladatai

Az alsó tagozatos egészségvédő- és nevelő program:

Az első osztályba lépő tanulók egy részénél a legalapvetőbb higiéniai szabályok betartására irányuló - a család által egyébként elvárható - nevelés hiányos, olykor teljesen hiányzik a családi minta. Több családban nem érték az egészséges életmód. A családok egy része komfort nélküli házban él.

- **A tanítási órák** tantárgyi koncentrációban és koncentrikusan bővülő oktatási tartalmakkal, szorosan összhangban állnak az egészségnevelés szolgálatában.

Kiemelt területek:

- **Környezetismeret:** Célunk az egészséges életmód alapvető szokásainak kialakítása és erősítése, továbbá a környezetvédő és természetvédelmi ismeretek bővítése, valamint a pozitív attitűd kialakítása a másság, illetve mások elfogadására, megsegítésére.
- **Testnevelés:** Tanulóink igen eltérő képességekkel és fejlettségi szinttel kerülnek iskolába. Mind az értelmi, mind a fizikai képességek területén nagy szórást mutatnak teljesítményeik. Gyakori a helytelen testtartás, a mozgásos diszharmónia, az inkoordinált mozgás. A tanulók némelyikénél mozgásfogyatékoság nehezíti a cselekvéses tanulást, aktív mozgástevékenységet. Mindezek szükségessé teszik, hogy az általános testnevelés körét kibővítve, a gyógytestnevelés és kiemelten a szomatopedagógia eszköztárával juttassuk el tanulóinkat a rendszeres testedzés, a mozgásos játéktevékenység öröméhez. Célunk az egészséges testi fejlődés biztosítása, a testtartási rendellenességek kialakulásának megelőzése, a mozgásműveltség és a

motorikus képességek fejlesztése, a mozgásigény felkeltése és fenntartása, valamint az egészséges életmód és a rendszeres fizikai aktivitás igényének megalapozása. Az új kerettanterv, s ez által helyi tantervünk is minden évfolyamra a testnevelés tantárgy keretein belül úszásoktatást/úszási lehetőséget biztosít a 2013/14-es tanévtől kezdődően felmenő rendszerben az 1., 5. és 9. évfolyamon.

- **Technika, életvitel és gyakorlat:** Célunk és feladatunk az alapvető háztartási ismeretek elsajátíttatása és az önellátásra szoktatás. Mindemellett fontos a kulturált étkezési szabályok kialakítása, életszerű technikák elsajátítása, gyakorlati alkalmazásuk, valamint a pozitív szokásrendszer fejlesztésével biztosítani a higiénikus és tiszta környezet megteremtését.
- **Az etika /hit- és erkölcstan oktatása** a lelki béke és egyensúly igényének, annak megvalósulásához vezető út egyik lehetséges színtere.
- **Az egyéb foglalkozások, tevékenységek** sokoldalú és széleskörű lehetőséget biztosítanak az egészségnevelési feladatok megvalósítására:
- **Napközi keretében :** lehetőség a spontán mozgások kielégítésére, a napi mozgásigény kialakítására és fenntartására, ugyanakkor a személyiségfejlesztés egyik eszköze a játékok jellemformáló hatásával, a szabálytudat és szabálytartás kialakításával. Biztosítják a hiperaktív tanulók mozgásigényének kielégítését, az optimális fizikai terheltséget, a csoportos tevékenységek során pedig a közösségformáló hatást.
- **A közös étkezés** során lehetőség nyílik a kulturált étkezés szabályainak elsajátítására, pozitív viselkedési attitűdök és adekvát magatartási formák kialakítására, valamint az egészséges táplálkozás feltételeinek megismerésére és igényé formálására.
- **A habilitációs és rehabilitációs órák** elsősorban az egyéni fejlesztés és megsegítés színterei, de frontális osztálymunka keretében a nevelő hatások érvényesítésének lehetőségei is.
- **A személyiségfejlesztés** feladata habilitációs órán színtere az adott korcsoport értékrendszerének, a közösségi és együttélési szabályok kialakításának és a nevelési feladatok hatékony megvalósításának. A mindennapok aktuális problémahelyzeteit

megbeszélve helyes döntési megoldásokra készítjük a gyerekeket, s megfelelő irányítással pozitívan fejlődik énképük és önértékelési rendszerük.

- **Egyéb területek:**

- Erdei iskola: mint a természeti nevelés és egészséges életmód megvalósításának színtere (ha megvalósulhat).
- A város intézményei által szervezett hétvégi túra ajánlatok és szabadidős programok. - A rendszeres iskolaorvosi ellátás biztosítja gyermekeink egészségi állapotának folyamatos ellenőrzését.
- Az iskolai védőnő aktív ellenőrző és felvilágosító tevékenységével hatékonyabbá válik a megfelelő higiéniai szokások kialakulása a családokban is.
- A gyermekek védelme érdekében szinte napi kapcsolatban állunk a városi és a környékről bejáró tanulóink esetében az illetékes Családsegítő és Gondozási Központokkal: családsegítés, Gyermejjóléti szolgálat, a járások és a megye gyámügyi hivatalaival.

Mindezen programok az esélyegyenlőség biztosításával, az egyéni bánásmód elvét követve, rendszeres és tudatos nevelő-és oktató munkával tanulóink egészséges és harmonikus személyiségfejlődését szolgálják.

1.3.2. A felső tagozat iskolai egészségvédő- és nevelő programja, célkitűzései:

A tanítási órákon belül

- **Természetismeret:** Célunk, hogy a diákok az egészségfejlesztés terén szerzett ismereteik, készségeik és jártasságaik birtokában még erőteljesebben felismerjék a kiegyensúlyozott életmód és életvitel jelentőségét saját egészségük szempontjából. Szükségesnek tartjuk, hogy megismerjék az egészségfejlesztéssel összefüggő alapfogalmakat, különös tekintettel az egyéni felelősség jelentőségére, azért, hogy tudjanak különbséget tenni a "kockázatos" és "veszélyes" dolgok, tevékenységek között. Így nagyobb eséllyel ismerik fel az egészséget veszélyeztető magatartásformákat, valamint azokat az élethelyzeteket, amelyek választások elé állíthatják őket.

- **Osztályfőnöki óra:** Megfelelő szintere lehet annak, hogy
- a tanulók megismerjék a dohányzás, az alkohol- és a kábítószer-fogyasztás egészségi, jogi és társadalmi következményeit,
- megismerjék a szexualitás társadalmi vonatkozásait, a nemi és családi szerepek jellegzetességeit, a szexuális élet alapvető higiéniáját, a korszerű fogamzásgátló módszereket,
- felismerjék tünetek alapján az orvoshoz fordulás szükségességét, a felírt gyógyszerek beszedésének jelentőségét,
- tájékozódjanak a gyógynövények és gyógyszerek hasznosságáról és mellékhatásairól.
- **Magyar irodalom:** Megfelelő szintere lehet annak, hogy
- a tanulók megszerezzenek olyan kommunikációs készségeket, amelyek segítik őket az egészségüket támogató döntések meghozatalában, valamint társas kapcsolataik ápolásában, konfliktusaik kezelésében. Olvasmányaikon keresztül átélhessék a szűkebb és tágabb környezetért vállalt felelősség érzését.
- **Történelem:** Megfelelő szintere lehet annak, hogy
- a tanulók megismerhessék a különböző történelmi korszakok kulturális szokásait, hagyományait,
- hogy fejlődhessen különbség-felismerési képességük a negatív és pozitív értékek között annak érdekében, hogy cselekedeteiknek következményeit előre vetíthessék.
- **Technika, életvitel és gyakorlat:** Megfelelő szintere lehet annak, hogy - a diákok ismereteket kapjanak arról, hogy szükség esetén miként vehetik igénybe a rendőrség, a tűzoltóság, a mentők segítségét.
- részt vehessenek a helyi környezet védő- óvó-szépítő alakításában.
- felismerhessék a lakáson belüli veszélyhelyzeteket, és elsajátíthassák ezek elhárításának módjait.
- meglévő ismereteik birtokában tovább gyakorolják az élelmiszerek, táplálékok "egészséges" és "kevésbé egészséges" kategóriákba rendezését.

- **Testnevelés:** Megfelelő színtere lehet annak, hogy
- a rendszeres mozgás, aktivitás érdekében született elhatározásokat (napi rendszeres torna, futás, stb.) a diákok kisebb csoportokban is megbeszélhessék, egymás között versengve is gyakorolják. Legyenek tudatában az aktív életmód által kínált előnyöknek, elsősorban a mindennapi mozgás kedvező élettani hatásának, valamint saját fizikai képességeik megőrzésében játszott fontosságának.

Egyéb foglalkozások keretében:

- A napközis foglalkozások ideje alatt biztosítani kell a tanuló életkorához, és fejlettségéhez igazodó játékos, egészségfejlesztő mindennapos testmozgást. Ha az időjárási viszonyok megengedik, ezt a szabadban kell megszervezni. Ennek ideje legalább napi negyvenöt perc.
- Habilitációs és rehabilitációs foglalkozások keretében a különféle terápiák
- Egyéb területeken végzett egészségnevelő program: - természetjárás,
- kirándulás.

1.3.3. A szakiskolai egészségvédő- és nevelő program

A szakiskolás korosztály – 14-23 éves korig – a legváltozatosabb és legkomolyabb feladat elé állítja a tagozaton tanítókat. A serdülőkori élettani és hangulati változások, melyek az énkeresést, az identitás kialakulását kísérik, a szülői szerepeken át minden megtalálható itt. Ez a felnőtté válás színtere biológiailag, érzelmileg, értelmileg egyaránt.

Fő témakörök

- Konyhahigiénia, táplálkozás
- Személyes higiéné
- A környezet higiénája
- Veszélyes anyagok (legális – illegális szerek)
- Az emberi szexualitás
- Családi élet és kapcsolatok

- Környezetvédelem

Témakörök:

- egészséges táplálkozás – táplálkozási zavarok (obesitas, anorexia) – túlzott testépítés
- személyi és intim higiénia szerepe a mindennapokban és a társkapcsolatokban
- családi életre nevelés
- szexuális kultúra – párkapcsolatok
- fogamzásgátlás (családtervezés)
- STD (szexuális úton terjedő betegségek) ismerete, védekezési lehetőségek szerepe
- egészségkárosító magatartásformák ismerete, azok elkerülésének lehetőségei, egészséges és biztonságos környezet (járványügyi és élelmiszer biztonság ismeretek)
- csecsemőgondozás (gyermeknevelés)
- az emberi test felépítésének és működésének ismerete (betegségek felismerése)
- eligazodás az egészségügy rendszerében, mikor kell orvoshoz fordulni – hová - aktív szabadidő eltöltés jelentősége – mindennapos fizikai aktivitás öröme – egészségmegőrző hatása
- mentálhigiéné szerepe – konfliktuskezelés – önismeret.

Megvalósítás tere: - tanítási

órán

- egyéb foglalkozások során (lehetőség szerint: csecsemőgondozási szakkör, „beszélgető sarok”, mentálhigiénés egyéni életmód tanácsadás, sportszakkörök...)

Várt eredmények/haladás:

- A diákok megszerzett ismereteiket tudják készség szinten alkalmazni.
- Ismereteik birtokában törekedjenek a kiegyensúlyozottabb életmódra.
- Ismerjék fel saját szerepük jelentőségét, felelősségüket az egészségük alakulásában, próbáljanak hatni a kortársaikra, szűk környezetükre, családjukra.

- Ismerjék fel az egészségüket veszélyeztető magatartásformákat, élethelyzeteket, tudjanak döntéseket hozni egészségük védelmében.
- Legyenek tisztában a dohányzás, alkohol, drog használat egészségi, társadalmi és jogi következményeivel.
- Ismerjék a kommunikáció jelentőségét, a konfliktusok és probléma megoldások szerepét életük alakulásában.
- Ismerjék fel a tudatos, kiegyensúlyozott táplálkozás szerepét az egészségük megőrzésében, a degeneratív betegségek kialakulásának csökkentésében. - Érezzék felelősségüket, saját szerepüket a környezet és természetvédelem területén.

Fontos az egészségnevelésben a személyközpontúság mellett az egyéni igények, korrekciós lehetőségek szem előtt tartása, szükség esetén egyéni életmód tanácsadás, egyéni életvezetési tanácsok. A diákok körében egyre nagyobb igény fogalmazódik meg ez iránt a családi nevelés és példa hiányossága, hiánya miatt.

1.3.4. Egészségnevelési, egészségfejlesztési program a középsúlyos értelmi fogyatékos tanulóknál

Az egészségfejlesztéshez tartozó feladatok, mint a betegségmegelőzés, gyógykezelés, egészséget károsító hatások, káros szenvedélyek kivédése, lelki problémák megelőzése, baleset megelőzés tanítása a környezet és egészségvédelem (környezetismeret), a társadalmi ismeretek és gyakorlatok (társadalmi ismeretek), az életvitel és gondozási ismeretek (életvitel és gyakorlat), rehabilitációs célú munkavégzés tantárgyakban történik. (Zárójelben az új Kerettanterv szerinti tantárgy nevek.) Valamennyi évfolyamon, minden tanórán kívüli iskolai tevékenység során oktatási-nevelési feladat a helyes életmód és szokások kialakítása, a mozgás igénylése és szeretete.

A fogyasztóvédelemmel kapcsolatos feladatok a Szakmai előkészítő ismeretek tantárgyban és az egészségfejlesztésnél leírt tantárgyak témaköreiben (elsősorban ezeknek a gyakorlati részében: vásárlás, tankönyv, üzletek felkeresése stb.) jelenik meg.

1.3.5. Az elsősegély-nyújtási alapismeretek

Az elsősegély-nyújtási alapismeretek elsajátítása

Általános iskola

Az iskolai elsősegélynyújtás oktatásának legfőbb célja: a tanulók hasznos ismerteket szerezzenek az alapvető elsősegély-nyújtási módokról, a különböző sérülések súlyosságának felismerhetőségéről, az ellátás gyakorlati alkalmazásáról. Feladatok:

- a tanulók ismerjék meg az elsősegélynyújtás fogalmát
- ismerjék fel a vészhelyzeteket
- tudják az egyes sérülések élettani hátterét, várható következményeit
- sajátítsák el a legalapvetőbb segélynyújtási módokat
- kapjanak bepillantást a Mentőszolgálat és Vöröskereszt felépítésébe és működésébe
- készségszinten sajátítsák el, mikor és hogyan kell értesíteni a mentőket, tűzoltókat és a rendőrséget.

Az elsősegély-nyújtási alapismeretek elsajátításának formái:

Osztályfőnöki órákon : a különböző egészségfejlesztő témákhoz kapcsolódóan pl. tűz-és balesetvédelem, szituációs és szerepjátékok gyakorlásával, különböző szakemberek pl. védőnő segítségével, bemutató foglalkozások keretében.

Tanórai foglalkozásokon : elsősorban környezetismeret, természetismeret, technika, életvitel és gyakorlat és testnevelés és sport tanórákon: alapfokú elsősegély-nyújtó ismeretek elsajátítása és gyakorlása, veszélyhelyzetek felismerése otthon, iskolában, közlekedésben, orvosi segítségnyújtás kérése, mentőhívás, ismerkedés a betegjogokkal

Egyéb foglalkozásokon: különböző iskolai programokon és rendezvényeken: pl. egészségvédelmi nap, integrált sportnap, szabadidős tevékenységek során, iskolai és városi bemutatókon, vetélkedőkön.

Szakiskola

Tanórai foglalkozásokon: Elsősorban a pályaorientáció, a természetismeret és a testnevelés és sport, szakmai órák, tanórákon: alapfokú elsősegély-nyújtó ismeretek elsajátítása és gyakorlása, veszélyhelyzetek felismerése otthon, iskolában, közlekedésben, orvosi segítségnyújtás kérése, mentőhívás, ismerkedés a betegjogokkal.

Egyéb foglalkozásokon: különböző programokon és rendezvényeken: pl. egészségvédelmi nap, integrált sportnap, szabadidős tevékenységek során, városi bemutatón, vetélkedőkön.

1.4. A közösségfejlesztéssel kapcsolatos pedagógiai feladatok

A közösség fejlesztése az egyén fejlesztésére épül.

A közösség védettséget jelent az egyénnek. Az egyén egyidejűleg több kisebb nagyobb közösségnek is tagja (család, baráti kör, osztály, iskola stb.), amelyekben mindennapi életét éli, ezek a színterei mindennapi tevékenységének, személyisége fejlődésének. Az iskola közösségét kisebb csoportok (évfolyamok, osztályok, napközis csoportok, szakkörök) alkotják. Az iskolai közösségek formális csoportok, amelyek kapcsolatban állnak az őket szervező nagyobb egységgel.

A közösség megnyilvánulásai a közösségi élet hagyományai: az ünnepek, szokások, hagyományok.

A közösségi nevelés fő területei:

- a család,
- az iskola,
- iskolán kívüli közösségek.

Az iskolán belüli közösségfejlesztés fő területei:

- tanóra (erkölcstan)
- tanórán kívüli foglalkozások,
- diákszervezet által szervezett foglalkozások, - szabadidős tevékenységek.

Mindegyik terület sajátos foglalkoztatási formát követel, és az egyes területek feladatai, céljai is eltérőek. A közösségfejlesztés során nem csak a pedagógusoknak van feladatuk, hanem az intézmény minden dolgozójának. Kiemelkedően fontos még a közösségfejlesztés során az egyének és a közösségek egymásra gyakorolt hatása.

Fő célok:

- a tanulók közösségi magatartásának kialakítása,
- véleményalkotó, véleménynyilvánító képesség fejlesztése,

- a másság megértése, elfogadtatása,
- együttérző, empátikus magatartás kialakítása,
- harmonikus embertársi kapcsolat kialakításának képessége.

A közép súlyos értelmi fogyatékos tanulók esetében

A követelmények kialakításánál figyelembe kell venni a tanulók fejlődésbeli sajátosságait, tanulási jellemzőit, és erősen behatárolt felnőttkori életpályájukat.

Képességeik függvényében ismerjék meg, sajátítsák el, és alkalmazzák az emberi együttélés, a társas érintkezés alapvető szabályait. Alakuljanak ki a köznapi helyzeteknek megfelelő magatartási szokások. Tevékenységeikben (játék, tanulás, munka), kapcsolataikban legyenek együttműködők, segítőkészek.

Alakuljon helyes önismeretük, erősödjön önbizalmuk.

Törekedjenek önmaguk ellátására, járuljanak hozzá elemi szükségleteik biztosításához.

Törekedjenek viselkedésük, magatartásuk irányítására, indulataik szabályozására.

A lehetőségeiknek, fejlettségüknek és önállóságuknak megfelelően legyen igényük, szabadidőjük hasznos eltöltésére.

1.4.1. A tanítási órán megvalósítható közösségfejlesztő feladatok

- Törekedni kell a tanulás támogatására kölcsönös segítségnyújtással, ellenőrzéssel, a tanulmányi és a munkaerkölcs erősítésével.
- Segíteni a tanulók kezdeményezéseit, a közvetlen tapasztalatszerzést.
- A közösségi cselekvések kialakítása, fejlesztése (példamutatással, helyes cselekvések bemutatásával, bírálat, önbírálat segítségével).
- A tanulók önállóságának, öntevékenységének fejlesztése.
- Különböző változatos munkaformákkal (csoportmunka, páros munka, differenciált, egyéni munka, kísérlet, verseny, szituációs és szerepjátékok, önismereti foglalkozások, problémamegoldó gyakorlatok), az egymásért való felelősség érzésének erősítése. -

Törekedni kell olyan pedagógus közösség kialakítására, amely összehangolt követeléseivel és nevelési eljárásaival az egyes osztályokat vezetni, és tevékenységüket koordinálni tudja.

1.4.2. Az egyéb foglalkozások közösségfejlesztő feladatai

Az iskolán kívüli közösségfejlesztés

Az iskolán kívüli, kötetlen légkörű együttléteknek különösen nagy jelentősége van a közösségformálás, közösségfejlesztés szempontjából, mint:

- kirándulás,
- erdei iskola (ha megvalósulhat), - színház, mozi látogatás, - sportrendezvények, - kulturális rendezvények.

1.4.3. A diákönkormányzati munka közösségfejlesztési feladatai:

- A DÖK közösségépítő jellegét erősíti a már kialakított hagyományok, programok szervezésében és lebonyolításában nyújtott segítség pl. hulladékgyűjtés, farsangi mulatság.
- Olyan tevékenységek szervezése, amelyek értékes esztétikai élményeket nyújtanak a közösség tagjainak, és ezzel erősödik, fejlődik maga a közösség is.
- Törekvés a közösség iránti felelősségtudat kialakítására, fejlesztésére.

1.4.4. A szabadidős tevékenység közösségfejlesztő feladatai:

- Jó kapcsolat kiépítése az adott korosztállyal, a szülőkkel, valamint a tevékenységet segítő külső szakemberekkel.
- A csoportokban végzett közös munka során az önismeret elmélyítése, az önfegyelem fejlesztése, a társak és a foglalkozást vezetők elfogadása.
- Tartós aktivitásra ösztönzés.
- Olyan csoportok kialakításának segítése, amelyek az emberi kapcsolatok pozitív irányú elmélyítése mellett hatnak az egész személyiség fejlesztésére.

- Kulturális és kommunikációs foglalkozások.

1.5. A pedagógusok helyi feladatai, az osztályfőnök feladatai

A pedagógusok feladatait munkaköri leírásuk részletesen tartalmazza.

Kötött munkaideje neveléssel-oktatással lekötött részében közvetlenül foglalkozik a tanulókkal tanóra vagy egyéb foglalkozás tartásával. Egyéb foglalkozás a rendszeres nem tanórai foglalkozás:

- szakkör, érdeklődési kör, önképzőkör,
- sportkör, tömegsport foglalkozás,
- egyéni vagy csoportos felzárkóztató, fejlesztő foglalkozás,
- egyéni vagy csoportos tehetségfejlesztő foglalkozás,
- napközi,
- tanulószoba,
- tanulást, iskolai felkészülést segítő foglalkozás,
- pályaválasztást segítő foglalkozás,
- diákönkormányzati foglalkozás,
- felzárkóztató, tehetség-kibontakoztató, speciális ismereteket adó egyéni vagy csoportos, közösségi fejlesztést megvalósító csoportos, a szabadidő eltöltését szolgáló csoportos, a tanulókkal való törődést és gondoskodást biztosító egyéni foglalkozás,
- tanulmányi szakmai, kulturális verseny, házi bajnokság, iskolák közötti verseny, bajnokság, valamint
- az iskola pedagógiai programjában rögzített, a tanítási órák keretében meg nem valósítható osztály- vagy csoportfoglalkozás.

A pedagógusok feladatai a kötött munkaidő neveléssel-oktatással le nem kötött részében:

- foglalkozások, tanítási órák előkészítése,
- a gyermekek, tanulók teljesítményének értékelése,
- az intézmény kulturális és sportéletének, versenyeknek, a szabadidő hasznos eltöltésének megszervezése,
- a tanulók nevelési-oktatási intézményen belüli önszerveződésének segítségével összefüggő feladatok végrehajtása,
- előre tervezett beosztás szerint vagy alkalmi módon gyermekek, tanulók - tanórai és egyéb foglalkozásnak nem minősülő - felügyelete,

- a tanuló- és gyermekbalesetek megelőzésével kapcsolatos feladatok végrehajtása,
- a gyermek- és ifjúságvédelemmel összefüggő feladatok végrehajtása,
- eseti helyettesítés,
- a pedagógiai tevékenységhez kapcsolódó ügyviteli tevékenység,
- az intézményi dokumentumok készítése, vezetése,
- a szülőkkel történő kapcsolattartás, szülői értekezlet, fogadóóra megtartása,
- osztályfőnöki munkával összefüggő tevékenység,
- pedagógusjelölt, gyakornok szakmai segítése, mentorálása,
- a nevelőtestület, a szakmai munkaközösség munkájában történő részvétel,
- munkaközösség-vezetés,
- az intézményfejlesztési feladatokban való közreműködés,
- környezeti neveléssel összefüggő feladatok ellátása,
- iskolai szertár fejlesztése, karbantartása,
- hangszerkarbantartás megszervezése,
- különböző feladatellátási helyekre történő alkalmazás esetében a köznevelési intézmény telephelyei közötti utazás, valamint
- a pedagógiai program célrendszerének megfelelő, az éves munkatervben rögzített, tanórai vagy egyéb foglalkozásnak nem minősülő feladat ellátása.

A pedagógus a kötött munkaidőben köteles a nevelési-oktatási intézményben tartózkodni, kivéve, ha kizárólag az intézményen kívül ellátható feladatot lát el.

Minden foglalkozásról naprakész naplót vezet, mely tartalmazza a foglalkozás időpontját, tárgyát és a jelenlevők, hiányzók listáját.

Az osztályfőnök feladatai és hatásköre

- Az iskola pedagógiai programjának szellemében neveli osztálya tanulóit, munkája során maximális tekintettel van a személyiségfejlődés jegyeire.
- Együttműködik az osztály diákönkormányzati tagjával, segíti a tanulóközösség kialakulását, megerősödését.
- Folyamatosan figyelemmel kíséri a tanulók tanulmányi előmenetelét, az osztály fegyelmi helyzetét, konzultál az osztályában tanító pedagógusokkal.

- Minősíti a tanulók magatartását, szorgalmát, minősítési javaslatát a nevelőtestület elé terjeszti.
- Szülői értekezletet, fogadó órát tart, a szülőkkel való kapcsolattartást szorgalmazza.
- Ellátja az osztályával kapcsolatos ügyviteli teendőket: vezeti a naplót, statisztikai adatok szolgáltat, a bizonyítványokat, törzslapokat megírja, elvégzi a továbbtanulással kapcsolatos adminisztráció, kezeli a hiányzásokat, félévkor, év végén beszámolót ír.
- Segíti és nyomon követi osztálya kötelező orvosi vizsgálatát.
- Kiemelt figyelmet fordít az osztályban végzendő ifjúságvédelmi feladatokra, családlátogatást szervez.
- Tanulóit rendszeresen tájékoztatja az intézmény munkatervében lefektetett feladatokról, azok megoldására mozgósít, közreműködik a tanórán kívüli tevékenységek szervezésében.
- Javaslatot tesz a tanulók jutalmazására, büntetésére, segélyezésére.
- Rendkívüli esetekben órát látogat az osztályban.
- Az osztályában tanulókat ellátja az intézmény életével, működésével kapcsolatos fontosabb információkkal, segíti felkészülésüket, támogatja részvételüket az intézmény rendezvényein, a munkatervben szereplő programokon.

1.6. A kiemelt figyelmet igénylő tanulókkal kapcsolatos pedagógiai tevékenység

1.6.1. A tehetség, képesség kibontakoztatását segítő tevékenységek

A sérült gyermekek általában még jobban vágnak elfogadásra, pozitív visszajelzésre, sikerre, mint ép társaik.

A pedagógusoknak komoly feladat ezeknek a gyermekeknek a feltérképezése, s a nem, vagy kevésbé sérült képesség, részképesség megtalálása. Ez az a terület, amely a kompenzációs munka alapja lehet, illetve amely segítheti a tanuló kibontakozását. Minden gyermekben van érték, s képesek vagyunk rá, hogy ezt megtaláljuk.

A tanórán kívüli iskolai programok, a szabadidős tevékenységek, a tanulók kiemelkedő képességeinek gondozását is lehetővé teszik:

- A mindennapi testedzés, testnevelés a tornateremben, az uszodában vagy a szabadban.
 - Klubok, szakkörök a tehetséggondozásra, a képességfejlesztésre.
 - A könyvtár használata, könyvek kölcsönzése, könyvtári foglalkozások igénybevétele. - Felkészítés kulturális és sportversenyekre, vetélkedőkre, tanulónak hirdetett iskolai és iskolán kívüli versenyekre.
 - A környező (könnyen megközelíthető) kulturális szolgáltatások közös, csoportos igénybevétele.
 - Múzeumok, kiállítások, műemlékek megtekintése, mozi- és színházlátogatás alkalmanként.
 - Manuális tevékenységek: szövés, agyagozás, famunkák.
 - A tanórán kívüli tevékenységek során kínálkozik lehetőség a kulturális, a szociális háttér miatt hiányosságokat mutató, de valamilyen téren kiemelkedő képességgel rendelkező tanulók fejlesztésére oly módon is, hogy megismerkedhetnek saját kultúrájukkal (pl. roma kultúra), s ezt be is mutathatják. Mód nyílik arra is, hogy saját hagyományaikat ápolhassák – ehhez segítséget, támogatást kapjanak – az osztályközösségben, az iskolai rendezvényeken, a kulturális megmozdulásokon. - A fogyatékkal élő gyermekek sikerhez juttatásának egyik kiemelkedő területe a sport és a művészetek, kiemelve a rajz. Intézményünkben többek között a következő tevékenységek magasabb szintű művelésére van lehetőség a szakember ellátottság függvényében:
- úszás,
 - atlétika,
 - kézilabda,
 - asztalitenisz,
 - labdarúgás,
 - padlólóhoki,
 - floorball

- aerobic,
- rock and roll,
- hastánc,
- zenekar, énekkar,
- színjátszás, versmondás
- képzőművészeti szakkör

1.6.2. Személyiségfejlesztés - tehetségfejlesztés

A személyiségfejlesztés fontos feladata a sikerhez juttatás, az elismertség, a kompetencia érzése is. Ennek érdekében szükséges a diákokat megtanítani arra, hogy képességeiket összemérjék társaikkal, hogy megtanulják, a mindennapi tanuláson túli felkészüléssel eredményesek lehetnek más élethelyzetekben is a többletmunka eredményeként. Mindenki jó valamiben, a gyógypedagógiában ezt kell megkeresni, s erre alapozva lehet építeni a fejlesztéseket. Célunk, hogy minél több tanuló jusson el versenyekre (tanulmányi, kulturális, sport), vállaljon szerepléseket ünnepélyeken, sportoljon egészsége és kognitív képességei fejlődése érdekében.

Versenyek, rendezvények, ünnepélyek, amelyeken lehetőség szerint részt veszünk, szervezünk:

- Megyei és Országos Komplex Tanulmányi Verseny
- Koncz Dezső Tanulmányi Verseny
- Szakma Kiváló Tanulója verseny
- megyei helyesírási verseny
- Iskolai és megyei szavaló verseny
- Mese- és prózamondó verseny
- Szakiskola-egészségügyi. vetélkedő
- Szépírási verseny
- megyei kulturális bemutató
- sulibörze
- nemzeti ünnepeink
- egyéb megemlékezések
- Molnár Gábor napi vetélkedő

- szalagavató
- ballagás
- karácsonyi ünnepély
- karácsonyi, húsvéti alkotó délután
- tanévnyitó, tanévzáró ünnepély
- úszás
- integrált sportnap az ép tanulókkal együtt
- padlőhoki regionális, országos, olimpiai versenyek - MSOSZ, BOZSIK, FODISZ rendezvények,
- „Kapkodd a lábad” verseny - asztalitenisz
- futball (Csobánc kupa, Mikulás kupa)
- „Ki a legerősebb?”
- őszi, tavaszi megyei, regionális és országos sport versenyek.
- Parasport nap
- Szakmák éjszakája
- nagy sportág választó

1.6.3. A tanulási kudarcnak kitett tanulók felzárkózását segítő program

A társadalmi viszonyok között az ép értelműek közötti iskoláztatás jelentős előképzettséget, ismeretanyagot, szociális és tanulási készségek meglétét követeli meg. A szülők szociális háttere, illetve a jó háttérrel rendelkező, sérült gyermeket nevelő szülő esetlegesen nehezen elfogadó attitűdje is nehezíti a gyermekek beilleszkedését. Ennek gyakran következménye, hogy a sérült gyermekek másodlagos tünetekkel is rendelkeznek. Az érintkezési formák, elvárások bemutatásával, játékos gyakorlásával, a test, a ruházat tisztántartásának elsajátításával, a kulturált étkezési szokások megtanításával, a közlekedési eszközökön, a nyilvános helyeken történő viselkedés szabályainak gyakorlásával és számtalan praktikus ismerettel igyekszünk bevezetni a tanulókat a kortárscsoportba, igyekszünk elfogadásukat, befogadásukat segíteni. Egyik fő feladatunknak tekintjük, hogy ezeket a hátrányokat enyhítsük az alábbiak szerint a rehabilitációs és rehabilitációs foglalkozásokon:

- rendszerezési képesség fejlesztése,
- téri- idői tájékozódás fejlesztése,

- logopédia,
- diszkalkulia,
- diszlexia-prevenció,
- finommotorika fejlesztése,
- grafomotoros készség fejlesztése,
- kognitív képességek fejlesztése,
- figyelem fejlesztése,
- emlékezet fejlesztése (vizuális, auditív, taktilis),
- kommunikációs képességek fejlesztése.

1.6.4. A beilleszkedési, magatartási és tanulási nehézségekkel küzdők segítése

Intézményünkben a pedagógusok a bekerülő gyermekeknél az első naptól kezdve szembe találkoznak a magatartási, beilleszkedési problémákkal, melyek korrekcióját azonnal meg kell kezdeni.

A főbb problémák: szabálytudat kialakulásának hiánya, önismeret, önkontroll gyengesége, társakkal való együttműködés gyengesége, agresszió, figyelemzavar, humánus, udvarias magatartás hiánya. A pedagógus legfontosabb feladata, hogy ezeket a hiányzó képességeket fejlessze, és hogy az ilyen szemléletű nevelő és személyiségfejlesztő munkát az oktatás egészére kiterjessze. Minden tanórába bele lehet és kell is szőni olyan feladatokat, melyek segítik ezeknek a problémáknak a megszüntetését, enyhítését:

- Szabálytudat kialakítása, szabálykövetés, tiltás elfogadása (nagyon határozott, világosan megfogalmazott és következetesen elvárt szabályokat kell a gyerekeknek adni).
- Önismeret, önkontroll fejlesztése: a drámapedagógia játékos módszereivel segíti, hogy a gyerekek ismerjék meg önmagukat, társaikat, tisztában legyenek saját képességeikkel, jó és rossz tulajdonságaikkal. Segíti a beilleszkedést, a társak elfogadását, a megfelelő kapcsolatteremtést, kitágulnak a kudarcűrész határai, empátikusabbá, nyitottabbá lesz, és aktív részvételt, együttes cselekvést követel minden gyerektől.

- Szerepjátékkal megkereshetjük, eljátszhatjuk, hogy másfajta megoldási lehetőség is van a konfliktushelyzetek megoldására; az egyik legnagyobb problémát jelenti a gyerekek egymással szembeni agresszív viselkedése, a verekedés, a társak fizikai bántalmazása, gyakran az otthoni példa is a testi erőszak alkalmazását sugallja.

A serdülőkor a meglévő magatartási zavarokat súlyosbíthatja.

- Az osztályfőnök ismerje diákjait, legyen az aki segítően be tud avatkozni a tanuló életébe, akinek jó szándékában és igazságosságában minden körülmények között lehet bízni.
- Kevesebb idő kell a jó közösség kiépítésére kezdetben, mint amennyi a fegyelmezésre, eldurvult helyzetek kezelésére egész évben. Legyen célja egy befogadó közösség nevelése, ennek érdekében pl. osztályfőnöki órán, erkölcstan órán beszéljék meg a problémákat, keressenek együtt megoldásokat.
- Ebben az életkorban jelentkeznek a dohányzás, alkohol, drog és bűnözés problémái is. Személyes példával, filmekből vett pozitív és negatív példák értelmezésével, állásfoglalásunkkal segítsünk megkülönböztetni a helyeset a helytelentől. Fontos az érzelmi ráhatás, az intellektuális alapon történő belátásra kevésbé lehet számítani.

Az iskola speciális jellegéből fakadóan az alábbi eljárásokat kiemelten alkalmazzuk: - a meggyőzés, felvilágosítás, tudatosítás módszerei közül:

- példa és példaadás,
- beszélgetés,
- tudatosítás
- bírálat – önbírálat
- az oktatás módszereiben lévők közül a
- sajátos, egyéni specifikumokat figyelembe vevőket,
- a tevékenység megszervezésének módszerei közül
- játékos módszerek,
- gyakorlás – sztereotípiák,
- követelés – értékelés
- a magatartásra ható módszerek közül

- biztatás,
- dicséret, elismerés,
- a különböző jutalmazási formák,
- figyelmeztetés,
- elmarasztalás egyénileg és kollektíva előtt, - tiltás,
- fokozott felügyelet.

Pedagógiai munkánk sajátossága azáltal jut kifejezésre, hogy nevelési-oktatási irányelveit, tartalmait, eljárásait, módszereit és eszközeit sérülés-specifikus gyógypedagógiai dokumentumok alapozzák meg. Fontos, hogy a pedagógust ezek alkalmazása során mindvégig megfelelő érzelmi kapcsolat fűzze tanítványaihoz. 1.6.5. Az ifjúságvédelemi feladatok ellátása

Gyermek- és ifjúságvédelmi tevékenység

A gyermek- és ifjúságvédelmi tevékenység átfogja az iskolai élet egészét azzal a céllal, hogy biztosítsa a gyermekeket megillető jogok érvényesülését, védő-óvóintézkedést tegyen a rászorulóik érdekében, a veszélyeztetettek, hátrányos helyzetűek felett. Feladatunk a tanulók életkori szakaszaihoz kötötten eltérő, hisz életkoronként más és más jellegű problémával kell szembenézni.

Mindezekért felelősek az ifjúságvédelmi felelős mellett az osztályfőnökök és valamennyi pedagógiai munkát végző/segítő kolléga.

A gyermekvédelmi tevékenység fontosabb feladatai az óvodás és kisiskolás korúaknál (3-10. életév):

- a gyermek egészséges fejlődéséhez szükséges nevelési légkör biztosítása és testi épségének óvása,
- a gyermek egészségi állapotának figyelemmel kísérése, rendszeres ellátás biztosítása az iskolaorvosi szolgáltatón, az iskolafogászati rendeléseken, a szakorvosi ellátáson keresztül a segédeszközök igény szerinti hozzáférhetőségéig,
- az intézmény valamennyi szolgáltatásának biztosítása (ügyelet, étkezés, fejlesztő foglalkozás, felzárkóztatás) a gyermek igénye szerint,

- a család szociális és anyagi helyzetének megfelelően a különféle támogatások - pénzügyi és természetbeni – felkutatása, a hozzájárulás segítése,
- segítségnyújtás a szabadidő kulturált eltöltéséhez, az életkornak, fejlettségnek megfelelő rendezvényeken történő részvételhez,
- lehetőségeink, anyagi forrásaink szerint biztosítani a nyári napközis tábort, üdülést (kiemelten az Erzsébet-tábor),
- gyors és hatékony intézkedéssel eljárni a gyermeket veszélyeztető helyzetben,
- folyamatosan ellenőrizni a tanuló eredményeit, a rendszeres iskolába járást, szükség esetén érdekében eljárást kezdeményezni,
- segítséget nyújtani az alacsony szociokulturális környezetből érkező gyermekeknek, hogy neveltetési hátrányaikból adódó lemaradásuk csökkentése érdekében a szabályokat, normákat megismerjék, elfogadják és betartsák.

A serdülőkorú tanulók ellátásával kapcsolatban a gyermek- és ifjúságvédelmi feladatok az alábbi területeket érintik:

- megvizsgálni, hogy a családi minta, törődés, érzelmi kötődés mennyire szolgálja a tanuló erkölcsi, érzelmi, értelmi fejlődését,
- milyen kortárs csoportban vesz részt, mennyire ellenőrzött a tevékenységük, szabad mozgásuk,
- használ-e a tanuló egészségre káros anyagokat, szereket, folytat-e korára, fejlődésére káros életmódot,
- folyamatos ellenőrzést, nyomon követést igényel a hátrányos helyzetű és veszélyeztetett környezetben nevelkedő fiatal otthoni életformája, ellátása, pihenése,
- a rendszeres iskolába járás elérése,
- tanulmányai befejezése a pályaválasztás és az eredményes szakiskolai beiskolázás érdekében,
- bekapcsolni az iskolai tevékenységekbe, felzárkóztatásba, tehetséggondozásba, a sportkörüli, szakkörüi tevékenységekbe,
- az iskolán kívüli kortárs csoportok tevékenységébe életkorának, fejlettségének megfelelő kulturális programokra mozgósítani,
- folyamatos, őszinte érzelmi kötődést biztosítani, amelyben problémáit nyíltan feltárhatja,

- segítséget nyújtani a napközis étkezés igénybevételéhez, az egészségügyi ellátásokhoz, segédeszközök megszerzéséhez.

1.6.6. A szociális hátrányok enyhítését segítő tevékenység

Tanulóink között nagyon magas a hátrányos és a halmozottan hátrányos helyzetűek száma, gyakori a szülők társadalommal, iskolával szembeni ellenállása.

Cél a szülők megnyerése a társadalmi és intézményi formák mellett, ennek érdekében folyamatosan keressük, s rendszeresen tartjuk velük a kapcsolatot:

- alsó tagozaton napi kapcsolattartás (gyermekek érkezésekor, távozásakor),
- szülői értekezlet, - nyílt napok szervezése, - fogadóóra, - családlátogatás.

Egyéb tevékenységi formák:

- felzárkóztató foglalkozások,
- a környezetismeret, a természetismeret tantárgyon belüli felvilágosítás,
- kirándulások, - táborozások, - pályaorientáció.

Tájékoztatjuk a szülőket:

- a kedvezményes, 50 vagy 100%-ban támogatott étkezésről, hozzájutási lehetőségéről,
- ingyenes tankönyvellátásról.

1.7. Az intézményi döntési folyamatban való tanulói részvételi rendje

Intézményünkben a diákönkormányzat (DÖK) a tanulók legfontosabb és legmagasabb szintű érdekképviselői- és érdekvérvényesítő szervezete. Így valamennyi diákot érintő kérdésben a jogszabályban előírtak szerint javaslattevési, véleménynyilvánítási- és egyetértési joga van. A diákönkormányzat döntési jogköre kiterjed:

- saját működésére és hatásköre gyakorlására.

- a működéséhez biztosított anyagi eszközök felhasználására.
- egy tanítás nélküli munkanap programjáról a nevelőtestület véleményének kikérésével.
- a tájékoztatási rendszer működtetéséről (iskolaújság, iskolarádió), valamint ezek vezetőinek, munkatársainak megbízására, működtetésére.

A diákönkormányzatnak véleményezési joga van:

- a diákokat érintő iskolai változással kapcsolatban.
- az intézmény Szervezeti és Működési Szabályzatának, a Házi rend és a Munkaterv elfogadásakor és módosításakor, továbbá az ifjúságpolitikai célokra biztosított pénzeszközök felhasználásakor.
- az iskolai könyvtár, a sportlétesítmények működési rendjének kialakításához, - a tanév helyi rendjének nevelőtestületi elfogadásakor a tanulókat érintő programok tekintetében,
- tanórán kívüli tevékenység formáinak meghatározásához,
- tanuló ellen indított fegyelmi tárgyalás lefolytatásakor,
- tanulói pályázatok és versenyek meghirdetéséhez, megszervezéséhez,
- a tanulók helyzetét értékelő és elemző beszámolók elkészítéséhez és elfogadásához,
- a tanulók nagyobb közösségét érintő kérdésekre vonatkozó döntések meghozatalához.
- különböző díjak odaítélése esetében.

A diákönkormányzat kezdeményezési joga kiterjed hatnapos tanítási hét kezdeményezésére.

A jogszabály által meghatározott véleményeztetésen felül az intézmény nem határoz meg olyan ügyeket, amelyekben a döntés előtt kötelező kikérni a diákönkormányzat véleményét.

1.8. Kapcsolattartás a szülőkkel, tanulókkal

1.8.1. A tanulók közösségét érintő kapcsolattartási formák

Az iskola tanulói osztályközösségeket alkotnak. Az osztályközösségek megválaszt(hat)ják az osztály diákönkormányzat felelősét, akit delegálnak a diákönkormányzat üléseire (DÖK delegált).

Az iskola tanulóközösségének a diákönkormányzat esedékes ülése (DÖK-gyűlés) a legmagasabb tájékoztató fóruma. A DÖK-gyűlés zárt, azon kizárólag a DÖK-delegáltak, a DÖK-elnök és a DÖK-segítő vehetnek részt (rájuk nézve kötelező érvényű a megjelenés). A jelenlévők közül bárki megteheti észrevételeit, javaslatait. A DÖK-gyűlés az igazgató és a DÖK-elnök által, illetve tanévenként legalább kéthavonta hívható össze. A DÖK-gyűlés napirendi pontjait az ülés rendezése előtt 5 munkanappal nyilvánosságra kell hozni a DÖK hirdetőfalon. A DÖK-gyűlésen a DÖK-elnök és a DÖK-segítő beszámolnak az előző DÖK gyűlés óta eltelt időszak munkájáról, a tanulói jogok helyzetéről, érvényesüléséről. A DÖK gyűlésen a DÖK-delegáltak kérdéseket intézhetnek a diákönkormányzat és az iskola vezetéséhez, kérhetik gondjaik, problémáik megoldását. A kérések, kérdések megszövegezésében a DÖK-segítő működik közre.

1.8.2. A szülők közösségét érintő együttműködési formák

Rendszeres írásbeli tájékoztatás:

Valamennyi pedagógus köteles a tanulóra vonatkozó minden érdemjegyet és írásos bejegyzést az osztálynaplón kívül a tanuló tájékoztató füzetében feltüntetni. A tájékoztató füzetben a pedagógusnak minden bejegyzést dátummal és kézjeggyel kell ellátnia, a szóbeli feleleteket aznap, az írásbeli teljesítményeket a kiosztás napján. Amennyiben a tanuló tájékoztató füzeté hiányzik, a hiányt az osztálynaplóba dátummal és kézjeggyel ellátva kell beírni.

Szülői értekezlet:

A tanév során minimum 3 alkalommal: Szeptember:

Téma: A tanév tantervi követelményei, a szülők, nevelők igényei, ellátásai; a Munkaterv ismertetése Január

Téma: A félévi eredmények, a rossz tanulói teljesítmények javításának lehetőségei Május eleje

Téma: A tanuló várható eredménye, munkájának értékelése, nyári táborok lehetőségei.

Rendkívüli szülői értekezlet:

- Osztályfőnök hívhatja össze a felmerülő problémák megoldására az igazgatóval egyeztetve.

- Szülői kezdeményezésre, írásban kell kérni az igazgatótól az ok megjelölésével.
- Pályaválasztási értekezlet.

A szülői fogadóórák:

- Az iskola valamennyi pedagógusa minden hó első keddjén tart szülői fogadóórát.
- Igazgatói fogadóóra: minden hónap első keddjén.

Amennyiben a gondviselő fogadóórán kívüli időpontban is találkozni szeretne gyermeke pedagógusával, telefonon vagy írásban időpontot kell egyeztetni az érintett pedagógussal. A szülők ekkor tájékozódhatnak az intézmény alapidokumentumairól is. A gyermekvédelmi felelőssel is ily módon nyílik lehetőség a jelentkező problémák megbeszélésére.

Nyílt nap

A szülő, a pedagógus és a tanuló együttműködésének formája, a pedagógussal és az igazgatóval előre egyeztetett és engedélyezett napon/órán kaphat az érdeklődő betekintést az osztályban folyó munkáról.

A szülői munkaközösség

A szülői munkaközösség (későbbiekben SzM) osztályonként/csoportonként egy szülő részvételével működik. Tevékenységét egy szülő (SzM-elnök) és egy patronáló pedagógus koordinálja.

A szülői munkaközösség dönt saját szervezeti és működési rendjéről, képviselőtéről (szülői választmány). Az osztályok szülői munkaközösségének tevékenységét az osztályfőnökök segítik. Véleményeiket, állásfoglalásaikat, javaslataikat a választott elnök vagy az igazgató által megbízott összekötő pedagógus közvetítésével juttatják el az igazgatóhoz.

Az intézmény szülői választmányát az igazgató tanévenként legalább 2 alkalommal hívja össze, ahol tájékoztatást ad az intézmény munkájáról és feladatairól.

A szülői együttműködés tovább fejlesztésének lehetőségei

A gyermek érdeke hatékony kapcsolatot kíván az intézmény és a szülők között, céljainknak azonosnak kell lennie: tanulóink minél magasabb szintű felkészítése a lehető legteljesebb és legönállóbb felnőtt életre.

Feladataink az együttműködés során:

- szülői munkaközösség aktivitásának fokozása,
- tanácsadás nevelés, tanítás terén,
- közös programok, (kirándulás, vetélkedő, sportnap...)
- ismeretterjesztő előadások.

A szülőktől várjuk:

- együttműködést a nevelés terén, -
- őszinte véleménynyilvánítást, - aktív
- részvételt rendezvényeinken.

1.9. A tanulmányok alatti vizsga vizsgaszabályzata

1.9.1. A vizsgaszabályzat hatálya

Jelen vizsgaszabályzat az intézmény által szervezett tanulmányok alatti vizsgákra, azaz:

- osztályozó vizsgákra,
- különbözeti vizsgákra,
- javítóvizsgákra
- pótló vizsgára

Az iskola által szervezett, helyi:

- félévi vizsga
- év végi vizsga a 9/E , 9. évfolyamon vonatkozik.

Hatálya kiterjed az intézmény valamennyi tanulójára,

- aki osztályozó vizsgára jelentkezik,
- akit a nevelőtestület határozatával osztályozó vizsgára utasít,
- akit a nevelőtestület határozatával javítóvizsgára utasít.

Kiterjed továbbá azon tanulókra, akik átvételüket kérik az intézménybe és ennek feltételeként az igazgató különbözeti vizsga letételét írja elő.

Kiterjed továbbá az intézmény nevelőtestületének tagjaira és a vizsgabizottság megbízott tagjaira.

A mindenkori vizsgabizottság tagjait az igazgató jelöli ki.

1.9.2. Osztályozó vizsgára vonatkozó szabályok

A tanuló osztályzatait évközi teljesítménye és érdemjegyei vagy az osztályozó vizsgán, a különbözeti vizsgán, valamint a pótló és javítóvizsgán nyújtott teljesítménye (a továbbiakban a felsorolt vizsgák együtt: tanulmányok alatti vizsga) alapján kell megállapítani.

Osztályozó vizsgát kell tennie a tanulónak a félévi és a tanév végi osztályzat megállapításához, ha

- felmentették a tanórai foglalkozásokon való részvétel alól,
- engedélyezték, hogy egy vagy több tantárgy tanulmányi követelményének egy tanévben vagy az előírtnál rövidebb idő alatt tegyen eleget,
- nevelőtestület engedélyező döntése alapján, ha a vonatkozó jogszabályokban meghatározott időnél többet mulasztott.

Az osztályozó vizsga egy adott tantárgy és egy adott évfolyam követelményeinek teljesítésére vonatkozik. A tanítási év lezárását szolgáló osztályozó vizsgát az adott tanítási évben kell megszervezni.

Az osztályozó vizsga követelményeinek minden esetben meg kell egyeznie az adott évfolyam és adott fogyatékoságtípus számára készült kerettanterv ismeretanyagával, de a tanuló értékelése során figyelembe kell venni a tanuló sajátos képességrendszerét, szorgalmát is.

Az osztályozóvizsgák időpontjai: félév utolsó napját megelőző hét, ill. a tanév utolsó tanítási hete.
Vizsgára jelentkezési határidők: december 15. (félévi), ill. május 15. (tanév végi).

1.9.3. Különbözeti vizsgára vonatkozó szabályok

Különbözeti vizsgát a tanuló akkor tehet, ha más iskolából érkezik és az intézményünket kijelölő szakértői bizottság arra írásban javaslatot tett, illetve a szakmai munkaközösség véleménye alapján az igazgató úgy dönt.

Különbözeti vizsgát a szülő/nagykorú tanuló írásbeli kérelmére a kérelem beérkezését követő 15. és 45. nap között lehet szervezni, a különbözeti vizsga megkezdésének engedélyezését és a vizsga eredményét az igazgató határozatban rögzíti.

Különbözeti vizsgát tehet a tanuló akkor is – írásos kérelemre – ha a tanuló életkorának megfelelő osztályfoknál alacsonyabb osztályfokon tanul, ám a gyógypedagógiai rehabilitációs orientáltságú oktatás hatására hiányos ismereteit pótolta, a kultúrtechnikákat elsajátította, de képességei nem teszik lehetővé a többségi intézménybe való visszavezetését.

1.9.4. Pótló vizsgára vonatkozó szabályok

Pótló vizsgát tehet a tanuló, ha a vizsgáról neki fel nem róható okból elkésik, távol marad, vagy a megkezdett vizsgáról engedéllyel távozik, mielőtt a válaszadást befejezné. A vizsgázónak fel nem róható ok minden olyan, a vizsgán való részvételt gátló esemény, körülmény, amelynek bekövetkezése nem vezethető vissza a vizsgázó szándékos vagy gondatlan magatartására. Az igazgató hozzájárulhat ahhoz, hogy az adott vizsganapon vagy a vizsgázó és az intézmény számára megszervezhető legközelebbi időpontban a vizsgázó pótló vizsgát tegyen, ha ennek feltételei megteremthetők. A vizsgázó kérésére a vizsga megszakításáig a vizsgakérdésekre adott válaszait értékelni kell.

1.9.5. Javítóvizsgára vonatkozó szabályok

Javítóvizsgát tehet a vizsgázó, ha

- a tanév végén – legfeljebb három tantárgyból – elégtelen osztályzatot kapott,
- az osztályozó vizsgáról, a különbözeti vizsgáról számára felróható okból elkésik, távol marad, vagy a vizsgáról engedély nélkül távozik.

A javítóvizsgák időpontja augusztus 15-31. A szorgalmi év végén a bizonyítvány kiadásával egyidejűleg erről és a helyi tanterv minimumkövetelményeiről a tanuló és a szülő tájékoztatást kap. Szakmai gyakorlatból akkor lehet javítóvizsgát tenni, ha a gyakorlati képzés szervezője azt engedélyezte.

1.9.6. Félévi, év végi vizsgára vonatkozó szabályok szakiskola

Félévi vizsga ideje: január 10-20 között, Év

végi vizsgák ideje: május 10-20 között.

A vizsgák célja:

Tanulóink vizsga tapasztalatának, versenyhelyzetének növelése.

Részt vevő osztályok

- 9/E
- 9. o
- 10. o Csak Félévi
- 1 Napon maximum 3 vizsga lehet gyermekenként

A tételeket a vizsgák előtt 20 munkanappal köteles a tanulónak átadni az adott tárgyból tanító.

Vizsgatárgyak

□ Matematika

- Irodalom
- Magyar Nyelv
- Angol Nyelv
- Társadalom Ismeret
- Természet ismeret
- Különböző szakmák szakmai tantárgyai

Az írásbeli vizsgák általános szabályai:

Vizsgáztató, Felügyelő köteles bent tartózkodni.

A vizsgázó számára az írásbeli feladatok megválaszolásához rendelkezésre álló maximális idő tantárgyanként 45 perc. Az írásbeli vizsgán a vizsgateremben az ülésrendet a vizsga kezdetekor a vizsgáztató pedagógus úgy köteles kialakítani, hogy a

vizsgázók egymást ne zavarhassák, és ne segíthessék. Az írásbeli vizsga feladatlapjait a vizsgáztató pedagógus kijavítja, a hibákat, tévedéseket a vizsgázó által használt tintától jól megkülönböztethető színű tintával megjelöli, röviden értékeli a vizsgakérdésekre adott megoldásokat. A rajzokat ceruzával, minden egyéb írásbeli munkát tintával kell elkészíteni. A feladatlap előírhatja számológép, számítógép használatát, amelyet a vizsgaszervező tantestületnek, intézménynek kell biztosítani.

Egy vizsganapon egy vizsgázó vonatkozásában legfeljebb három írásbeli vizsgát lehet megtartani. A vizsgák között a vizsgázó kérésére legalább tíz, maximum 15 perc pihenőidőt kell biztosítani.

Az írásbeli vizsga javítása: Az írásbeli vizsga feladatlapjait a vizsgáztató pedagógus kijavítja, a hibákat, tévedéseket a vizsgázó által használt tintától jól megkülönböztethető színű tintával megjelöli, röviden értékeli a vizsgakérdésekre adott megoldásokat. Ha a vizsgáztató pedagógus a feladatlapok javítása során arra a feltételezésre jut, hogy a vizsgázó meg nem engedett segédeszközt használt, segítséget vett igénybe, megállapítását rávezeti a feladatlapra, és értesíti az iskola igazgatóját.

A szóbeli vizsgák általános szabályai

A tételeket a vizsgák előtt 20 munkanappal köteles a tanulónak átadni az adott tárgyból tanító. Vizsgáztató, Felügyelő köteles bent tartózkodni.

Egy vizsgázónak egy napra legfeljebb három tantárgyból szervezhető szóbeli vizsga. A vizsgateremben egyidejűleg legfeljebb három vizsgázó tartózkodhat. A vizsgázónak legalább 30 perccel korábban meg kell jelennie a vizsga helyszínén, mint amely időpontban az a vizsgacsoport megkezdje a vizsgát, amelybe beosztották. A szóbeli vizsgán a vizsgázó tantárgyanként húz tételt vagy kifejtendő feladatot, és – amennyiben szükséges – kiválasztja a tétel kifejtéséhez szükséges segédeszközt. Minden vizsgázónak tantárgyanként legalább 15 perc felkészülési időt kell biztosítani a szóbeli feleletet megelőzően. A felkészülési idő alatt a vizsgázó jegyzetet készíthet, de gondolatait szabad előadásban kell elmondania. Egy-egy tantárgyból egy vizsgázó esetében a feleltetés időtartama tíz percnél nem lehet több. A vizsgázók a vizsgateremben egymással nem beszélgethetnek, egymást nem segíthetik. A tételben szereplő kérdések megoldásának sorrendjét a vizsgázó határozza meg. A vizsgázó segítség nélkül, önállóan felel, de ha önálló feleletét önhibájából nem tudja folytatni vagy a

vizsgatétel kifejtése során súlyos tárgyi, logikai hibát vét, a vizsgabizottság tagjaitól segítséget kaphat. A vizsgabizottság tagjai a tétellel kapcsolatosan a vizsgázónak kérdéseket tehetnek fel, ha meggyőződtek arról, hogy a vizsgázó a tétel kifejtését befejezte, vagy a tétel kifejtése során önálló feleletét önhibájából nem tudta folytatni vagy a vizsgatétel kifejtése során súlyos tárgyi, logikai hibát vétett. Amikor a vizsgázó befejezte a tétel kifejtését, a vizsgáztató feljegyzi a javasolt értékelést. Ha a szóbelin a vizsgázó szabálytalanságot követ el, figyelmeztetik, jegyzőkönyvet készít és a szakiskolai munkaközösség dönt a szóbeli eredményéről. Szabálytalanságok esetében a vizsgabizottság elnöke értesíti az igazgatót, aki a törvények alapján dönt.

A vizsgajegy értéke háromszoros. A félévben kapott jegyek és a vizsgajegyből alakul ki a félévi jegy.

1.9.7. Intézményünkben osztályozó és különbözeti vizsgát az alábbi tantárgyakból szervezünk

Általános iskola Alsó

tagozat:

- Magyar nyelv és irodalom
- Matematika - Környezetismeret Felső tagozat:
- Magyar nyelv és irodalom
- Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek
- Idegen nyelv - Matematika - Természetismeret
- Földrajz

Szakiskola:

9/E:

- Magyar nyelv és irodalom
- Idegen nyelv - Matematika
- Természetismeret - Állampolgári ismeretek 9-10. évfolyam

- Magyar nyelv és irodalom - Matematika
- Szakmai elméleti tárgyak

1.10. Az iskolaváltás, valamint a tanuló átvételének szabályai

Intézményünk a fenntartó által meghatározott, a szakmai alapidokumentumban rögzített (és az intézményi befogadóképesség) létszám függvényében veszi fel a jelentkező tanköteles korú sajátos nevelési igényű tanulókat. A beiratkozással létrejön a tanulói jogviszony, mely a törvényi feltételeknek megfelelően működik, illetve szűnik meg.

- Tanulói jogviszony csak érvényes országos, illetve a Veszprém Megyei Pedagógiai Szakszolgálat (VMPSZ) szakértői vizsgálata és javaslata alapján történő jelentkezés után felvétel vagy átvétel útján jön létre.
- Beiratkozáskor be kell mutatni a gyermek személyazonosítására alkalmas, a gyermek nevére kiállított személyi azonosítót és lakcímet igazoló hatósági igazolványt, érvényes szakvéleményét (szakértői javaslatát), TAJ kártyáját. Nem magyar állampolgárságú gyermek esetén az itt tartózkodást engedélyező okmányt is. - Az általános iskola első évfolyamára történő beiratkozás időpontját a megfelelő igazgatási szerv határozza meg, illetve a VMPSZ szakértői vizsgálatát követően mielőbb. A szakiskola beíratási napja a Munkatervben meghatározott napokon történik.

-

Tanulói jogviszony a beíratás napján jön létre, a létesítmény helyiségeinek használata, a szociális támogatások igénybevételének feltétele az első tanév megkezdése.

- A beírt első osztályosok esetén a jogok gyakorlása az első tanítási naphoz kötődik.
 - Magasabb évfolyamra történő jelentkezéshez a korábbi iskolai dokumentumok (bizonyítvány, tájékoztató füzet) bemutatása is szükséges.
- Elfogadott jelentkezés esetén az iskola Befogadó nyilatkozattal előzetesen értesíti a jelentkező iskoláját az átvételi szándékról, amelyet utólag hivatalos nyomtatványon is visszaigazol. A felvételi és átvételi eljárás része a leendő iskolai tanuló adatait tartalmazó Beírási napló kitöltése.
- A felvettek osztályba/csoportba sorolásáról az igazgató dönt, párhuzamos osztályok/csoportok esetén az osztályfőnökök véleményének kikérése után.

1.11. A felvételi eljárás különös szabályai

Tekintettel arra, hogy intézményünk gyógypedagógiai oktatást-nevelést biztosító intézmény, a tanulói jogviszony létesítéséhez szakértői bizottsági javaslata kell, amelyen kijelölt intézményként iskolánk szerepel.

Az adaptált szakképzési programokban való részvételhez szükséges továbbá az iskolaorvos szakvéleménye a tanulni kívánt szakmára való egészségügyi alkalmasságról.

1.12. Integráció, inkluzív nevelés

Intézményünk részt vesz a TÁMOP 3.4.2.A/11-2-(2012-0039) Sajátos nevelési igényű gyerekek integrációja nevű pályázatban „Segíts Nekünk Integrálni” címmel, mely során megkíséreljük az alkalmas értelmi fogyatékos gyermekek/fiatalok átvezetését a befogadásra felkészült konzorciumi többségi intézményekbe (általános iskolába, középiskolába és munkahelyekre) szakmai segítség nyújtása mellett.

A pályázat során az intézményünk kapcsolatba került olyan iskolákkal, amelyek elkötelezett hívei a sajátos nevelési igényű gyermekek befogadásának, ennek az inkluzív hálózatnak a tagjai:

Szent-Györgyi Albert Szakközépiskola, Szakiskola és Kollégium
Lőrincze Lajos Általános Iskola
Fenyves Óvoda

Integráció

Az integráció a speciális nevelési szükségletű gyermekek együttes nevelése-oktatása a többségi intézményekben, az akadályozott emberek részvételének biztosása az élet különböző társadalmi szintjein az óvodától az iskolán át, a szabadidőben és a munkában. Az integráció során a résztvevők megkísérlik az akadályozott és nem akadályozott gyermekek tanulását és életét felügyelni, védelmezni, segíteni.

Inklúzió

Az inklúzió befogadás és elfogadás.

Elérendő célok:

- Nyitott, elfogadó közösség kialakítása.
- Együttműködés, kooperáció.
- Együttműködő partneri kapcsolat kialakítása a szülőkkel.
- A speciális nevelési szükségletek maximális figyelembe vételével való nevelés, oktatás.
- Hatékony nevelési-oktatási módszerek biztosítása, amelyek alkalmasak valamennyi gyermek sikeres fejlesztésére.
- Mérték szerinti oktatás: egyéni képzési, nevelési terv, kooperatív tanulás, szervezeti formák, tanulási-tanítási stratégiák, szükséges mértékű és milyenségű támogatás, folyamatos segítségadás, differenciált követelmények stb.

-

- Hatékony motiválás, segítő támogatás.
- A hiányra, deficitre orientálás helyett az erősségekre, kompetenciára való támaszkodás. - Megfelelő technikai eszközök biztosítása.

Az sikeres integrációhoz, inklúzióhoz a következőkkel járunk hozzá:

Jó gyakorlatok adaptálása, amelyek segítik a gyermekek, tanulók és a felnőttek - pedagógusok, szülők és munkahelyek - érzékenyítését, befogadó attitűdjének kialakítását. a tatabányai Éltés Mátyás Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézmény, Általános Iskola és Szakiskola: *„A fogyatékoság toleranciája a mindennapokban”* című gyakorlat segítségével

- szakmai napok-szakmai műhely szervezése a befogadó intézmények pedagógusai számára az első osztályosok beíratása, a középiskolai beiskolázás és a tanévkezdés időszakában
- program szervezése a három intézmény tanulóinak bevonásával, amely segíti a diákok inkluzív szemléletének fejlesztését
- szakmai teamek létrehozása:
- szintjei: óvoda, általános iskola, szakképző intézmény, munkahely - munkaterületek:
- egyéni fejlesztési tervek készítése, átvezetési tervek
- egyéni tanmenetek írása - esetmegbeszélések
- szülőklub intézményünk és a befogadó szervezet szülői részére
- hallgatói műhely a felsőfokú tanulmányokat folytatók részére
- munkaerőpiaci beilleszkedés, befogadás elősegítése a miskolci Martin János Szakképző Iskola: *„Életpálya építési és szociális életviteli kompetenciák fejlesztését, alapkészségek megerősítését célzó oktatás és tanulásszervezés a pályaaorientáció tükrében”* című gyakorlat segítségével

2. Az intézmény és a képzés szerkezete

2.1. Óvodai ellátás

Az óvodai képzés életkorilag nem homogén csoportban folyik az óvodai alapprogram és a Fogyatékosok irányelvei alapján készült nevelési program szerint.

Az iskolai képzésünk alapja a NAT és az intézménytípusunkra adekvát kerettanterv alapján kidolgozott pedagógiai programunk.

2.2. Iskolai képzés (enyhe értelmi fogyatékos tanulóknak)

2.2.1. Az alapfokú nevelés-oktatás szakaszai

Alsó tagozat: A 4. évfolyamig (1-4. évig) tart. Szolgálja az iskolakészültség megerősítését, a tanuláshoz szükséges alapvető képességek kialakítását, sérült elemi funkciók részleges vagy teljes helyreállítását, a kultúrtechnikák megtanítását, az egyéni, sajátos fejlődési időhöz, ütemhez történő rugalmas alkalmazkodást. Fejlesztési célok, feladatok, tevékenységek:

- Az óvodás korból, illetve a családi életből való zökkenőmentes átvezetés az iskolai életformára.
- Szokásrendszer kialakítása.
- Igény kialakítása a tevékenység, a rendszeres munka iránt, felkészítés a terhelés növekedésére.
- A pszichés funkciók, mint az érzékelés, észlelés, figyelem, koncentráció, gondolkodás fejlesztése tervszerű gyakorlatokkal.

-
- Reális énkép megalapozása, az önismeret fejlesztése.
- A közösségi tudat fejlesztése, az érzelmi élet gazdagítása élményadással.
- A kommunikáció fejlesztése - hangsúlyt helyezve a beszédre, a rajzra, a viselkedésre, mint a kommunikáció eszközére.
- Élmények nyújtása az ismeretszerzéshez, a képességfejlesztéshez, a személyiség fejlesztéséhez.
- A személyiség értelmi, érzelmi, akarati oldalának fejlesztése, a személyiségben rejlő pozitív tulajdonságok kiaknázása.
- A szociokulturális hátrányok csökkentése, felzárkóztatás.
Az enyhe értelmi fogyatékos tanulóknál a szakasz végére a kultúrtechnikák (írás, olvasás, matematikai alpműveletek) eszközszintű elsajátíttatása.
- A mind önállóbb feladatvégzésre, majd a tanulási technikák megismertetésével az önálló tanulásra való felkészítés.
- Az iskolai hagyomány és szokásrend értelmezése, megértése - együttműködés a társakkal, a pedagógussal - például a teremrend, a tanszerek rendje, saját felszerelés elhelyezésének rendje, sorakozások, a tanórai megnyilvánulások, a közös étkezések, óráközi szünetek, a szabadidős foglalkozások terén.
- A pozitív szokásrend megerősítése az önellátásban, az öltözködésben, az elemi tisztálkodásban (kézmosás, fogmosás), a WC használatának elemi szabályai, következetes betartása, működtetése.
- Az érzelmi kötődések, odafordulás, elfogadás, szeretet kimutatása a tanulók formálásának fontos eszköze.
- A gyakorlást összekötjük az egyén képességeinek legmegfelelőbb feladattal, tevékenységgel.
- A nagyobb önállóság, a visszajelzések, a korrigálások, a megerősítések dominanciája jellemzi ezt a szakaszt.

Felső tagozat (5-8. évfolyam)

Ebben a pedagógiai szakaszban a kognitív funkciók fejlesztése, az ismeretbővítés, rendszerezés, az egyes tanulmányterületek felé történő kitekintés, a pályaválasztásra, az önálló életvezetésre való felkészítés kerül előtérbe.

Fejlesztési célok, feladatok:

Az alsó tagozat céljai továbbra is áthatják az iskolai tevékenységet, de tartalomban és mennyiségben követik a tanulók életkori sajátosságait, fejlettségét, a terhelhetőséget, az elvárható tudást.

Kiemelt területként kezeljük:

- szocializáltsági, a neveltségi mutatók erősítését,

-

az egészségmegőrző attitűd kialakítását,

- a tanulást az egész személyiség fejlődése, fejlesztése érdekében,
- a kommunikációs nevelést
- a természet- és környezettudatos magatartásformákat

2.2.2. Középfokú beiskolázás – szakiskola

Előkészítő évfolyam

Az enyhe értelmi fogyatékos tanulók 9/E évfolyamon előkészítő szakiskolai képzésben részesülnek. A tanulmányi évek alatt a szakmai előkészítés és alapozás tantárgyakat modul rendszerű komplex oktatásban tanulják. Heti 2 órában angol nyelvet is tanulnak a diákok. A képzésbe csak a tanulási képességet vizsgáló szakértői bizottság javaslata alapján kerülhetnek a tanulók, a felvételi a tanulmányi eredmények alapján történik (előkészítő szakiskola).

Szakképző évfolyamok

A szakiskola 9-10. évfolyamán szakképzés folyik. A szakképzés során a legfőbb szempont a munkába állást elősegítő tevékenységek megtanulásának előkészítése. Törekvésünk, hogy a tanulók a gyakorlati képzést az iskolai tanműhelyen kívül valós élethelyzetben együttműködési megállapodással és/vagy tanulószerveződéssel gazdasági társaságoknál, cégeknél... gyakorolják a munkavállalói feladatokat.

A képességek fejlesztése a tanulók adottságaihoz igazodik, s kiemelt szerepe van az alábbiaknak:

- Személyiségközpontú oktatással a tanulók felkészítése a továbbtanulásra, a pályaválasztásra, hogy megfelelhessenek a továbbtanulás és munkába álláshoz szükséges egyéb ismeretek befogadására. (betekintés idegen nyelvbe, informatikai alapok, képességek folyamatos fejlesztésével.)

- Egészség, az emberi környezet/természet megóvására irányuló felelősségérzet.
Személyiségfejlesztés – helyes, reális önismeret fejlesztése.
- Anyanyelv igényes használata, céltudatos kommunikáció.
Társakkal (munkatársakkal) való együttműködő viszony fenntartása, egyéni
érdekek értékek egyensúlyának fenntartása. - Szociális és életviteli kompetenciák
fejlesztése.

A szakiskola differenciált pedagógiai eljárásokkal az alábbi feladatokat tűzte ki:

- Általános ismeretek rendszerezése.
- Hiányosságok pótlása (lemaradó, gyengébb képességű)
- Továbbhaladáshoz szükséges képességek fejlesztése (kommunikációs, idegen nyelv, számítástechnika, anyanyelv) annak érdekében, hogy a következő iskolafokozatban hasznosítani, ráépíteni lehessen.
- Pályaorientációs foglalkozás, szakmai előkészítés, szakmai alapozás, érdekérvényesítő képesség fejlesztése (szakmatanulás iránti motiváció növelése)
- Munkaerőpiaci értékekhez elengedhetetlenül szükséges minimum követelmények/készségek (tolerancia, konfliktuskezelés, infokommunikációs technológiák ismeretek használata), munkájukkal kapcsolatos felelősségérzet kialakítása.
- Belső, iskolai szintű vizsga, a tanulók tudásáról, szakmai ismereteiről való visszajelzés.
- A szituációk széles körét felkínálva kívánjuk eljuttatni a tanulókat az együttélési normák, az írott és íratlan szabályok megismeréséig, értelmezéséig és azok elfogadásáig, alkalmazásáig.

-

- A serdülőkorban nagyobb figyelmet fordítunk az érzelmi élet gazdagítására, a barátságokra, tartós kapcsolatra, az egymás problémáinak kezelésére, a közösségi atmoszférára. A normaelfogadás mindenkor együtt jár a másság, a más kultúrából hozott értékek megerősítésével, tolerálásával.

2.3. Iskolai képzés (középsúlyos értelmi fogyatékos tanulóknak)

2.3.1. Alsó tagozat: (1-4. évfolyam)

Azoknak a képességeknek (érzékelés, észlelés, figyelem, emlékezet, együttműködés, időbeli, térbeli tájékozódás), szokásrendszereknek a kialakítása történik, amelyek ebben az iskolatípusban történő fejlesztéshez elengedhetetlenek.

2.3.2. Felső tagozat (5-8. évfolyam)

A valóság megismeréséhez szükséges ismeretek, technikák elsajátítása. Foglalkozási és kooperatív képességek kialakítása valósul meg. Ismeretek bővítése, alapvető kultúrtechnikai ismeretek elsajátítása egyszerű szociális kapcsolatokban. Elemi kultúrtechnikai ismeretek szintje szerinti differenciálás lehetősége. Életgyakorlati jellegű tevékenységek, életvezetést segítő technikák alkalmazása.

2.3.3. Középfokú beiskolázás

Középsúlyos értelmi fogyatékos tanulók készségfejlesztő iskolai képzésbe kapcsolódhatnak be. A 9-12. évfolyamokon az életkezdéshez, a munkába állást elősegítő egyszerű munkafolyamatok elsajátításához kapnak segítséget. Idegen nyelvet ezen a tagozaton nem tanítunk.

Előkészítő szakasz:

Kétéves időtartamú (9-10. évfolyam). Kultúrtechnikai ismeretek gyakorlása, elmélyítése. Életgyakorlati jellegű tevékenységek, életvezetést segítő technikák alkalmazása. Egyszerű munkafolyamatok elsajátíttatása.

Gyakorlati évfolyamok:

Kétéves időtartamú (11-12. évfolyam). A munkába állást, életkezdést segítő képzés, melyen a választható területek munkafolyamatait ismerik meg és gyakorolják. Intézményen belüli házi vizsgával zárul, amiről a tanulók tanúsítványt kapnak.

2.4. Fejlesztő nevelés-oktatás halmozott fogyatékos tanulóknak

A fejlesztő nevelés-oktatás a tanulók sajátos fizikai és mentális állapota miatt nem hagyományos évfolyamokon valósul meg. A képzés a tanulók állapotának figyelembe vételével a következő szakaszokban történik.

2.4.1. Bevezető szakasz

6-9 éves súlyosan és halmozottan sérült tanulók készség- és képességfejlesztésének kezdeti szakasza, a természeti és társadalmi környezet megtapasztalása.

2.4.2. Alapozó szakasz

10-14 éves súlyosan és halmozottan sérült tanulók számára a szűkebb-tágabb környezet megismertetése során önálló cselekvésre ösztönzi a tanulókat, amely elősegíti a megismerő funkciók fejlődését.

2.4.3. Fejlesztő szakasz

15-23 éves súlyosan és halmozottan fogyatékos tanulók részére a megszerzett tapasztalatok, a koncentrikusan bővülő ismeretanyag beépül a tanulók mindennapjaiba, és így aktív részeseivé válnak a világnak.

Fejlesztési célok, alapelvek:

- a tanulás és tanítás kezdeti lépéseinek, a tanulók legalapvetőbb szintű megnyilvánulásainak értelmes közlésként való felfogása és értelmezése
- a tanulók és a pedagógusok közötti kapcsolat fokozatos alakítása
- kommunikációs lehetőségek feltárása, kiaknázása
- hétköznapi cselekvésekre alapozottság,
- a tanulás része és színtere az alapszükségletek kielégítése (önkiszolgálás, étkezőterápia)

2.5. Utazó gyógypedagógusi hálózat

Az utazó gyógypedagógiai ellátással célunk az, hogy humán erőforrásunkat a legjobban kihasználva biztosítsuk az intézmények által jelzett igények teljesítését. A növekvő

igényeknek és a jogszabályi változásoknak megfelelően évről-évre növekszik az utazó gyógypedagógiai megsegítést igénylők száma. Mindezen igényeknek megfelelően került kidolgozásra az egységes gyógypedagógiai módszertani intézmény utazó ellátással foglalkozó szakterültének tevékenysége.

Jogszabályi háttér

- 2011.évi CXC törvény A nemzeti köznevelésről
- 15/2013. (II.26.) EMMI rendelet A pedagógiai szakszolgálati intézmények működéséről
- 20/2012. (VIII.31.) EMMI rendelet A nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról
- A NAT 2020 és a Sajátos nevelési igényű tanulók oktatásának irányelve
- 5/2020. (I. 31.) Korm. rendelet a Nemzeti alaptanterv kiadásáról, bevezetéséről és alkalmazásáról szóló 110/2012. (VI. 4.) Korm. rendelet módosításáról

A integrált sajátos nevelési igényű gyermek, tanuló neveléséhez, oktatásához szükséges speciális szakképzettséggel rendelkező szakembert intézményünk biztosítja az utazó gyógypedagógusi hálózat működtetésével, a fogyatékosság típusának megfelelő

Fogyatékosság típusa	Gyógypedagógiai szakképzettség
Testi fogyatékos (mozgáskorlátozott)	szomatopedagógus
Hallássérült (siket, nagyothalló)	szurdopedagógus, hallássérültek pedagógiája szakos gyógypedagógus/terapeuta
Tanulásban akadályozott	oligofrénpedagógus, tanulásban akadályozottak pedagógiája szakos gyógypedagógus/terapeuta

Beszédfigyatékos	logopédus
Autizmus-spektrumzavarral küzdő (autisztikus)	autizmus spektrum pedagógiája
A pszichés fejlődés zavara miatt a nevelési, tanulási folyamatban akadályozott (Diszlexia, diszgráfia, diszkalkulia)	Abban az esetben, ha szakvélemény által előírt a fejlesztés, logopédus, tanulásban akadályozottak pedagógiája szakos gyógypedagógus/terapeuta, pszichopedagógus

Az utazó gyógypedagógiai ellátást kérő intézményekben a kötelező egészségügyi és pedagógiai célú rehabilitációs, rehabilitációs foglalkozást az 20/2012.VIII.31. EMMI rendelet, 2011.évi CXCV. törvény 6. melléklete alapján végezzük.

2.5.1. Az utazó gyógypedagógusi munka jellemzői

Helyszín, célcsoport, feltételek

Helyszín:

Az integrációban részt vevő városi és járási többség általános iskolák.

Célcsoport:

Sajátos nevelési igényű gyerekek óvodás kortól a tankötelezettség végéig, kiknek ellátási jogosultságát a szakértői és rehabilitációs bizottságok határozták meg.

Tárgyi feltételek:

(biztosításában szerepet vállal mindkét intézmény)

- fejlesztőszoba, melyet a többségi intézmény biztosít
- fejlesztő eszközök (elsősorban a módszertani intézmény eszköztárából állítják össze az utazó gyógypedagógusok, és viszik magukkal az adott foglalkozásra)

2.5.2. Az ellátás jellemzői

Formája:

- egyéni foglalkozás
- mikrocsoportos foglalkozás
- csoportos foglalkozás

2.5.3. A gyógypedagógus feladatai az együttnevelés során

A gyermekkel való foglalkozás

- a gyermek megfigyelése aktív hospitálás keretében
- az egyes képességterületek aktuális állapotának szűrése
- a gyermek képességstruktúrájának megfelelő módszerek, terápiák, technikák alkalmazása a foglalkozásokon (a fejletlen vagy sérült funkciók korrigálása az ép funkciókra támaszkodva)
- szükség szerint a speciális segédeszközök elfogadtatása és használatuk megtanítása
- az egyéni sikereket elősegítő tulajdonságok, funkciók fejlesztése
- a gyermek/tanuló haladásának figyelemmel kísérése

A többségi intézmények pedagógusaival való kapcsolattartás

- a pedagógusok felkészítése a sajátos nevelési igényű gyerekek fogadására, befogadására (inkluzív pedagógia)
- a kapcsolattartás során arra törekszünk, hogy elősegítsük az inkluzív szemléletmód kialakulását, amely a tanulási folyamatokban minden gyerek közreműködő részvételét egyéni képességének és fejlődési ütemének megfelelően biztosítja
- segítségnyújtás a szakvélemény, diagnózis értelmezésében
- javaslattétel a gyermek/tanuló egyéni igényeihez szükséges környezet kialakítására
- segítségnyújtás a tanuláshoz szükséges speciális eszközök kiválasztásában, tájékoztatás ezek beszerzési lehetőségeiről
- segítségnyújtás az év eleji diagnosztikus mérések előkészítésében, a tantárgyi mérések összeállításában
- segítségnyújtás a sajátos nevelési igényű tanulók szükségleteihez igazodó egyéni tanmenet készítéséhez, illetve a harmonizált tanmenetek összeállításához
- módszertani segítségnyújtás
- részvétel a gyermek/tanuló részeredményeinek értékelésében, szükség esetén javaslattétel további vizsgálatra
- szakmai előadások megtartása a többségi intézmények által kiválasztott témában

- horizontális tanulás intézmények között-ahol törekszünk az új oktatási formák befogadtatására és elterjesztésére

A szülőkkel való kapcsolattartás

- a sajátos nevelési igényű gyermek/tanuló szülei számára tanácsadás
- rendszeres konzultáció a gyermek/tanuló fejlődésével kapcsolatban
- megbeszélés az otthon végezhető/végzendő gyakorlatokkal kapcsolatban
- segítségnyújtás a speciális eszközök kiválasztásában, beszerzésében
- tájékoztatás a félévi, év végi értékelésről

Adminisztrációs feladatok

- egyéni fejlesztési terv készítése
- óvodai fejlesztés esetén munkanapló vezetése
- iskolai ellátás esetén munkanapló és a törvény által előírt Egészségügyi és pedagógiai célú habilitáció, rehabilitáció, egyéni fejlődési lap betétlapjainak, illetve a KRÉTA rendszer vezetése
- pedagógiai vélemény készítése a rehabilitációs bizottság vizsgálataihoz
- félévi beszámoló és statisztika készítése
- év végi beszámoló és statisztika készítése
- minden év végén az általa ellátott gyermekek fejlesztéséről, fejlődéséről részletes tájékoztatás írása, melyet a szülő és az integráló intézmények vezetői is megismerhetnek az e-KRÉTA rendszerben

Szakmai felkészültség, kapcsolattartás

- folyamatos önképzés
- tanfolyamokon való részvétel
- szakmai konferenciákon való részvétel

- partnerlista összeállítása, ismerete (szülők, többségi pedagógusok, szakmai teamek)
- folyamatos kapcsolattartás, rendszeres team megbeszélések a gyermekkel foglalkozó más szakemberekkel (logopédus, pszichológus, terapeuta...)
- kapcsolattartás a pedagógiai szakszolgáltatásokkal (nevelési tanácsadó, szakértői bizottságok)
- kapcsolattartás egészségügyi intézményekkel

3. Az intézmény helyi tanterve

3.1. A választott kerettanterv megnevezése

A felmenő rendszerű kerettanterv az 5/2020 (I.31.) módosított NAT alapján az Oktatási Hivatal 2020-as Kerettantervi ajánlása alapján készült.

3.2. A választott kerettanterv feletti óraszám

A választott kerettantervek óraszámát a szabadon tervezhető órakeret terhére emeltük meg.

3.3. Általános iskola enyhe értelmi fogyatékosok

Tantárgyak	1. évfolyam		2. évfolyam		3. évfolyam		4. évfolyam	
	Heti	Éves	Heti	Éves	Heti	Éves	Heti	Éves
Magyar nyelv és irodalom	7+1	288	7+1	288	6	252	7	252
Matematika	4+1	180	4+1	180	3+1	144	4	144
Etika	1	36	1	36	1	36	1	36
Környezetismeret	-	-	-	-	1+1	72	1+1	72
Ének-zene	2	72	2	72	2	72	2	72
Vizuális kultúra	2	72	2	72	2	72	1	36
Digitális kultúra	-	-	-	36	1	36	1+1	72
Technika és tervezés	1	36	1	36	1	36	1	36
Testnevelés	5	180	5	180	5	180	5	180
Szabadon tervezhető órakeret	2	72	2	72	2	72	2	72
Habilitáció	3	108	3	108	3	108	3	108
Heti órakeret	24	936	24	936	24	936	25	972

Intézményünk nevelőtestülete úgy határozott, hogy a helyi tantervben nem ír elő további tananyagot és választható tantárgyakat sem épít be a képzésébe, hanem az egyes tematikai egységek között osztja el a rendelkezésre álló időkeretet az alkalmazható tudás megszerzése vagy a képességek fejlesztése céljából.

Tanulásban akadályozott tanulóink helyi tantervében **az alsó tagozaton a környezetismeret, a matematika valamint a digitális kultúra tantárgyak** időkeretét növeljük meg a tudás elmélyítésére, a képességek fejlesztése céljából.

Ennek részletes kidolgozását a pedagógiai program I. számú melléklete tartalmazza.

Tantárgyak	5. évfolyam		6. évfolyam		7. évfolyam		8. évfolyam	
	Heti	Éves	Heti	Éves	Heti	Éves	Heti	Éves
Magyar nyelv és irodalom	4+1	144	4	144	4	144	4	144
Irodalom								
Idegen nyelv	-	-	-	-	2	72	2	72
Matematika	4	144	4	144	4	144	4	144
Etika	1	36	1	36	1	36	1	36
Történelem	2	72	2	72	2	72	1	36
Hon- és népismeret	1	36	-	-	-	-	-	-
Természettudomány	2	108	3+1	144	5+1	216	5+1	216
Állampolgári ismeretek	-	-	-	-	-	-	1	36
Ének-zene	2	72	2	72	1	36	1	36
Vizuális kultúra	2	72	2	72	1+0,5	54	1+0,5	54
Digitális kultúra	1	36	1	36	1	36	1	36
Technika és tervezés	1+1	72	1+1	72	1+0,5	54	1+0,5	54
Testnevelés	5	180	5	180	5	180	5	180
Osztályfőnöki óra	1	36	1	36	1	36	1	36
Szabadon tervezhető órakeret	2	72	2	72	2	72	2	2
Habilitáció	3	108	3	108	4	144	4	144
Heti órakeret	28	1008	28	1008	30	1080	30	1080

Intézményünk nevelőtestülete úgy határozott, hogy a helyi tantervben nem ír elő további tananyagot és választható tantárgyakat sem épít be a képzésébe, hanem az egyes tematikai egységek között osztja el a rendelkezésre álló időkeretet az alkalmazható tudás megszerzése vagy a képességek fejlesztése céljából.

Tanulásban akadályozott tanulóink helyi tantervében **a felső tagozaton a magyar nyelv és irodalom, a természettudomány, a vizuális kultúra és a technika és tervezés tantárgyak** időkeretét növeljük meg a tudás elmélyítésére, a képességek fejlesztése céljából.

Ennek részletes kidolgozását a pedagógiai program II. számú melléklete tartalmazza.

3.4. Szakiskolai képzés

Az enyhe értelmi fogyatékos tanulók nevelő-oktató munkáját ellátó szakiskolai képzés szerkezete, egy kötelező 9/E jelű előkészítő évfolyamból, és az erre épülő két évfolyamos (9-10. évfolyam) Szakképzési Jegyzék szerinti rész-szakképesítés oktatásával épül fel szakképzésünk.

Képzés szerkezete Szakképzési Jegyzék szerinti részsakképesítés oktatásához

	előkészítő 9/E évfolyam heti óraszám (36 hét)	9. évfolyam heti óraszám (36 hét)	Összefüggő (nyári) gyakorlat (2 hét)	10. évfolyam heti óraszám (35 hét)
Közismeret	34	12,5	70	12,5
Kötött órák	31	10,5	-	11,5
Szabadon felhasználható órakeret	3	1,5	-	1,5
Összesen	35	12	-	13

Szakmai elmélet és gyakorlat		21		21
Kötött órák	-	21	70	21
Szabadon felhasználható órakeret	-	2	-	2
Összesen	-	23	70	23
Mindösszesen (teljes képzés ideje)	heti: 34	heti: 35	-	heti: 36

A rész-szakképesítés oktatására fordítható idő összesen: 1703 óra nyári összefüggő szakmai gyakorlattal és a szakmai szabad sávval együtt.

Az éves óraszám megadásánál a 9. évfolyamon 36 héttel, a 10. évfolyamon 35 héttel számolunk.

3.4.1. Előkészítő évfolyam

A felmenő rendszerű kerettanterv az 5/2020 (I.31.) módosított NAT alapján az Oktatási Hivatal 2020-as Kerettantervi ajánlása alapján készült.

Tantárgyak és óraszámok szakiskola 9/E

Műveltségterület	Tantárgy	Heti óraszám	Éves óraszám
Magyar nyelv és irodalom	Magyar nyelv és irodalom	5	180
Idegen nyelv	Angol	2	72
Matematika	Matematika	5	180
Történelem és állampolgári ismeretek	Állampolgári ismeretek	1	36
Természettudomány és földrajz	Természettudomány	3+1	108+36
Művészetek	Vizuális kultúra	2	72
Technológia	Digitális kultúra	2	72
Egyéb	Szakmai alapozó ismeretek	4+1	144+36
	Pályaorientáció	1+1	36+36
Testnevelés	Testnevelés	5	180
	Osztályfőnöki (közösségi nevelés)	1	36
Összesen		31	1116
Szabadon tervezhető		3	108
Mindösszesen		34	1224
Habilitáció		4	144

3.4.2. Szakképzési évfolyamok

A kerettanterv az 5/2020 (I.31.) módosított NAT alapján az Oktatási Hivatal 2020-as Kerettantervi ajánlása alapján készült.

Tantárgyak és óraszámok a szakiskola 9-10. évfolyamán.

Műveltségi terület	Tantárgy neve	9.évfolyam		10.évfolyam	
		heti	éves	heti	éves
Magyar nyelv és irodalom	Magyar nyelv és irodalom	1+1	72	1+1	70
Matematika	Matematika	2	142	2	70
Technológia	Digitális kultúra	1	36	1	35
Testnevelés és egészségfejlesztés	Testnevelés	5	180	5	175
	Osztályfőnöki (közösségi nevelés)	1	36	1	35
Közismeret összesen		10	360	10	350
További szabad közismereti időkeret		1	36	1	35
Habilitáció		4	144	4	140
Szakmai elmélet		21	756	21	735
További szabad szakmai időkeret (szabad sáv)		2	72	2	70
Összefüggő szakmai gyakorlat		70		70	

Intézményünk nevelőtestülete úgy határozott, hogy a helyi tantervben nem ír elő további tananyagot és választható tantárgyakat sem épít be a képzésébe, hanem az egyes tematikai egységek között osztja el a rendelkezésre álló időkeretet az alkalmazható tudás megszerzése vagy a képességek fejlesztése céljából.

Tanulásban akadályozott tanulóink helyi tantervében **a szakiskolán a magyar nyelv és irodalom, a természettudomány és földrajz, a szakmai alapozó valamint a pályaaorientáció tantárgyak** időkeretét növeljük meg a tudás elmélyítésére, a képességek fejlesztése céljából.

Ennek részletes kidolgozását a pedagógiai program III. számú melléklete tartalmazza.

Jelmagyarázat: ögy/összefüggő szakmai gyakorlat

2016.09.01-TŐL

PARKGONDOZÓ

1. számú táblázat

A szakmai követelménymodulokhoz rendelt tantárgyak heti óraszámát évfolyamonként a szabadsáv hozzáadásával

Szakmai követelménymodulok	Tantárgyak	Heti óraszám				
		9. évfolyam			10. évfolyam	
		elméleti	gyakorlati	ögy	elméleti	
10961-16	Növénytan	2			2	gyakorlati
	Termesztési ismeretek	1			1+1	
10962-16 Kertészeti munkavállalói ismeretek	Termesztési ismeretek gyakorlat		2+1			4
	Műszaki alapismeretek	1				2
	Műszaki alapismeretek gyakorlat		2			
11070-16 Növényismeret	Növényismeret	1			2	4+1
	Növényismeret gyakorlat		3+1			4
11069-16 Kertfenntartás	Kertfenntartás	1				
	Kertfenntartás gyakorlat		4			

Kertfenntartás műszaki ismeretei	1				
Kertfenntartás műszaki ismeretei gyakorlati	2	2		2	
leti/gyakorlati óraszám	8	13+2		5+1	16+1
Összes heti					
Összes heti/ögy óraszám	21+2=23		70	21+2=23	

Jelmagyarázat: ögy/összefüggő szakmai gyakorlat

PARKGONDOZÓ

2. számú táblázat

A szakmai követelménymodulokhoz rendelt tantárgyak és témakörök óraszám
évfolyamonként

Szakmai követelménymodul	Tantárgyak/témakörök	Óraszám					Összesen
		9. évfolyam			10. évfolyam		
		elméleti	gyakorlati	ögy	elméleti	gyakorlati	
10961-16 Kertészeti alapismeretek	Növénytan	72			70		142
	A növények külső, belső felépítése	24					24
	A növények életjelenségei	18					18
	Növényrendszertan	16			36		52
	Környezettan	14			34		48
	Termesztési ismeretek	36			35+35		71+35
	A kertészeti termesztés tárgyi feltételei	8					8
	Éghajlattan	8					8
	Talajtan	8					8
	Talajművelés	12					12
	Trágyázás				11+11		11+11
	Öntözés				11+11		11+11
	Növényvédelem				13+13		13+13
	Termesztési ismeretek gyakorlat		72+36			140	212+36
	A kertészeti termesztés tárgyi		18+10			16	34+10

	feltételei					
	Éghajlattan gyakorlatok		12		12	24
	Talajtan gyakorlatok		16		56	72
	Trágyázás gyakorlatok		14+10		28	42+10
	Növényvédelem gyakorlatok		12+16		28	40+16
	Műszaki alapismeretek	36				36
	Anyagismeret	4				4
	A műszaki ábrázolás alapjai	4				4
	Gépelemek, szerkezeti egységek	4				4
	Belső égésű motorok	3				3

	Az erőgépek szerkezeti felépítése	3				3
	Villanymotorok	3				3
	A termesztés, növényápolás gépei	15				15
	Műszaki alapismeretek gyakorlat		72		70	142
	Kéziszerszámok, anyagok ismerete		9		8	17
	Gépelemek, szerkezeti egységek ismerete		7			7
	Motorok szerkezete, működtetése		6			6
	Erőgépek szerkezete, működtetése		6			6
	Elektromos berendezések, villanymotorok működtetése		6		6	12
	Erőgépek, munkagépek		6		8	14

	összekapcsolása A termesztés, növényápolás gépeinek üzemeltetése		32			48	80
10962-16 Kertészeti munkavállalói ismeretek	Munkavállalói ismeretek	36					36
	Munkavédelmi szabályozás és felügyelet	2					2
	Munkáltatók és munkavállalók munkavédelmi jogai	3					3
	és köteleességei	3					3
	Balestek, balesetelhárítás	2					2
	A munkavégzés jellegzetességei			70			2
	Munkaegészségtan	2					2
	Munkalélektan	2					2
	A kertészeti munkavégzés biztonságtechnikája	2					3
	Tűz- és robbanásvédelem	3					14
	Környezet- és	14					

	természetvédelem						
	Munkajogi alapismeretek	3					3
	Növényismeret	36			70		106
	Bevezetés a növényismeretbe	6					6
	Gyomnövények	6					6
	Ivaros és ivartalan úton szaporítható egynyáriak Kétnyáriak	8 4					8

11070-16 Növényismeret	Évelők, fűmagkeverékek fajai	12				4
	Lombhullató díszfák, díszcserjék Kúszócserjék			18 12 24		12 18 12 24
	Örökzöldek					16
	Cserepes dísznövények			16		16
	Növényismeret gyakorlat		108+36		140+35	248+36+35
	Gyomnövények felismerése		12+6			12+6
	Ivaros és ivartalan úton szaporítható, egynyáriak felismerése		32+10			32+10
	Kétnyáriak felismerése		16			16
	Évelők, fűmagkeverékek fajainak felismerése		48+20			48+20
	Lombhullató díszfák, díszcserjék, kúszócserjék felismerése				54+20	54+20
	Örökzöldek felismerése				48+10	48+10
	Cserepes dísznövények felismerése				38+5	38+5
11069-16 Kertfenntartás	Kertfenntartás	36				36
	A kertfenntartás alapfogalmai; Zöldfelületek csoportosítása, történelmi áttekintése;	4				4
	Városi zöldfelületek jelentősége Fűfelületek fenntartása	3				

	Egy- és kényári, évelő virágfelületek fenntartása	5				3
	Lombhullató dísfák, díszcserjék fenntartása	6				5
	Gyümölcsfajok fenntartása	2				6
	A szőlő fenntartása	2				2
	Örökzöldek fenntartása	3				2
	Edényes-, kúszó-, talajtakaró növények fenntartása	5				3
	Rózsafelületek és sziklakertek fenntartása	4				5
						4
	Sírkiültetések, fűborítású sportpályák fenntartása	2				2
	Kertfenntartás gyakorlat		144		140	284
	Fűfelületek fenntartása		18			18
	Egy- és kényári, évelő virágfelületek fenntartása		72			72
	Lombhullató dísfák, díszcserjék fenntartása		54			54
	Gyümölcsfajok és a szőlő fenntartása			24		24
	Örökzöld dísznövények fenntartása			24		24
	Edényes-, kúszó- és talajtakaró növények fenntartása			36		36
	Rózsafelületek és sziklakertek			28		28

	fenntartása					
	Sírkiültetések, fűborítású sportpályák fenntartása				28	28
	Kertfenntartás	36				36

	műszaki ismeretei					
	Gépek, kézi eszközök karbantartása	8				8
	Fűnyírók	4				4
	Gépi fűrészek, sövénynyírók	5				5
	Takarító, síkoságmentesítő, lombszívó gépek	3				3
	Kerti növényvédő gépek	5				5
	Tápanyag-utánpótlás műszaki berendezései	4				4
	a kertfenntartásban					
	Anyagszállítás a kertfenntartásban	3				3

	Egyéb kertfenntartó gépek, berendezések (idősfa átültető gépek, emelőkosaras gépek, ...)	4				4
	Kertfenntartás					
	műszaki ismeretei		72		70	142
	gyakorlat					
	Gépek, kézi eszközök karbantartása		22			22
	Fűnyírók üzemeltetése,		20			20
	karbantartása					
	Gépi fűrészek, sövénynyírók üzemeltetése,		18			18

	karbantartása						
	Takarító, síkoságmentesítő, lombszívó gépek üzemeltetése, karbantartása		12			12	
	Kerti növényvédő gépek üzemeltetése, karbantartása				18	18	
	Tápanyag-utánpótlás műszaki berendezéseinek üzemeltetése és				18	18	
	karbantartása Anyagszállítás műszaki berendezéseinek				24	24	
	üzemeltetése és karbantartása						
	Egyéb kertfenntartó gépek, berendezések üzemeltetése, karbantartása				10	10	
Összes éves elméleti/gyakorlati óraszám:		288	468+36+36		175+35	560+35	1491+72+70
Összes éves/ögy óraszám:		756+72		70	735+70		1561+142
Elméleti óraszámok/aránya		463 óra / 29,7 % 463+35=498 29,2%					
Gyakorlati óraszámok/aránya		1098 óra / 70,3 % 1098+107=1205 70,7%					

Jelmagyarázat: ögy/összefüggő szakmai gyakorlat

SZÁMÍTÓGÉPES-ADATRÖGZÍTŐ

1. számú táblázat

A szakmai követelménymodulokhoz rendelt tantárgyak heti óraszámja évfolyamonként,
szabadsáv hozzáadásával

Szakmai követelménymodulok	Tantárgyak	Heti óraszám					
		9. évfolyam			10. évfolyam		
		elméleti	gyakorlati	ögy	elméleti	gyakorlati	

12082-16 Gépírás és irodai alkalmazások	Gépírás és levelezési gyakorlat		8	70		7+1
	Irodai alkalmazások gyakorlata		5			6 +1
12084-16 Üzleti kommunikáció és protokoll	Kommunikáció a titkári munkában	8 +2			8	
Összes heti elméleti/gyakorlati óraszám		8 +2	13		8	13+2
Összes heti/ögy óraszám		21 +2=23		70	21 +2=23	

Jelmagyarázat: ögy/összefüggő szakmai gyakorlat

SZÁMÍTÓGÉPES ADATRÖGZÍTŐ

2. számú táblázat

A szakmai követelménymodulokhoz rendelt tantárgyak és témakörök órászáma
évfolyamonként

Szakmai követelmény modul	Tantárgyak/téma körök	Óraszám					Összesen
		9. évfolyam			10. évfolyam		
		elméleti	gyakorlati	ögy	elméleti	gyakorlati	
12082-16 Gépírás és irodai alkalmazások	Gépírás és levelezési gyakorlat	0	288	70	0	245 +35	533+35
	A tízujjas vakírás alapgyakorlatai		30				30
	Billentyűkezelés		146				146
	Az írástechnika		60				60
	megerősítése						
	Sebességfokozás		52			25	77

	Szövegfeldolgozások, szöveggyakorlatok				25	25
	Irodai gépírás gyakorlata				20 + 15	20+15
	Levelezési alapismeretek a titkári munkában				20 + 20	20+20
	Levelezési alapgyakorlatok a titkári munkában				45	45
	Levelezés a hivatali és üzleti életben				65	65
	Komplex levélgyakorlatok				45	45
	Irodai alkalmazások gyakorlata	0	180	0	210 + 35	390+35
	A dokumentumszerkesztés alapgyakorlatai		45			45
	Dokumentumszerkesztés a titkári munkában		45		40 + 15	85+15
	Táblázatok készítése a titkári munkában		45		40 + 10	85+10
	Adatbázisok készítése a titkári munkában		45		40 + 10	85+10
	A prezentáció mint kommunikációs technika				45	45
	A weblapkészítés alapjai				45	45
12084-16 Üzleti kommunikáció	Kommunikáció a titkári munkában	288 +36+36	0	280	0	568+36 +36
	Üzleti nyelvi	80				80

ió protokoll és	kultúra					
	Üzleti kommunikáció	45 +16			40	85+16
	Protokoll az irodában	45+15			30	75+15
	Digitális kommunikáció a titkári munkában	30+15			30	60+15
	Nemzetközi protokoll				45	45
	Munkahelyi, irodai kapcsolatok	44 +10+6			20	64+10+6
	Munkahelyi konfliktuskezelés	44 +10			20	64+10
	Tárgyalástechnika				45	45
	Marketingkommunikáció				50	50
Összes éves elméleti/gyakorlati óraszám:		288 +72=360	468		280	455 +70=525 (1491) 1633
Összes éves/ögy óraszám:		756 +72=828		70	735 +70=805 (1561) 1703	
Elméleti óraszámok/aránya		(568 /38,09%) 640/1633= 39,19%				
Gyakorlati óraszámok/aránya		(923 /61,90%) 993/1633=60,80%				

Jelmagyarázat: ögy/összefüggő szakmai gyakorlat TEXTILTERMÉK-ÖSSZEÁLLÍTÓ
1.számú táblázat

A szakmai követelménymodulokhoz rendelt tantárgyak heti óraszámát évfolyamonként szabadsáv hozzáadásával

Szakmai követelménymodulok	Tantárgyak	Heti óraszám				
		9. évfolyam			10. évfolyam	
		elméleti	gyakorlati	ögy	elméleti	gyakorlati
	Ruhaipari anyag- és áruismeret	2			1	

10113-16 Ruhaipari anyagvizsgálatok	Anyagvizsgálatok gyakorlat		2	70		
10114-16 Ruhaipari gyártmánytervezés	Ruhaipari gyártáselőkészítés	1			1	
	Szakrajz	1+1			1+1	
	Szakrajz gyakorlat		2			3
	Számítógépes ruhaipari gyártáselőkészítés gyakorlat		1			2
10115-16 Textiltermékek összeállítása	Textiltermékek szabásminta készítése				2	
	Ruhaipari gépek üzemeltetése	1				
	Textiltermékek gyártástechnológiája	2			2	
	Textiltermékek készítése gyakorlat		9+1			9+1
Összes heti elméleti/gyakorlati óraszám		7+1	14 +1		7+1	14+1
Összes heti/ögy óraszám		21+2		70	21+2	

TEXTILTERMÉK-ÖSSZEÁLLÍTÓ

2. számú táblázat

A szakmai követelménymodulokhoz rendelt tantárgyak és témakörök óraszám
évfolyamonként

Szakmai követelménymodul	Tantárgyak/témakörök	Heti óraszám					Összesen
		9. évfolyam			10. évfolyam		
		elméleti	gyakorlati	ögy	elméleti	gyakorlati	
	Ruhaipari anyag- és áruismeret	72	0		35	0	107

10113-16 Ruhaipari anyagvizsgálatok	Textilipari nyersanyagok	36		70			36
	Textíliák, kelmék I.	18			18		36
	Textíliák, kelmék II.	18			17		35
	Anyagvizsgálatok gyakorlat	0	72		0	0	72
	Textilipari nyersanyagok		18				18
10114-16 Ruhaipari gyártmánytervezés	Textíliák, kelmék		18				18
	Áruismeret		18				18
	Anyagvizsgálatok		18				18
	Ruhaipari gyártás- előkészítés	36	0		35	0	71
	Gyártás-előkészítés	36			35		71
	Szakrajz	36+36	0		35+35	0	71+71
	Szakrajzi alapismeretek	36+36					36+36
	Alapszerkesztések, modellezések				35+35		35+35
	Szakrajz gyakorlat	0	72		0	105	177
	Alapszerkesztések		36			35	71
	Szabásminta készítés		36			70	106
	Számítógépes ruhaipari gyártás- előkészítés gyakorlat	0	36		0	70	106
	Gyártmányrajz készítés		36				36
10115-16 Textiltermékek összeállítása	Programfeladatok					70	70
	Textiltermékek szabásminta készítése	0	0		70	0	70
	Szabásminta készítés				70		70
	Ruhaipari gépek üzemeltetése	36	0		0	0	36
	Ruhaipari gépek	18					18
	Ruhaipari gépek üzemeltetése	18					18
	Textiltermékek gyártástechnológiája	72	0		70	0	142

	Varrás- és alkatrésztechnológia	72			70		142
	Textiltermékek készítése gyakorlat	0	324+36		0	315+35	639+71
	Textiltermékek készítése I.		160+18			105+20	265+38
	Textiltermékek készítése II.		164+18			210+15	374+33
Összes éves elméleti/gyakorlati óraszám:		252+36	504+36		245+35	490+35	1491+142
Összes éves/ögy óraszám:		756+72		70	735+70		1561+142

Elméleti óraszámok/aránya	497/31,84% 568/33,35%
Gyakorlati óraszámok/aránya	1064/68,16% 1135/66,64%

Jelmagyarázat: e/elmélet, gy/gyakorlat, ögy/összefüggő szakmai gyakorlat

HULLADÉKVÁLOGATÓ ÉS -FELDOLGOZÓ

1. számú táblázat

A szakmai követelménymodulokhoz rendelt tantárgyak heti óraszám
évfolyamonként szabadsáv hozzáadásával

Szakmai követelménymodulok	Tantárgyak	Heti óraszám				
		9. évfolyam			10. évfolyam	
		elméleti	gyakorlati	ögy	elméleti	gyakorlati
10868-12 Hulladékválogatás és -feldolgozás	Hulladékválogatási alapismeretek	12+1		70	10+1	
	Hulladékfeldolgozás gyakorlata		9+1			11+1
Összes heti elméleti/gyakorlati óraszám		12+1	9+1		10+1	11+1
Összes heti/ögy óraszám		21+2		70	21+2	

Jelmagyarázat: ögy/összefüggő szakmai gyakorlat

HULLADÉKVÁLOGATÓ ÉS -FELDOLGOZÓ

2. számú táblázat

A szakmai követelménymodulokhoz rendelt tantárgyak és témakörök óraszám
évfolyamonként

Szakmai követelmény modul	Tantárgyak/témakörök	Óraszám					Összesen
		9. évfolyam			10. évfolyam		
		elméleti	gyakorlati	ögy	elméleti	gyakorlati	

92

	Hulladékválogatási alapismeretek	432+36			350+35		782+71
--	-------------------------------------	--------	--	--	--------	--	--------

10868-12 Hulladékválo- gató és – feldolgozás	Hulladékok csoportosítása, előkezelése	144+36			140+35		284+71
	Szelektív hulladékgyűjtés	144			105		249
	Tűzvédelmi ismeretek	144			105		249
	Hulladékfeldolgozás gyakorlata		324+36			385+35	709+71
	Válogatóművek kialakítása		108			140	248
	Feldolgozó létesítmények kialakításának technológiája		108+36			140+35	248+71
	Feldolgozótelepek létesítése		108			105	213
Összes éves elméleti/gyakorlati óraszám:		432+36	324+36		350+35	385+35	1491+142=1633
Összes éves/ögy óraszám:		756+36+36=828		70	735+35+35=805		1561+142+70=1703
Elméleti óraszámok/aránya		782 / 50% 782+71=853 52%					
Gyakorlati óraszámok/aránya		779 / 50% 779+71=850					

INTÉZMÉNYTAKARÍTÓ

1. számú táblázat

A szakmai követelménymodulokhoz rendelt tantárgyak heti órászáma
évfolyamonként szabadsáv hozzáadásával

Szakmai követelmény modul	Tantárgyak/témakörök	Óraszám					Összesen
		9. évfolyam			10. évfolyam		
		elméleti	gyakorlati	ögy	elméleti	gyakorlati	
11846-16 Tisztítástechnológiai eljárások és technológiák	Tisztítás-technológiai alapok	227+18	0	70	220,5+17,5	0	447,5+35,5
	A szakma meghatározása és kapcsolódó fogalomrendszer	75			73		148

I.

	Alkalmazott kémia, fizika, mikrobiológia és higiénia	77			74,5		151,5
	Szennyeződések, felületek és területek	75+18			73+17,5		148+35,5
	Technológiai ismeretek	0	366+54		6,5	514,5+52,5	887+106,5
	Kézi eljárások technológiák		178+54			182+52,5	360+106,5
Szakmai követelménymodulok	Tantárgyak	Heti óraszám					
		9. évfolyam				10. évfolyam	
		elméleti	gyakorlati	ögy	elméleti	gyakorlati	
	11846-16 Tisztítás-technológiai eljárások és technológiák I.	Tisztítástechnológiai alapok	6,5+0,5		70	6,5+0,5	
		Technológiai ismeretek		14,5+1,5			14,5+1,5
Összes heti elméleti/gyakorlati óraszám		6,5+0,5	14,5+1,5			6,5+0,5	14,5+1,5
Összes heti/ögy óraszám		21+2		70	21+2		

INTÉZMÉNYTAKARÍTÓ

2. számú táblázat

	Gépi eljárások és technológiák		18			182,5	200,5
	Segéd és kiegészítő tevékenységek		170		6,5	150	326,5
Összes éves elméleti/gyakorlati óraszám:		227+18	366+54		227+17,5	514,5+52,5	1334,5+142
Összes éves/ögy óraszám:		593+72=665		70	741,5+70		1404,5+142
Elméleti óraszámok/aránya		454./32,3% 454+35,5=489,5 33,2 %					
Gyakorlati óraszámok/aránya		950,5./67,7% 950,5+106,5=1057 68,3 %					

Jelmagyarázat: e/elmélet, gy/gyakorlat, ögy/összefüggő szakmai gyakorlat

3.5. Általános iskola – középűlyos értelmi fogyatékosok

A felmenő rendszerű kerettanterv az 5/2020 (I.31.) módosított NAT alapján az Oktatási Hivatal 2020-as Kerettantervi ajánlása alapján készült.

Fejlesztési területek (tantárgyak) struktúrája és óraszámok a középűlyos értelmi fogyatékos 1 – 8. évfolyamán

Műveltségi terület	Tantárgy	1. évf.		2. évf.		3. évf.		4. évf.		5. évf.		6. évf.		7. évf.		8. évf.	
		Heti	Éves	Heti	Éves	Heti	Éves	Heti	Éves	Heti	Éves	Heti	Éves	Heti	Éves	Heti	Éves
Magyar nyelv és irodalom	Kommunikáció	4	144	4	144	4	144	4 +1	180	4+1	180	4+1	180	5	180	5	180
	Olvasás-írás	2	72	2	72	3	108	3	108	4	144	.	144	2+2	144	2+2	144
Matematika	Számolás-mérés	2	72	2	72	2	72	2 +1	108	3	108	3	108	3	108	3	108
Történelem és állampolgári ismeretek	Állampolgári ismeretek	-	-	-	-	-	-	-	-	1	36	1	36	1	36	1	36
	Hon- és népismeret	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	36	-	-
	Etika	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	36
Természettudomány és földrajz	Környezetismeret	-	-	-	-	-	-	-	-	1+1	72	1+1	72	2	72	2	72
Művészetek	Ének-zene	2	72	2	72	2	72	2	72	2	72	2	72	2	72	2	72
	Ábrázolás-alakítás	3	108	3	108	2	72	2	72	2	72	2	72	2	72	2	72
Technológia	Digitális kultúra	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	36	1	36

Testnevelés és egészségfejlesztés	Mozgásnevelés	5	180	5	180	5	180	5	180	5	180	5	180	-	-	-	-
	Testnevelés	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	5	180	5	180
	Osztályfőnöki									1	36	1	36	1	36	1	36
Egyéb	Önkiszolgálás	2+1	108	2+1	108	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	Életvitel és gyakorlat					2+1	108	2+1	108	2+1	108	2+1	108	3	108	3	108
	Játékra nevelés	2+1	108	2+1	108	2+1	108	2	72	-	-	-	-	-	-	-	-
Szabadon tervezhető órakeret		2	72	2	72	2	72	3	108	3	108	3	108	2	72	2	72
Habilitáció		3	108	3	108	3	108	3	108	3	108	3	108	4	144	4	144
Összesen		24	864	24	864	24	864	25	900	28	1008	28	1008	30	1080	30	1080

Intézményünk nevelőtestülete úgy határozott, hogy a helyi tantervben nem ír elő további tananyagot és választható tantárgyakat sem épít be a képzésébe, hanem az egyes tematikai egységek között osztja el a rendelkezésre álló időkeretet az alkalmazható tudás megszerzése vagy a képességek fejlesztése céljából.

Értelmileg akadályozott tanulóink helyi tantervében **az általános iskolai képzésben az önkiszolgálás, életvitel és gyakorlat, játékra nevelés, kommunikáció, számolás-mérés illetve környezetismeret tantárgyak** időkeretét növeljük meg a tudás elmélyítésére, a képességek fejlesztése céljából.

Ennek részletes kidolgozását a pedagógiai program IV. számú melléklete tartalmazza.

3.6. Készségfejlesztő iskola

Tanulóink számára az első „szakma” elvégzése után van mód a második „szakma” tanulására is, ezt a Köznevelési törvény lehetővé teszi (45. § (3)).

A felmenő rendszerű kerettanterv az 5/2020 (I.31.) módosított NAT alapján az Oktatási Hivatal 2020-as Kerettantervi ajánlása alapján készült.

Évfolyamok indítására csak megfelelő számú jelentkező esetén van lehetőség. A jogszabály értelmében enyhe értelmi fogyatékos tanuló felvételére is van lehetőség a készségfejlesztő iskolába a szakiskola 9/E évfolyamának sikertelen elvégzése esetén.

3.6.2. Közismereti tárgyak 9-12. évfolyam - közép-súlyos értelmi fogyatékos

Fejlesztési területek (tantárgyak) struktúrája és óraszámok a közép-súlyos értelmi fogyatékos
9 – 12. évfolyamán

Műveltségi terület	Tantárgy	Heti óraszám		2 tanéves óraszám
		9. évfolyam	10. évfolyam	
Magyar nyelv és irodalom	Kommunikáció (Magyar nyelv és irodalom)	5	5	360
Matematika	Számolás-mérés (Matematika)	5	5	360
Történelem és állampolgári ismeretek	Állampolgári ismeretek	1+1	1+1	72+72
Természettudomány és földrajz	Környezet- és egészségvédelem (Természettudomány)	2	2	144
Művészetek	Ének-zene	2	2	144
	Ábrázolás-alakítás (Vizuális kultúra)	2+1	2+1	144+72
Technológia	Digitális kultúra	2+1	2+1	144+72
Testnevelés és egészségfejlesztés	Testnevelés	5	5	360
	Osztályfőnöki óra (Közösségi nevelés)	1	1	72
Egyéb	Életvitel és gyakorlat	4	4	288
	Gyakorlati képzés előkészítése	2	2	144
	Szabad időkeret	3	3	216

Műveltségi terület	Tantárgy	11. évfolyam	12. évfolyam	
		Heti	Heti	2 éves
Magyar nyelv és irodalom	Kommunikáció (Magyar nyelv és irodalom)	2	2	144
Matematika	Számolás-mérés (Matematika)	1+1	1+1	72+(72)
Természettudomány és földrajz	Környezet- és egészségvédelem (Természettudomány)	1+1	1+1	72+(72)
Testnevelés és egészségfejlesztés	Testnevelés	5	5	360
	Osztályfőnöki óra (Közösségi nevelés)	1	1	72
Szabad időkeret		2	2	144
Közismeret összesen		12	12	864
Gyakorlati tevékenység	Készségfejlesztő kerettantervek	20+2	20+2	1440+(144
Szabad készségfejlesztő időkeret		2	2	144
Készségfejlesztő időkeret összesen		22	22	1 584
Habilitáció		5	5	
Összesen		34	34	2 448
Habilitáció		4	4	288
Összesen		34	34	

Intézményünk nevelőtestülete úgy határozott, hogy a helyi tantervben nem ír elő további tananyagot és választható tantárgyakat sem épít be a képzésébe, hanem az egyes tematikai egységek között osztja el a rendelkezésre álló időkeretet az alkalmazható tudás megszerzése vagy a képességek fejlesztése céljából. Értelmileg akadályozott tanulóink helyi tantervében **a készségfejlesztő iskolai képzésben az állampolgári ismeretek, az ábrázolás-alakítás, a digitális ismeretek, a számolás-mérés illetve környezet és egészségvédelem tantárgyak** időkeretét növeljük meg a tudás elmélyítésére, a képességek fejlesztése céljából.

Ennek részletes kidolgozását a pedagógiai program V. számú melléklete tartalmazza.

3.6.3. Közismereti tárgyak 9-12. évfolyam - enyhe értelmi fogyatékos

A kerettanterv az 5/2020 (I.31.) módosított NAT alapján az Oktatási Hivatal 2020- as Kerettantervi ajánlása alapján készült.

Fejlesztési területek (tantárgyak) struktúrája és óraszámok a közép súlyos értelmi fogyatékos 9 – 12. évfolyamán

Tantárgyak	Évfolyamok			
	9.	10	11.	12.
Magyar nyelv és irodalom	5	5	1	1
Matematika	5	5	2	2
Állampolgári ismeretek	1	1		
Osztályfőnöki óra (közösségi nevelés)	1	1	1	1
Pályaorientáció	1	1		
Német nyelv	2	2	2	2
Szakmai alapozó ismeretek	6	6		
Természettudomány	4	4		
Szakmai ismeretek (képességfejlesztő kerettantervek)			22	22
Vizuális nevelés	2	2		
Digitális kultúra	2	2	1	1
Testnevelés	5	5	5	5
Összesen	34	34	34	34

3.6.4. Gyakorlati évfolyamok – képességfejlesztő iskola

Képzési egység	Heti óraszám
Agyagtárgy készítő	8
Háztartástan - életvitel	8
Irodatechnikai eszközök használata	4
Kisegítő takarító	12
Park	12

Udvaros	4
---------	---

Szabadon tervezhető órakeret az alábbi táblázatban foglaltak szerint került beépítésre

1.	Háztartástan - Életvitel	8+1	20+2
	Kisegítő takarító	12+1	
2.	Agyagtárgy készítő	8+1	20+2
	Kisegítő takarító	12+1	
3.	Agyagtárgy készítő	8	20+2
	Háztartástan - Életvitel	8	
	Irodatechnika	4+2	
4.	Agyagtárgy készítő	8	20+2
	Háztartástan - Életvitel	8	
	Udvaros	4+2	
5.	Kisegítő takarító	12	20+2
	Irodatechnika	4+2	
	Udvaros	4	
6.	Park	12+2	20+2
	Háztartástan - Életvitel	8	
7.	Agyagtárgy készítő	8	20+2
	Park	12+2	
8.	Park	12	20+2
	Irodatechnika	4	
	Udvaros	4+2	

AGYAGTÁRGY KÉSZÍTŐ – IRODATECHNIKA - HÁZTARTÁSTAN – ÉLETVITEL

Évfolyam	11.	12.
Heti óraszám	22	22
Éves óraszám	792	792

Témakör / Órakeret	11.			12.		
1.Tárgyalkotó eljárások/ Számítógép-kezelés/ Konyhatechnika	100	48	120	100	48	120
2. Díszítő eljárások/ Irodatechnikai készülékek alkalmazása/ Takarítás	95	48	36	95	49,5	36
3. Anyag- és eszközismeret/ Dokumentumkészítés/ Mosás	28	51	16	28	51	16
4. Művészeti alapismeretek/Játékprogramok/ Vasalás	26	19,5	16	26	19,5	16
5. Munkavédelem/ Internethasználat /Varrás	10	27	40	10	27	40
6. - /- / Virágápolás	-	-	16	-	-	16
7. - /- / Lakáskultúra	-	-	15	-	-	15
8. Szabadon tervezhető órakeret	29	22,5	29	29	21	29

AGYAGTÁRGY KÉSZÍTŐ – UDVAROS - HÁZTARTÁSTAN – ÉLETVITEL

Évfolyam	11.	12.
Heti óraszám	22	22
Éves óraszám	792	792

Témakör / Órakeret	11.			12.		
1. Tárgyalgó eljárások/ Munka-, egészség- és balesetvédelem/ Konyhatechnika	100	12	120	100	12	120
2. Díszítő eljárások/ Környezetvédelem/ Takarítás	95	18	36	95	18	36
3. Anyag- és eszközismeret/ Anyag- és eszközismeret/ Mosás	28	61,5	16	28	61,5	16
4. Művészeti alapismeretek/Éghajlati ismeretek/ Vasalás	26	18	16	26	18	16
5. Munkavédelem/ Talajtani ismeretek /Varrás	10	51	40	10	51	40
6. - /Munkavállalói ismeretek / Virágápolás	-	34,5	16	-	34,5	16
7. - / - / Lakáskultúra	-	-	15	-	-	15
8. Szabadon tervezhető órakeret	29	21	29	29	21	29

AGYAGTÁRGY KÉSZÍTŐ - KISEGÍTŐ TAKARÍTÓ

Évfolyam	11.	12.
Heti óraszám	22	22

Éves óraszám	792	792
---------------------	-----	-----

Témakör / Órakeret	11.		12.	
1. Tárgyalkotó eljárások / Takarítás	112,5	286	112,5	286
2. Díszítő eljárások / Mosás-vasalás	107	32,5	107	32,5
3. Anyag – és eszközismeret / Ágyazás-ágyneműcsere	31,5	39	31,5	-
4. Művészeti alapismeretek / Gombvarrás, ruhajavítás	29	-	29	39
5. Munkavédelem / Díszítés	12	26	12	26
6. / Kitekintés / Virágápolás, udvartakarítás	-	39	-	-
7. / Kitekintés / Kertgondozás, cipőápolás	-	-	-	39
8. Szabadon tervezhető órakeret	32	45,5	32	45,5

HÁZTARTÁSTAN – ÉLETVITEL - KISEGÍTŐ TAKARÍTÓ

Évfolyam	11.	12.
Heti óraszám	22	22
Éves óraszám	792	792

Témakör / Órakeret	1 1.		1 2.	
1.Konyhatechnika/ Takarítás	135	286	135	286
2. Takarítás / Mosásvasalás	40,5	32,5	40,5	32,5
3. Mosás / Ágyazáságyneműcsere	18	39	18	-
4. Vasalás / Gombvarrás,ruhajavítás	18	-	18	39
5. Varrás / Díszítés	45	26	45	26
6. Virágápolás / Kitekintés / Virágápolás, udvartakarítás	18	39	18	-
7. Lakáskultúra / Kitekintés / Kertgondozás,cipőápolás	17	-	17	39
8. Szabadon tervezhető órakeret	32,5	45,5	32,5	45,5

AGYAGTÁRGY KÉSZÍTŐ - KERT ÉS PARKÁPOLÓ

Évfolyam	11.	12.
Heti óraszám	22	22
Éves óraszám	792	792

Kert és parkápoló:

Témakör /Órakeret	11.	12.
A kert és parkápoláshoz szükséges általános ismeretek		
1. Anyag-és eszközismeret	18	18
2. Éghajlati ismeretek, tanulmányi séta /szabadon tervezhető órakeret/	11	11
3. Talajtani ismeretek	13	13
Park és kertfenntartási ismeretek		
4. A parkot, kertet alkotó növények és szaporításuk	20	20
5. A parkot, kertet, díszkertet alkotó növények ápolása	23	23
Munka és környezetvédelmi ismeretek		
6. Baleset megelőzés az iskolában	11	11
7. Baleset megelőzés a gyakorlatokon	14	14
8. Teendők balesetek bekövetkezésekor	7	7
9. Környezetünk védelme	9	9
Szakmai gyakorlat		
10. Gyakorlati anyag- és eszközismeret	12	12
11. Park és kertfenntartási gyakorlatok	58	58
12. A parkokat, kertet, díszkertet alkotó növények ápolása gyakorlat.	238	238
13. A parkok, kertek műtárgyainak fenntartása	20	20
Szabadon tervezhető órakeret	50	50

Agyagtárgy készítő:

Témakör /Órakeret	11.	12.
1.Tárgyalkotó eljárások	100	100
2.Díszítő eljárások	95	95
3.Anyag- és eszközismeret	28	28
4. Művészeti alapismeretek	26	26
5. Munkavédelem	10	10
Szabadon tervezhető órakeret	29	29

KERT ÉS PARKÁPOLÓ - IRODATECHNIKA - UDVAROS

Évfolyam	11.	12.
Heti óraszám	22	22
Éves óraszám	792	792

Kert és parkápoló:

Témakör /Órakeret	11.	12.
A kert és parkápoláshoz szükséges általános ismeretek		
1. Anyag-és eszközismeret	18	18
2. Éghajlati ismeretek, tanulmányi séta /szabadon tervezhető órakeret/	11	11
3. Talajtani ismeretek	13	13
Park és kertfenntartási ismeretek		

4. A parkot, kertet alkotó növények és szaporításuk	20	20
5. A parkot, kertet, díszkertet alkotó növények ápolása	23	23
Munka és környezetvédelmi ismeretek		
6. Baleset megelőzés az iskolában	11	11
7. Baleset megelőzés a gyakorlatokon	14	14
8. Teendők balesetek bekövetkezésekor	7	7
9. Környezetünk védelme	9	9
Szakmai gyakorlat		
10. Gyakorlati anyag- és eszközismeret	12	12
11. Park és kertfenntartási gyakorlatok	58	58
12. A parkokat, kerteket, díszkertet alkotó növények ápolása gyakorlat.	238	238
13. A parkok, kertek műtárgyainak fenntartása	20	20
14. Szabadon tervezhető órakeret	50	50

Irodatechnika:

Témakör / Órakeret	11.	12.
1. Számítógép-kezelés	32	32
2. Irodatechnikai készülékek alkalmazása	32	33
3. Dokumentumkészítés	34	34
4. Játékprogramok	13	13
5. Internethasználat	18	18
8. Szabadon tervezhető órakeret	15	14

Udvaros:

Témakör / Órakeret	11.	12.
1. Munka-, egészség- és balesetvédelem	8	8
2. Környezetvédelem	12	12
3. Anyag-eszközismeret	41	41
4. Éghajlati ismeretek	12	12
5. Talajtani ismeretek	34	34

6. Munkavállalói ismeretek	23	23
7. Szabadon tervezhető órakeret	14	14

HÁZTARTÁSTAN – ÉLETVITEL - KERT ÉS PARKÁPOLÓ

Évfolyam	11.	12.
Heti óraszám	22	22
Éves óraszám	792	792

Kert és parkápoló:

Témakör /Órakeret	11.	12.
A kert és parkápoláshoz szükséges általános ismeretek		
1. Anyag-és eszközismeret	18	18
2. Éghajlati ismeretek, tanulmányi séta /szabadon tervezhető órakeret/	11	11
3. Talajtani ismeretek	13	13
Park és kertfenntartási ismeretek		
4. A parkot, kertet alkotó növények és szaporításuk	20	20
5. A parkot, kertet, díszkertet alkotó növények ápolása	23	23
Munka és környezetvédelmi ismeretek		
6. Baleset megelőzés az iskolában	11	11
7. Baleset megelőzés a gyakorlatokon	14	14
8. Teendők balesetek bekövetkezésekor	7	7
9. Környezetünk védelme	9	9
Szakmai gyakorlat		
10. Gyakorlati anyag- és eszközismeret	12	12
11. Park és kertfenntartási gyakorlatok	58	58
12. A parkokat, kertet, díszkertet alkotó növények ápolása gyakorlat.	238	238
13. A parkok, kertek műtárgyainak fenntartása	20	20
14. Szabadon tervezhető órakeret	50	50

Háztartástan – életvitel:

Témakör / Évfolyam	11.	12.
1. Konyhatechnika	120	120
2. Takarítás	36	36
3. Mosás	16	16
4. Vasalás	16	16
5. Varrás	40	40
6. Virágápolás	16	16
7. Lakáskultúra	15	15
8. Szabadon tervezhető órakeret	29	29

KISEGÍTŐ TAKARÍTÓ – IRODATECHNIKA - UDVAROS

Évfolyam	11.	12.
Heti óraszám	22	22
Éves óraszám	792	792

Témakör / Órakeret	11.			12.		
1.Takarítás/ Számítógép-kezelés/ Munka-, egészség- és balesetvédelem	264	48	8	264	48	8
2. Mosás-vasalás/ Irodatechnikai készülékek alkalmazása/ Környezetvédelem	30	48	12	30	49,5	12
3. Ágyazás-ágynemű csere/Dokumentumkészítés/Anyag- és eszközismeret	36	51	41	-	51	41
4. Gombvarrás, ruhajavítás/Játékprogramok/Éghajl ati ismeretek	-	19,5	12	36	19,5	12
5. Díszítés/ Internethasználat/ Talajtani ismeretek	24	27	34	24	27	34
6. Kitekintés-virágápolás, udvartakarítás/- /Munkavállalói ismeretek	35	-	23	-	-	23
7. Kitekintés-kertgondozás, cipőápolás / - / -	-	-	-	35	-	-
8. Szabadon tervezhető órakeret	43	22,5	14	43	21	14

3.7. Az oktatásban alkalmazható tankönyvek és taneszközök kiválasztásának elvei

A tankönyvválasztás elvei az iskolában:

a tankönyv tartalmában, információiban, ábravilágában, a feldolgozás mélységében igazodjék a fogyatékos tanuló szükségleteihez

a tankönyv legyen vonzó, figyelemreméltó, szép kivitelezésű és időtálló

az egyes tantárgyak könyvei egymásra épüljenek, a tankönyvekhez munkafüzet is tartozzon a tankönyvek legyenek jól olvashatóak, jól áttekinthetőek

pedagógiai koncepciónknak leginkább az alaptankönyv, a magtankönyv felel meg, mert a tananyag magját tartalmazza, több évfolyamon is használható az alaptankönyvekhez tartozzon feladatlap vagy munkalap a megerősítés, a gyakorlás, a tanuló önálló munkáltatása, a tudás ellenőrzése érdekében

az alaptankönyvhöz a sajátos igényeknek megfelelően szatellitkönyvek kapcsolódjanak, amelyek elkészítésében a nevelőtestület is aktívan részt vesz

azokat a tankönyveket rendeljük meg elsődlegesen, amelyek a tantárgyak tanterveihöz illeszkednek és kézikönyveket is kínálnak

a helyi tankönyvcsomagok részét képezik azok a könyvek, amelyek egy-egy helyi sajátosságot tükröző egységhez készülnek a tartós tankönyvet a könyvtárban kell megőrizni, amennyiben a tanuló (gondviselője) nem kívánja megvásárolni (lsd. SzMSz) a tankönyvválasztásnál mérlegelni kell az árat (normatív támogatás)

a tankönyvválasztást a nevelőtestület tanévenként felülvizsgálja és a tankönyvrendelést megelőzően döntést hoz.

3.8. A Nemzeti alaptantervben meghatározott pedagógiai feladatok helyi megvalósítása

Fejlesztési területek – nevelési célok	Kulcskompetenciák, kompetenciafejlesztés
➤ Erkölcsi nevelés ➤ Nemzeti öntudatra, hazafiasságra nevelés ➤ Állampolgárságra, demokráciára nevelés ➤ Az önismeret és társas kultúra fejlesztése ➤ A családi életre nevelés ➤ A testi és lelki egészségre nevelés ➤ Felelősségvállalás másokért, önkéntesség ➤ Fenntarthatóság, környezettudatosság ➤ Pályaorientáció ➤ Gazdasági és pénzügyi nevelés ➤ Médiatudatosságra nevelés ➤ A tanulás tanítása	✓ Anyanyelvi kommunikáció ✓ Idegen nyelvi kommunikáció ✓ - Matematikai kompetencia ✓ Természettudományos és technikai kompetencia ✓ Digitális kompetencia ✓ Szociális és állampolgári kompetencia ✓ Kezdeményezőképeség és vállalkozói kompetencia ✓ Esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképeség ✓ Hatékony, önálló tanulás

Alsó tagozat		Felső tagozat	
1. osztály 2. osztály	3. osztály 4. osztály	5. osztály 6. osztály	7. osztály 8. osztály
Célok, feladatok		Célok, feladatok	
Pszichés funkció fejlesztése. Tanulók közötti különbségekhez alkalmazkodva: tanulási, magatartási és viselkedési szokások következetes kialakítása és megerősítése.	Előtérbe kerül a verbális szint, de a tanulók fejlettségi szintjének megfelelően a manipulációs és képi szint is.	Ismeretek megerősítése. Önálló tanulási tevékenység. Általános műveltség megalapozása. Tanulás motivációjának megerősítése.	Tudáselemek alkalmazása. Önálló tanulási tevékenység. Pályaorientáció. Általános műveltség továbbfejlesztése. Munka szükségességének, hasznosságának megismerése.

Középfokú oktatás évfolyamai	
9 /E – előkészítő évfolyam	9-10. évfolyam (szakképző évfolyamok)

Célok, feladatok	Célok, feladatok
Pályaorientáció. Önálló életvezetési technikák gyakorlása. Tartsa szinten és mélyítse el a megszerzett műveltségi anyagot.	Sikeres szakmai vizsgára felkészülés. állás Megfelelni a munkába munk követelményeinek. Fejlessze a tanulóknál a a megbecsülését. Nevelje ki a munkafegyelmet.

A középsúlyos értelmi fogyatékos tanulók iskolai fejlesztése, a fejlesztés szakaszai

Alsó tagozat		Felső tagozat	
1. évfolyam	3. évfolyam	5. évfolyam	7. évfolyam
2. évfolyam	4. évfolyam	6. évfolyam	8. évfolyam
Célok, feladatok		Célok, feladatok	
Pszichés funkciók fejlesztése. Képességek és szokásrendszerek kialakítása. Játék.	Valóság megismeréséhez szükséges technikák elsajátítása. Pszichés funkciók fejlesztése. Képességek és szokásrendszerek kialakítása. Játék.	Ismeretek bővítése. Normakövetés szociális kapcsolatokban. Jel és szimbólumértés képességének kialakítása.	Gyakorlati jellegű tevékenységek. Ismeretek bővítése. Normakövetés szociális kapcsolatokban. Jel és szimbólumértés képességének kialakítása.

Középfokú oktatás évfolyamai	
9/E – előkészítő évfolyam	9 - 10. évfolyam
Célok, feladatok	Célok, feladatok
Ismeretek szinten tartása. szociális Normakövetés a felnőtt s kapcsolatokban. Gyakorlati (munka) feladatok.	Ismeretek a „munka világából”. Önállósodás a munkahelyi viselkedésben, közlekedésben, feladatmegoldásban. Munka a munkaerőpiacon MHGY.

Fejlesztési területek – nevelési célok

1. A tanulás tanítása

A tanulás tanítása az iskola alapvető feladata.

Az intézményünkben tanuló gyermekek körében leginkább az alábbi problémákat, nehézségeket tapasztaljuk a tanítás-tanulás folyamatában:

Hátráltatja a tanítást az, hogy a gyerekeket nem érdekli a tananyag, nem szeretnek

tanulni, nem érdeklődnek kellőképpen a világ iránt, belső motivációjuk kevés;

a gyerekek szokásrendje kialakulatlan, életmódjuk, életritmusuk nem szolgálja

kellőképpen az iskolai kötelezettségeknek való megfelelést;

a tanuláshoz nélkülözhetetlen alapképességek nem fejlődnek ki a követelményeknek való megfelelés szintjére;

az a családi közeg, amelyből érkeznek, és amely elsődlegesen meghatározó sokszor olyan lelki - szellemi és nem ritkán fizikai állapotba hozza a gyerekeket, hogy azok alkalmatlanná válnak a hagyományos értelemben vett iskolai munkára.

Célok:

Felsőbb évfolyamokon különösen fontos, hogy felkeltsük a gyerekek érdeklődését a tananyag iránt. Fel kell ismernünk és meg kell mutatnunk a tanulóknak azokat az egyénre szabott tanulási módszereket, amelyek hatékonyak.

A tanulás tanításának elengedhetetlen része a tanulás eredményességének, a tanuló testi és szellemi teljesítményeinek lehetőség szerinti növelése és a tudás minőségének értékelése. A fejlesztési területek, nevelési célok megvalósulásának, a kulcskompetenciák kialakításának egyik feltétele a megfelelő tanítási-tanulási folyamat.

Feladatok:

A differenciált tanítás-tanulás megvalósításához a következő szempontokat vesszük figyelembe:

olyan szervezési megoldásokat alkalmazunk, amelyek előmozdítják a tanulás belső motivációját;

a tanulást úgy szervezzük meg, hogy a tanulók cselekvő módon vegyenek részt benne; támaszkodunk a tanulók előzetes ismereteire, tudására; a tanítás során alapvető elvünk a tanulókhoz alkalmazkodó differenciálás a feladatok kijelölésében, megoldásában, a szükséges tanári segítségben, az ellenőrzésben, az értékelésben; a hátrányos helyzetű, különleges bánásmódot igénylő, sajátos nevelési igényű, a tanulási és egyéb problémákkal, magatartási zavarokkal küzdő tanulók egyéni képességeinek fejlesztése érdekében alkalmazni kell a feladathoz illeszkedő tanulásszervezési technikákat;

IKT eszközök széleskörű használata;

Az eredményes tanulás segítésének elvei

Minden tanulónak joga, hogy a neki megfelelő nevelésben-oktatásban részesüljön.

A következő elvek szerint kell biztosítani a nevelő-oktató munka feltételeit:

az alapozó szakaszon a képességek megismerése és fejlesztése, a készségek, ismeretek, tudástartalmak megalapozása; folyamatos, egyénhez igazodó fejlesztés, a tudás bővítése, megszilárdítása az iskolázás további szakaszaiban; az eredményes szocializáció akadályainak korai felismerése és kezelése pedagógiai eszközökkel; a tanuló tanulási nehézségeinek feltárása, problémái megoldásának segítése az iskolai nevelés- oktatás egész folyamatában és annak valamennyi területén;

a tanulást érintő lemaradás, illetve a tanulói leszakadás megakadályozásának érdekében a tanuló személyiségének, szociokulturális hátterének megismerése;

a tanuló önmagához és másokhoz viszonyított kiemelkedő teljesítményeinek, tehetségjegyeinek feltárása, fejlesztése a tanórákon, más iskolai foglalkozásokon, és e tevékenység támogatása az iskolán kívül is;

motiváló és hatékony tanulásszervezési eljárások alkalmazása, akár játékok segítségével;

A tanulás tanításának formái

Tanórán, habilitációs, napközis, tanulószobai foglalkozás során egyéni, páros, csoportos formában.

Gyakorlatok, tevékenységek:

Mozgásos, hallásra, látásra épülő, olvasási, számolási, manuális feladatok, ének-zene, kommunikáció, gondolkodási műveletek, írás, alkotás, szerepjátékok. Ehhez szükséges vagy ajánlott eszközök, tárgyak, képek stb. körülírása/képe.

Tankönyvek, feladatlapok, auditív, vizuális eszközök, applikációs képek, szókártyák, mondatkártyák, babzsák, labda, számítógépes programok, könyvtár, magnókazetták, környezetben található apró tárgyak.

Módszerek:

Megfigyeltetés, tevékenykedtetés, nevelői magyarázat, szerepjátszás, tanulási képességek működtetése.

Valamennyi érzékszervvel való tanulás (hallja, látja, mondja, csinálja)

Elvárható eredmények:

Az eredményes tanulást segítő külső körülményeket tanulóink megismerjék, s kialakuljanak helyes szokásaik.

A tanulók szerezzenek élményt az eredményes tanulást segítő és/vagy gátló külső körülményekről.

Ismerjék meg a tanulási eszközök elhelyezési rendjét.

Legyenek képesek megteremteni és megtartani táskájuk rendjét.

Tapasztalják meg, hogy milyen jelentősége van a helyes időbeosztásnak, a tanulási sorrendnek és a pihenőidők beiktatásának.

Tapasztalják meg, hogy milyen jelentősége van az akaraterőnek az eredmények elérésében.

Szembesüljenek képességeikkel, tudjanak róla, hogy képességeik fejleszthetők. Tapasztalják meg, hogy a kíváncsiságnak, érdeklődésnek milyen szerepe van a tanulásban.

Tudjanak megfogalmazni - elemi szinten - közelebbi és távolabbi célokat.

Próbálják a kudarokat is elviselni.

Legyenek képesek nevelői segítséggel adott ismeretet elsajátítani.

Tudják alkalmazni önálló tanulásban a megismert tanulási technikákat.

Reális énkép alakuljon ki önmagukról.

Ismerjék tanulóink a tanórai figyelem fontosságát (értelmét, szükségességét), az otthoni tanulást megkönnyítő technikákat, a rendszeres tanulás hatékonyságát.

A tanulás-tanítási folyamat eredményességét az teszi lehetővé, ha a pedagógus megfelelő kapcsolatteremtési, konfliktus-feldolgozási beállítódással, módszertani eszközökkel tudja

tanítványait maga mögé állítani, hogy velük együtt tegye meg azt a felfedező utat, amit az emberi kultúra megismerése jelent.

Így érhetjük el, hogy tanulóink szeressenek, akarjanak, tudjanak jókedvűen tanulni.

2. Erkölcsi nevelés

Az erkölcsi nevelés a minden emberben jelen lévő erkölcsi érzék kiművelését jelenti.

Megvilágítja azokat az értékeket, amelyeken a társadalmi együttélés bevett normái alapulnak és segíti a kulturális sokszínűség értékének felismerését.

A tanulók számára az erkölcsöt a család, az iskola és az egész társadalom közvetíti.

Intézményünk tanulóinak jelentős része hátrányos helyzetű. Értékeik igen változóak, a családokban más normarendszer alakult ki. Emiatt iskolánkban az erkölcsi nevelésre nagyobb hangsúlyt kell fektetni.

Az erkölcsi nevelés terén elvégzendő fő nevelési feladatok:

A cselekedeteikért és azok következményeikért viselt felelősségtudat elmélyítése.

Közösségi beilleszkedésük elősegítése. Önmaguk megismerésén keresztül tudjanak kapcsolatokat létesíteni társaikkal, felnőttekkel.

Az önálló gondolkodásra és a majdani önálló, felelős életvitelre történő felkészülésük segítése.

Felkészíteni őket az elkerülhetetlen értékkonfliktusokra, tudjon különbséget tenni jó és rossz döntés között.

Segíteni választ találni az erkölcsi, életvezetési problémákra.

A kötelességtudat, a munka megbecsülésének megalapozása.

Tartsák fontosnak az együttérzést, segítőkészséget. Ismerjék fel, ha valaki segítségre szorul, s ennek megfelelően járjanak el.

Iskolánkban az erkölcsi nevelés fő területei:

etika órák, valamint az egyházi jogi személy által szervezett hit- és erkölcsstan órák;

osztályfőnöki órák és egyéb tanórák;

egyéb foglalkozások

séták, kirándulások;

iskolai és iskolán kívüli rendezvények.

Fontosnak tartjuk, hogy az erkölcsi értékek a mindennapi cselekvéseken keresztül az értékek tudatosításával a hétköznapi élet irányítására alkalmas jellemformáló erővé váljanak. Az

erkölcsi nevelés terén nem csupán a pedagógusoknak, hanem az iskola valamennyi dolgozójának fontos szerepe van.

Részterületek:

Az önismeret és a társas kultúra fejlesztése

A társas kapcsolati kultúra alapja az önismeret, mely a személyes tapasztalatok és a megszerzett ismeretek tudatosításán alapuló, fejlődő és fejleszthető képesség.

Tanulóink esetében különösen fontos a támogató társadalmi környezet szerepe, mert személyiségfejlődésükben kritikus szakasz az önmaga gátolt helyzetének, esetleg a környezetében történő gyakori és kemény elutasításnak, lebecsülésnek a megélése. Gyakran tapasztaljuk, hogy tanulóink önmagukat alul-, illetve felülértékelik, tehát énképük, önismeretük nagymértékben sérült.

Intézményünk szocializációs feladata nagyon összetett és sokirányú. A személyiség két alapfunkciójára kell különösen koncentrálnunk:

a személy önmagát szolgáló tevékenységére (éntudat, önismeret);

a közösséget, a társadalmat szolgáló tevékenységre (az együttélés tudatára).

Célok, feladatok:

Törekednünk kell arra, hogy gyermekeink megismerjék külső, belső adottságaikat, képességeik készletét, hogy ezeket megerősítve azonosulni tudjanak önmaguk lehetőségeivel, képességeivel.

Biztosítani kell a rendszeres gyakorlást, elvárásainkat, követelményeinket szükséges megfogalmazni pl. a napirendre, higiéniére, ruházat ápolására stb. vonatkozóan.

Meg kell tanítanunk tanulóinkat a szűkebb és a tágabb közösséggel való együttélés mikéntjére a sikerességük érdekében.

Az eredmények eléréséhez szükséges: a motivációs bázis, a gazdag, sokoldalú tevékenység feltételrendszere, mellyel élményekhez, a szükségleteik kielégítéséhez juttatjuk tanulóinkat. A reális önismeret hozzájárul a boldog, egészséges és kulturált egyéni és közösségi élethez, mások megértéséhez és tiszteletéhez, a szeretetteljes emberi kapcsolatok kialakításához.

Felelősségvállalás másokért, önkéntesség

Az önkéntesség azt jelenti, hogy külső nyomás nélkül, saját belső indíttatásból vállalunk valamit, s melyért nem kapunk és nem is várunk ellenszolgáltatást, mégis hasznot nyújt a tágabb közösség számára. Fontos eleme az önkéntességnek a tudatosság és a választás szabadsága. A társadalmi együttélés fontos része az önmagunkért, a magunk tetteiért, a másik emberért való felelősségvállalás. Ehhez szükséges tanulóink széles körű személyiségfejlesztése.

Célok, feladatok:

Tanulóinknál törekednünk kell a szociális érzékenység, az együttműködés, problémamegoldás, önkéntes feladatvállalás és megoldás képességének kialakítására.

Törekednünk kell a megfelelő feladattudat kialakítására mind a rábízott, mind az önként vállalt feladatok megvalósításában.

Tudatosítanunk kell tanulóinkban a kulturált viselkedés, magatartás fontosságát, szabályok elfogadását, betartását.

A Sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának irányelve szerint az erkölcsi nevelés célja a tanulók erkölcsi érzékének fejlesztése, cselekedetük és azok következményeiért viselt felelősségük tudatának kialakítása, elmélyítése, igazságérzetük kibontakoztatása, társadalmi beilleszkedésük elősegítése. Az iskolai közösség élete, tanárainak példamutatása, az életben olyan nélkülözhetetlen készségek megalapozását, fejlesztését teszi lehetővé, mint az együttérzés, segítőkészség, tisztelet, kötelességtudat, mértéktartás, önfegyelem.

3. Esztétikai nevelés

Az iskolai oktató - nevelő munkánkban kiemelt szerepe van az esztétikai nevelésnek. A tevékenységek, az alkotások széleskörű kínálata lehetőséget teremt az egyéni adottságok kibontakoztatására, a differenciálás megvalósítására, az esztétikai élmények átélésére. A családi környezet tanulóink többségénél nem segíti az esztétikai élményekkel való találkozást. Gyakori a vizuális környezetszennyezés és ez a kialakuló szépérzékre romboló hatással van. Tanulóink rendkívül heterogén tapasztalatokkal, előzetes élményekkel rendelkeznek.

Az esztétikai - művészeti tudatosság és kifejezőképesség lényege a kreativitás fejlesztése. Az eredetiség és ötletgazdagság, a divergens gondolkodás, a kíváncsiság és az alkotókedv nem csak az intellektuális tényezők függvénye, nagy szerepe van benne a motivációnak és az

érzelmeknek is. Fontos a sok érzékszervi, megfigyelési, manipulatív tevékenységre épülő tapasztalatszerzést.

Sajátos nevelési igényű tanulóink számára az érzékszervi megismerés különböző mértékben akadályozott. Különösen fontos a zenei, mozgásos, képzőművészeti és irodalmi alkotások megtapasztalása és önálló létrehozása. Lehetővé tesszük a tanulók számára a befogadás, a megértés komplex emocionális és kognitív formáinak megtapasztalását, valamint a kreatív alkotás, létrehozás lehetőségét nyújtjuk számukra. Fontos, hogy a tanulók átéljék, hogy maguk is képesek pozitív módon adni valamit a világnak.

Kiemelt jelentőségűnek tartjuk a gyermekek személyiségének kibontakoztatását, önkifejezésük kiteljesítését, az érzelmi élet gazdagítását esztétikai nevelésük során.

Célok és feladatok:

Tanulóinkat segítjük abban, hogy saját testükön és a másik emberrel való együttlétben - a légzés, a szívverés, a beszédritmus, a mozdulatok, az egész test egyes mozgásainak ritmikus ismétlődése, a hangdialógusok, énekek, mondókák, illetve ezek összekapcsolódása során – ritmust ismerjenek fel.

A műalkotásokkal, vagy azok elemi formáival való találkozás során a tanulók számára lehetővé tesszük a felfedezés, a rácsodálkozás örömeinek, az újdonság élményének megtapasztalását, a műalkotásokhoz kapcsolódó érzelmek (boldogság, szomorúság, meglepődés, harmónia stb.) átélését.

Segítjük az új tapasztalatok összevetését, ezek egymás közötti kapcsolatainak, eltérő jellegének felismerését, használja ki az egyes művészeti tevékenységek több érzékszervre hatást gyakorló jellegét (például a zene akusztikus és vibratorikus modalitásainak összefüggéseit, a zene, mint hallható, tapintható – akár számítógép segítségével – látható tulajdonságait).

Lehetővé tesszük zenei élmények megélését a zeneművek meghallgatása, az önálló, vagy közös zenélés során: speciálisan kialakított hangszerekkel, közös, táncos improvizációval, énekléssel, a zenéhez kapcsolódó élmények és érzelmek megbeszélésével.

Tanulóink befogadóképességének megfelelően biztosítjuk az irodalmi alkotások (ritmus, hanglegjtés, hangulat, mondókák, versek, mesék, rövid történetek) megismerését, a megismert alkotásokkal kapcsolatos érzelmek, események, személyek helyzetének, dilemmáinak megismerését és átélését

Biztosítjuk, hogy a tanulók különböző játékos tevékenységek során (festékekkel csöpögtetni, kézzel, lábbal, szájjal képeket rajzolni, színes port húzni, grafitot szétdörzsölni, gyurmát szétnyomni, stb.) érzékelhessenek különböző formákat, tér- és színhatásokat, és közreműködhessenek különböző formák, terek (dobozokból házat építeni, sátrat verni stb.) létrehozásában.

Törekszünk arra, hogy a tanulók minél többet kísérletezhessenek a különböző anyagokkal, technikákkal önállóan is, a későbbiek során pedig ezek jelenjenek meg, mint önálló szabadidős tevékenységek.

Lehetővé tesszük, hogy a tanulók megosszák egymással a kreatív tevékenységek során felmerülő gondolataikat, kifejezhessék a társaik alkotására vonatkozó érdeklődésüket, véleményüket.

Céljaink megvalósításához kapcsolódó tevékenységek:

Tanórai keretben:

irodalmi művek, zenei, képzőművészeti alkotások megismertetése;

rajzolás és festés alapjainak elsajátíttatása, új technikák megismertetése, tárgykészítés alapjainak elsajátíttatása;

alapvető zenei készségek, képességek fejlesztése, zenei ízlés formálása; a saját alkotásainak precíz és igényes kivitelezésére való törekvés elérése; az esztétikai nevelésben is fontos a játékoságra való törekvés, valamint a tanulók egyéni képességeinek figyelembe vétele és apró lépésekben való fejlesztése; biztosítani kell a minél több érzékszervvel történő tapasztalatszerzést; országos, valamint Ajka és környéke népművészeti értékeink, hagyományaink megismertetése, megszerettetése; nemzetek és a kisebbségek kulturális kincseinek bemutatása.

Tanórán kívül:

a közvetlen környezet, az osztály rendben tartása, díszítése a tanulók segítségével; a saját és a környezetében lévő személyek és az iskola vagyonát képező tárgyak, eszközök rendben tartásának és védelmének igényének kialakítása; a szakköri foglalkozásokon készített tárgyak értékelésének, bemutatásának eszközével kialakítani a belső igényt a „szép” saját létrehozására.

Iskolán kívül:

múzeumok látogatása, templomok, helyi, vagy
környékbeli parkok látogatása, kirándulás;
versenyeken, különböző pályázatokon való részvétel.
Lázár Ervin Program

4. Médiatudatosságra nevelés

Az utóbbi években általánossá vált a média túlzott és ellenőrizetlen használata tanulóink körében. A médiatudatosságra nevelés kiemelt jelentőségű a sajátos nevelési igényű tanulók nevelésében is. Az érintett tanulók különösen veszélyeztetettek a különböző média által közvetített tartalmak meg nem értése, félreértése tekintetében és fokozott a függőségek kialakulásának veszélye is. A média azonban közvetíti a jót, szépet, a kínálatból válogatva szélesedhet látókörünk, gazdagodhat tudásunk.

Célok és feladatok

Segítjük tanulóinkat abban, hogy miként találják meg az ismeretszerzési, művelődési, lehetőségeket. Tudatosítjuk bennük az ezekben az alkalmazásokban lévő veszélyforrásokat, a valóságos és a virtuális valóság megkülönböztetését.

Felmérjük, hogy a gyerekek a média használatával kapcsolatban mit hoznak magukkal és mindezt felhasználjuk a gyermek tanulási folyamatának jobb megértéséhez.

Tevékenységek, melyek a médiatudatosságot elősegítik:

tanórai, ill. tanórán kívüli keretek közt beszélgetés a médiában megjelenő ártalmakról, azok lehetséges kivédéséről,
újságcikkek, illetve egyéb fórumokon megjelenő írások értelmező, elemző, lényegkiemelő olvasása;
szituációs-, szerepjátékok (pl. riport készítése adott témában);
véleménynyilvánítás kulturált formáinak elsajátítása, vélemények ütköztetése (pl. vitafórumokon);
informatika órán beszélgetés az internet káros és hasznos tartalmairól (pl. a közösségi oldalakon megjelenő visszaélések; valós-valótlan hírek; információk gyors elérése érdeklődési körükben, stb.);

szabadidejükben az egyes médiumok optimálisan arányos használatának megtanítása; a digitális témahét elnevezésű programon való részvétel

5. Családi életre nevelés

A családi életre nevelés összetett nevelési feladat, amelyben fel kell készíteni a gyerekeket a tudatos párválasztásra, a felelős házasságra, a család életének és tevékenységének szervezésére, a családon belüli mindennapi teendők ellátására, konfliktuskezelésre, illetve a gyermekneveléssel kapcsolatos teendők elvégzésére.

A családi életre nevelés céljai:

- a fiatalok egészséges életmóddal, kiegyensúlyozottabb családi élettel kapcsolatos ismeretei alapvetővé váljanak;
- a fiatalok felismerjék a veszélyes helyzeteket, az alkohol, drog, dohányzás, szexuális túlzások helyett a valódi értékeket válasszák;
- fejlődjön a diákok önismerete, önértékelése, kommunikációs képessége, érettebb személyiséggé váljanak, felelős döntések meghozatalára legyenek képesek;

Iskolánkban az életkori és értelmi sajátosságoknak megfelelően vezetjük be, illetve alkalmazzuk az alábbi feladatokat, illetve irányelveket. Iskolánk speciális helyzeténél és neveltjeink sajátosságainál fogva ez a terület is hangsúlyozott. A családi életre nevelés elválaszthatatlan az általános neveléstől, mert az egész emberre hat. Nem elsősorban tantárgyként tanítjuk, hanem tantárgyakba beépítve, illetve a pedagógus személyisége is kiemelt jelentőséget kap. Részben ismeretek közvetítéséről van szó, másrészt magatartási, életvezetési minták megbeszéléséről, tudatos véleményformálásról.

A közép- és felsőfokú tanulók alsóbb évfolyamain elsősorban az önkiszolgálási funkciók elsajátítása kerül előtérbe, esetenként a további évek folyamán is feladat marad. Az Anyanyelv és kommunikáció és a Testi nevelés fejlesztési területeken építjük be az elsajátítandó ismereteket, készségeket. A magasabb évfolyamokon az adott csoport lehetőségeihez mérten vezetjük be a lelki egészségvédelemmel, a nemi higiénével kapcsolatos foglalkozásokat többnyire (és az előzőeken túl) a társadalmi ismeretek tantárgy keretében. A tanulásban akadályozottak alsó tagozatában is jelentős az önkiszolgálási funkciók erősítése, a családi

kötelékek tudatosítása, a saját test megismerése – főként a környezetismeret órák keretében, illetve a családi élettel kapcsolatos olvasmányok feldolgozása során.

A felső tagozatban, továbbá a szakiskolában még hangsúlyozottabb szerepet kap a családi életre nevelés az osztályfőnöki, a történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek órákon.

6. Gazdasági és pénzügyi nevelés

Célunk, hogy a tanulóink ismerjék fel saját felelősségüket az értékteremtő munka, a javakkal való ésszerű gazdálkodás, a pénz világa és a fogyasztás területén. Tudjanak döntéseket hozni, vállalják azok közvetlen és közvetett következményeit és kockázatát. Lássák világosan rövid és hosszú távú céljaik, valamint az erőforrásaik kapcsolatát, az egyéni és közösségi érdekek összefüggését, egymásra utaltságát. Ennek érdekében intézményünk igyekszik a tanulók képességeihez igazított pénzügyi, banki és fogyasztóvédelmi alapismereteket nyújtani.

Feladatunk a pénzügyi és gazdasági nevelés területén:

a pénzügy és banki alapismeretek átadása;

alapismeretek nyújtása a családi költségvetésről. A bevétel, kiadás egyensúlyának, a takarékoságnak, az újrahasznosítás fontosságának megtapasztaltatása;

bankok és hitelek veszélyeinek megismertetése, a döntéseik következményeinek vállalása; tudja, hogy hova fordulhat fogyasztóvédelmi ügyekben;

a munkabérrel és egyéb juttatásokkal kapcsolatos munkavállalói és munkáltatói jogok és köteleességek megismertetése.

A pénzügyi és gazdasági nevelési legfőbb szinterei a matematika, számolás-mérés és életvitel és gyakorlati ismeretek órák. A Pénz7 elnevezésű témahéten való részvétel.

7. Pályaorientáció és munkára nevelés

Célunk, hogy tanulóink megismerkedjenek a képességeikhez igazodó és a számukra elsajátítható szakmákkal, munkavállalási lehetőségeikkel.

A munka mint környezetet alakító, önmagát ellátó és gazdagító tevékenység életük értelmévé kell, hogy váljon szakiskolás diákjaink számára is.

A munkára nevelés területén feladatunk:

tanulóink képességeit és határait megismerjük, és ez alapján alakítsuk önismeretüket a mindennapi tevékenységekben a közös munka, az együttműködés, az egymásra figyelés, az egyéni felelősség és a közös felelősségvállalás képességét formáljuk;

a munka tervezése, szervezése, megosztása egyénre szabott módon történik a tanulók bevonásával;

a munkamegosztásban betöltött szerepek értékeinek ismerete és elfogadása mindennapi feladatunk; elvárjuk a feladatok pontos, felelősségteljes megvalósítását;

feladatunk a kommunikáció, kifejezőkészség, vitakészség fejlesztése; fontosnak tartjuk a munkafolyamatban résztvevők részeredményeinek értelmezését, értékelését, összerendezését.

Képességek fejlesztése a mindennapi tevékenységekben:

a „hetesek” rendszerének segítségével a „*felelős vagyok valamiért*” tudatot alakítjuk és az apróbb munkák önálló elvégzésére szoktatunk (szellőztetés, szemétkivétel, étkezésnél víz töltése, növénygondozás, tábla letörlése, stb); a tanulás mint munka fogalmát alakítjuk az értelmi képességek lehetőségeihez mértén precíz tevékenykedtetés, gyakoroltatás, folyamatos visszajelzés segítségével;

motiváljuk és kialakítjuk pozitív hozzáállásukat a munkához;

munkavállaláshoz és munkavégzéshez szükséges tulajdonságokat alakítunk ki a tanulóinkban;

tanulóink törekedjenek az önálló munkavégzésre, hibáik észrevételére és azok javítására, tudják értékelni saját és mások munkájának minőségét és tudják elfogadni a minősítést, a bírálatot; szerezzenek tapasztalatokat társaikkal és munkatársaikkal történő kapcsolatok kialakításáról és fenntartásáról.

A munkára nevelés, a pénzügyi ismeretek és pályaaorientáció feladatainak megvalósítása iskolánk tantárgyi rendszerében:

óvodában a napi szokásrend, a játéktevékenységek, séták során, valamint környezetismereti és kézműves foglalkozások tevékenységrendszerébe építve történik;

alsó és felső tagozaton a technika, életvitel és gyakorlat, a környezetismeret órákon, napközis tevékenységekben; szakiskoláinkban a pályaaorientáció tantárgy, illetve a szakmai elmélet és a gyakorlat idején valósul meg.

tanítás nélküli munkanap keretében pályaaorientációs nap, melyen a tanulók különböző gyárakba, üzemekbe látogatnak.

8. Állampolgárságra, demokráciára nevelés

Az állampolgári kompetencia a demokrácia, az állampolgárság fogalmának, az állampolgári jogoknak és kötelességeknek az ismeretén alapul.

Célunk, hogy a családdal együttműködve cselekvő elkötelezettségre neveljünk az igazság és az igazságosság, a jó és a szép iránt, fejlesszük a harmonikus személyiség kibontakoztatásához szükséges szellemi, érzelmi, erkölcsi, társas képességeket.

Feladatunk, hogy sajátos nevelési igényű tanulóinknál elérjük, hogy:

a haza felelős polgárává váljanak képességeiknek megfelelően; kifejlődjék bennük a hazafiság érzése; reális önismeretre és szilárd erkölcsi ítélőképességre tegyenek szert; megtalálják helyüket a családban, a szűkebb és tágabb közösségekben, valamint a munka világában;

legyenek képesek felelős döntések meghozatalára saját sorsukat illetően;

vállaljanak szerepet a Diákönkormányzatban; váljanak képessé az önálló tájékozódásra, véleményformálásra és cselekvésre; tartsák értéknek és feladatnak a kultúra, a természet, a környezet megőrzését.

Elengedhetetlenül szükséges, hogy az általánosan elfogadott magatartási szabályokat elsajátítsák. Ezeket folyamatosan és következetesen betartatjuk!

Fontos feladatunk az egyénnel, a közösséggel, a nemek közti egyenlőséggel, a megkülönböztetés-mentességgel kapcsolatos alapvető fogalmak megismertetése és ezek betartatása. A személyes előítéletek leküzdésére és a kompromisszumkészség kialakítására törekszünk.

9. Nemzeti azonosságtudatra, hazafiasságra nevelés

Kiemelt célunk a magyar nemzeti hagyományok ápolása, a nemzeti öntudat fejlesztése, beleértve a magyarországi nemzetiségekhez tartozók öntudatának ápolását is. A nemzetiségekre vonatkozó tudástartalmak főbb tartalmi jellemzői (illeszkedve a regionális és lokális sajátosságainkhoz) az iskoláztatás minden szakaszában arányosan megjelennek. A hon - és népismeret tartalmazza nemzeti kultúránk nagy múltú elemeit, a magyar néphagyományt, valamint a hazánkban élő nemzetiségek kulturális emlékeit, szokásait, kulturális jelenét.

Feladatunk ezek megismertetése élményszerűen, helyi sajátosságainknak és tanulóink képességeinek megfelelő szinteken. Nemzeti múltunk emléknapi fontos szerepet töltenek be. A szakrális ünnepeket osztály-vagy iskolai szinten szervezett műsorokkal, programokkal tesszük élményszerűvé, emlékezetessé (karácsony, húsvét, pünkösd).

Társadalmi és állampolgári ismeretek feldolgozása keretében olyan személyes tapasztalatra építő készségfejlesztő módszereket alkalmazunk, amelyek megalapozzák és fejlesztik a diákok szociális, erkölcsi és jogi érzékét.

Teljesítendő feladatok az irányelveknek megfelelően a következő foglalkozásokon valósulnak meg:

alsó tagozaton magyar irodalom, technika, életvitel és gyakorlat, környezetismeret órákon és napközis szabadidős foglalkozásokon ismerkednek nemzeti múltunkkal, hagyományainkkal; felső tagozaton a hon-és népismeret, a magyar irodalom, a vizuális kultúra, a történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek, a technika, életvitel és gyakorlat, valamint az osztályfőnöki órákon (történelmi városnéző séták csak tanulmányi kirándulásokon valósulhatnak meg);

szakiskolában a magyar irodalom, az állampolgári ismeretek valamint az osztályfőnöki órák színterei az ez irányú nevelésnek;

a közép súlyos értelmi fogyatékosok csoportjaiban és a készségfejlesztő iskolában az önkiszolgálás, az életvitel és gyakorlat, a kommunikáció, a környezetismeret, a társadalmi ismeretek órákon igyekszünk céljainkat megvalósítani.

10. Fenntarthatóság, környezettudatosság

A fenntarthatóság pedagógiai tartalma

A fenntarthatóság megértéséhez integrált rendszerszemlélet, a fenntarthatóság pedagógiai gyakorlatához egész életen át tartó tanulási folyamat szükséges. Tanulóink érdeklődését a természet jelenségei felé irányítjuk, egyfajta környezeti érzékenyítést, természetre való rácsodálkoztatást alakíthatunk ki. Kerüljünk kapcsolatba a környezettel, a természettel!

Figyelmüket a várható jövőbeli következményekre fordítjuk. A tanulók szokásait és szemléletmódját formáljuk a fogyasztással, energiával, levegővel, vízzel, hulladékkal kapcsolatban. Ezért fontos feladatunk a természeti, a társadalmi, a gazdasági és a politikai rendszerek megismertetése és az ezekről alkotott nézet- és attitűdrendszer formálása; a környezeti ismeretek és szakértelem, az értékrend és az etikai ítélőképesség fejlesztése, a részvételi demokráciára való

alkalmasság, képességek és indítékok kialakítása; a kritikai gondolkodás, a konfliktusok kezelése, a személyes életviteli szokások alakulását meghatározó döntési mechanizmus formálása. Célok, alapelvek:

természetismereti, természetvédelmi, környezetvédelmi problémákkal kapcsolatos ismeretek átadása; globális környezeti problémákkal kapcsolatos érzékenység kialakítása; helyi környezeti, természeti problémákkal kapcsolatos érzékenység kialakítása, ezek felismeréséhez szükséges kompetenciák kialakítása, fejlesztése; a globális és a helyi környezeti problémákkal kapcsolatos aktivitásra, tevőleges magatartásra nevelés; a mindennapi életben való környezettudatos gondolkodásra és magatartásra nevelés; a fenntartható fejlődéshez szükséges kompetenciák kialakítása, fejlesztése; saját környezetünkkel kapcsolatos aktivitásra, tevőleges magatartásra nevelés; a kerékpáros közlekedés gyakorlatának, kultúrájának népszerűsítése; térségünk helytörténeti, építészeti értékeinek megismertetése; népi hagyományaink, népszokásaink megismertetése;

a természet szeretetére nevelés, a gyerekek természettel való közvetlen élményekhez juttatása; a lakóhelyünk közelében található természeti értékek megismertetése; a természetes anyagok és hagyományos kézműves technikák megismertetése, gyakoroltatása - kézműves foglalkozások; fenntarthatósági témahéten való részvétel

Tantárgyi keretek közt:

Az iskolai oktató-nevelő munka nem szorítkozik a tantárgyak óráira, de a feladatok zömét mégiscsak e keretek között valósítjuk meg. Tanórákon történik azon ismeretek megalapozása, szemlélet formálása, amely során lehetőség van a helyes értékrend, a természethez fűződő viszony kialakítására. Az alsó tagozatban inkább az érzelmi beállítódás alakítása, a természettel, a környezettel való ismerkedés és "környezetbarát" szokások formálása a fő cél, később fokozatosan alakul ki a tudatosság és az elkötelezettség szintje.

Felső tagozaton és a szakiskolában ennek a területnek alapvető pillérei:

az Ember a természetben műveltségterület tantárgyai: földrajz, természetismeret, matematika;
az Ember és társadalom műveltségterület, vagyis az emberi kultúra és viselkedés

irányából közelíteni a kérdést.

A legfontosabb területek, ahol a környezettudatosságra nevelhetjük tanulóinkat:

hagyományos háztartási eljárások; növénytermesztés (Vesd bele magad! program); az ivóvíz tisztelete; szelektív hulladékgyűjtés;

szárazelem gyűjtése; környezetbarát irodai eszközök, bútorok;
energiatakarékos izzók és irodagépek; környezetbarát festékek,
tisztítószeres, növényvédő és rovarirtó szerek;
„ökológiai lábnyom” csökkentése.

3.8.1. Alsó tagozat

Kulcskompetenciák, kompetenciafejlesztés

Anyanyelvi kommunikáció szókincsfejlesztés, a beszédértés és a beszédprodukció fejlesztése; az írás, olvasás képességének elsajátítása;
a szöveg információhordozó funkciójának tudatosítása, az értő olvasásra törekvés;
tények, gondolatok, érzések felismerése, átélése olvasott szöveg alapján, dramatizálás;

Idegen nyelvi kommunikáció tanuló érdeklődésének felkeltése és pozitív irányultság kialakítása a más nyelveken megszólaló beszéd és a más nyelveken beszélők iránt

Matematikai kompetencia cselekvő, személyes tapasztalatszerzés; az elemi rendszerező képesség és kombinatív képesség fejlesztése; a tanuló fejlettségének megfelelő szintű, biztos számfogalom kialakítása; alpműveleteket végzése, manipulálás; ismeri és használja a mértékegységeket;
mennyiségi következtetés, becslés, mérés;

Természettudományos és technikai kompetencia érdeklődés

a környezet tárgyai, élőlényei, jelenségei felé;
törekvés a mindennapi életben előforduló jelenségek körében tapasztalatszerzésre, tanári irányítás mellett, de mind önállóbban hajtson végre kísérleteket, megfigyeléseket, ezek eredményeit értelmezze;
alkalmazza a segédeszközöket; figyeljen az ember és természet kölcsönhatásának folyamataira; gyakorlatias ismeretek szerzése; értékelje a természet szépségét, törekszik annak védelmére, a környezet megóvására
(növényápolás, madáretetés); igyekszik elsajátítani és lehetőség szerint betartani az egészséges életmód szabályait;

Digitális kompetencia számítógép megismerése, egyszerű kezelési műveletek végzése, szoftverek futtatása irányítással; motiváltság fokozása az IKT eszközök használata iránt;

Szociális és állampolgári kompetencia az iskolai életrend

biztonságában a tanulók érezzék jól magukat; ismerjék a magatartási szabályokat; kötődjenek a pedagógushoz és a társaikhoz;

A tanulók szociális képességei főként az osztályban megélt saját élményeik alapján fejlődnek: felelősségtudat, kitartó, szorgalmas munka, mások teljesítményének elismerése, jó és rossz elkülönítése, reális önértékelés.

Kezdeményezőképeség és vállalkozói kompetencia

a tanuló tudjon segítséget kérni;

Esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképeség a

tanuló ismerje az alkotás örömét;

képes történetek, érzések, élmények feldolgozására különböző dramatikus, képzőművészeti elemek alkalmazásával;

Hatékony, önálló tanulás

A középpontban az olyan alapvető készségek fejlesztése áll, mint az írás, olvasás, számolás, az IKT eszközök használata. A hatékony, önálló tanuláshoz alapvető készségekkel, képességekkel kell rendelkezni. A tanuló a tanuláshoz szükséges taneszközök használatában legyen biztos, gyakorlott. Érdeklődjön a tanulás iránt, érdeklődése az elért sikerekből, a fejlesztő értékelés során kapott elismerésből és biztatásból, valamint a korábbi tapasztalatok alapján kialakult kíváncsiságból táplálkozik.

Egységesség és differenciálás

Az egységesség és a differenciálás érvényesítésének megvalósítását a pedagógiai gyakorlatban az adaptív oktatás jellemzőinek ismerete és annak alkalmazása teszi lehetővé. Az oktatási folyamat akkor adaptív, ha a megvalósítása során a differenciálás és az egységesség elve egyaránt érvényesül.

Az adaptív oktatás feltételei között egyenrangúan szerepelnek a szükséges tanulói sajátosságok és a tanulók számára leginkább kedvező tanulásszervezési formák.

A differenciálásnak nélkülözhetetlen és sok variációban alkalmazott eszköze együttesként kell megjelennie.

A sajátos nevelési igényű tanulók hatékony oktatása, nevelése érdekében többszintű és változatos differenciálást kell megvalósítani a csoportba sorolás, a célok, a tartalom, a követelmények, a szervezési módok és eszközök vonatkozásában egyaránt.

A sajátos nevelési igényű tanulók nevelésében a fejlesztésben részt vevő pedagógus megközelítése az elfogadás, tolerancia, empátia, továbbá az együttneveléshez szükséges kompetenciák megléte. Szükség esetén egyéni fejlesztési tervet készít, ennek alapján egyéni haladási ütemet biztosít.

3.8.2. Felső tagozat

Kulcskompetenciák, kompetenciafejlesztés

Anyanyelvi kommunikáció az anyanyelvhez való

pozitív attitűd kialakítása; szókincsfejlesztés;

kommunikációs képesség kialakítására törekvés; szövegértés fejlesztése;

képesség az érvelésre, vitára; normakövető helyesírásra törekvés; képes a

kép-, ábra, grafikon- és diagram-elemzésre; elsajátítja a jegyzetkészítés

alapjait; a metakommunikációs eszközök értelmezésére és alkalmazására

törekszik képes könyvtárhasználatra

képes különböző típusú szövegek megkülönböztetésére, információk gyűjtésére és feldolgozására

Idegen nyelvi kommunikáció elsősorban hallásra támaszkodó nyelvtanulás valósul meg;

játékos keretek között zajlik, sok helyzetgyakorlattal.

Célja a tanult idegen nyelvet beszélő népek kultúrája iránti érdeklődés felkeltése.

Az idegen nyelvi kommunikáció mint kulcskompetencia az enyhe értelmi fogyatékosok nevelésében egyénileg differenciált tananyagstruktúrát igényel.

Matematikai kompetencia matematikai műveletek eszközszintű végzése fejben

vagy írásban; elemi számolási készségek fejlesztése; térbeli, időbeli,

mennyiségi viszonyokban való mind pontosabb tájékozódás; adatgyűjtés

képessége olvasott szövegből; szabálytudat és a stratégiahasználat alakítása;

gondolkodási műveletek fejlesztése a képességstruktúrának megfelelően;
segédeszközök alkalmazása.

Természettudományos és technikai kompetencia a

természet működési alapelveinek felismertetése;
alapvető tudományos fogalmak használata;
törekvés vizsgálódásra a mindennapi életben előforduló természettudományos
jelenségekben; a természeti, társadalmi, gazdasági folyamatok közötti összefüggések
megláttatása; az emberi test felépítése, működése, egészségvédelem fontossága;
környezetvédelmi törekvések fontosságának felismertetése; az erőforrások takarékos
hasznosításának beláttatása;
környezettudatos gondolkodásra és cselekvésre törekvés megértetése.

Digitális kompetencia számítógépes alkalmazásokat ismerete; elektronikus média

használata; információkeresés technikáinak alkalmazása (tanórán és mindennapi
életben is); a megszerzett információt irányítással, majd egyre önállóbban képes
kezelni, azokból prezentációkat, beszámolókat összeállítani;
ismeri az elektronikus kommunikáció (e-mail, közösségi portálok) nyújtotta lehetőségeket és
használja is ezeket;
a tanulót megismertetni az elektronikus kommunikációban rejlő veszélyekkel, törekvés ezek
elkerülésére;
a valós és a virtuális kapcsolatok közötti különbségek megláttatása.

Szociális és állampolgári kompetencia annak megértetése, hogy a közösség tagjai felelősek

egymásért; saját vélemény megfogalmazása a közösséget érintő kérdésekben, érvelni
tudás és belátás; az alapvető magatartási, viselkedési szabályok alkalmazása;

- a személyközi viselkedés
- önmagunkkal szembeni viselkedés
- feladattal kapcsolatos viselkedés

A magyar és az európai kultúra, illetve hagyományok megismerésével kialakul a tanulóban az
országához, a nemzetéhez, az EU-hoz és általában az Európához való tartozás tudata.

Kezdeményezőképeség és vállalkozói kompetencia ismert élethelyzetekben mérlegelni tudás, döntéshozás képessége, a meghozott döntés következményeinek meglátása, előrevetítése;

a tanuló lássa be, hogy a tervekészítés fontos a cél elérése érdekében;

tudja fogadni mások segítségét, és tudjon segítséget adni;

céljai elérésében legyen motivált és kitartó.

Esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképeség

Képes történetek, érzések, élmények feldolgozására különböző dramatikus, zenei, tánc- és mozgástechnikai elemek alkalmazásával. Nyitott a kulturális sokféleség megismerésére. Az esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképeség lényege a kreativitás fejlesztése. Fontos megismernie a sok érzékszervi, megfigyelési, manipulatív tevékenységre épülő tapasztalatszerzést. Érzékeny a művészi önkifejezés felismerésére. A tanuló képes korának megfelelő, különböző művészeti (zenei, irodalmi, dramatikus, képzőművészeti, fotó- és film-) élmények több szempontú befogadására, élvezetére. Képes szabad asszociációs játékokra, gondolatok, érzelmek, hangulatok kifejezésére különböző művészeti területeken alkalmazott kifejezőeszközök, módszerek, technikák alkalmazásával. Alakulóban van önálló ízlése, és ez megnyilvánul közvetlen környezete, használati tárgyai kiválasztásában, alakításában is.

Feladat az esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképeség fejlesztése.

Hatékony, önálló tanulás

Az önálló tanuláshoz szükséges más kompetenciák: kognitív kompetenciák, emocionális kompetenciák, fizikális kompetencia, affektív kompetencia, szociális kompetenciák és kommunikációs készség. Az önálló tanulásra képes tanuló szükségszerűen rendelkezik ezen kompetenciákat alkotó képességek eszközeivel, alapismeretekkel és pozitív attitűddel. Bizonyos tanuláshoz szükséges tulajdonságokkal is, ilyen az igényesség, a fegyelem, a rendszeresség, a következetesség. A tanulás az enyhe értelmi fogyatékos tanulók számára különösen megerőltető, mert több időre van szükségük, gyakrabban éri őket kudarc, ezért folyamatos feladat a motiváltság biztosítása, kudarctűrésük fejlesztése.

3.9. Mindennapos testnevelés

A mindennapos testnevelés, testmozgás megvalósításának módját a Köznevelési törvény 27. § (11) bekezdésében meghatározottak szerint szervezzük meg a következő módon.

3.9.1. A mindennapi testedzés céljai

Tanulóinkban felkelteni a rendszeres testmozgás, az egészséges életmód iránti igényt, elsajátítani az ehhez szükséges elméleti és gyakorlati tudnivalókat, ismereteket.

A testnevelés, a sport segítségével kialakítani a tanulóknál a mindennapi élethez szükséges alapvető tulajdonságokat, készségeket: akaraterő, szorgalom, kitartás, becsületesség, szabályok betartása, a társak tisztelet, segítése, a csapatmunka szerepe, az idegi és fizikai állóképesség, az egészséges önbizalom, a céltudatosság stb.

Megismertetni a tanulókat a társadalmi élet alapvető elvárásaival, a megfelelő viselkedéskultúrával, az alapvető erkölcsi követelményekkel, az önvédelem alapjaival.

A mindennapi testedzésre, kiemelten csapat és egyéni versenyekre, eszközként tekintünk az egészség megőrzésén túl, tanulóink önismeretének, önképének, magatartásának fejlesztése során.

3.9.2. Egészségügyi és pedagógiai szempontok

Minden tanuló minden tanítási napon részt vesz testmozgás-programban.

Minden testnevelési órán és sportfoglalkozáson figyelünk a keringési és légzőrendszer megfelelő terhelésére.

Minden testnevelési órán, foglalkozáson van gimnasztika, valamint helyes testtartás szolgáló gyakorlatsor.

A testnevelési tananyag egészében betartandóak a gerinc-és ízületvédelmi szabályok.

Fontosnak tartjuk, hogy minden testnevelési óra és sportfoglalkozás örömet, sikerélményt jelentsen az eltérő adottságú tanulóknak is.

Alapvető, hogy érvényesüljenek a sport személyiségfejlesztő hatásai.

Fontos, hogy minden foglalkozáson szerepeljenek életmód-sportok, amelyeket egy életen át lehet folytatni.

3.9.3. Foglalkozások

Iskolánk tanulói számára a mindennapi testedzést a következő foglalkozások biztosítják.

1-4. évfolyamon:

2012/13-as tanévtől minden évfolyamon heti öt testnevelés óra került bevezetésre ezeken kerül sor a tantervi anyag elsajátítására, illetve biztosítjuk a mindennapos testmozgást a délutáni időszakban.

Minden nap 45 perces játékos egészségfejlesztő testmozgást tartunk- a napközi idejében, az ebéd után, ha lehetőség engedi, akkor a szabad levegőn.

Szakkör: zenés torna és tánc (lehetőség/igény szerint)

A sportolás, a testnevelés helyszínei: tornaterem, tornaszoba, iskolaudvar, közeli játszóterek

5-8. évfolyamon:

2012/13 tanévtől minden évfolyamon a heti öt testnevelés óra került bevezetésre. A tantervi anyag elsajátítására ezeken az órákon kerül sor, illetve biztosítjuk a mindennapos testmozgást a délutáni időszakban.

Szakiskola

9/E és 9 - 10. évfolyamon:

2012/13 tanévtől minden évfolyamon heti öt testnevelés és sport óra került bevezetésre a tantervi anyag elsajátítása ezeken az órákon történik.

Szakkör: Szakiskolásainknak lehetőség nyílik atlétika, labdarúgás és padlőhoki edzésen részt venni az iskola keretein belül (lehetőség/igény szerint).

3.10. Pedagógiai és egészségügyi célú habilitáció, rehabilitáció az óvodai, általános iskolai és a szakiskolai szakaszokban

Az emberi erőforrások miniszterének 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelete a nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról:

„138. § (1) Az Nkt. 6. mellékletében a kötelező egészségügyi és pedagógiai célú habilitációs, rehabilitációs tanórai foglalkozás megszervezésére meghatározott heti foglalkoztatási időkeretet abban az esetben, ha a tanulót külön osztályban tanítják, osztályonként kell biztosítani.

(...)

(3) Ha a tanuló sajátos nevelési igényét halmozott sérülés alapozza meg, a kötelező egészségügyi és pedagógiai célú habilitációs, rehabilitációs tanórai foglalkozások heti időkeretének számításánál a magasabb óraszámra jogosító fogyatékossgot kell figyelembe venni.

(4) Összevont osztályban az osztály legmagasabb évfolyamára járó tanuló évfolyamára az Nkt. 6. mellékletének E oszlopában meghatározott óraszámokat kell alkalmazni.

(5) Az általános iskola felső tagozatán – a nevelőtestület döntése alapján – a habilitációs, rehabilitációs tanórai foglalkozások legfeljebb ötven, a középfokú iskolában legfeljebb hetvenöt százaléka a sajátos nevelési igényű tanulók tehetséggondozására, a tantárgyi követelmények eredményes teljesítését szolgáló felzárkóztatásra is fordítható. A nevelőtestület az erre irányuló döntését félévenként köteles felülvizsgálni, és a tanuló fejlődésének ismeretében megerősíteni vagy módosítani.

139. § (1) A nevelési-oktatási intézmény a sajátos nevelési igényű gyermek, tanuló fejlesztéséhez egyéni fejlesztési tervet készít, és a végrehajtásában közreműködő pedagógus évente legalább egy alkalommal rögzíti a fejlesztés eredményét.”

3.10.1. A habilitáció, rehabilitáció célja

Az SNI tanulók pedagógiai és egészségügyi célú habilitációs, rehabilitációs foglalkozásainak célja, hogy az iskolai fejlesztéshez, tanórai foglalkozásokhoz szervesen kapcsolódva jelentősen csökkentse a fogyatékossgból eredő szomatikus és pszichés hátrányokat, elősegítse a szociális érést. Olyan részben korrektív vagy kompenzatív jellegű fejlesztés, amely a gyermek, tanuló fogyatékossgával összefüggésben funkciókat, képességeket fejleszt, esetenként a visszaállítást célozza.

A szociális (szociokulturális) környezetből és a kompetenciák fejletlenségéből adódó hátrányok ellensúlyozását, mérséklését célzó tudatos nevelő-oktató tevékenység megvalósítása során a tanulók esélyhátrányának csökkentése a feladat és a cél.

Elsődleges feladata a készségek, képességek terápiás fejlesztése tanórai keretben, egyéni és kiscsoportos formában.

Alapelvek:

egyéni nyomon követés, megsegítés vagy tehetséggondozás diagnózis és fejlesztés
összhangja adaptív pedagógiai szemlélet (mindenkit igényei/képességei szerint)
differenciálás (a gyermek saját komplex személyiségstruktúrájának megfelelő,
optimális fejlesztés) pozitív énkép, önbizalom erősítése belső értékek felszínre hozása,
tudatosítása sikerélményhez juttatás
metakommunikáció és verbalizmus összhangja

Az egyéni fejlesztési terv ütemterv, a pedagógiai folyamat speciális tervezési dokumentuma. A gyermek személyiségét feltáró szakértői véleményben feltüntetett elmaradást mutató részképesség-területek sérülés specifikus fejlesztésére vonatkozó korrekciós javaslatok alapján kezdhető meg a gyógypedagógiai munka, figyelembe véve a tanuló tanulmányi eredményeit és a neveltségi szintjét.

Az egyéni fejlesztés egyéni fejlesztési terv alapján egyéni haladási ütem biztosításával, a differenciált nevelés, oktatás céljából individuális módszerek, technikák alkalmazásával megvalósuló fejlesztés.

A fejlesztő munkát a már meglévő készségekre, képességekre építve a gyermek önbizalmának folyamatos, pozitív megerősítése mellett végezzük.

A gyermekek, tanulók által végzett tevékenységek módjait, eszközeit úgy választjuk meg, hogy azok differenciáltan segíthessék elő a tanulók különböző képességeinek, kompetenciáinak célzott fejlesztését. Biztosítsanak a gyermekek számára egyéni tanulási útvonalakat, egyéni tanulási stratégiákat, akadályozzák meg az iskolai kudarcok elszenvedését.

A fejlesztési céljai nem különülhetnek el a tanórai és egyéb foglalkozások fejlesztési céljaitól, hiszen a kompetencia alapú tudás elsajátításához feltétlen szükséges készségek és tanulási képességek fejlesztése minden szervezési formában és területen meg kell, hogy valósuljon. A fejlesztési tervben meg kell határozni azokat a foglalkozásokat, tevékenységeket, amelyeken a tanuló az iskolában részt vesz. Az

egyéni fejlesztési terv a szakértői bizottság határozatában megfogalmazott korrekciós javaslatok köré épül.

Célok:

tanuláshoz kapcsolódó pozitívabb attitűd
kialakítása tanulásban való sikeresség javítása
növekvő továbbtanulási esélyek
hosszú távú munkaerő piaci esélyeik növelése szűkebb, vagy
tágabb környezetük pozitív változtatása (interakciók)
szemléletváltás – el/befogadás

3.10.2. Az egyéni fejlesztés színterei és formái

tanórán: differenciálással és különböző individuális nevelési, módszertani eljárások alkalmazásával; önkéntes tanulópárokkal; egyéni házi feladat adásával tanórán kívül _____: rehabilitációs foglalkozásokon; logopédiai foglalkozásokon; gyógytestnevelésen; szakköri foglalkozásokon; sportkörökön; tanulmányi sétákon, kirándulásokon; az egészségfejlesztési program valamint a környezeti nevelési program tevékenységrendszerének megvalósítása során

A rehabilitációs órákon cél a komplex gyógypedagógiai fejlesztés: a gyermek/tanuló minél sikereőbb szocializációjának elérése, a fogyatékosságukból eredő hátrányuk csökkentése, a tanítás-tanulás folyamatában megmutatkozó fejletlen vagy sérült funkciók korrigálása, a sorozatos tanulási kudarcok következtében kialakult tanulási ellenállás kiküszöbölése, a viselkedési zavaruk csökkentése, a későbbiekben az eredményes társadalmi integráció. A rehabilitáció és rehabilitáció kijelölt szakaszai iránymutatók, a szakaszhatárok a tanulók életkorának és fejlettségi szintjének megfelelően átjárhatóak.

3.10.3. A rehabilitáció, rehabilitáció kiemelt célja

a megismerő képesség, az emlékezet, a figyelem fejlesztése az észlelés – kép alkotás folyamatain keresztül,
a cselekvésszabályozás belső feltételeinek folyamatos kialakítása fejlesztése, a beszéd formai és tartalmi oldalának kialakítása, megerősítése.

Gondolkodási képességek fejlesztése

A pontos érzékelés kialakítása tárgyak, személyek, jelenségek felismerése, megnevezése, felsorolása.

Összehasonlítás tárgyak, tárgyképek tulajdonság szerinti összehasonlítása (szín, alakforma, nagyság, mozgás, mennyiség) a feltárt lényeges tulajdonság alapján a hasonló és megkülönböztető jegyek egy, majd több szempontú összehasonlítása stb.

Differenciálás tárgyak, személyek, jelenségek mennyiségek csoportosítása a jellemzők alapján, a jellemző jegyek említésével.

Megkülönböztetés a minőség és mennyiség alapján, rendezés nagyság, szín, színárnyalat, mozgás szerint.

Az emlékezet fejlesztése személyek, tárgyak, szimbólumok megjegyzése, felsorolása, egymásutánisága.

Cselekedetekre, cselekvésre, történésekre visszaemlékezés. Tárgyakhoz, személyekhez kapcsolódó tevékenység, felidézése stb.

Figyelem egyszerű, majd bonyolultabb utasítások végrehajtása, meghatározott cselekvés elvégzése. Többféle mozgás vagy cselekvés végrehajtása egymás után, összpontosítás a feladatra, céltudatos feladatvégzés próbálgatása, önellenőrzés.

Később az újonnan szerzett és már meglévő ismeretek közötti kapcsolt kialakítása, a lényeges megegyező és eltérő jegyek kiemelése, összehasonlítások, eltérések, különbségek megfogalmazása, differenciálása. Verbális szint megerősítése, gyakorlása.

A motoros képességek fejlesztése

A motoros képességek fejlesztésének célja és feladata a testvázlat kiépítése, különböző testhelyzetek

tudatos érzékelése, változtatása. A testrészek mozgatása különböző

testhelyzetekben. A saját viszonyított irány és térbeli helyzet felismerése stb. nagymozgások lendületes végzése, egyensúlygyakorlat, ügyességi gyakorlatok stb.

Mozgás-kivitelezés tempó, erősség, ritmus szerint.

Finommozgás fejlesztése, vizuo-motoros koordináció kialakítása.

Tér és időbeli tájékozódási képesség alakítása

Térbeli hely és helyzet felismerése, megnevezése: lent, fent, elől, hátul középen stb.

Térbeli helyzetek megfogalmazása, relációs szókincs fejlesztése.

Időbeli tájékozódás: a természet ritmusa, az idő ritmusa, ritmikusan ismétlődő állapotok megfigyelése.

Visszaemlékezés cselekvésekre, történésekre stb.

Kommunikációs képességek fejlesztése

A beszédindítás, a beszédkedv fokozása. Ösztönzés a kommunikációra. A beszéd technikai részének fejlesztése beszédmintával, gyakorlatokkal. A fonetikus hallás fejlesztése. A hibásan képzett hangok javítása, beépítése a folyamatos beszédbe. A szókincs gyarapítása, aktivizálása, a tanult ismeretkörhöz kapcsolódó szógyűjtés. A kifejezések, a fogalmak beépítése a tanuló aktív szókincsébe.

Olvasás-írás készségének fejlesztése

Az olvasás-írásban mutatkozó lemaradások, nehézségek leküzdésének feladatai: az olvasás irányának gyakorlása, sortartás, sorváltás. Magánhangzók differenciálása, időtartam, ajakállás, artikulációs mozgás szerint. Mássalhangzók megkülönböztetése. Betű felismerési gyakorlatok, hanganalízis, összeolvasási gyakorlatok stb.

Írásmozgás fejlesztése: a ceruzafogás, a görcsös, szaggatott, lassú írásmozgás korrekciója.

Írásmozgások egymásutánjai, mozdulatok gyakorlása. A hangok, betűk közötti asszociáció megerősítése.

Szociális képességek fejlesztése

Pontos diagnózis kialakítása a viselkedés elemzése nyomán. Megfelelő kötődések, viszonyulások kialakítása. Szabályok felismerése, értelmezése, betartása. A társas viselkedés elemi formáinak ismerete, gyakorlása. A társadalmi beilleszkedés érdekében elsődleges feladat a társas kapcsolatok fejlesztése, a konfliktust kerülő magatartás erősítése. A fejlesztésnek fokozottan kell szolgálni a harmonikus személyiség alakítását, az önfegyelmet, a tudatos magatartás elérését elemi szinten. Fontos a feladattudat kialakítása és a céltudatos munkavégzésre szoktatás.

3.10.4. A pedagógiai és egészségügyi célú rehabilitációs foglalkozások feladatai a nevelés-oktatás szakaszaiként

Az óvodai nevelés szakasza:

Felkészítés az iskolai életmódra:

elemi táplálkozási, egészségügyi és viselkedési szokások kialakításával
motoros képességek, pszichikus funkciók fejlesztésével
speciális zenei nevelés, anyanyelvi nevelés alapjainak lerakásával, a beszéd funkciók fejlesztésével

A fejlesztés egyéni, kiscsoportos vagy csoportos formában játékosan, módszeresen és apró lépésekben történhet.

Az óvodai fejlesztés területei:

mozgás, ritmusfejlesztés
beszédfejlesztés-beszédmegértés
értelmi képességek fejlesztése
hallásfejlesztés, hallási figyelem fejlesztése

Bevezető szakasz:

1-3. évfolyam

Ebben az előkészítő időszakban a rehabilitációs foglalkozások kiemelt feladata:

a kognitív funkciók fejlesztése szenzomotoros tapasztalatszerzés útján
gondolkodási képességek fejlesztése (emlékezet, figyelem) motoros
képességek fejlesztése orientációs képességek fejlesztése
kommunikációs képesség fejlesztése
szociális képességek fejlesztése
a vizuo-motoros koordináció és a grafomotoros ügyesség fejlesztése,

Kezdő szakasz

4-6. évfolyam

Az egyéni fejlődési sajátosságokat alapul véve az előkészítő/bevezető időszakban megkezdett fejlesztés folytatása, a megerősítése történik:

a verbális és nem verbális kommunikációs technikák alkalmazásának „tanulása”
a tanulási képességek fejlesztése
a kommunikációs képességek fejlesztése

Fejlesztő szakasz

7 -8. évfolyam

Ebben az időszakban a habilitációs és rehabilitációs tevékenységek közül kiemelt jelentősége van:

- a harmonikus személyiség alakításának (önfegyelem, tudatos magatartás, céltudatos feladat- és munkavégzés)
- a társadalmi beilleszkedés segítésének (kortárs csoportok)

9-12. évfolyam még hiányzó készségek fejlesztése: kiemelten a számolási, helyesírási, szövegértési, szövegalkotási készségek

az egyén hatékony tanulási módszereinek feltárása, a tanulás

tanítása funkcionális analfabétizmus leküzdése társadalmi beilleszkedés kulturált, normatartó viselkedés önálló életvezetésre felkészítés nyílt munkaerő-piacra jutás

Minden szakaszban az autizmus spektrum zavarral élő gyermekek esetében további feladat az interakciós képesség és kommunikáció, valamint a nyelvi kifejezőkészség javítása, a diszfunkcionális magatartás, a hiperaktivitás, a rituálék, a kényszerek, a motoros és verbális sztereotípiák csökkentése.

3.10.5. Habilitáció, rehabilitáció a közép súlyos értelmi fogyatékos tanulóknál

A közép súlyos értelmi fogyatékos tanulók habilitációs és rehabilitációs célú foglalkozásain a különböző károsodásból eredő, nagyfokú lemaradást kell csökkenteni és az egyén személyiségfejlesztését kell megvalósítani.

Kiemelten kezelt területei valamennyi fejlődési szakaszban:

a szociális érés elősegítése, tapasztalatok gyűjtése élethelyzetekben, társas kapcsolatokban, problémahelyzetekben

a művészeti terápiák alkalmazása a személyiség kiteljesítése, az önkifejezés, az örömszerzés megteremtése az augmentatív

kommunikációs technikák alkalmazása logopédiai ellátás, a súlyos

beszédhibák, a beszédállapot javítása

a mozgásállapot, a mozgáskészültség alakítása a gyógytestnevelés, a konduktív pedagógia eszközeinek bekapcsolásával

a tanulási képesség területén mutatkozó nagyfokú egyéni eltérések csökkentése

3.10.6. Egyéni fejlesztési-fejlődési napló

A fejlesztés tervszerű, következetes megvalósítását az egyéni fejlesztési-fejlődési napló prezentálja, mely a megvalósulás folyamatát, tapasztalatait, eredményeit rögzíti. Időrendi

sorrendben mindig a megvalósításban éppen közreműködő pedagógus tölti ki. Szervesen kiegészíti a tanév során a gyerekek által elkészített produktumok (felmérések, rajzok...) gyűjteménye. A gyűjtés célja, hogy minél több tevékenységterület fejlődési folyamatát kövesse, abból a pedagógusnak a következtetések levonhatók, és a további tervek alapját is adja.

3.11. A választható tantárgyak, foglalkozások és a pedagógusválasztás szabályai

A kerettantervre épülő helyi tanterv, valamint a rehabilitációs célú foglalkozások magas száma, figyelembe véve tanulóink terhelhetőségét is, szabadon választható tantárgyak választását nem teszi lehetővé.

Lehetőség nyílik azonban a szakkörökön és egyéb szabadidős tevékenységeken, valamint napközi- és tanulószobai csoportfoglalkozásokon való részvételre. A választásukat a tanulók és a szülők aláírásukkal megerősítik és tudomásul veszik, hogy a foglalkozásokat egész tanév során látogatni kötelesek, így azokat a választást követően mulasztás tekintetében úgy kell tekinteni, mintha kötelező tanórai foglalkozás lenne.

Kötelezően választaniuk kell a szülőknek azonban az 1. és 5. évfolyamon az erkölcstan és a hit-és erkölcstan tantárgy között, a 9/E évfolyamon pedig két idegen nyelv, az angol és a német között (amennyiben az indítandó osztály létszáma lehetővé teszi két nyelv oktatását).

A kötelező és tanórán kívüli foglalkozásokon pedagógus választására nincs lehetőség

3.12. A tanulók esélyegyenlőségét szolgáló intézkedések

A tanulók esélyegyenlőségét a következő tevékenységekkel biztosítjuk:

Minden tanulónak törvényben biztosított joga, hogy számára megfelelő oktatásban-nevelésben részesüljön. Ennek érvényesítéséhez intézményünk (a fenntartóval, családokkal, a gondviselőkkel, a szakmai és civil szervezetekkel) együttműködve végzi a nevelő-oktató munka feladatait.

A kiemelt figyelmet igénylő hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű tanulók pontos nyilvántartásának vezetése.

Iskolánkban magas a vidékről bejáró tanulók száma. Igyekszünk figyelembe venni azt a tényt, hogy tanulóinknak igazodniuk kell a tömegközlekedés lehetőségeihez.

A lemaradókat, nehézségekkel küszködőket rehabilitációs órákon, egyéni képességeik szerinti fejlesztéssel segítjük.

Tanulóink számára a szabadidő eltöltésének olyan értelmes és hasznos formáit igyekszünk biztosítani, melyekhez családi háttérük, hátrányos helyzetük miatt egyébként nem juthatnának hozzá

Esélyegyenlőségi munkatárs segíti intézményünk tanulóinak, dolgozóinak esélyegyenlőségét.

Egyéni átvezetéssel segítjük intézményünkben az alkalmas gyermekek óvodából többségi általános iskolába, általános iskolából szakképzésbe, majd a munkahelyekre történő beilleszkedését, a kiválasztás szempontjainál az esélyegyenlőség kiemelt.

3.13. Esélyegyenlőségi munkatárs:

A tanulók tanulási nehézségeinek feltárása, problémái megoldásának segítése az iskolai nevelés-oktatás egész folyamatában és valamennyi területén.

A tanulók személyiségének megismerése, az ahhoz illeszkedő pedagógiai módszerek alkalmazása.

Az átvezetésre alkalmas tanulók kiválasztásának segítése.

Adaptív tanulásszervezési eljárások alkalmazása.

Egységes, differenciált és egyénre szabott tanulási követelmények ellenőrzési értékelési eljárások alkalmazása.

Cél:

- A társadalmi, családi háttérből fakadó egyenlőtlenségek megszüntetése, az egyenlő bánásmód elveinek betartása.
- Az oktatásban érvényesülő hátrányok felszámolása.
- A halmozottan hátrányos helyzetű tanulók eredményes oktatása, a szociális hátrányok kompenzálása, esélyegyenlőségük előmozdítása.
- Szoros kapcsolat kiépítése a Családok Átmeneti Otthonában lakó tanulók szüleivel, az otthonban tevékenykedő, családokat segítő gondozókkal, a lakóotthonban élő, valamint a nevelőszülőkhöz kihelyezett állami gondozott gyermekek nevelő szüleivel. - Hatékony

gyermek- és ifjúságvédelmi együttműködés az iskola, a közneveléshez kapcsolódó intézmények és civil szervezetek között a prevenció és hátránykompenzációs munkában.

Tanulóinknak intézményünk a kijelölt iskola, ezért a bejáró tanköteles diákok ingyenes bérletet kapnak.

3.14. Az iskolai beszámoltatás, az ismeretek számonkérésének követelményei és formái

3.14.1. Írásbeli feladatok értékelése

A pedagógiai munkának elengedhetetlen része a megszerzett ismeretekről számonkérés, beszámoltatás. Ennek segítségével kap képet a tanuló tudásáról a pedagógus, a szülő és maga a diák is.

Általános iskola

A szóbeli beszámolók formái:

A szóbeliség, verbális kifejezőkészség fejlesztésének egyik formája, mely az iskolai élet első pillanatától arra kell nevelje a tanulókat, hogy szavakkal, mondatokkal egyre egyértelműbben, logikusabban tudják kifejezni gondolataikat. A szóbeli beszámoltatás az évfolyamok számának növekedésével egyre önállóbb, szabatosabb legyen.

A pedagógus részéről következetesen segítő szándékú feleltetés során a sikerélmény biztosítása a cél. Mélni azt célszerű, amit a tanuló tud, ez ad biztonságot, így ösztönöz a pontosságra.

Az írásbeli beszámolók formái:

témazáró dolgozat: 1 vagy több témakört lezáró írásbeli felelet, amelynek jegyét az e- naplóban jelöljük és súlyozottan vesszük figyelembe
félévi (2 db) felmérés, dolgozat: Az 1. félév vagy a 2. félév anyagát kéri számon.
év végi dolgozat az aktuális tanév teljes anyagát a tanterv alapján kéri
írásbeli felelet (röpdolgozat) az adott órára való tananyag számonkérése

Rendje:

Témazáró naponta tanulónként maximum 2 db íratható.

Félévi-, év végi felmérést tanulónként 1 db-ot, mellyel azonos napon témazárót nem írhat a tanuló.

Írásbeli feleletet a pedagógus egyéni belátása alapján írathat.

Az írásbeli beszámolókat a pedagógus a megírás napjától számított 10 munkanapon belül köteles kijavítani, azt a szülő külön kérésére megmutatni.

Az értékelés szempontjai közül különösen fontos:

A tanuló önmagához mért fejlődése, az ismeretek elsajátítása, a képesség minőségi, mennyiségi gyarapodás terén.

A tanuló szociális képességeinek, magatartásának, viselkedésének fejlődése, pszichés, mentális állapota.

A tanuló iskolán kívülről hozott, az iskolai követelményeken túli tudása.

Tantárgyi értékelés

Az 1-2. évfolyamon félévkor, valamint az első évfolyam tanév végén szöveges értékelés nyomtatott formában. Év közben negyed évente folyamatosan a tájékoztató füzetben és a naplón keresztül értékeljük a gyerekek tanulmányi előmenetelét és kísérjük figyelemmel személyiségfejlődésüket.

Félévkor az értékelés az alsó tagozatos szakmai munkaközösség által kidolgozott egységes táblázat alapján történik meghatározott mondatbankkal, mely első osztályban a képességeket és készségeket emeli ki, 2. osztály első félévében a tanulmányi követelményeket célozza meg. A félévi értékelést nyomtatott formában kapja meg a szülő, a másolat a gyermekek fejlődési lapjához kerül. Az összegzés bejegyzésre kerül a tanulói tájékoztató füzet és az osztálynapló erre a célra kialakított részébe.

Bejegyzések:

- kiválóan megfelelt
- jól megfelelt
- megfelelt
- felzárkóztatásra szorul.

A 2. évfolyam második félévétől az értékelés érdemjeggyel történik. A magyar nyelv és irodalom tantárgy esetében külön érdemjeggyel és osztályzattal értékeljük a tanulók teljesítményét.

Az évközi érdemjegyeknél elsősorban a következőket vesszük figyelembe:

szóbeli, írásbeli ellenőrzés,
felmérések tanórán mutatott aktivitás
a tanítási órákra való felkészülés
a tanórán kívüli tevékenységek és gyűjtőmunkák különböző
versenyeken való részvétel, eredményes szereplés a
gyermek egyéni sajátosságai.

Az érdemjegyek 1-től 5-ig az alábbi minősítéssel egyenértékűek.

5D - dicséretes érdemjegy, a tantárgyi követelményeket kimagaslóan teljesítette.

5 – jeles érdemjegy, a tantárgyi követelményeket a tanuló kiemelkedően teljesítette.

4 – jó érdemjegy, a tantárgyi követelményeket a tanuló jól teljesítette.

3 – közepes érdemjegy, a tantárgyi követelményeket a tanuló közepesen teljesítette.

2 – elégséges érdemjegy, a tantárgyi követelményeket a tanuló gyengén teljesítette.

1 – elégtelen érdemjegy, a tantárgyi követelményeket a tanuló nem teljesítette.

JEGYEK SÚLYOZÁSA E-NAPLÓ: szóbeli felelet: 100%

írásbeli felelet: 100% órai munka: 100% témazáró dolgozat:

200% beszámoló:100% gyakorlati feladat:100% más

intézményből hozott jegy:50%(munkaközösség döntés)

projektmunka:100% házi dolgozat:100% házi feladat:100%

Szakiskola

A szóbeli beszámolók formái:

ismétlő kérdések feltevése

Rendkívül fontos, hogy tanulóinknak gyakran legyen lehetőségük szóban is számot adni

tudásukról lehetőleg összefüggő rövid szöveggel, amely gondolati egységben jelenik meg.

Szakiskolán a végső cél a szakmai vizsga, melynek szóbeli része is van. A szakmai vizsgára

való felkészülést szolgálják a félévi és év végi házi vizsgák, melyek során a szituációt

gyakorolják a diákok. Eredménye súlyozottan számít a félévi, illetve év végi érdemjegybe, ezzel javítani, illetve rontani is lehet egy egész jegyet.

Az írásbeli számonkérés formái témazáró dolgozat: 1 vagy több témakört lezáró írásbeli felelet,

amelynek jegyét az e- naplóban kiemelten jelöljük és súlyozottan vesszük figyelembe

félévi (2 db) felmérés, dolgozat: Az 1. félév vagy a 2. félév anyagát kéri számon.

év végi dolgozat az aktuális tanév teljes anyagát a tanterv alapján kéri

írásbeli felelet (röpdolgozat) az adott órára való tananyag számonkérése

Rendje:

A tanulók optimális teljesítése érdekében napi 2 írásbeli dolgozathoz többet nem terheljük.

Hiányzás esetén be kell pótolnia a diáknak az elmaradt dolgozatokat.

Hiányzás után megfelelő időt kell biztosítani a hiányok pótlására, addig a beszámoltatás alól felmentést kell biztosítani.

Az értékelésnél, főként a gyakorlati munka területén fokozottan figyelembe kell venni a tanulók egyéni teljesítőképességét, saját haladási, fejlődési ütemét.

Az otthoni és tanulószobai felkészüléshez előírt írásbeli és szóbeli feladatok meghatározásának elvei és korlátai:

A szakiskolai diákok tanulószobai ellátás keretében tanári segítséggel készülhetnek az órákra. A tanulók elméleti feladatokat kapnak, tételszerűen készülnek a vizsgákra.

Tantárgyi értékelés

Az értékelésnél tantárgyanként legalább havi egy érdemjegyet kell adni. (Amennyiben a tantárgy heti óraszámja nagyobb, úgy több értékelésre is mód nyílik.)

Fontos, hogy ne csak írásbeli beszámoltatások legyenek, hanem szóbeli feleletekre is legyen lehetőségük a tanulóknak.

A különböző versenyekre, bemutatókra, iskolai gálaműsorra való felkészülés is értékelendő.

Gyűjtő-, illetve kutatómunkáért is jutalom jár.

Az értékelésnél mindig a diák egyéni adottságaihoz képest mutatott javulást vesszük figyelembe.

Az egyéni eltérések a tanórán is adhatnak szempontot az értékelésnél (pl. aktivitás, figyelem, stb.)

Az évfolyamokon a tanulói tanulmányi előmenetelt érdemjeggyel értékeljük.

5D - a tantárgyi követelményeket kimagaslóan teljesítette, sok plusz munkát végzett

5 – a tantárgyi követelményeket a tanuló magas szinten teljesítette

4 – a tantárgyi követelményeket a tanuló jól teljesítette

3 – a tantárgyi követelményeket a tanuló közepesen teljesítette

- a tantárgyi követelményeket a tanuló gyengén teljesítette 1
- a tantárgyi követelmények minimumát sem teljesítette.

JEGYEK SÚLYOZÁSA E-NAPLÓ:

szóbeli felelet: 100% írásbeli

felelet: 100% órai munka: 100%

témazáró dolgozat: 200%

beszámoló:100% gyakorlati

feladat:100%

más intézményből hozott jegy:50%(munkaközösség

dönt) projektmunka:100% házi dolgozat:100% házi

feladat:100% kísérettségi jegy: nálunk vizsga jegy: 300%

Általános iskolán és szakiskolán a témazáró, a félévi és év végi írásbeli dolgozatok értékelésénél egyaránt **iránymutatóak és ajánlottak** a százalékokban meghatározott sávok: 0 % – 39 % elégtelen,
40 % - 55 % elégséges,
56 % - 75 % közepes,
76 % - 90 % jó,
91 % - 100 % jeles érdemjegy.

Általános iskolán és a középiskolában is értékelhető a tanulói megnyilvánulás „kis jegyekkel” a pedagógus döntése szerint. A „kis jegyek” tantárgyankénti havi átlaga az értékelő naplóba és az ellenőrzőbe is beírandó.

Középsúlyos értelmi fogyatékos tanulók értékelése

A szóbeli beszámolók formái:

órai feleltetés.

Az értelmi fogyatékos tanulók szóbeliségének fejlesztése a cél. Fokozatosan növekvő elvárás az egyszavas válaszadástól az egyszerű mondatban való válaszadásra.

Az írásbeli beszámoltatás formái:

feladatlapon, képanyagos feladatokkal év eleji, félévi, év végi felmérés

témazáró

heti rendszer: írásbeli munka

Az értékelésben a számonkérést:

differentiáltság jellemzi és a komplex tudásszint a fő szempont.

A diákok tanulószobai ellátás keretében tanári segítséggel készülhetnek az órákra.

Tantárgyi értékelés

Az értékelés célja:

A tanulók fejlesztése. Ennek érdekében az értékelés alapjának tekintjük a tanuló önmagához képest történő fejlődésének a mértékét.

Az értékelés módja:

A gyerekek képességstruktúrájától függően az értékelés alapját az írásbeli és/vagy szóbeli felmérés, illetve a gyakorlati munka adja.

Az értékelés tárgya:

A tantárgyi ismeretek elsajátításának mértéke, az ismeretek alkalmazásának foka, és a munkához, feladatvégzéshez való hozzáállás.

Tanulókkal szemben támasztott követelményeknél megjelenő tevékenységi szintek (az alapozó szakasztól a középfokig) illetve azok magyarázata. Zárójelben az érdemjegy:

Felzárkóztatásra szorul: (1)

Tevékenységeiben teljesen passzív, elutasító, az előírt követelményeket egyáltalán nem teljesíti.

Együttműködéssel: (2)

A tevékenység közben passzív közreműködő, nem ellenkezik, mozdulataival igyekszik segíteni.

Segítséggel: (3)

A tevékenység végzése közben a felnőtt aktív közreműködésére, segítségére, támogatására van szükség.

Részfolyamatokat önállóan is elvégez.

Irányítással: (4)

A felnőtt felügyelete mellett, szóbeli útmutatás, tanácsadás vagy nonverbális jelek mellett végzi

tevékenységét. Önállóan: (5)

A felnőtt jelenlétében végzi a tevékenységet, de nincs verbális útmutatás.

Az értékelés szempontjai, módszerei:

tanuló személyiség állapota képesség struktúra

viselkedés kultúra családi háttere

fejleszthetősége összevetés az elvárt minimális

teljesítményével

összevetés a saját előző fejlettségi szintjével (lásd alsó szakasz szöveges értékelés szisztémájánál)

A tanuló értékelése és ennek a szülő felé való visszajelzése a tanév során folyamatos. A rendszeres kapcsolattartást az üzenő füzet, a tájékoztató füzet, a szülői értekezletek és fogadóóra biztosítják.

Általános iskolán és a készségfejlesztő iskolán a témazáró, a félévi és év végi írásbeli dolgozatok értékelésénél egyaránt iránymutatóak és ajánlottak a százalékokban meghatározott sávok:

0 % – 39 % elégtelen,

40 % - 55 % elégséges,

56 % - 75 % közepes,

76 % - 90 % jó,

91 % - 100 % jeles érdemjegy.

Értékelés formái:

A pozitív személyiségfejlődés érdekében a szakképzésben szerepet kapnak a motiváló hatású értékelési formák: szóbeli, (dicséret, figyelmeztetés, kedves programon való részvétellel történő jutalmazás, stb.) és írásbeli értékelés. Továbbá az érdemjeggyel történő értékelés.

1. Diagnosztikus értékelés

A tanulók fejlődésének mérése a P.A.C. I. és a P.A.C. II. mérőeszközzel. (Középsúlyos értelmi fogyatékos tanulók fejlődését mérő eszköz alkalmas a pedagógiai hozzáadott érték mérésére.)

Mivel tanulóink fejlődése – személyiségfejlődése is – lassúbb az átlagosnál, nem tartjuk szükségesnek a személyiség felmérés évenkénti elkészítését, az azonban hasznosnak ígérkezik,

ha legalább négy ízben – lehetőleg egy felmérőlapon – készül felmérés a következő időpontokban:

A kapott ábra hasznos információkkal szolgál az érintett tanuló személyiségének főbb jellemzőiről, ami a későbbiekben is segítheti beillesztését új közösségekbe, előre jelezheti a felmerülő gondokat, a fiatal gyengeségeit és azokat az erősségeket, amikre támaszkodva sikerebben alakulhat élete későbbi közösségeiben.

A sikeresség kritériumai:

fogadja el önmagát és tolerálja társait, esetleges másságát
csoportban tudjon feladatokat végezni társaival együttműködve
fejlődjön, önállósodjon a személyisége, irányítás alatt képes legyen bizonyos elvárások teljesítésére
értelme a környező világ praktikus oldalú megismeréséig fejlődjön
emberi érzéseket tudjon befogadni és közvetíteni
társadalomban tudjon befogadni és elfogadottá válni

9-10. évfolyamon:

sikeres, ha manuális készsége
fejlődik állóképessége nő
koncentrációs készsége hosszabb
fizikális erőnléte növekszik

11-12. évfolyamon:

jártasságot szerez az iskola által nyújtott képzésekben, pl. háztartástan

Autizmussal élő gyermekek esetében:

képes legyen kontaktust teremteni környezetével verbális és nonverbális szinten
is viselkedése és magatartása elfogadható legyen értse a tőle elvártakat és
lehetőség szerint teljesítse zártabb személyisége oldottá, érzelmi élete gazdagabbá
válják
képességei fejlettebbek legyenek, mely elsősorban értelmi állapot függvénye legyen.

2. A fejlesztő értékelés

A fejlesztő értékelést minden hónapban a tájékoztató füzetbe írjuk az év végi értékelésnek megfelelően.

Tudásismeret értékelése: Az értékelés havonta minden tantárgyból a tanulmányi eredményeik alapján történik. Az első három félévben szöveges értékelést alkalmazunk, a negyedik félévtől az értékelés havonta legalább egy érdemjeggyel történik.

3. Szummatív értékelés

Az év végi szummatív értékelést a tesztek eredményei és, ha képességei engedik, akkor a tantárgyi felmérők (írásos, szóbeli vagy gyakorlati) adják.

Az első három félévben (figyelembe véve a Köznevelési Törvényben előírtakat) szöveges írásbeli értékelés, tájékoztatásul a szülőknek.

A negyedik félévtől félévente osztályzattal értékelünk.

Csak szöveges, személyre szabott értékelést kap az a tanuló, aki az adott tantárgyból nem képes a követelményeket teljesíteni, de a szocializációs érdeke a továbbhaladás alkalmazását kívánja.

A továbbhaladás biztosításának tényét, illetve a tanév megismétlésének indokát az értékelésben megjegyzésként fel kell vezetni.

Az értékelés során kiemelten figyelembe kell venni a tanuló önmagához képest mutatott fejlődését is.

3.14.2 A felkészüléshez előírt írásbeli és szóbeli feladatok meghatározása

A házi feladat kiadásának korlátai

- A felkészülési idő (írásbeli és szóbeli feladatok elvégzésének együttes ideje) maximum 20-30 percet vehet igénybe egy tantárgyból.
- A napi felkészülés otthoni (napközis, tanulószobai) ideje nem lehet több napközis tanuló esetében 60 perc, szakiskolás esetében heti 10 óra (átlag 2 óra).
- A tanulókat (versenyre készülők, a tantárgy iránt aktívan érdeklődők) egyéni választásuk, kérésük alapján szorgalmi feladattal segíthetjük, számukra szorgalmi feladatot javasolunk.

3.15. A csoportbontások és az egyéb foglalkozások szervezési elvei

Iskolánkban csoportbontásban tanítjuk az idegen nyelvet (angol, német), a szakmai alapozó és szakmai elméleti tantárgyakat, magas osztálylétszám esetén általános iskolán a közismereti tárgyak közül a magyar nyelvet, matematikát, informatikát.

Az egyéb foglalkozások tekintetében választásukat a tanulók és a szülők aláírásukkal megerősítik és tudomásul veszik, hogy az értékelés, a mulasztás, továbbá a magasabb évfolyamra lépés tekintetében úgy kell tekinteni, mintha kötelező tanórai foglalkozás lenne.

3.16. A tanulók fizikai állapotának, edzettségének méréséhez szükséges módszerek

Az embernek önmagával harmóniában kell élnie. Ennek feltétele, hogy testileg-lelkileg egészséges legyen; meg tudja őrizni, helyre tudja állítani jó közérzetét; stabilizálni, védeni tudja önmagát; optimális legyen személyiségének működése, fejlődése. E funkció, e célok eredményes, hatékony szolgálata feltételezi, hogy képes lesz a személyes érdekeket szolgáló döntéseket meghozni, és azokat végrehajtani, megvalósítani.

A perszonális nevelés végső célja: az önfejlesztő személyiség, az önfejlesztésre nevelés. Ez magában foglalja az önállóságra nevelést, az egyéniségfejlesztést.

A személyes motívumok fontos szerepet játszanak az életmód szabályozásában.

Az egészséges és kulturált életmód megvalósulásának feltétele, testi képességek fejlesztése és folyamatos karbantartása, kondicionális, koordinációs képességek fejlesztése.

Ezen életforma kialakításában játszik szerepet a reális, a képességeket is figyelembevevő teljesítményértékelés.

Évente két alkalommal gondoskodni kell a tanulók fizikai állapotának méréséről, melyhez olyan motoros teszt-együttest állítunk össze, amely megfelel az alábbi kritériumoknak:

- a tesztek végzése semmilyen egészségkárosító hatást nem válthat ki,
- feleljenek meg a tudományos ismereteknek,
- nemzetközileg összehasonlíthatóak legyenek,
- elsősorban az egészségben meghatározó szerepet játszó összetevőket mérje,
- mérje az aerob és anaerob állóképességet, az erőt, az izomerő állóképességet, - legyenek egyszerűen végrehajthatók,

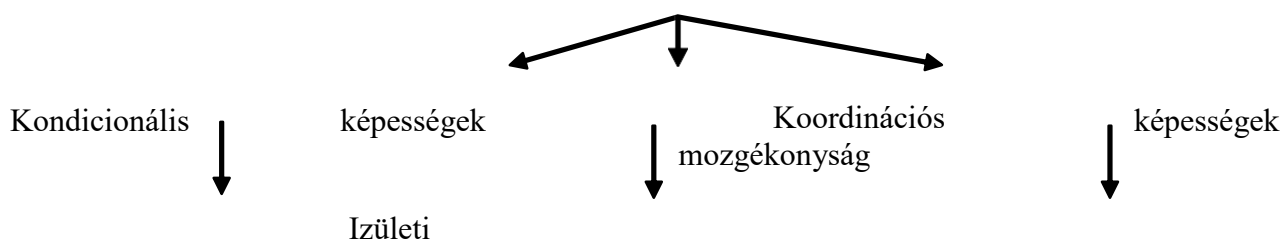
- minimális eszközigényük legyen.

3.16.1. Az általános fizikai teherbíró-képesség mérésének lehetőségei

Az erőnlét 3 legfőbb teljesítmény-meghatározó tényezője a koordinációs, és a kondicionális képességek, valamint az izületi mozgékonyság.

A koordinációs képességek fejlesztése lényegében az ügyesség edzése. A koordinációs képességek fejlesztésével a mozgás végrehajtásának és gazdaságosságának pontosságát javíthatjuk.

Motoros képességek edzéscél szerinti felosztása:

ERŐ	-ritmus	aktív= statikus-dinamikus
ÁLLÓKÉPESSÉG	-erőadagolás	passzív=statikus-dinamikus
GYORSASÁG	- egyensúlyérzék	aktív-passzív variációi
	-kinesztétikus érzékelés	
	- Izolációs gyakorlat (tér, idő, dinamika)	

3.16.2. Vizsgálati módszerek a tanulók fizikai állapotának mérésére

Aerob, vagy alap-állóképesség mérése:

- 6 perc futás (alsó tagozat)
- NETFIT-teszt (felső tagozat és szakiskola)
- Széles skálájú teszt a fizikai állapot felmérésére.

Izomerő mérése:

- dinamikus ugróerő.
- Az alsó végtag dinamikus erejének mérése:

- helyből távolugrás páros lábbal.

Dinamikus dobóerő:

- A kar,- törzs,- és a lábizmok együttes dinamikus erejének mérése: - kétkézes labdadobás (vetés) hátra, fej fölött tömött labdával.

Dinamikus erő-, állóképesség

- A vállövi- és a karizmok erő-, állóképességének mérése:
- mellő fekvőtámaszban karhajlítás és nyújtás, folyamatosan, kifáradásig.
- A csípőhajlító és a hasizom erő-, állóképességének mérése:
- hanyattfekvésből felülés térd érintésével, folyamatosan, kifáradásig. A hátizmok erő-, állóképességének mérése: - Hason fekvésből törzsemelés és leengedés folyamatosan, kifáradásig.

A felmérések tanévenként kétszer, ősszel (szeptember-október) és tavasszal (április-május) történnek.

3.17. Az intézmény egészségnevelési és környezeti nevelési elvei

3.17.1. Az intézmény egészségnevelési elvei

- Minden rendelkezésre álló módszerrel elősegíteni a tanulók és a dolgozók egészségének a védelmét.
- Az iskola a szocializációnak olyan színtere legyen, ahol az egészséges, harmonikus életvitelt megalapozó szokásokat, magatartásmintákat tanulóinknak bemutatjuk és gyakoroltatjuk. Az egészséges életmódot szolgáló tevékenységi formák, az egészségbarát viselkedés mindenkinek személyiség-tulajdonságává váljon.

- Együttműködést kialakítani a pedagógiai, az egészségügyi, a gyermekvédelmi szakemberek valamint a szülő és a diákok között, annak érdekében, hogy az iskola mintául szolgáljon, mint egészséges környezet.
- Segíteni a diákokat, az intézmény dolgozóit, a diákokon keresztül a családokat egészségük megőrzésében.
- Olyan oktatási-nevelési gyakorlatot bevezetni, amely figyelembe veszi a pedagógusok és a tanulók jólétét és méltóságát, elismeri az erőfeszítéseket, a szándékokat, támogatja az egyén előrejutását.
- A legszélesebb értelemben vett megelőzés céljait szolgálja.
- Tervszerű, szervezett és rendszeres tevékenység.
- Hozzásegíti a gyermeket a testi és a lelki egészség harmóniájának megteremtésében, az egészséges életmód kialakításában és megtartásában. - Elősegíti a környezeti és az egészségtudatosság erősödését.

3.17.2. Az intézmény környezeti nevelési elvei

Helyzetelemzés, helyzetkép

Az intézmény helye és épülete, telephelye

Az intézmény székhelye Ajka város északi részén található, 1987-ben épült. Az ingatlanhoz nagy udvar tartozik, mögötte sportcentrum, mellette pedig egy kis patak a Széles-víz csordogál. A közelben forgalmas műút húzódik, benzinkúttal és bevásárlóközpontokkal. A tágabb környezet – Ajka város, a környék erdői – helyzete kihat a közvetlen környezetre. A város a Nyugat-Bakony lábánál fekszik. Ajkacsingervölgyben található a Parkerdő, ahol évente több programot is szervezünk iskolánk tanulóinak. Itt erdei tornapálya, felvonóval ellátott sí- és ródlipálya, a Bányászati Múzeum, és a Közettani Bemutatóterem található. A Kövesárok többé-kevésbé épen maradt szurdokvölgy. Az Öreg Bakony eléggé háborítatlan aljnövényeinek mintegy fele itt is megtalálható.

Gyermekeink számára remek kirándulóhely Sárcsikút, ahol erdei iskolánk is működik, és kiépített tanösvény várja őket. A közelben van Kab-hegy – gyönyörű kilátással a Balatonra, és egy

Vadasparkkal-, és a várostól néhány km-re emelkedik a Somló-hegy is. A várost keresztül szeli a Torna-patak, az intézménytől nem messze fekszik egy mesterségesen kialakított Csónakázó tó. Szemben a gyönyörű természeti környezettel Ajka ipari város, annak minden hátrányával együtt. A város levegőjének szennyezettségéért a közlekedés, a kommunális levegőszennyezés, s az ipar a felelős. A legégetőbb problémát jelenleg is a porszennyezés okozza. Jelentős porkibocsátók az üzemek, gyárak, valamint a vörösiszap-tározók. A fluorid szennyezés az alumíniumkohók megszűnésével csökkent.

Az intézmény telephelye a Torna patak partján helyezkedik el. Környezeti terhelésnek kitett a forgalom miatt, melyet a zöld növényzet kissé szűr, azonban a közelben található a helyi ipartelep egyik nagyméretű zagykazettája.

Az intézmény környezeti nevelési szempontból

A tanórákon és az egyéb foglalkozásokon a környezeti nevelési szempontok minden esetben szem előtt tartandó folyamatos feladatok. Kiemelten fontos terület, ezért minél több alkalmat megragadunk arra, hogy a gyerekek a lehető legtöbbféle szituációban kerüljenek kapcsolatba a környezetükkel. Ennek egyik fontos színtere az Erdei iskola, amelynek megvalósítása a lehetőségektől függ.

A környezeti nevelés színterei

Tanórán:

A gyermekek környezeti nevelésénél is speciális nevelési módszereket kell alkalmaznunk.

Nagyobb hangsúlyt szükséges fordítanunk a tanuláshoz nélkülözhetetlen funkciók fejlesztésére. Differenciált eljárásokkal, tartalmakkal és oktatásszervezési megoldásokkal, terápiákkal kell alkalmazkodni a tanulók között meglévő nagyobb eltérésekhez. A képességfejlesztésben hangsúlyosan jelen kell lennie a közvetlen érzéki tapasztalatoknak, a tárgyi cselekvéses megismerésnek, a céltudatosan kiválasztott tevékenységnek. Célunk a szemléletes képi gondolkodás nyomán kialakuló képzetek, ismeretek, elsajátított tanulási szokások fejlesztése.

A tanórákon hozzárendeljük az adott témákhoz a megfelelő környezetvédelmi vonatkozásokat. Az óra jellege határozza meg, hogy melyik problémát hogyan dolgozzuk fel. Kiemelt helyet kapnak a hétköznapi élettel kapcsolatos vonatkozások,

amelyekhez a diákoknak is köze van. Különböző interaktív módszereket használva adjuk át az ismereteket, de szerepet kap az önálló ismeretszerzés is. A szemléltetés hagyományos, audiovizuális és informatikai lehetőségeit is felhasználjuk, alkalmazzuk, így lehetőség nyílik az élményszerű tanításra.

Fenntarthatósági témahét

Tanórán kívüli programok:

Különböző akciókban veszünk részt:

Különböző gyűjtési akciókat (elem-, alumínium-, papírgyűjtés...) szervezünk.

Jeles alkalmakra - pl.: Víz világnapja - meghirdetett pályázatokon vesznek részt tanulóink.

Erdei iskola

Intézményünkben kiemelt cél és feladat a gyermekek számára a megismerési folyamatok elsajátításának sokoldalú megismertetése, a tanítási tartalmak életszerű helyzetekben történő elsajátíttatása, élmények által átélt ismeretek átadása, s ezek elméleti megalapozása. E célok érdekében iskolánk számos olyan programot szervez tanulóinknak, mely a közvetlen tapasztalatszerzés lehetőségét biztosítja számukra. Az egyik ilyen hatékony tevékenység az erdei iskola, mely során együttműködünk a helyi erdei iskola erdőpedagógusaival. Megszervezésére az aktuális tanév lehetőségének ismeretében kerülhet sor.

Az erdei iskola fogalma:

„Az erdei iskola az anyaiskola székhelyétől különböző helyszínű, a környezet adottságaira építő többnapos tanulásszervezési forma. A terepi ismeretszerzést közös cselekvéshez köti. A tanítás helyszínével szorosan és szervesen összefügg a tananyag, a képességfejlesztés és a közösségi tevékenységekhez kötődő szocializáció.” (Lehoczky János)

Az erdei iskola olyan *sajátos tanulásszervezési forma*, amelyre jellemző, hogy

- az iskola tantervének integráns részét képezi;
- a megismerés tárgya az erdei iskola helyszínének természeti, épített és szociokulturális környezete;

- a program megvalósítása a tanulók aktív, cselekvő tevékenységére alapoz;
- az ismeretszerzés folyamatát elsősorban kooperatív tanulási technikákra, a projektmódszer alkalmazására építi;
- kihasználja az együttes tevékenységekben rejlő szocializációs lehetőségeket.
- helyi tantervi tartalmak megvalósítását szolgálja;
- a szorgalmi időben valósul meg;
- összefüggően többnapos;(5nap)
- az együttesen végzett tevékenységekre alapozva biztosítja a személyiség- és közösségfejlesztést,
- lehetővé teszi a helyes egészségszokások kialakítását illetve megerősítését.

Az erdei iskolában a tanítás-tanulás folyamata tehát alapvetően eltér a hagyományos iskolai formától. A „máshol-lét” élményének hatására felbomlanak a hagyományos iskolai tanulásszervezési formák keretei, ezzel az erdei iskola azok korlátait túllépni, meghaladni is képes.

Az erdei iskola helyszíne

Az Erdei Iskola a Kab-hegy nyugati lábánál, Ajka központjától 7 km-re található az erdő mélyén helyezkedik el. Gyönyörű természeti környezetben, igényesen felszerelt és berendezett oktatótermekkel, szakképzett kollégákkal várja az ide látogató gyerekeket. Helyi nevezetességek: Manók háza, Szárcsi-kút, Pokol-lik, Cservár, Macska-lik víznyelő, Szőke-kút forrás, Ménesakol rét, Bazaltbánya, Kab-hegy, Jó szerencsét forrás, László forrás, Bocskorhegy.

Tanterv

Tematikai egység/fejlesztési cél: Az erdő élete

Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Helyszín	Módszerek, munkaformák	Szükséges eszközök	Kapcsolódási pontok
Az erdei iskola bemutatása Az erdő fohásza, az erdei élet rendje A természetjárás szabályai, térkép és tájismeret Az erdő szintjei Erdei élőlények és életközösségek Az erdő évszakonkénti változása	Tapasztalatok szerzése séták, kirándulások alkalmával. Játékos tájékozódási gyakorlatok Alapvető térkép- és turistajelek Megfigyelések, játékos kísérletek A természet értékeinek véde Az időjárás és tényezői, időjárási napló készítése	Oktatóterem, erdei iskola Szabadtéri foglalkoztató Tűzrakó hely Erdei tanösvények Oktatóterem	Szemléltetés Tanári bemutatás Tanári magyarázat Megfigyelés, megbeszélés, beszélgetés Szerep-és szituációs játékok Frontális munka Önálló munka Páros munka Csoportos munka	Magyarország térkép, Bakony térkép, applikációs képek, eseményképek Iránytű, túrajelek gyűjteménye csapadékmérő, hőmérő, barométer, nagyító, távcső Feladatlapok, füzet, tolltartó Erdei napló	Magyar nyelv és irodalom: versek, mesék, mondókák, szókincsbővítés, találós kérdések Matematika: mérések, csoportosítások Vizuális kultúra: információs jelek, a természet megjelenítése a művészet eszközeivel Technika, életvitel és gyakorlat: kézműves foglalkozások Testnevelés és sport: mozgásos játékok

Tematikai egység/fejlesztési cél: Az erdő növényvilága

Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Helyszín	Módszerek, munkaformák	Szükséges eszközök	Kapcsolódási pontok
-----------	---------------------------	----------	------------------------	--------------------	---------------------

Az erdő növényvilága Az erdő szintjei, védett növények Fásszárú és lágyszárú növények Gyógynövények	Kirándulások, séták során a növények megfigyelése, ismerkedés a Kabhegy fontosabb fafajaival, cserjéivel, lágyszárú	Erdei tanösvények Szabadtéri foglalkoztató Oktatóterem	Szemléltetés Tanári bemutatás Tanári magyarázat Megfigyelés, megbeszélés, beszélgetés Szerep-és szituációs	Nagyító, növény és állathatározók Iránytű, térkép Füzet, tolltartó	Magyar nyelv és irodalom: versek, mesék, mondókák, találós kérdések növényekkel kapcsolatban Ének: növényekről
(csalán, cickafark, bodza) Gombák (özláb, tapló, gyilkos galóca) Ehető termések (kókény, bükk makkja, szeder) A növények évszakonkénti változása	növényeivel A növények és részeik csoportosítása adott szempontok alapján Gyűjtőmunka Magassági összehasonlítás, kéreg gyűjtése, vizsgálata A ciklikus változások megfigyelése a növények életében	Manók háza Pokol-lik	játékok Frontális munka Önálló munka Páros munka Csoportos munka	Applikációs képek Digitális anyagok Erdei napló	szóló dalok Vizuális kultúra: növények ábrázolása Technika, életvitel és gyakorlat: kézműves foglalkozások Erkölcstan: a természet tisztelete, hagyományok jelentősége

Tematikai egység/fejlesztési cél: Az erdő állatvilága

a	Az erdő állatvilága (madarak, emlősök, rovarok) Védett állatok Állatok jelenlétére utaló jelek, nyomok keresése Az állatok életfeltételeinek vizsgálata Az állatok testfelépítése, testrészei Az évszakok	Kirándulások, séták során az állatok jellemzőinek megfigyelése (élőhely, kültakaró, mozgás, végtagok, táplálkozás, szaporodás, életmód) Néhány jellegzetes állatnyom tanulmányozása A vadon élő és a házi állatok csoportosítása Vadmegfigyelés	Erdei tanösvények Szabadtéri foglalkoztató Oktatóterem Erdei les Rókavár	Szemléltetés Tanári bemutatás Tanári magyarázat Megfigyelés, megbeszélés, beszélgetés Szerep-és szituációs játékok Frontális munka Önálló munka Páros munka Csoportos munka	Nagyító, növény és állathatározók Iránytű, térkép Füzet, tolltartó Applikációs képek Digitális anyagok Erdei napló	Magyar nyelv és irodalom: versek, mesék, mondókák, találós kérdések állatokkal kapcsolatban Ének: állatokról szóló dalok Vizuális kultúra: állatok ábrázolása Technika, életvitel és gyakorlat: állatok gondozása Erkölcstan:
	változásainak következményei a állatok életében z	A ciklikus változások megfigyelése az állatok életében				természet tisztelete hagyományok jelentősége

Tematikai egység/fejlesztési cél: Az erdő és az ember kapcsolata

Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Helyszín	Módszerek, munkaformák	Szükséges eszközök	Kapcsolódási pontok
-----------	---------------------------	----------	------------------------	--------------------	---------------------

A természetjárás szabályai Tájékozódás az erdőben, turisztikai jelek Erdőgazdálkodás Az erdészek munkája Fakitermelés az erdőben, a fa életútja kitermelés után Természetvédelmi ismeretek Tűzvédelem	Tapasztalatok szerzése séták, kirándulások alkalmával. Téri tájékozási gyakorlatok Az erdészek munkájának megfigyelése Természeti értékek megismerése és megőrzése A tűzoltás alapelvei, eszközei	Oktatóterem, erdei iskola Szabadtéri foglalkoztató Erdei les Cservár Erdei tanösvények Szent László forrás	Szemléltetés Tanári bemutatás Tanári magyarázat Megfigyelés, megbeszélés, beszélgetés Szerep-és szituációs játékok Frontális munka Önálló munka Páros munka Csoportos munka	Magyarország térkép, Bakony térkép, applikációs képek, eseményképek Iránytű, túrajelek gyűjteménye csapadékmérő, hőmérő, barométer, nagyító, távcső Feladatlapok, füzet, tolltartó Digitális oktatási anyagok Erdei napló	Magyar nyelv és irodalom: versek, mesék, mondókák, találós kérdések az erdővel kapcsolatban Ének: erdőről szóló dalok Matematika: mérések, mértékegységek Vizuális kultúra: erdei táj ábrázolása Testnevelés és sport: játék és sport Erkölcstan: a természet tisztelete, hagyományok jelentősége
--	---	---	---	---	--

Tematikai egység/fejlesztési cél: A természet világa

Ismeretek	Fejlesztési követelmények	Helyszín	Módszerek, munkaformák	Szükséges eszközök	Kapcsolódási pontok
-----------	---------------------------	----------	------------------------	--------------------	---------------------

A földfelszín formakincsének elemei (hegy, domb, völgy, folyó, patak) Természetes életközösségek megfigyelése, a növények állatok közötti jellegzetes kapcsolatok felismerése Az évszakok változásai, következményei a természetben A természeti környezet megóvása Környezetvédelmi ismeretek	Kirándulások, séták során megfigyelések a természetben. Az élőlények közötti kapcsolatok felismerése A természet harmóniájának érzékelése, érzékeltetése az életközösségek megismerése során A természet értékeinek védelme A természet iránti tisztelet kialakítása	Oktatóterem, erdei iskola Szabadtéri foglalkoztató Erdei les Erdei tanösvények Szőke kút forrás Bazaltbánya	Szemléltetés Tanári bemutatás Tanári magyarázat Megfigyelés, megbeszélés, beszélgetés Szerep-és szituációs játékok, dramatizálás Frontális munka Önálló munka Páros munka Csoportos munka	Magyarország térkép, Bakony térkép, applikációs képek, eseményképek Iránytű, túrajelek gyűjteménye csapadékmérő, hőmérő, barométer, nagyító, távcső Feladatlapok, füzet, tolltartó Digitális oktatási anyagok Erdei napló	Magyar nyelv és irodalom: versek, mesék, mondókák, találós kérdések a természettel kapcsolatban Ének: természetről szóló dalok Vizuális kultúra: természeti táj ábrázolása, kézműves foglalkozások Testnevelés és sport: mozgásos játékok Erkölcstan: a természet tisztelete, hagyományok jelentősége
---	---	---	--	---	--

A környezeti nevelés erőforrásai

A környezeti nevelési munkánk céljainak eléréséhez elengedhetetlen feltétel, hogy az iskolai élet résztvevői egymással, valamint külső intézményekkel, szervezetekkel jó munkakapcsolatot, együttműködést alakítsanak ki. A résztvevők és a közöttük kialakuló együttműködés egyben környezeti nevelési munkánk erőforrása is.

Nem anyagi erőforrások

Iskolán belüli együttműködés

Pedagógusok: Környezettudatos magatartásával, munkájával példaértékű legyen a tanulók számára.

Diákok: Vigyázzon környezetére és figyelmeztesse társait a kulturált magatartásra. Ebben kiemelkedő feladata van az iskolai diákönkormányzatnak, az osztályközösségeknek, valamint a környezet védelme iránt különösen érdeklődő és elkötelezett tanulókból álló diákcsoporthoz.

Pedagógusok és diákok : A diákok a környezeti témákkal kapcsolatos ismereteiket a tanáraikkal való közös munka során tanórai és tanórán kívüli programok keretében sajátítják el. Nagy szerepe van a környezettudatos szemlélet kialakításában az erdei iskolának, a hulladékgyűjtési akcióknak, vetélkedőknek, témanapoknak. A diákok és nevelőtestület együttműködése nélkülözhetetlen a környezetbarát iskolai környezet létrehozásában és megőrzésében is.

Pedagógusok és szülők : Nélkülözhetetlen a szülői ház és az iskola harmonikus együttműködése. Fontos, hogy a szülők megerősítsék gyermekükben azt a környezettudatos magatartást, amit az iskolánk is közvetíteni kíván. Ez egyrészt azon keresztül valósul meg, hogy az elsajátított viselkedési formákat, ismereteket otthon is alkalmazzák a tanulók.

Nem pedagógus munkakörben foglalkoztatottak . Munkájukkal aktív részesei környezeti nevelési programunknak.

Iskolán kívüli együttműködés

Környezeti neveléssel is foglalkozó intézmények . A tanórai és tanórán kívüli környezeti programot színesebbé és tartalmasabbá teszi a különböző intézmények meglátogatása. Ezeket a látogatásokat a tanórákon készítjük elő. Cél, hogy tanulmányai során minden tanulónak legalább egy környezeti témájú intézménylátogatáson vegyen részt.

Civil szervezetek . Szakmai ismereteikkel és programjaikkal segítik környezeti nevelési munkánkat.

Hivatalos szervek . A hivatalos szervek egyik feladata annak ellenőrzése, hogy környezetvédelmi és egészségügyi szempontból megfelelően működik-e az iskola. Javaslatokra, véleményükre építünk az iskolai környezet kialakításában.

Alapelvek, jövőkép, célok

Alapelvek, jövőkép

A környezeti nevelés alapelvei közül az alábbiakat kiemelten kell kezelnünk. Ezek fogalmát, tartalmát, megnyilvánulási módjait körül kell járnunk, meg kell világítanunk:

a fenntartható fejlődés; a kölcsönös függőség, okozati összefüggések; a helyi és globális szintek kapcsolatai, összefüggései; alapvető emberi szükségletek; demokrácia; elővigyázatosság; biológiai és társadalmi sokféleség; az ökológiai lábnyom.

Hosszú távú célunk, jövőképünk, hogy környezettudatos állampolgárrá váljanak tanítványaink. Ennek érdekében diákjainkban ki kell alakítani: a környezettudatos magatartást és életvitelt, a személyes felelősségen alapuló környezetkímélő, takarékos magatartást és életvitelt a környezet (természetes és mesterséges) értékei iránti felelős magatartást, annak megőrzésének igényét és akaratát, a természeti és az épített környezet szeretetét és védelmét, a sokféleség őrzését,

A célok eléréséhez szükséges képességek kialakítása, fejlesztése a diákokban. Ilyenek:

együttműködés, alkalmazkodás, tolerancia és segítő életmód,
alternatív, problémamegoldó gondolkodás, ökológiai
szemlélet, gondolkodásmód, szintetizálás és analízis,
problémaérzékenység, kreativitás,
vitakészség, kritikus
véleményalkotás, kommunikáció,
médiумhasználat, konfliktuskezelés-
és megoldás, állampolgári részvétel
és cselekvés, értékelés, és mérlegelés
készsége.

Az intézmény környezeti nevelési szemlélete

Napjainkban a világ figyelme a fenntartható fejlődés megteremtése felé irányul. Ez az élet minden színterén tapasztalható: szociális, gazdasági, ökológiai, politikai területeken is. A fenntarthatóság ideológiai és tartalmi kialakítását az oktatásban kell elkezdenünk. A diákok számára olyan oktatást kell biztosítani, amelyben az elméleti képzésen kívül hangsúlyt kapnak az erkölcsi kérdések és a környezettudatos életmód. Változó módszerek segítségével a környezetért felelősséget vállaló magatartást kell kialakítanunk. Mindezek megkívánják az új értékek elfogadását, kialakítását, megszilárdítását és azok hagyománnyá válását.

A fenti célok csak úgy valósíthatóak meg, ha hatékony tanulási, tanítási stratégiákat alakítunk ki.

Kiemelten fontos feladat, hogy a diákok szemléletén alakítsunk, környezet- és természetszeretetüket formáljuk, megszilárdítsuk.

Munkánk az iskolai élet sok területére kiterjed. Szemléletet csak úgy lehet formálni, ha minden tantárgyban és minden iskolán kívüli programon törekszünk arra, hogy diákjaink ne elszigetelt ismereteket szerezzenek, hanem egységes egészként lássák a természetet, s benne az embert.

Tanórán, kirándulásokon, vetélkedőkön keresztül megismertetjük a tanulókkal a természetet, gyakoroltatjuk az egyszerű természetvizsgálatokat. Megtanítjuk őket arra, hogy a természetben tapasztalt jelenségek okait keressék, kutassák a köztük rejlő összefüggéseket.

Így válhatnak majd tudatos környezetvédővé, a természetet féltő, óvó felnőttekké.

Hagyományok ápolása:

iskolnap szervezése az egész iskolai közösség
számára a városkörnyék nevezetességeinek
feltérképezése az iskola névadójának élete – kutatás
lehetőség szerint erdei iskolai programok szervezése
osztályfőnöki órák környezetvédelmi

témában drog-prevenációs program.

Szaktárgyi célok:

Minden lehetőség megragadása a környezeti nevelésre (pl.: ember és környezete,
kapcsolatok, természetismeret, a természet állapotának mérési módszerei)
a hétköznapi környezeti problémák megjelenítése a szakórákon (a környezetszennyezés
hatása a természeti-, és az épített környezetre, az emberre)
interaktív módszerek kipróbálása, alkalmazása (csoportmunka, önálló kísérlet,
problémamegoldó gondolkodást fejlesztő feladatok)
komplex tanulmányi versenyekre való felkészítés
IKT módszerek alkalmazása szakórákon

Tanulásszervezési és tartalmi keretek

Tanórai és egyéb foglalkozások

A környezeti nevelés összetettségét csak komplex módszerek segítségével lehet közvetíteni. Ezért fontos a tantárgyak közötti integráció, legalább néhány területen. Minden lehetőséget meg kell ragadnunk, hogy megfelelő módon diákjainkban egységes képet alakítsunk ki az őket körülvevő világról. Lehetőségeink:

terepi munka során: táborok, tanulmányi kirándulások, túrák
stb. kézműves foglalkozások: egy-egy ünnephez kötött stb.
akciók: pályázatok, kiállítás-rendezés, kérdőíves felmérés
látogatás: pl. múzeum, állatkert, vadaspark, botanikus kert, nemzeti park, valamint
szeméttelep, szennyvíztisztító stb. versenyek szakkörök növények ültetése,
virágosítás témanap DÖK-nap

jeles napok

tanóra.

Módszerek

A környezeti nevelésben a hatékonyság növelése érdekében módszertani megújulásra van szükség.

Néhány, munkánk során alkalmazott módszercsoport:

kooperatív tanulási

technikák játékok témahét

terepgyakorlati módszerek

kreatív tevékenységek

művészi kifejezés.

Taneszközök

Az iskola rendelkezik azokkal az alapvető oktatási eszközökkel, szakkönyvekkel, amelyek a környezeti nevelési munkához szükségesek. Folyamatosan pótolja az elhasználódott vegyszereket, eszközöket, valamint lépést tartva a fejlődéssel, beszerzi az új eszközöket.

Folyamatosan frissíti a környezeti nevelési szak- és CD-könyvtárat. Biztosítja, hogy a környezeti nevelési témák és programok számára megfelelő audiovizuális ill. multimédiás eszközök álljanak a pedagógusok és a tanulók rendelkezésére.

Kommunikáció

A környezeti nevelésben - jellegénél, összetettségénél fogva - nélkülözhetetlenek a kommunikáció legkülönbözőbb módjai. Fontos, hogy tanulóink felfigyeljenek a különböző környezeti témákkal kapcsolatos információkra.

Iskolán belüli kommunikáció formái posztterek

készítése és bemutatása faliújságon közölt

információk készítése iskolarádióban
közölt információk.

Iskolán kívüli kommunikáció formái környezetvédelmi
cikkek feldolgozása a médiumból
környezetvédelemről szóló rádió- és televíziós
hírek feldolgozása, értékelése a közvetlen környezet
problémáinak felmérése, értékelése.

3.17.3. Egészség- és környezeti nevelés a középsúlyos értelmi fogyatékos tanulóknál

A középsúlyos értelmi fogyatékos tanulók környezeti nevelése a tanulásban akadályozott
tanulóknál felsoroltakkal azonos elvekkel, célokkal és tartalommal bír, azonban a fokozottabb
fogyatékoság miatt módszereiben különbözik. Minden ismeretet folyamatos
gyakorlással/tevékenykedtetéssel rögzít a pedagógus, miközben az elsajátítás során a lehető
legtöbb érzékszervvel történő megismerést teszi lehetővé.

Az egészségnevelés a lehető legönállóbb és legtudatosabb felnőtt életre való felkészítés egyik
legfontosabb eleme a későbbi életminőség szempontja miatt, ezért kiemelt területként
kezelendő. A nevelés-oktatás teljes folyamatában jelen van, az egyéni megerősítésre a
pedagógiai és egészségügyi rehabilitáció és rehabilitáció foglalkozásain van lehetőség.

A pedagógiai és egészségügyi célú rehabilitáció, rehabilitáció célja, hogy az iskolai fejlesztés
során jelentősen csökkentse a fogyatékoságból eredő szomatikus és pszichés hátrányokat,
elősegítse a szociális érést. Az egyéni fejlesztéshez szükséges tartalmak, eszközök, módszerek
megtalálásának, az egyéni fejlesztési program kidolgozásának alapja a pedagógiai diagnózis. A
rehabilitációs célú foglalkozások célja – a meglévő képességelőnyökre építve - az eredményes
személyiségfejlesztés, a képességek, készségek terápiás fejlesztése.

Kiemelten:

az érzékelés, észlelés, figyelem, emlékezet, koncentráció, grafomotoros ügyesség,
tájékozódás, gondolkodás, vizuomotoros koordináció fejlesztése,

a bazális stimuláció, a logopédia, a szociális és kommunikációs tevékenységek segítése, a művészeti foglalkozások során a dráma, a zene, a tánc, az ábrázolás személyiségfejlesztő hatásának érvényesítése,
a mozgásállapot javítása, sporttevékenység.

Egyéb területeken végzett egészségnevelő program:

Természetjárás, kirándulás

Erdei iskola: az egészséges életmódra nevelés gyakorlati színtere (amennyiben megvalósulhat)

Rendszeres iskolaorvosi ellátás

Iskolai védőnő aktív ellenőrző tevékenysége

3.18. A tanulók jutalmazásának, magatartásának és szorgalmának értékelési elvei

3.18.1. A magatartás értékelésének elvei és szempontjai

Általános iskola

Magatartás értékelése:

példás jó változó

rossz

Példás:

A közösségi életbe beilleszkedik, társaihoz alkalmazkodik, szereti a közösségi életet, szívesen tevékenykedik benne, a házirendet betartja. Fegyelmezett, megbízható, segítőkész, nevelőivel és szüleivel szemben tisztelettudó, társaival udvarias.

Jó:

Iskolai viselkedése ellen általában nincs kifogás, az iskolai együttélés szabályait megtartja, környezetével udvarias.

Változó:

Viselkedésével szemben kifogások merülnek fel, a házirendet csak figyelmeztetéssel tartja be. Környezetével szemben nem mindig udvarias és tisztelettudó, figyelme ingadozó.

Rossz:

Viselkedésével rossz példát mutat társainak, árt a közösségnek, a házirendet nem tartja be.
Környezetével szemben udvariatlan, tiszteletlen, fegyelmezetlen.

Szakiskola

Magatartás

5 – példás

4 – jó

3 – változó

2 – rossz

Magatartás értékelésének szempontjai:

Példás érdemjegyet kap az a tanuló, aki:

fegyelmezett viselkedésű, segítőkész
társaival szemben toleráns, alkalmazkodó a
közösség életébe aktívan bekapcsolódik a
tevékenységekre önként vállalkozik
önálló ötleteivel segíti osztályát

Jó érdemjegyet kap az a tanuló, aki: a

házirendet betartja, tisztelettudó, udvarias a
rábízott feladatot elvégzi
a közösségi életben részt vesz, de önálló ötletei nincsenek általában
megbízható, pontos

Változó érdemjegyet kap az a tanuló, aki a házirendet nem
minden esetben tartja be viselkedésével néha gondot okoz a
közösségi életbe nem kapcsolódik be, illetve csak unszólásra
fegyelme ingadozó
tisztelettudása kívánni valót hagy maga után

Rossz érdemjegyet kap az a tanuló, aki:
 negatív példát mutat viselkedésével társainak
 a házirendet többször súlyosan megszegi
 tiszteletlen, szemtelen, udvariatlan társait
 szóban megalázza tettelegesen is verekszik
 rongálja az iskola berendezési tárgyait

Középsúlyos értelmi fogyatékos tanulók:

	példás	Jó	változó	rossz
Nevelőkhöz való viszonya	Őszinte, tisztelettudó, udvarias	Ritkán vét az illemszabályok ellen	Bizalmatlan, időnként tiszteletlen	Túlzottan bizalmaskodó, tiszteletlen, udvariatlan
Órai munkája	Aktív, segítő	Jó	Változó	Zavaró
Figyelmeztetésre szorul	Soha	Ritkán	Többször	Nagyon gyakran
Szabályok	betartja	Ritkán tartja be	Gyakran nem tartja be	Nem tartja be

3.18.2 A szorgalomjegyek megállapításának elvei, szempontjai

A szorgalom hagyományos értékelése az általános iskolában (enyhe értelmi fogyatékos tanulók):

példás

jó változó

hanyag

Példás:

Megfelelő motiválással megszervezi munkáját, munkavégzése pontos, megbízható.

Minden tantárgyban elvégzi feladatait, van kötelességtudata.

Jó:

Figyel az órákon, feladatait lelkiismeretesen elvégzi, rendszeresen, megbízhatóan dolgozik.

Ismerje önmaga korlátait.

Változó:

Munkája ingadozó, gyakran figyelmetlen, pontatlan, önállótlan, munkája változékony, szétszórtság jellemzi.

Hanyag:

Figyelmetlenül dolgozik, megbízhatatlan, feladatait nem végzi el, nem törődik kötelességeivel, érdektelenség, gyakran közöny jellemzi.

Szakiskola

5 – példás

4 – jó

3 – változó

2 – hanyag

Szorgalom értékelésének szempontjai:

Példás érdemjegyet kap az a tanuló, aki:

pontosan felkészült a tanulásban

megbízható, feladatait maradéktalanul ellátja

figyelme állandó munkatempója lankadatlan

érdeklődő, szívesen végez gyűjtő-, illetve kutatómunkát kötelességtudó

Jó érdemjegyet kap az a tanuló, aki: a

rábízott feladatokat elvégzi viszonylag

aktív az órákon

munkáját általában önállóan, rendesen elvégzi külön

feladatokért nem jelentkezik, bár érdeklődő

néha ösztönzésre szorul

Változó érdemjegyet kap az a tanuló, aki:

változó figyelme munkatempója ingadozó

érdeklődése szétszórt

önállótlan a munkavégzésben, sok segítséget igényel pontatlanság

jellemzi

Hanyag érdemjegyet kap az a tanuló, aki:

nem akarja a munkát elvégezni a
kötelességtudat hiányzik belőle
figyelmetlen, megbízhatatlan
nem érdeklődő

Középsúlyos értelmi fogyatékos tanulók

	példás	jó	változó	hanyag
Munkavégzés	Önálló, pontos	Gondos, legtöbbször kitartó	Változó, sok a pontatlanság	Állandó segítségre szorul
Munka végzés üteme	Gyors	Jó	Kicsit lassú	Lassú, lemaradó
Felszerelése	Hiánytalan	Ritkán hiányos	Többször hiányos	Gyakran hiányos
Ceruzái	Mindig hegyezett	Ritkán hegyezetlen	Többször hegyezetlen	Nincsenek kihegyezve
Házi feladatai	Hiánytalan	Ritkán hiányos	Többször hiányos	Alig van kész
Füzetvezetése	Tetszetős, szép	Kicsit rendetlen, maszatos	Gyakran rendezetlen, maszatos	Rendetlen, piszkos

3.18.3. A jutalmazás, fegyelmezés iskolai elvei

Jutalmazást, büntetést kezdeményezheti:

iskolavezetés,
osztályfőnökök,
szaktanárok,
munkaközösség
vezetők, diák közösség
iskola dolgozói.

Általános jutalmazási rendszer

Ha a tanuló versenyen tehetségével, magatartásával kiváló teljesítményt ér el, öregbíti iskolája jó hírnevét, a következő dicséreti fokozatokban részesülhet:

szaktanári dicséret – iskolai versenyen való részvétel osztályfőnöki
dicséret - iskolai versenyen 1-3. helyezett, különdíj igazgatói dicséret
– megyei, területi versenyen 1-6. helyezett, különdíj nevelőtestületi
dicséret – országos versenyen 1-10. helyezett, különdíj.

Dicséret adható még, ha a diák magatartásával, tevékenységével, társai érdekében kiemelkedő
cselekedetet vitt véghez, illetve, ha az iskola jó hírnevét öregbítette.

Büntetés

Aki az iskolai házirendet megszegi, szóbeli figyelmeztetésben részesül első alkalommal. Ha
a kívánt eredmény elmarad, a következő írásbeli bejegyzéseket kaphatja:

Büntetések fokozatai szaktanári, szakmai oktatói, napközis/tanulósobai nevelői

figyelmeztetés, intés, rovás osztályfőnöki figyelmeztetés, intés, - az adott hónapban
maximum változó érdemjegyet kap

rovás - az adott hónapban maximum változó érdemjegyet kap

igazgatói figyelmeztetés intés, - adott hónapban

rossz érdemjegyet kap rovás - adott

hónapban rossz érdemjegyet kap

tantestületi figyelmeztetés - adott hónapban rossz érdemjegyet kap.

A házirend súlyos és sorozatos megszegéséért fegyelmi büntetés jár, az adott hónapban a
tanuló magatartására rossz érdemjegyet kap. A fegyelmi eljárás a Házirendben szabályozott.

4. Fejlesztő nevelés-oktatás

A **rehabilitációs pedagógiai program** a tanköteles korú, súlyosan és halmozottan fogyatékos gyermekek iskolai keretek között történő fejlesztésének alapidokumentuma.

A rehabilitációs pedagógiai programok kidolgozása a közoktatási intézmények pedagógiai programjához hasonlóan történik. Alapja elsősorban a Súlyos és halmozottan fogyatékos tanulók fejlesztésének irányelve, amely figyelembe veszi a Köznevelési törvény, a NAT és a Sajátos nevelési igényű tanulók oktatásának irányelve vonatkozó részeit is.

Az emberi erőforrások miniszterének 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelete a nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról:

„139. § (1) A nevelési-oktatási intézmény a sajátos nevelési igényű gyermek, tanuló fejlesztéséhez egyéni fejlesztési tervet készít, és a végrehajtásában közreműködő pedagógus évente legalább egy alkalommal rögzíti a fejlesztés eredményét.

(2) Az többi tanulóval együtt oktatott tanuló egészségügyi és pedagógiai célú rehabilitációját központilag kiadott egyéni fejlődési lapon dokumentálja.

52. A fejlesztő nevelés, nevelés-oktatás

140. § (1) A tankötelezettség teljesítését a fejlesztő nevelés-oktatásban

a) az a gyermek kezdheti meg, aki hatodik életévét május 31. napjáig betölti,

b) a szülő kérelmére az a gyermek is megkezdheti, aki a hatodik életévét az év december 31. napjáig betölti.

(2) A fejlesztő nevelés-oktatásban a tanulók csoportokba sorolásáról – a nevelőtestület véleményének kikérésével – az intézmény vezetője dönt. A csoportok létszáma nem haladhatja meg a közoktatási törvény 3. számú mellékletében a gyógypedagógiai osztályok számára meghatározott átlagléttszámot.

(3) A fejlesztő nevelés-oktatás a súlyosan és halmozottan fogyatékos tanulók fejlesztő nevelésének, oktatásának irányelve alapján készített intézményi rehabilitációs pedagógiai program és a tanév helyi rendjét meghatározó éves munkaterv alapján folyik.

(4) A fejlesztő nevelés-oktatás a tanév rendjéhez igazodó, a tankötelezettség teljes időtartama alatti rehabilitációs célú, az elért fejlődési szakaszokat követő egységes folyamat.

A nevelés-oktatás fejlesztési területeinek tartama tanítási évfolyamokra nem tagolódik, a

pedagógiai munka szakaszolása a tevékenység tartalmi kínálatának életkori sajátosságokhoz alkalmazkodó strukturálásában, koncentrikus bővítésében jelenik meg.

(5) A tanév tizenkettedik hetének végéig minden tanuló részére el kell készíteni a személyre szabott, a tanuló fejlesztésének súlypontjait meghatározó egyéni fejlesztési tervet. (6) A tanuló fejlődését a nevelőtestület a tanítási év végén, a központilag kiadott nyomtatványon szövegesen értékeli.”

A szöveges értékelés tartalmazza a tanulónak az egyes fejlesztési területen elért eredményeit és nehézségeit, valamint a következő tanítási év egyéni fejlesztési tervének elkészítéséhez szükséges javaslatokat.

A program támpontul szolgál az egyéni képességekhez igazított fejlesztés megtervezéséhez. Tekintettel kell lenni az ellátottak körének adottságaira és szükségleteire. Olyan célt és követelményt kell megfogalmazni, hogy azokat reálisan teljesíteni tudják a gyermekek. Az ismeretek évről évre koncentrikusan vagy spirálisan bővülnek, melyek elsajátításában a tanulók egyéni tempójuk szerint haladnak. Az évfolyamok közötti átmenethez nincs szükség megadott teljesítmények elérésére, követelmények teljesítésére, az évfolyamok között a továbbhaladás automatikus.

A súlyosan-halmozottan fogyatékos gyermek

„A súlyos-halmozott fogyatékos állapot, melynek háttérében rendszerint a korai életszakaszban (méhen belüli életben vagy a születés körül), ritkábban a későbbi életkorban bekövetkező súlyos, átható, komplex sérülés áll, ami rendszerint a központi idegrendszert (elsősorban a fejlődésben és érésben lévő agyat) is érinti.

A komplex károsodás következményeként rendkívül változatos formában megjelenő, összetett tünet-együttes alakul ki, ami a személyiség fejlődésében jelentős eltéréseket, a tevékenységben (aktivitásban) súlyos akadályozottságot, és a társadalmi életben, való részvételben (participáció) súlyos hátrányokat okoz.

A fejlődés eltérése és a tevékenység akadályozottsága a motoros, a kommunikációs funkciók és e kettővel szoros kapcsolatban álló értelmi funkciók területén a legszembetűnőbb. A motoros (mozgás) funkciók területén a fejkontroll és a tekintés kontrolljának hiánya, a felegyenesedés, állás, helyváltoztatás képességének súlyos nehézségei, vagy hiánya, a

végtagok (kar, kéz, láb) működésének súlyos zavarai, a komplex mozgásminták koordinációjának zavarai és a beszédszervek funkciózavarai fordulnak elő. A motoros funkciózavarok következtében minden mozgásaktivitást feltételező tevékenység területén akadályozottság figyelhető meg.

A kommunikációs funkciók területén a kifejező (hangzó) beszéd hiánya, a nonverbális és/vagy metakommunikatív jelzések alkalmazásának bizonytalanságai, a beszédértés nehezen megítélhető szintje a kölcsönös kommunikációs megértés zavarát, akadályozottságát vagy hiányát okozzák.

Ebből következően a környezettel való kapcsolatfelvétel és az együttműködés nehezített, ami a társadalmi beilleszkedés szempontjából jelent hátrányt.

Mivel a súlyos és halmozódó károsodások miatt a súlyosan-halmozottan fogyatékos személyek aktivitásukban a fejlődés kezdeti (gyakran a szenzomotoros vagy pszichomotoros fejlődési szakasznak megfelelő) szintjét mutatják, az értelmi funkciók eltéréseit elsősorban a szenzoros (érzékelési-észlelési) vagy szenzomotoros, és az emocionális-szociális funkciók területén észlelhetjük.

A szenzoros funkciók területén az érzékelés-észlelés organikus és pszichés jellegű kiesései, az ingerek felfogásának és feldolgozásának alacsony szintű képessége, az érzékletek és a mozgásminták, illetve viselkedésformák összehangolásának hiányos képessége, a túlérzékenység, vagy az alacsony ingerküszöb okozhat nehézséget.

Az emocionális-szociális funkciók területén külön megfogalmazást nyer több feltűnő magatartásforma (agresszív/autoagresszív viselkedés), a túlérzékenység, a személyektől és tárgyaktól való elvonatkoztatás képességének hiánya vagy zavara, a hangulati labilitás, és az inadekvát érzelmi kitörések (pl. nevetés/sírás).

Mindezekhez az eltérésekhez társulhatnak még különböző krónikus betegségek, fokozott görcskészség (epilepszia), tartós gyógyszeresedés és egészségügyi terápiás szükséglet, megnövekedett balesetveszély és halálozási rizikó. Ezek további súlyosbító, személyiségfejlődést, nehezítő feltételeket teremthetnek.” (Márkus 2005, 140-141.).

A súlyosan-halmozottan fogyatékos személyek akadályozottságuk szerinti besorolása Hat terület különböztethető meg:

- Motoros funkciók (mozgás) eltérései;
- Értelmi funkciók (adaptív magatartás, gondolkodás, kognitív funkciók) eltérései;
- Kommunikációs funkciók eltérései;
- Érzékszervi funkciók (látás, hallás) eltérései;
- Magatartási, viselkedési funkciók eltérései;
- Társuló – a nevelés feltételeit befolyásoló – betegségek. (Márkus 2005, 80.)

A tanulók mozgásállapotának lehetőség szerinti javítása, a meglevő funkciók állandó fejlesztése, az önállóan kivitelezhető mozgások adta lehetőségek folyamatos kihasználása. A szociális készségek, társas kapcsolatok, elemi magatartási formák megismertetése. A szabadidős és játéktevékenységben való aktív részvétel elősegítése. Szoros kapcsolattartás a szülőkkel a tanulók eredményes fejlesztése, a szülő-gyerek kapcsolat segítése érdekében.

Alapelvek

A súlyos és halmozottan fogyatékos tanulók fejlesztő iskolai oktatásának irányelve részletesen ismerteti a gyógypedagógiai nevelés, fejlesztés során alkalmazott alapelveket:

- komplexitás és személyiségközpontúság elve
- interakció és kommunikáció elve
- kooperáció elve
- differenciálás és individualizáció elve
- normalizáció és participáció elve

A fejlesztés minden esetben játékosan, konkrét tapasztalatok, valósághű szemléltetés útján történjen.

4.1. Az oktatás tartalma az AST koncepció alapján

Alapozó jellegű tartalmak

üdvözlés / szociális kapcsolatok öltözés és vetkőzés testápolás / a test
érzékelése megtapasztalása Célok: kontaktusteremtés: kapcsolat
elfogadása ill. kezdeményezése, egyedi kommunikációs
lehetőségek kialakítása, fejlesztése
–dialógus kialakítása,
a gyermekek aktív részvétele

Ráépülő jellegű tartalmak

saját közvetlen világ / tágabb környezet megismerése
természet évszakok / megismerése játék és
szórakozás / szabadidő Célok:
az elemi beszédmegértés, mimika, gesztusok megértésének kialakítása az
időbeli és térbeli tájékozódás kialakítása (évszakok és tevékenységek
periodikussága, azonos útvonalak, stb.)
a megismerő tevékenységek fejlesztése a
biztonság és védettség érzésének közvetítése

Funkció jellegű tartalmak

érzékelési-észlelési
gyakorlatok koncentrációs gyakorlatok
kitartási gyakorlatok Célok:
a szenzoros érzékek feldolgozásának megtanulása a
gyermek testrészeinek lokalizálás, testséma tudatosítása
az egyéni mozgásaktivitás kialakítása
a megismerő tevékenységek fejlesztése

A fejlesztés területei

- A kognitív funkciók fejlesztése
- Mozgásfejlesztés, mozgásnevelés
- A beszéd- és kommunikáció fejlesztése
- Érzelmi és szociális nevelés
- Esztétikai nevelés
- Mozgásnevelés
- Fejlesztő gondozás és önkiszolgálásra nevelés

Kognitív funkciók fejlesztése

Érzékelés-észlelés

A súlyosan – halmozottan sérült gyerekek érzékelése, észlelése nehezített, ennek oka kereshető a központi idegrendszeri idegpályák vagy az érzékszervek sérülésében. A mozgássérülés is tovább ronthatja a tapasztalatszerzés eredményességét. A súlyosan – halmozottan sérült gyermek tapasztalatokhoz juttatásának elsődleges színtere az érzékelés-észlelés, hiszen náluk is ez képezi a megismerő funkciók alapját. Kiemelten kell tehát érzékszerveik segítségével tapasztalatokhoz juttatni őket, és megismertetni a körülöttük lévő világot. Célok:

 érzékelés kondicionálása, az érzékszervek működésének direkt, célzott fejlesztése
 valóságos helyzetekben és tárgyakon

különbségi küszöbök csökkentése érzékszervenként a különböző érzékszervek
által közvetített információk integrálásának elősegítése közvetlen
tapasztalatszerzés útján, cselekvésbe ágyazottan

 érzéklek-észleletek által szerzett tapasztalatok bővítése önmagukról és az őket
 körülvevő szűkebb és tágabb környezetről

a világ megélése, közelvitele a gyermekhez, mely által kialakulhat egy stabilitást adó
 biztonságérzet, a világban és a mindennapokban való aktív részvétel által egy
pozitívabb élet lehetőségének megteremtése

Feladatok:

érzékelési-észlelési tapasztalatszerzés biztosítása önmagáról, szűkebb és tágabb környezetéről, ennek tárgyairól, személyeiről, eseményeiről ismeretek bővítése egymásra épülő és egyre táguló folyamatként
az érzékelés-észlelési zavarok mögött rejlő okok felkutatása, a kezelés, megsegítés és rehabilitációban való aktív részvétel /pl.: szemész, audiológus, neurológus stb. szakorvosokkal, valamint szakos gyógypedagógusokkal/ megfelelő jelzőingerekkel aktivizáció és motiváció erősítése
az érzékelés-észleléshez szükséges mozgásos feltételek javítása, érzékelés-észlelés fejlesztése, látási, hallási, bőrérzékelési, szaglási, ízlelési észlelési területeken

vizuális észlelés területén:

alak-háttér differenciálása – térben, síkban formaészlelés –
konkrét szituációkban, hétköznapi tárgyakkal színészlelés
konkrét tárgyakhoz, élőlényekhez kötve tárgyhoz kép kapcsolása

akusztikus észlelés területén:

ingerszűrt környezetben felhívó jellegű hanghatások érzékeltetése különböző eseményeket bekövetkezését jelző hangingerek tudatosítása hangingerek erősség és időtartam szerinti differenciálása emberi hang, énekhang, hangszerek hangja, zene megkülönböztetése és megéreztetése a kéz szenzibilitásának kialakítása egyénre szabott pozitív ingerekkel
tapintási információk összekapcsolása más észleletekkel

szaglási és ízlelési észlelés területén

szaglás és ízlelés, mint komplex észlelési terület együttes fejlesztése
alap ízek megismertetése alap élelmiszerekkel valóságos étkezési helyzetekben
szag és íz ingerek összekötése konkrét tárgyakkal és helyzetekkel

Követelmények:

A gyerekek egyéni érzékelési-észlelési, kognitív, mozgásos lehetőségeitől függően részvétel, aktivitás és kapcsolatteremtés a külvilággal.

Eszközök:

bármely a környezetben található és felhasználható eszközök, tárgyak, anyagok és
matériák

élőlények: emberek, állatok, növények

természeti környezet, elemei és abban zajló folyamatok

Figyelem, megfigyelőképesség

A figyelem működése és a megfigyelőképesség alapossága nehezített az idegrendszeri sérülés és a motiváció gyengesége miatt. Az érzékszervi sérülés, érzékelési-észlelési zavarok csökkentik a megfigyelhető tárgyak, jelenségek, személyek, események körét, ehhez társulhat még a mozgássérülés, mely akadályoztatja mindezen folyamatot.

Célok:

automatikus figyelem fejlesztése váratlan, intenzív ingerekkel akaratlagos figyelem fejlesztése kondicionálás útján figyelem terjedelmének növelése adott ingerre odafordulás kialakítása az akaratlagos figyelem ráirányításával ingerek közti különbségtétel, jelentős ingerek felismerésének kialakítása valóságos környezetükben az összes érzékszerv és csatorna bekapcsolása a figyelem fejlesztésére

Feladatok:

váratlan, intenzív fény és hangingerek segítségével automatikus figyelem felkeltése
megtapasztalt, pozitív élményekből fakadó motivációk segítségével akaratlagos
figyelem felkeltése

figyelem terjedelmének növelése jelzőingerek használatával figyelem tartósságának
fokozása pozitív megerősítésekkel

legjobban használható érzékszervvel való megfigyelések végzése, az érzékelési csatorna
megerősítése

akaratlagos figyelem fejlesztése, a későbbiekben a figyelemmegosztás

Követelmény:

felfigyelés (rövid idejű figyelmi folyamat), orientációs reakció: a gyermek érzékenysége megnő azokra a változásokra, amelyek a reakciót kiváltják odafordulás, az inger felé való elmozdulás az egyéni adottságoktól függően
az akaratlagos figyelem megtartása néhány percig, majd fokozatosan növekvő intervallumban.

Eszközök:

a környezetben található és felhasználható felhívó jellegű ingert adó eszközök, tárgyak:
különböző fények, lámpák, emberi hang, hangszerek, hangot vagy fényt kiadó játékok, természetes környezeti hang és fényingerek
természeti környezet elemei és abban zajló folyamatok
tárgyi környezet elemei

Emlékezet

Az észlelési folyamatok sérülése, valamint a figyelem szűk terjedelme, rövid ideig való fenntarthatósága miatt az információk feldolgozása és tárolása több szempontból nehezített. Tehát a folyamat elakadhat már a bevésésnél, de nagy valószínűséggel zavarok keletkeznek a tárolási és előhívási folyamatokban is.

Célok:

adott tevékenységekben felépülő cselekvéssor
önmagára, személyi és tárgyi környezetére és ezekkel kapcsolatos élményeire szokások kialakítása, kapaszkodók beépítésével egyszerű érzéletes jegyekre kiépülő asszociációk kialakítása az emlékképek előhívására Feladatok:

Bevésés fejlesztése nagyon fontos feladat az ingerek optimális ideig való adásának megtalálása a tevékenységeken belül mozzanatok sorrendjének kialakítása és folyamatos kontrolja a napi tevékenységek ritmusa, mozgásritmus, cselekvések ritmusával stabil kapaszkodókat alakítsunk ki
különböző érzékszervi csatornákból származó észleletek integrálása

Felidézés fejlesztése: a tevékenységláncolatok felhasználásával a felidézés

megkönnyítése az integrált észleletekből egy adott észlelet kiemelése annak

céljából, hogy hozzá kapcsolódóan egy másikat felidézzünk

a rövidtávú memória fejlesztése emlékképek kifejezése

kommunikáció vagy mozgás segítségével

- valamely eszköz vagy jelrendszer /AAK/ alkalmazásán keresztül felidézés segítése
- a hosszú távú memória fejlesztése:
- képek, videók készítése és azok újra lejátszásával, megtekintésével emlékek felidézése

Követelmény: a mozgás és érzékszervek állapotának függvényében részvétel a mindennapos

események cselekvéssoraiban: öltözködés, tisztálkodás, étkezés

vegyen részt a közösségi tevékenységekben

reakció a történésekre

kapcsolatteremtés a környezettel

Eszközök:

bármely, a környezetben található és felhasználható eszközök, tárgyak, anyagok és
materiák

élőlények: emberek, állatok, növények természeti

környezet elemei és abban zajló folyamatok fotók,

képek, filmek, hanghordozók

Gondolkodási funkciók

A gondolkodás alapegysége az érzékleti képek, amelyeket a gyermek tárgyi környezetének

megismerésével, manipuláció és lokomóció útján teremti meg. Mindez aktív explorációval

valósul meg. A súlyosan-halmozottan sérült gyermeknél a manipulációs és lokomóciós

tevékenységek nagyfokú akadályoztatottsága áll fenn. Egyrészt kevés lehetősége van a

spontán tapasztalatszerzésre a tárgyokról, ezek fizikai sajátosságairól, funkciójukról, a tárgyak

között fennálló fizikai relációkról. A környezettel a kapcsolatteremtés inaktív, így a

cselekvéses problémamegoldása sem fejlődik megfelelően. Az érzékleti képek mindezért homályosak, elemi számúak.

A gondolkodás fejlesztése a súlyosan – halmozottan sérült gyermek esetében időigényes folyamat, mely feltételezi a tárgyakkal történő manipulációt és lokomóciót.

Követelmények: a mozgás és érzékszervek állapotának függvényében részvétel a mindennapos események cselekvéssoraiban: öltözködés, tisztálkodás, étkezés, játéktevékenység, kreatív tevékenységek
lehetőség szerint vegyen részt a közösségi tevékenységekben kapcsolatfelvétel és kapcsolattartás a környezettel

Eszközök:

szűkebb és tágabb környezetünk tárgyai, élőlényei, eszközei konkrét tárgyak fényképei, majd tárgyképek

gondozási eszközök

étkezés eszközei

játéktárgyak külső

környezet elemei

Mozgásfejlesztés,

mozgásnevelés

A súlyosan – halmozottan sérült gyermekek jelentős többsége küzd mozgászavarral. Ez a fejlődésből adódóan lehet egy motoros aktivitási szint csökkenése, de nagyon súlyos fokú mozgáskorlátozottság is. Emellett gyakran sérül a finommotoros tevékenység, kézfunkció. Általában a mozgásfejlődésre jellemző, hogy eltér a fejlődés ép menetétől, vagy egy korai életszakaszra jellemző szinten megáll, és nagyon lassan fejlődik tovább. A kóros tartási- és mozgásminták, valamint az idő folyamán kialakult deformitások, kontraktúrák nagyban befolyásolják a gyermek mozgásállapotát. Mindez rányomja magát a mozgásaktivitásra. Mivel a mozgás valamilyen formájára szükség van bármely tevékenységhez és a fejlesztéshez, így nagyon fontos a gyermekek mozgásos képességeit önmagukhoz és a lehetőségeikhez mérten a optimális fejlődési szintre segíteni.

Célok:

A mozgásos önállóság, legmagasabb mozgásos fejlettségi szint elérése a gyermek állapotának és adottságainak függvényében. Amennyiben a fizikai korlátok miatt a továbblépés már nem lehetséges, fontos a szinten tartás, az állapot romlásának és másodlagos elváltozások kialakulásának megelőzése az életminőség javításának céljából. Feladatok:

- testhelyzet-korrekción, pozicionálás kialakítása a gyermek képességeihez mérten mindennapos tevékenységekbe mozgásos ismeretek építése az önállóság eléréséhez
- testi kontaktuson keresztül szomatikus ingerek biztosítása
- különböző eszközökkel és helyzeteken keresztül vesztibuláris ingerek biztosítása
- testséma kialakítása
- nagymozgások és finommozgások
- kézfunkció fejlesztése, javítása mozgásélményeken keresztül mozgásos képességeik felismertetése, tudatosítása motiválttá válás elősegítése a mozgás igényére
- az elmaradt vagy károsodott mozgató funkciók fejlesztése
- kialakult vagy kialakuló kóros mozgások, elváltozások megelőzése, korrekciója, kompenzációja
- az ép testi – és mozgásfejlődés lehetőség szerinti követése
- pszicho- és szenzomotoros képesség fejlesztés tapasztalatok szerzésével folyamatos kontroll, szoktatás, tanítás a gyógyászati- és rehabilitációs segédeszközök használatával

Megjelenő mozgásfejlesztés: mozgásos önkontroll, mozgáskoordináció, reflexgátló helyzetek, ritmusfejlesztés, manipuláció és kézhasználat fejlesztése, praktikus önellátási feladatokhoz szükséges mozgások, játékos mozgások, testi képességek fejlesztése, gyógyászati segédeszközök használata és felügyelete

Követelmény:

Részvétel, megélés későbbiekben aktív részvétel képességektől függően.

Beszéd- és kommunikációfejlesztés

Beszédfejlesztés

A súlyosan - halmozottan sérült gyermekeknél a központi idegrendszeri sérülések következtében az eddigi területek sérülése mellett legtöbbször a beszéd is károsodik. A beszéd sérülése egyénenként különböző mértékű lehet. Mérlegelni kell tehát, hogy milyen eszközrendszerrel és módszerekkel legcélravezetőbb kommunikációjuk megsegítése. Az egyéni sajátosságok, és szükségletek ismeretében lehet megkezdeni beszéd- és/vagy augmentatív kommunikációs fejlesztésüket.

Célok:

- a közvetlen és tágabb környezetben való aktív részvétel a beszédmegértés és beszédprodukció területén
- az egyéni adottságoktól függően a beszéd állapotának a legmagasabb szintre emelése

Feladatok:

- akusztikus észlelés és figyelem fejlesztése
- környezet hangjai iránti érzékenység felkeltése, kialakítása hallási figyelem fejlesztése
- akusztikus differenciálási képesség fejlesztése hangforrás és hang egyeztetés képességének kialakítása sorrend, ritmus, hangsúly, hanglejtés megfigyelése zenehallgatás, kellemes hangélmény kiválasztása
- hangok, zene – esemény összekapcsolási képességének kialakítása
- a gyermek önkifejezésének, közlési kedvének felkeltése és folyamatos motiválása – légzéstechnika fejlesztése
- a beszéd mozgásos feltételeinek megteremtése reflexgátló testhelyzetek alkalmazása
- a beszéd motoros apparátusának lazítása a foglalkozások megkezdésekor szopó-, harapó reflexek kialakítása, majd gátlása
- száj akaratlagos nyitásának, zárásának kialakítása hangadás és mozgás összekapcsolása
- artikulációs mozgásügyesítés: az ajkak, a nyelv differenciált mozgásainak kialakítása és gyakoroltatása
- lehetőségek biztosítása a z önálló megnyilatkozásra

- beszédképtelen gyermek más kommunikációs jeleinek megfigyelése, odafordulás, értelmezés
- az egymásra való odafigyelés erősítése kölcsönös kommunikációra való ösztönzés
- kifejezőképesség fejlesztése

A beszédfejlesztés terjedjen ki a következő főbb területekre:

- saját testre, énmre vonatkozó ismeretek szűkebb környezet:
- családban, csoportba, iskolában körülvevő személyek
- lakás, tanterem, iskola tárgyi környezete (rendszeresen használt helyiségek)

tágabb környezet:

- az iskola ritkábban használt tárgyi környezete, más osztályok tantermei
- az iskola azon személyzete, nevelői, tanulói, akikkel a gyermek ritkábban találkozik
- az iskolát körülvevő környezet: udvar, kert, játszótér
- évszakok, időjárás
- növények és azok változásai az évszaknak megfelelően
- zöldségek, gyümölcsök, állatok
- öltözködés, ruhadarabok

Követelmények:

- spontán hangadás kialakítása
- a gyermekkel együtt élők, foglalkozók nevének megismerése
- egyszerű utasítások, kérések megértése és lehetőségeihez mért végrehajtása
- szükségleteik jelzése

Augmentatív kommunikáció

A beszédképtelen gyermeknél nagyon fontos valamely kommunikációs eszközzel való megsegítés, hiszen kiszolgáltatottsága miatt olyan helyzeteket élhetnek meg, amelyekben helyettük döntenek, és mások irányítják a körülöttük zajló eseményeket. Ezért kell valamilyen augmentatív eszközzel, módszerrel, technikával megismertetni és használatára megtanítani a

kommunikációjukban sérült gyermekeket. Az augmentatív kommunikáció ugyanis kiegészítheti, vagy helyettesítheti a beszédet, azaz megmutatja a kimondhatatlant. Az augmentatív kommunikáció egyénre kidolgozott módszereket és eszközöket feltételez.

Célok:

a személyiség egészséges fejlődésének elősegítése az augmentatív kommunikáció lehetőségeivel

a súlyosan – halmozottan sérült gyermek gondolatainak, kívánságainak közlése és megértése

a gyermekek váljanak saját életük cselekvőbb részesévé augmentatív kommunikációs eszközök segítségével esélyteremtés a kommunikációra

családtagjaikkal, társaikkal, nevelőikkel, szűkebb és tágabb környezetükkel, és ez által beilleszkedés az őket körülvevő emberek közösségébe, vagyis a társadalomba

Feladatok:

a súlyosan – halmozottan sérült gyermek gondolatainak, kívánságainak közlése és megértése esélyteremtés a kommunikációra családtagjaikkal, társaikkal, nevelőikkel, szűkebb és tágabb környezetükkel, és ez által beilleszkedés az őket körülvevő emberek közösségébe, vagyis a társadalomba

kommunikálásra késztetés vágyának felkeltése

kommunikációs lehetőségek megismerése, erősítése, bővítése elemi kommunikációs helyzetek kialakítása

- szemkontaktus kialakítása, kapcsolatteremtés

- mutatás szemmel

- adekvát igen – nem válasz kialakítása

- köszönés

- kép – tárgy egyeztetés önálló, vagy megsegített akaratközlés, vélemény, döntés kifejezésének megtanítása, és ehhez megfelelő időmennyiség biztosítása

szülőkkal való együttműködés a kommunikáció kialakításában eddig használt

kommunikációs eszköz vagy rendszer alkalmazása, jelzéseinek feltérképezése,

továbbfejlesztése, erősítése

Követelmények:

képességeikhez mértén legyenek képesek az aktív kommunikációra adekvátan tudják jelezni szükségleteiket, kéréseiket

legyenek képesek kifejezni érzéseiket tudják felhívni magukra a figyelmet értsék meg az egyszerű kéréseket, utasításokat, és legyenek képesek adekvát válaszadásra tudjanak bekapcsolódni a társas együttlétekbe és ezeken aktívan vegyenek részt

Eszközök:

AAK eszközök: tárgyak, képek, kommunikációs útleve/ábla, gyűjtögető zsák, heti eseménytábla, hangfelvételek, képkommunikációs kártyák stb.

fejgér program számítógép tükör szájkörüli izomtorna eszközei
nyelvmozgások kialakításának eszközei játékok szűkebb-tágabb környezetünk tárgyai, jelenségei, eszközei

Érzelmi és szociális nevelés

A súlyosan-halmozottan fogyatékos gyermek is közvetíti a külvilág felé érzéseit és érzelmeit, csak szűk körű és differenciálatlan a kifejezési eszköztára. Konfliktushelyzetei abból adódnak, hogy környezete nem, vagy helytelenül értelmezi ezen jelzéseket. Ezek belső és külső konfliktushelyzeteket generálnak, melyek a gyermekben pillanatnyi vagy tartós fennállás esetén) rögzült negatív viselkedésformákat vált ki. Ez megnyilvánulhat elfordulás, bezárkózás, valamint agresszív vagy autoagresszív reakciók formájában. Pozitív elfogadó, odafigyelő attitűddel a környezet részéről mérsékelhetők, csökkenthetők ezen viselkedésformák

Célok:

differenciált érzelmi kifejezések kialakítása érzelmek felismerése, megélése, átélése a legdifferenciáltabb, legerősebb módon, alapérzelmek fogalmainak kialakítása, és kifejezése mások érzéseinek felismertetése, értelmezése, tolerálása
késleltetés képességének kialakítása erőfeszítések, motiválttá válás a cselekvésekre
mindezek által pozitív, reális énkép kialakulása lehetőségeikhez mértén

Feladatok:

érzelmei, helyzetek és környezeti reakciók összekapcsolása helyzetekben fellépő
érzelemi kifejezés tükrözése
én-tudat fejlődésének segítése élményeken keresztül az
érzelmei megélésének biztosítása segítségnyújtás az
érzelmei értelmezésében, kezelésében
annak felismertetése, hogy a cselekvésem a velem kapcsolatban lévőkben érzelmei vált
ki együttműködési készség fejlesztése közösségi viszonyok, magatartás kialakítása
/gyerek – felnőtt, gyerek – gyerek/ helyes viselkedési formák megismerése, elsajátítása
egyéni és csoportos tevékenységek arányának helyes megválasztása szociális érettség,
sérülés specifikus és szükségleti szempontok szerint
közösségi élményekhez juttatás a csoportban, közös alkotás, játék, mozgás öröme, másik
sikerének megélése, kortársakkal való kapcsolattartás öröme kétszemélyes
helyzetekben teljes elfogadás, amely a teljes elfogadottság élményét közvetíti
én-kép kialakításának megcélzása az egyéni képességekhez mérten
döntési helyzetek létrehozása, a szabad választás lehetőségének biztosítása családi és
kulturális, népi ünnepek érzelmi vonatkozásainak felhasználása

Követelmény:

az alapvető közösségi normákat tudják elfogadni és alkalmazni (köszönés, étkezés,
közös tevékenység, játék, tisztálkodás) alkalmazkodás a társakhoz, felnőttekhez az
egyéni adottságok függvényében

Eszközök:

a pedagógus egész személyisége tükröz
fényképek, arcképek hangfelvételek
szag és íz ingerek érzelmei kiváltására
ünnepekhez kapcsolható tárgyak
alakítható anyagok
hangszerek

Esztétikai nevelés

Az élmények megélése, mely érzelmekkel jár, a lelki élet táplálója – ezt hivatott a művészetek általi világ támogatni. Nehezen megfogható, de mindenképpen olyan élményt biztosít, amelyet más nem pótolhat. A művészet nem csak a befogadottat jelenti, hanem az alkotótevékenységet is. Megvalósulhat egyszerű elemi helyzetektől /pl.: hintázás közbeni zenehallgatás /a bonyolultabb tevékenységekig /pl.: tánc kerekesszékekkel, zenére festés/

Célok:

önkifejezés, kifejezőképesség fejlesztése minél változatosabban képzetek,
képzelőerő fejlesztése élménynyújtás által a tapasztalt világ, jelenségek
művészet eszközökkel való összekapcsolása, integrálódása
képzelet, képzelőerő felébresztése

választás képességének kialakítása

Feladatok:

az alkotótevékenység és a befogadóvá válás feltételeinek megteremtése
a szükséges helyzetek, alapanyagok és eszközök biztosítása
alapvető művészeti technikák /festészet, grafika, mintázás, stb./ megismertetése,
alkalmazási lehetőségeinek megteremtése, kivitelezés a közös alkotófolyamatban való
részvétel biztosítása
színek, formák, terek, fényhatások, hanghatások megismerése, élmények átélése, és
különböző eszközökkel való megjelenítése
művészetek egymásra hatása, egymás kiegészítése vizuális, zenei, irodalmi művészeit
ágakban, ezek megismerése
a hangulat, érzelmi állapot megjelenítésének lehetősége, elősegítése

Követelmények:

Megélés, képességekhez mért aktív részvétel. Alkotás vágyának felébresztése, tevékenykedés.

Fejlesztő gondozás és önkiszolgálásra nevelés

Legfőbb célunk, feladatunk, a gondozási tevékenységeket egyenértékű fejlesztési területként felvegyük a nevelő-oktató munka tartalmi rendszerébe, és komplex szemlélettel alkalmazzuk a terápiákban. A fejlesztő gondozás tevékenységei minden napos feladatot állítanak elénk a következő területen: étkezések, testi higiénia, öltöztetés-vetkőzés (önkiszolgálás).

Célok:

Testi szükségletek megélése, ezen folyamatokban való lehető legmagasabb szintű részvétel.

Feladatok:

érzékelés-észlelés fejlesztésén keresztül saját testi szükségletek felismerése és értelmezése
kommunikáció fejlesztésén keresztül képessé tenni jelzésekre, ezáltal szükségleteinek jelzéseire

mozgásfejlesztésén keresztül a lehető legnagyobb mozgásos önállóság, részvétel
lehetőségének elérése

kognitív funkciók fejlesztésével ok-okozati viszonyok felismerése,
megértése adaptált környezet kialakítása megfelelő eszközök biztosítása

Kompenzációs ápolás

A kompenzációs ápolás lényege, hogy kellemes élménnyé alakuljon át az ápolás folyamata, biztonságban érezze magát a gyermek, és ne az események elszenvedőjének a fent felsorolt tevékenységekben.

Bazális stimuláció a gondozásban Területei:

Vizelet és székletürítés, tisztázás

Beszéddel kísért tevékenységgel saját test működésének megélése, pozitív élménnyé válása a testi folyamatok során, ami a motoros kontroll kialakulását célozza meg. A wc-hez, bilihez való szoktatás kialakítása.

Napi tisztálkodás-fogmosás, kézmosás, zuhanyzás, fürdés, hajmosás

A napi tisztálkodás kellemes, megismerő tevékenységgé való alakítása, megfelelő időráfordítással az észlelés-érzékelés kihasználása. Lehetőségek szerint játékos elemekkel gazdagítva élvezetes élmény megélése.

Étkezés- evésterápia

Az étkezés élménnyé tétele, a közös étkezések szokásainak kialakítása, önálló étkezés lehetőségeinek megteremtése és az ételek elkészítésében és köré csoportosítható tevékenységekben való aktív részvétel a cél. Evésterápia alkalmazása

Öltözés-vetkőzés

Ruhadarabok, testrészek megismerésével és kapcsolatba hozásával a testérzékelés fejlődik, a közreműködést és döntési képességet elősegíthetjük. A tágabb környezet- évszakok is megélhetők a ruhadarabok megismerésével, tudatosításával.

4.2. Foglalkozások (tantárgyak), tematika

1. Szűkebb és tágabb környezet

Cél: a szűkebb és tágabb környezet jelenségeiről, szereplőiről, tárgyairól tapasztalatok megszerzésével az élet irányításának és folyamatosságának megélése. Az ebben való biztonságos tájékozódás fokozatos kialakulása.

Feladat: Megismerhetővé kell tenni a természeti és társadalmi környezet jelenségeit, eseményeit, tárgyait, személyeit konkrét élményeken keresztül, valóságos élethelyzetekben a megszerzett tapasztalatok újra élése, feldolgozása, elmélyítése játékos formában. Saját életben való aktív részvétel kialakítása.

Módszerek: bazális stimuláció, AAK módszerei, bemutatás, valóságba ágyazott szemléltetés, játékosság, cselekedtetés, gyakoroltatás, beszélgetés, ellenőrzés, szemléltetés, jutalmazás, kreatív tevékenységek

2. Játék és szórakozás

A gyermek fő alaptevékenysége a játék, melyen keresztül ismeri meg környezetét, gyűjt tapasztalatokat, alakítja társas kapcsolatait, sajátítja el viselkedés formáit, fejlődnek kognitív képességei, érzelmi élete.

Cél: A játéktevékenység kialakítása, fejlesztése, örömeinek megismerése megélése. Motiválttá válás a játékra. Egyéni és csoportos játék megismerése, megélése, képességekhez mért aktív részvétel. Önálló játék kibontakoztatása. Közös játéktevékenység által szocializációfejlődésének elősegítése, alkalmazkodóképesség kialakulása. Készségek és képességek fejlődése a játéktevékenységek folyamán.

Feladat: Játéktevékenység szintjének megfigyelése, megismerése, továbbfejlődés elősegítése. Minél szélesebb körű játékeszközök megismerése, ezekhez kapcsolódó játéktevékenységek megismertetése és megszerettetése. Aktív részvétel elősegítése csoportos és egyéni formában is. Játék és szórakozás örömeinek megélése az egyéni adottságokhoz igazodva. Érdeklődési kör és képességeknek megfelelő játékeszköz és tevékenységek, megfelelő időkeret biztosítása. Önálló játéktevékenységhez eszközkeresés és biztosítás tervezetten és spontán szabadon választottan is. A játék közös örömeinek megélésével kapcsolatok, közösségi érzés kialakítása. A megszerzett élmények, tapasztalatok feldolgozása, rendszerezése, elmélyítése képességeik, készségeik fejlesztésére, ezáltal a személyiségfejlődés elősegítése kommunikáció kialakításának fejlesztése játék során egyénre szabottan.

Módszerek: motiválás, bemutatás, együtt játszás, együtt cselekvés, cselekedtetés, ismételtes, gyakoroltatás, egyénre szabott segítségadás, irányítás, megerősítés, játék, bábozás, énekes/mesés/zenés foglalkozás, építés, beszélgetés (augmentatív kommunikációs módszerek, eszközök alkalmazása), bazális stimuláció elemei

3. Reggeli és bűcsűkör

Az üdvözléssel épül szociális kapcsolatunk. A találkozás élmény a gyerekek-gyerekek, gyerekek-felnőttek közt, akár testi kontaktus által is. Megtanulhatjuk az igen-nem stratégiákat.

Célok: Az iskolában eltöltött idő kezdetének, végének jelzése, ráhangolódás az iskolára. Odafigyelés egymásra, a másik jelenlétének megtapasztalása. Önkifejezés, kommunikációra motiválttá válás. Társas viselkedés alapjainak kialakítása, csoport megélése. Zenei élményszerzés.

Feladatok: Kellemes légkör megteremtése. Pozicionálás az aktív részvétel lehetőségének megteremtése. Kommunikációs helyzet megélése, módszerek megismertetése, alkalmazása, beszédértés fejlesztése, hangadásra ösztönzés. Igen- nem válaszadás kialakítása. Ki van itt? itt van/ vagyok, nincs itt megélése. Csoporttársak képeinek egyeztetése, hiányzók megkeresése.

Módszerek: csoportos foglalkozás, beszélgetés, zenés foglalkozás, játék

4. Testi higiénia és pihenés

A testi higiénia bővebb kifejtését az előzőekben fejlesztő gondozás alatt írtuk le. A pihenésre állapotuktól függően szükségük lehet a gyerekeknek.

A nevelés-oktatás tematikája

Kapcsolódik az évszakok változásával kapcsolatban álló természeti jelenségek, időjárás, környezet változásainak, élőlények alkalmazkodásának megfigyeléséhez, megtapasztalásához, átéléséhez. Minden évszakban az időjárás megfigyelése és megtapasztalása, ehhez kapcsolódóan természetes anyagok gyűjtése és felhasználása. Adott évszakhoz kapcsolódó gyümölcsök, zöldségek ízlelése, az egyes ünnepkörökhöz/évszakhoz kapcsolódó jellegzetes ételek elkészítése, elfogyasztása. Évszaknak megfelelő öltözködés megismerése. Mindezekhez hangok, zajok, zenék, versek, dalok, mondókák kapcsolása, mozgásos tevékenységekkel történő összekapcsolása.

Terv. Időkeret, foglalkozások	Témakörök, tartalmak	Fejlesztési feladatok	Módszerek	Eszközök, megjegyzés
Bekerüléskor, tanév kezdetén	Megfigyelések, ismerkedés a gyermekkel otthonukban, családi körben és az iskolában. Anamnézis, életút felvétele. Folyamatdiagnosztika és egyéb kiegészítő vizsgálatok felvétele	Gyermekek alapos megismerése, egyéni szükségletek, fejlettségi szintek, állapot meghatározása az egyéni fejlesztési tervek elkészítéséhez.	Megfigyelés, kapcsolatfelvétel- ismerkedés, beszélgetés, közös tevékenykedés	Fejlesztésdiagnosztika i tesztek, anamnézis, kieg. vizsg. tesztjei
Bekerüléskor, tanév kezdetén	Ismerkedés a szűkebb és tágabb környezettel, emberekkel: - Fejlesztő iskolában dolgozó team - Társak és családjuk - Fejlesztő iskola tárgyi környezete, helységei	Csoportban dolgozó felnőttek és gyerekek megismerik egymást, nevüket, tapintással arcukat. A gyerekek egymással való megismertetése, nevük, testi kontaktus, egyéni és csoportos találkozások keretében. Gyerekek családtagjai, nevük. A fejlesztő iskola helységeinek „birtokba vétele”, bútorok, tárgyak, játékok, eszközök stb. megismerése egyénre szabottan, tájékozódás kialakítása, biztonságos használat megtanulása.	Megfigyelés, megfigyeltetés, beszélgetés, érintés, simogatás, letapogatás, közös tevékenykedés, játék, bemutatás	Berendezés, eszközök, bútorok, tárgyak, játékok

Folyamatosan , alkalmanként	- Iskola külső területe: udvar, játszótér, kert, parkoló - Iskola közvetlen környezete: úttest, járda, park, játszótér	Közvetlen és tágabb belső környezet megismerése, használatának biztonságos kialakítása. Társas kapcsolatok kialakítása az intézményben dolgozó felnőttekkel, iskolánkba járó gyerekekkel. Közvetlen és tágabb külső környezet megismerése, használatának biztonságos	Megfigyelés, megfigyeltetés, bemutatás, cselekedtetés,	
-----------------------------------	---	--	---	--

		kialakítása. Közlekedés helye, megismerése, zajainak megfigyelése.	beszélgetés, érintés, simogatás, letapogatás, közös tevékenykedés,	Berendezés, eszközök, bútorok, tárgyak, játékok
--	--	---	--	---

Terv. Időkeret,	Témakörök, tartalmak	Fejlesztési feladatok	Módszerek	Eszközök, megjegyzés
foglalkozások				

Folyamatosan	Társas kapcsolatok Személyes kapcsolatok, kö barátság, biztonság, Együttélés szabályai. Életjelek megismerése. Halál.	zösség, szeretet. Nemiség. közleked ési	Kapcsolatok itt dolgozó felnőttekkel, másik iskolába járó gyerekekkel. Ismerkedés a városi és természeti környezettel, annak megélése, megismerése. Társas kapcsolatok megélése, közlésformák kialakítása. Bizalom, védettség kialakítása. Testi kontaktus megélése, bizalom megélése. Kapcsolatfelvétel, üdvözlés, megszólítás, érintés, kérés... társas együttlét szabályainak, rituáléinak tanítása, megfelelő viszonyulás. Férfi és nő különbsége, test jelzéseit észrevenni, tudatosítani. Légzés, szívdobogás tudatosítása, saját életfolyamatok megélése. Elmúlás, veszteség, gyász megélése.	Kirándulás, séta Megfigyelés, beszélgetés, érintés, simogatás, letapogatás, közös tevékenykedés, játék beszélgetés, bemutatás, gyakorlás, megfigyelés, jutalmazás	Több évet is felölelő folyamat Külső környezet elemei. AAK eszközök
Folyamatosan , alkalmanként	Évszakok, időjárás	llemzőinek, je egfigyelése, se,	Közlekedési eszközök megismerése: - személygépkocsi, busz hangja, formája, színe stb. Az évszakokra, időjárásra jellemző jegyek megismerése, megtapasztalása: - hideg-meleg, napsütés, - felhők, csapadékfajták, szél	Séta, kirándulás, megfigyelés, bemutatás, gyakorlás, letapogatás	Konkrét közlekedési eszközök, és ezek fotói, tárgyképei

Évszakokhoz, időjáráshoz	változásainak m megtapasztalása.		Megfigyelés, beszélgetés, bemutatás	Természeti jelenségek
-----------------------------	-------------------------------------	--	--	--------------------------

Terv. Időkeret, foglalkozások	Témakörök, tartalmak	Fejlesztési feladatok	Módszerek	Eszközök, megjegyzés
-------------------------------------	----------------------	-----------------------	-----------	-------------------------

Folyamatosan , alkalmanként	A természeti környezet változásai. A természet megismerése, megélése.	Ehhez kapcsolódva természeti változások megfigyeltetése a szabadban: - hajtás, növekedés, virágzás, gyümölcsözés, lombhullatás, pusztulás stb.	Bazális stimuláció elemei, szemléltetés, bemutatás, letapogatás, cselekedtetés, beszélgetés, gyűjtőmunka, csoportosítás, gyakoroltatás, megerősítés Kirándulás	Növények a környezetünkben. Fényképek, tárgyképek.
Folyamatosan	Növények: zöldségek, gyümölcsök, virágok, fák, cserjék stb.	Évszakok legjellemzőbb gyümölcsének, zöldségeinek, virágainak megismerése ezek nevei, formája, színei, íze, illata stb. Fák, cserjék, virágok változásainak megfigyelése.	játék	Zöldségek, gyümölcsök, növények.
Folyamatosan	Állatok. Közvetlen környezetükben élő állatok, terápiás állatok.	Állatok életének megfigyelése az évszakok változásainak tükrében. Állatok megismerése.	séták	Állatok. Háziállatok-otthon, tanya. Vadállatok-vadaspark, cirkuszi állatsimogató.
Folyamatosan , alkalmanként	Környezet emberekre gyakorolt hatásai: - öltözködés, hangulat	Ruhadarabok váltásai az évszakokhoz kapcsolódóan, neveinek, formájának, anyagának megismerése.	Tanulmányi Szemléltetés, letapogatás, megfigyelés, gyakoroltatás Bemutatás, szemléltetés, gyakorlás, megfigyelés, öltözködés.	Ruhadarabok.
Folyamatosan	Testem, én. Testem felfedezése, megélése, megismerése. A másik teste Testséma. Énkép.	Saját test, én pozitív megélése, testrészek, érzékszervek tudatos	Bazális stimuláció eszközei,	Pléd, szivacs testápoló, hidromasszázs kád,

		megismerése, bőrfelületen keresztüli érezések megtapasztaltatása. Érzékszervek felébresztése érzékelésre használata. Tanulás az érzékszervekkel.	vesztibuláris ingere hidroterápia, masszázs, kompenzációs technikák,	törölköző, hajszárító stb. Masszírozó gép
--	--	---	---	---

,

,

			cselekedtetés,	
		A m sik ember teste, testfel lete,		massz eszk z k

Terv. Időkeret, foglalkozások	Témakörök, tartalmak	Fejlesztési feladatok	Módszerek	Eszközök, megjegyzés
-------------------------------------	----------------------	-----------------------	-----------	-------------------------

Folyamatosan , alkalmanként	Érzések. Saját és mások kiváltott érzések másokban. érzés ei,	működéséről, ezek tudatos megélése aktivitáson keresztül. Tükörkép megismerése. Tudatosítani milyen vagyok, mik a szükségeim, a korlátaim és mivel lehet ezt oldani. A kiszolgáltatottság elfogadása, bizalom kialakítása másokkal kapcsolatban. Segítség elfogadása. Ápolás, testgondozás helyzeteinek felhasználása tanulási helyzetként. Saját érzések felismertetése, megkülönböztetése, ezekre helyes válaszok kialakítása. Öröm, izgalom, düh, harag, élvezet, félelem, undor, meglepődés stb. érzelmek tudatosítása. Türelem, kivárás képességének kialakítása. Másokban okozott érzések tudatosítása, pozitív élményadással megerősítése, helytelen viselkedés okozta negatív érzések megismerése,	megfigyelés, letapogatás, cselekedtetés, játék, masszírozás, megerősítés Bazális stimuláció elemei, megfigyelések, közös tevékenykedés, megerősítés, gyakoroltatás, értékelés	Tükör Különböző felületű és hőmérsékletű anyagok. Alkalmazható tárgyak, eszközök. Tükör, fénykép, hangfelvétel.
--	--	--	---	---

		elkerülésének kialakítása. Pozitív érzések tudatos megélése és megerősítése.		Napirendi, heti rend
--	--	--	--	----------------------

		A napirend egymást követő eseményeinek tudatosítása, valami kezdetének, végének elfogadása, tudatosítása. Napirendhez	Megfigyelés,	
--	--	--	--------------	--

k t tten napszakok megismer se. Az id besz lget s, tudatos t s, t bla, k pek.

Terv. Időkeret, foglalkozások	Témakörök, tartalmak	Fejlesztési feladatok	Módszerek	Eszközök, megjegyzés
-------------------------------------	----------------------	-----------------------	-----------	-------------------------

		ismétlődő tevékenységekhez kapcsolva, ismerkedés napok múlásával.		
Folyamatosan , alkalmanként	Térbeli tájékozódás. Téri elrendezések, viszonyok megismerése, megélése.	Fejlesztő iskolában lévő berendezések téri elrendezésein keresztül viszonyozók megismerése: - fönn, fölé, lenn, alá, mellé stb. Mozgásos tapasztalatszerzés az iskolában, iskola belső és külső területén, környezetében.	Megfigyeltetés, játék, mozgásos aktivitás, beszélgetés, gyakoroltatás, megerősítés	Játékok, mozgásfejlesztő eszközök, berendezés, bútorok.
Folyamatosan	Színek. Alapszínek.	Színek megismerése, környezetben található tárgyak, felületek, játékok stb. színe. Színek neveinek tanulása.	Közös tevékenykedés, játék, festés barkácsolás, megfigyelés, beszélgetés	Játékok, tárgyak, evőeszközök, színes lámpák.
Folyamatosan , alkalmanként	Élelmiszerek tulajdonságai. Ízek, illatok, színek, formák, állaguk.	Különböző élelmiszerek megismerése megnézéssel, tapintással, szaglással, ízleléssel. Tulajdonságaik tudatos megtapasztaltatása: folyékony, puhakemény, hideg-meleg, édes, savanyú, sós, keserű, illatos, ételek színei stb.	Megfigyelés, bazális stimuláció elemei, szemléltetés, gyakorlás, tudatosítás	Élelmiszerek, alapanyagok, fűszerek. Evőeszközök, étkészlet.
	Ünnepek.	Készülődés az ünnepre dalokkal, dekoráció, ételek készítésével, illatok, ízek megtapasztalásával. Ünneplési hangulatának átélése, közelebb hozása a gyermekekhez.	Közös tevékenykedés, festés-barkácsolás,	ünnepi kellékek, ünneplésről készült fotók

Ünnepekhez kapcsoltan	Népi ünnepek, születésnap, névnap.	Formák, méretek megismerése, összehasonlítások, azonosítások,	mozgásos zenei foglalkozás, játék	
--------------------------	---------------------------------------	--	--------------------------------------	--

Megfigyeltetés,

Terv.	Témakörök, tartalmak	Fejlesztési feladatok	Módszerek	
-------	----------------------	-----------------------	-----------	--

Időkeret, foglalkozások				Eszközök, megjegyzés
Folyamatosan	Kicsi-nagy. Keskeny-széles. Kerek, szögletes. Sok-kevés. Üres-teli. Fele. Rövid-hosszú. Nehéz- könnyű. Stb.	rendezések. Viszonylatok megismerése, cselekedtetésen keresztüli felismerése.	tevékenykedés, gyakorlás	tárgyak, berendezés, eszközök
	Felületek. Sima, érdes, szúrós, puha, kemény stb. Elemek megismerése, hasznossága: Tűz, víz, föld, levegő. Kézhasználat-manipuláció Tevékenységek, mindennapos élethez szükséges kézmozgások.	Felületek megtapasztalása használati eszközökön, játékokon, tudatosításuk, összehasonlítások, rendezések. Tulajdonságok tudatos tapasztaltatása az összes érzékszervvel. Elemek haszna, hatásai életünkre, elemek változásainak megismerése-meggyulladás, elalszik, megfagy, elolvad stb. Finommozgások tanulása, ügyesítése a mindennapi tevékenységek és kreatív tevékenységek végzése közben. Öltözködés, higiénés helyzetek, technikai szerkezetek, konyhai folyamatok, játékok felhasználásával mozgássorok gyakorlása. - cipzár, tépőzár, fűzők, kapcsok, patentok, tépőzár - csap, szappan, folyékony szappan	Megfigyeltetés, szemléltetés, közös tevékenykedés, gyakorlás, beszélgetés Megfigyeltetés, szemléltetés, közös tevékenykedés, gyakorlás Közös tevékenykedés, játék, festésbarkácsolás, megfigyelés, beszélgetés Megfigyelés, bazális stimuláció elemei,	Tapintó játékok, különböző felületű tárgyak, játékok, materiák. Gyufa, víz, föld, levegő, hó Cipzár, tépőzár, fűzők, kapcsok, patentok stb. csap, szappan, foly. szappan adagoló, kapaszkodók, tépőzár,

		adagoló, kapaszkodók, tépőzár, törölközőtartó, mosdóemelő, kapaszkodók stb.	szemléltetés, gyakorlás, tudatosítás	
--	--	---	---	--

		- kapcsolók, kilincsek, zár, csengő,		törölközőtartó, mosdóemelő, kapaszkodók stb. kapcsolók, kilincsek,
		nyomógombok stb.		zár, csengő,

Terv. Időkeret, foglalkozások	Témakörök, tartalmak	Fejlesztési feladatok	Módszerek	Eszközök, megjegyzés
Folyamatosan, alkalmanként	Kreatív tevékenységek Rajzolás, festés, mintázás, alkotás stb. Különböző anyagok felhasználása	Anyafajták megismerése – fa, papír, textil, bőr, műanyag, agyag, gyurma stb. Alakításuk – szakítás, gyűrés, lapozás, vágás, hajtás, hajtogatás, formálás, gyúrás, ragasztás, festés, öntés, simítás, nyújtás, nyomathagyás stb. megismerése, mozgássorok tanulása, alkalmazása. Alkotás örömeinek megéreztetése.	Közös tevékenykedés, játék, festés barkácsolás, megfigyelés, beszélgetés Megfigyelés, bazális stimuláció elemei, szemléltetés, gyakorlás, tudatosítás Játék, megfigyelés szemléltetés, cselekedtetés, utánzás, megbeszélés, gyakorlás. Zenehallgatás, mozgásos aktivitás.	konyhai eszközök eszközök, konyhai alapanyagok go fa, textil, papír, te bőr, műanyag, agyag, gyurma, ragasztó, nyomda játékok, játékeszközei, játékos leírások, mesés könyvek,
Folyamatosan, alkalmanként	Játék Játék belső és külső térben	Egyéni, közösségi játékokban spontán és irányított részvételre legyenek képesek. Építés, konstruálás elemi formáinak megismerése, egyszerű tárgyak készítése. Funkció, gyakorló, utánzásos, mozgásos, szabadtéri játékok megismerése, megélése, részvétel, játék örömeinek megélése, játékok adta lehetőségek kihasználása a fejlesztés minden területén.		

	Éneklés, zenehallgatás, tánc	Az esztétikai érzés, fogékonyság fejlesztése, nyitottá és befogadóvá válás segítése. Zene hatásainak megismerése: dinamika, tempó, lüktetés. Ezek		
--	------------------------------	---	--	--

Folyamatosan , alkalmanként	Mesék, versek, mondókák, bábozás	megtapasztaltatása szabad táncos mozgásokkal. Tánc, együtt táncolás örömeinek megélése.	Tánc. Bábozás.	Éneklés. CD furulya, verses
-----------------------------------	----------------------------------	---	-------------------	--

A ritmus megéreztetése, mozgásban való

bábok

4.3. Értékelés

Az értékelés rendszere a fejlesztő nevelés-oktatásban

Értékelni kell:

- a tanulók tudásának mennyiségi gyarapodását
- tudásuk minőségbeli jellemzőinek változását
- önmagukhoz mért fejlődésüket
- a tanulók attitűdjét az ismeretszerzés területén.

Folyamatosan értékelni kell a tanulók munkáját szóban és szimbólumokkal. A szöveges értékelés a tanév végén írásban történik.

4.4. Pedagógiai program végrehajtásához alkalmazható eszközök, felszerelések

Érzékelés- észlelés fejlesztése

Bőrzérezékelés (szomatikus, habtikus, taktilis érzékelés) fejlesztése		
szőrme-gyékény, kesztyű	testápoló	golyófürdő
rongy, szivacs, dörzsi	toboz, gesztenye	nyugi-labda
körömkefe, hajkefe, ecset	tüskés labdák	gödrös labda
tüskés talpmasszírozó	csörgő plüss állatkák	kukoricaszák-babzsák
vibrációs masszírozó gép	tapintótáblák	festékek temperák
száraz zuhany	csengő-berregő-sípoló maci	gyurma, agyag
borotvahab		hajszárító

Látási (vizuális) érzékelés fejlesztése

Fényingereket adó lámpák: diszkó gömb, fényhengerek, plazmalámpák, vetítő, buborékhenget, fényorgona, spotlámpák, UV lámpák, aromalámpák, sólámpa, illóolajok.

harangok	csörgők	színes golyók, fapálcák
játékállvány	gyakorlófal	játéktükör
színes csörgőtábla	Montessori torony	tükrögömb
zenélő, világító játékautók, játékmunkagépek	lejtőn guruló kisvonat	állatvonat

színes hengerek fatáblán	formaegyeztető kockák	összerakható emberalak
kisebb-nagyobb hengerek	formatáblák	

Hallási (akusztikus) érzékelés fejlesztése

természet és állatok hangjait bemutató hangos könyv.	utánzó ,	zenélő játszószőnyeg
szélcsengők		búgócsiga
bébi forgó zenélő játékok		állatvilág zenélő

hangszerek: fúvós eszközök, színes fafurulya, vízi trombita, játék szaxofon, billentyűs eszközök, állatos orgona, bébi zongora, állathangos zongora, gombos szintetizátor, húros eszközök, játék gitár, ütős hangszerek, relaxáló CD.

177

Ízérezékelés fejlesztése

- gyümölcsök
- zöltségek
- élelmiszerek (tejtermékek, pékáruk, édességek)

Nagymozgás fejlesztése

Kinesztetikus (egyensúly- és mozgás) érzékelés fejlesztése)

polifon szőnyeg, függőágy, függőszék, vízágy, hidromasszázs-kád, pancsoló játékok
pléd, babzsákfotel , függőháló
szivacs-szőnyeg

hengerek úszógumi és felfújható hinták, lapos hinták ,
nagy méretű deszkahinták
matrac

nagy labdák, érzékelő labdák gumiasztal (trambulin, egyensúlyozó tölcser
ugróka)

billenő deszka

kötéllétra

alagút

hintaló és hintaszék, beleülős gurulózsámoly

ferdepad

pedálos autók

Veszkó

m

o

z

g

á

s

f

e

j

l

e

s

z

t

ő

e

s

z

k

ö

z

ö

k

H

el

y

v

ál

to

zt
at
á
s
fe
jl
e
s
zt
é
s
e:

- csúszda
- járássegítők
- játék babakocsik - húzható tolható játékok

Kézfunkció fejlesztése

Fogás-elengedés fejlesztése

tüskés karika	banán-alakú összerakó játék	zenélő bébi telefon
fabotok	Montessori edények	bébi harmonikakönyv
súlyzók	kugli játék	tanulókulcsok
marokerősítők	tapadó labdás célbadobójáték	bébi szivacs kocka
játéknyomda	hengerek fatáblán	
mágneses tábla, mágneses figurák	fogantyús formatáblák	

Praktikus kézmozgások fejlesztése

hengerek fatokban	mintás fagyöngyök	színes golyók dróton
térbeli malom	textil füzet	vászonszák, gombok
csavaros építőjátékok	tépőzárral összerakható textil-ember	
zenélő, összeépíthető játékfigurák	összerakható vonat	

Játéktevékenység fejlesztése

Funkciójáték fejlesztése

beszélő öltöztető baba, irány fény	játék konyhabútor edények	és	babaágy, bölcső
doktor játéktáska	babaház		bábok(fej, kéz, ujjbábok)
			játék közlekedési eszközök

Konstruktív játék fejlesztése

homokozó szett (lapát, vödör, szita, formák, talicska stb.)	legókészlet	tépőzáras karton- ember
építő játékok szivacsból műanyagból és fából	emeralakos formátábla	falusi udvar fatáblán
fürdőszoba formátáblán	ló puzzle	

Szabályjáték fejlesztése

kisebb-nagyobb domború dominó	társasjátékok
bébi logikai játék	kisebb-nagyobb fakorongok perselyben

Értelmi fejlesztés

ünnepekhez kapcsolódó tárgyak (mikuláscsizma, adventi koszorú, gyertya, naptár, karácsonyi díszek,	húsvéti kosárka tojásokkal, kokárda stb.)	CD lejátszó, DVD lejátszó
videokamera	fotók, képek, filmek, CD-k DVD-k	digitális fényképezőgép
érintőképernyős monitor	fejgér program	nyomtatópatron
számítógép	újratölthető és ceruzaelemek	AAK jelképek
képkommunikációs kártyák		

Legfontosabb az érzelmi és szociális terület fejlesztése, de a kommunikáció, a kognitív funkciók, és a mozgásnevelés is megvalósul a fejlesztő gondozás során.

6. Az óvoda nevelési programja

„A gyermek ember. Szellemi személyes életre, szabadságra és felelősségre, közösségre, nyelvre és kultúrára van rendelve. Joga van a törvények nyújtotta védelemre, szeretetre és megértésre gyermek voltának elismerésére és képességei fejlesztésére.”

/Nyíri Tamás/

A korai segítségnyújtás, a gyógypedagógiai óvodai nevelés indokoltsága

A köznevelési törvény biztosítja, hogy minden sérült, akadályozott fejlődésű gyermek születése pillanatától, illetve a szülők igényeihez alkalmazkodva támogató segítséget kapjon. Olyan segítséget, amely hatékonyan mozdítja elő a szervezet érését, integratív funkcióinak, belső erőforrásainak kibontakoztatását. Ahhoz, hogy a speciális nevelési szükségletű gyermek eredményesen illeszkedjen be a többségi közösségbe, hogy saját képességeinek megfelelően fejlődjön, orvosi - gyógypedagógiai - pszichológiai segítségre van szüksége.

Washingtonban, 1996. június 1.-én a Sérült Gyermek Szolgáltatásairól szóló IV.

Nemzetközi Konferencián az alábbi határozat és minden országnak szóló ajánlás született:

- minden családnak és értelmi sérüléssel élő gyermeknek joga és szüksége van arra, hogy a társadalom teljes jogú tagja legyen, tudása, képessége szolgálja a közösséget, amelyben él;
- ennek érdekében teljes jogú tagként vegyen részt az óvodában, iskolában, szociális gondozásban, egészségügyi ellátásban, pihenésben, szabadidő eltöltésében stb.;
- a gyermek optimális növekedése, fejlődése érdekében a lehető legkorábban és ettől fogva megelőző, élethosszig tartó támogatást, szolgáltatást kapjon; - olyan szolgáltató rendszert kell kifejleszteni, amely tiszteletben tartja az embert, a családot, a kulturális különbségeket és megengedi, hogy a család a gyermekének legmegfelelőbb szolgáltatást választhassa;
- biztosítja a család - szakember egyenrangú együttműködését a gyermek gondozása szolgáltatása tervezésében, döntések megvalósításában, a stratégia, a szabályozás alakításában, a programok megvalósításában;
- biztosítja a meglévő szolgáltatások rendszerének összehangolt működését, annak érdekében, hogy a családok lehetőleg a lakóhelyükön juthassanak hozzá;

- a társadalom ismerje meg, legyen tudatában annak, hogy az eltérő képességű emberek mindannyian hozzájárulnak saját közösségük életéhez.

A köznevelési törvény biztosítja a lehetőséget mindezek megvalósításához.

A családközpontú gondoskodásnak a gyermek és a környezet szükségleteit figyelembe véve a szülőben a kilátástalanság helyett a fejlesztő beállítódást kell kialakítania.

Az együttműködés akkor lehet hatékony, ha:

- a segítséget nem erőszakolja rá a családra, de ha kéri, azonnal segít a szakember;

a komplex gyógypedagógiai - pszichológiai - orvosi diagnózis korrekt, de nem csupán deficitleltár, hanem esélydiagnózis;

- a szakember ismeri a szülők igényét, a család életkörülményeit, lehetőségeit;
- partnerként és nem páciensként kezeli a szülőt;
- azt igyekszik segíteni, hogy a szülők helyesen és hatékonyan értelmezzék gyermekük viselkedését, reálisan ismerjék állapotát, fejlesztésének lehetőségeit, korlátait; - figyelembe veszi, hogy a gyermek spontán tanulása is sérült, ezért tudatosan törekszik a tanulási helyzetek kiépítésére;
- olyan fejlesztő programot állít össze, amely nem funkció tréning, hanem szociális tanulás.

A programnak gyermekre lebontottnak kell lennie, s a kis lépések elvét, az állandóságot, a folyamatosságot kell szolgálnia.

6.1. Az óvoda programja

Óvodánk programja az Óvodai nevelés országos alapprogramja, a Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelve illetve az „ADD A KEZED!” [Fejlesztő program gyógypedagógiai óvodák számára (1997)] című, az OKI által minősített program alapján készült, annak helyi viszonyokra adaptált változata.

Jogviszonyba kerülés

Az óvoda a gyermek hároméves korától a tankötelezettség kezdetéig nevelő intézmény. Az óvoda felveheti azt a gyermeket is, aki a harmadik életévét, a felvételétől számított fél éven belül betölti.

Óvodánk az enyhe, középsúlyos értelmi fogyatékos, halmozottan sérült és autista gyermekek gondozását, nevelését, fejlesztését szolgálja. A gyógypedagógiai óvodai csoportba a gyermekek országos, illetve a Veszprém Megyei Egységes Pedagógiai Szakszolgálat, Tanulási Képességeket Vizsgáló Beszédvizsgáló Szakértői és Rehabilitációs Bizottság szakvéleménye alapján komplex gyógypedagógiai, pszichológiai, orvosi vizsgálata és kijelölő szakvéleménye alapján kerülnek a gyermekek.

Az óvoda arculata

Óvodakép

Óvodai programunk jelentősen eltér a többségi óvodák nevelési programjaitól, hiszen a családban élő sajátos nevelési igényű gyermekek gondozását, nevelését, hivatott segíteni. Munkánkat a gyermekközpontúság, a rugalmasság, valamint a speciális nevelési szükségletekhez igazodó terápiás eljárások alkalmazása jellemzi. Igyekszünk a praktikus és esztétikus környezet megteremtésével, az elfogadó, szerető és biztonságot adó légkör kialakításával segíteni a gyermekek egyéni képességeinek kibontakoztatását.

A rugalmasan összeállított foglalkozások mindig a gyermek speciális nevelési szükségleteihez igazodnak. Az óvodai foglalkozások komplexen összeállítottak és egymással szoros kapcsolatban vannak.

Gyermekekép

Óvodásaink különleges gondozást, speciális nevelést igényelnek. Ezt szem előtt tartva építettük fel nevelési programunkat. Idegrendszeri sérülésük miatt sokszor direkt módon kell megtanítani őket mindazokra, amelyeket az ép idegrendszerű gyermekek indirekt módon sajátítanak el. Kíváncsiságuk alacsonyabb szintje, illetve hiánya miatt nem várható, hogy mindig önként kapcsolódjanak be egy tevékenységbe.

Törekszünk kialakítani bennük az összetartozás érzését, a problémamegoldó készséget, az önértékelést. Mindehhez nagyon jól képzett gyógypedagógusokra, valamint a gyermekek feltétlen elfogadására van szükség, hogy mindent megtehessünk a gyermekek szocializációja érdekében.

Pedagóguskép

A gyermekek speciális nevelését képzett gyógypedagógusok látják el. A pedagógusok szülőkkel való kapcsolatát a kölcsönös tisztelet és megbecsülés, a gyermekekről nyújtott teljes körű és valós információ nyújtása, a családi vonatkozású információk szigorú titokként való kezelése jellemzi.

Helyzetelemzés

Személyi feltételek

Az óvodában a nevelőmunka középpontjában a gyermek áll. A nevelőmunka kulcsszereplője a gyógypedagógus, akinek személyisége meghatározó a gyermek számára. Jelenléte a nevelés egész időtartamában fontos feltétele az óvodai nevelésnek. A gyógypedagógus elfogadó, segítő, támogató attitűdje modell, mintát jelent a gyermek számára. A pedagógusi tevékenységnek és az óvoda működését segítő nem pedagógus alkalmazottak összehangolt munkájának hozzá kell járulnia az óvodai nevelés eredményességéhez, együttműködve az óvodai gyógypedagógusokkal team munkában vesznek részt a gyermekek fejlődésében - fejlesztésében.

Törvényi hivatkozás : a gyógypedagógiai nevelésben, oktatásban résztvevő nevelési-oktatási intézményben

a) a fogyatékoság típusának megfelelő szakirányon szerzett gyógypedagógusi, gyógypedagógiai tanári, konduktori, konduktor-óvodapedagógusi, konduktor-tanítói, terapeuta szakképzettség kell.

A középsúlyos értelmi fogyatékos gyermekeket nevelő óvodai csoport ellátásához feltétlenül szükséges óvodai feltételek:

- 2 gyógypedagógus tanár vagy terapeuta
1 gyógypedagógiai asszisztens, 1 dajka

Tárgyi feltételek

Az intézménynek rendelkeznie kell a pedagógiai program megvalósításához szükséges tárgyi feltételekkel, épületét, udvarát, kertjét, berendezését oly módon kell kialakítani, hogy az szolgálja a gyermekek biztonságát, kényelmét, megfelelően változó testméretének, biztosítsa egészségük megőrzését, fejlődését. Tegye lehetővé mozgás - és játékgényük kielégítését, és a gyermekeket harmóniát árasztó színekkel, formákkal, anyagokkal vegye körül. A gyermekek által használt tárgyi felszereléseket számukra hozzáférhető módon és a biztonságra figyelemmel kell elhelyezni. Az óvoda egyidejűleg biztosítson megfelelő munkakörnyezetet az óvodai munkatársaknak, teremtsen lehetőséget a szülők fogadására.

6.2. Nevelési koncepció

Nevelési alapelveink

Alapelvek:

- Pedagógiai munkánk kiindulópontja a gyermek személyiségének teljes kibontakoztatása, emberi jogainak és szabadságának tiszteletben tartása.
- A gyermekek teljes jogú tagként vegyenek részt az óvodai ellátásban.
- Olyan szolgáltató rendszert biztosítása, amely tiszteletben tartja a gyermeket mint fejlődő személyiséget, elősegíti testi, lelki, értelmi fejlődését és különleges védelemben részesíti.
- A gyermek nevelése elsősorban a család joga és kötelessége. Az óvoda egyrészt folytatja a család nevelőmunkáját, másrészt új és speciális nevelési hatásokkal egészíti ki.

Az óvoda célja: olyan feltételrendszer biztosítása, amely figyelembe veszi a tünetek változatosságát, az egyéni teherbíró képességet, a speciális nevelési szükségleteket, a harmonikus személyiségfejlesztést a testi, szociális, értelmi érettség kialakítása, az iskolai potenciális tanulási zavarok megelőzése, az iskolában történő beválás érdekében. Az óvodai nevelés a sajátos nevelési igényű gyermekeknél is a nevelés általános célkitűzéseinek megvalósítására törekszik. A nevelés hatására a sérült kisgyermeknél is fejlődik az alkalmazkodó készség, az akaraterő, az önállóságra törekvés, az érzelmi élet, az együttműködés. A sajátos nevelési igény szerinti környezet kialakítása, a szükséges tárgyi feltételek és segédeszközök megléte akkor biztosítja a nevelési célok megvalósíthatóságát,

-

ha a napirend során a gyermek mindig csak annyi segítséget kap, ami a további önálló cselekvéséhez szükséges.

Kiemelt céljaink:

- A gyógypedagógiai ellátás keretében biztosítjuk a sérült gyermekek különleges gondozási szükségletéből adódó óvodai nevelését különös hangsúlyt fektetve a személyre szóló fejlesztésre.
- A gyermekek életkorának, állapotának figyelembevételével jutassuk el őket egyéni képességeik maximumára.
- Az óvodai nevelés keretében felkészítjük a gyermekeket az eredményes szocializációra, az iskolaérettségre.

Fejlesztési célok:

- Speciális nevelési szükségletekhez, életkori, érési sajátosságokhoz igazodó támasznyújtás, az érzelmi biztonság nyújtásán túl törekszik az interperszonális kapcsolatok, az énkép kialakítására, az önismeret fejlesztésére, viselkedésformák, normák kialakítására.
- Egyéni és kiscsoportos differenciált szükségletekhez igazodó segítségnyújtással szolgálja a képességfejlesztést, törekszik a hiányosan működő képességek korrekciójára az észlelés minden területén.
- Speciális módszerek, terápiák alkalmazásával segíti az egyre pontosabb észlelést, fejleszti a figyelem összpontosítását, a gondolkodást, az emlékezetet, elősegíti a verbális és nonverbális kommunikáció kialakulását; a tanulási képességeket meghatározó struktúrák fejlesztésénél a tapasztalatszerzésre, a mozgásra, az utánozókészségre, a játékra alapoz.
- A fejlesztőprogram a gyógypedagógiai hagyományokra, a legújabb szakirodalomra, a gazdag gyógypedagógiai tapasztalatokra támaszkodik, a sérült gyermek egyéni szükségleteihez, eltérő fejlődési üteméhez igazodik.

Az óvodai nevelés feladatai

- A gyermek testi és lelki szükségleteinek kielégítése:
- az egészséges életmód alakítása,
- az érzelmi és erkölcsi nevelés és a szocializáció biztosítása, - az anyanyelvi- értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása.
- A tartós megfigyelés alapján megismerni az adott gyermek képességeit, tulajdonságait, s ennek megfelelően előkészíteni, végrehajtani a korrekciós feladatokat.

- A kötelező, az egyéni és az egyéni irányított foglalkozások tervszerű váltakoztatása során megismertetni a gyermekkel a szűkebb környezet tárgyait, személyeit, jelenségeit a velük szembeni helyes magatartást kialakítani.

Alkalmassá kell tenni őket a környezethez való alkalmazkodásra. Észre kell vetetni a gyermekkel a környezet kellemes, rendezett, szép jelenségeit és elősegíteni, hogy tudjanak azoknak örülni. - Szoros, alkotó kapcsolatot tartani a szülőkkel a foglalkozások egész folyamán.

A beszédfejlesztés terén:

- fejleszteni kell hallási figyelmüket, sok verssel, ritmikus mondókával, rövid mesével, bábozással a beszéd iránti kifejezést. Aktivizálni, bővíteni kell meglévő szókincsüket, fokozni az önálló beszédkésztetést. Törekedni kell a grammatikailag helyes egyszerű mondatok alkotására. Logopédiai korrekcióval a súlyos beszédhibák javítását a lehetőségekhez mérten el kell kezdeni.

A játék terén:

- a játékkal való adekvát cselekvéssel, az elemi funkció- vagy gyakorlójátéktól el kell juttatni a gyermeket az egyszerű szerepjátékhoz, a kezdetleges konstruáláshoz. Ismerkedjenek meg és sajátítsák el a finommotorikát és a megismerő tevékenységet fejlesztő játékokat.

Elemi munkavégzés terén: - képessé kell tenni őket szóbeli utasítások végrehajtására, egyszerű önkiszolgáló munkák elvégzésére.

Közösségi magatartásuk terén:

- váljon számukra természetessé az adott közösség, érezzék ott jól magukat, tudjanak egymás mellett és egymással tevékenykedni. Társaikkal szemben legyenek barátságosak, segítőkészek. Közösségi magatartásuk tegye lehetővé, hogy aktívan vegyenek részt a foglalkozáson. Jussanak sikerélményhez.

Testi fejlettség terén: - növekedésük, súlygyarapodásuk közelítse meg az életkoruknak megfelelő mértéket. Szervezetük legyen ellenálló. Alakuljon ki a természetes mozgásigényük. Szerezzenek jártasságot az alapmozgásokban. Ismerjék fel a lehetőség szerint jelezzék testi szükségleteiket. Tartózkodjanak és játszanak sokat levegőn.

A fejlesztés legfontosabb területei:

-

- az alapmozgások kialakítása, a nagymozgások koordinálásának javítása, az egyensúlyérzék fejlesztése;
- a manuális készség, finommotorika fejlesztése;
- a kommunikáció fejlesztése, a beszédszervek ügyesítése, a beszédértés kialakítása, a beszéd indítása;
- kognitív funkciók, percepció fejlesztése;
- a játéktevékenység fejlesztése, az adekvát játékhasználat elsajátíttatása; - a zenei nevelés alapjainak lerakása; - az önkiszolgáló tevékenység fejlesztése.

Az iskolai életmódra való felkészítés egyéni, kiscsoportos, csoportos formában, játékosan, sok tapasztalatszerzést biztosítva a módszeres, következetes, apró lépésekben történő fejlesztés, a "gyökerek" kiépítése.

Mivel a gyermek alaptevékenysége óvodáskorban a játék, egész nap folyamán biztosítjuk a különböző játéktevékenységek feltételeit, melynek során fejlesztjük észlelését, mozgását, beszédét. E hármas egység magában foglalja a gyermeki személyiségfejlesztés összes lehetőségét. A játékra nevelés együttjátszást, együttes cselekedtetést jelent, ahol a gyógypedagógus szerepe fokozatosan csökken, helyét a játékkezdemenyezés, majd az egyre önállóbb játék veszi át. A foglalkozás akkor tölti be szerepét, ha a gyermek játéktevékenységében egyre több lesz az olyan elem, amely önálló elgondolásból, a tanult formák alkalmazásából születik. Megpróbálja örömet vagy bánatát kifejezésre juttatni e tevékenység során.

Kiemelt nevelési területként kezeljük a mozgásfejlesztést, az anyanyelvi-kommunikációs nevelést, a környezet megismerésére nevelést, mely áthatja mindennapjainkat, szervesen beépülve a többi tevékenységi formába. Fontosnak tartjuk mindezeket azért, mert a mozgás fejlődése az érés és tanulás egységében valósul meg. Mozgásmintákból épülnek fel a motoros készségek, a sok-sok gyakorlással, ismétléssel lesznek pontosak, célszerűek.

A mozgás a gyermek természetes reakciója, természetes aktivitása. Benne komoly motivációs erő rejlik, mely könnyebbé teszi az ismeretek átélését. A saját testből, illetve a külvilágból származó ingerek felvétele direkt kontaktus útján (tapintás, szaglás, ízlelés, egyensúlyérzékelés, proprioceptív ingerfelvétel), illetve indirekt módon (látás, hallás) történik. A mozgás szervezi meg a szenzoros impulzus mintákat, egyben örömforrás, amely a test működését kíséri, biztosítja a gyermek motiváltságát. A gyermek a számára nyújtott ingerekre egyre magasabban szervezett viselkedéssel válaszol, a taktilis, vestibuláris rendszere normalizálódik, mozgása koordinált lesz.

Fontos, hogy a környezet készítse a gyereket a motoros válaszadásra, miközben biztonságot is hordoz. A gyermek saját aktivitásán át jusson újabb és újabb tapasztalatokhoz, amelyek az érzékszervi és mozgásos tanulás további fejlődését szolgálják.

A mozgásfejlesztés hatalmas nyelvi anyagot is mozgásba hoz. Az átélt mozgás és annak megfogalmazása erős késztetést jelent a történesek kifejezésére.

Az értelmi fejlődésükben közép súlyos fokban sérült beszéde minőségileg és mennyiségileg is eltér ép társaikétól. Később indul, lassabb ütemben fejlődik, s a szókincs, a mondataalkotás, illetve az artikuláció területén egyaránt sajátosságokkal bír. A beszéd rendellenessége együtt járója az értelmi sérülésnek és egyben súlyosbítja is azt. A gyermek nehezen sajátítja el a

beszédet és éppen a sérüléséből adódóan nehezebben tudja "asszimilálni a beszéd differenciált rendszerét.

A beszédfejlődés szoros összefüggésben van a mozgásfejlődéssel. A kezdetben mozgásfejlődésre fordított energiák a motorika megszilárdulása után felszabadulnak és a beszédfejlődés irányába hatnak.

A beszédfejlesztés jelen van a gyermek egésznapos tevékenységében, tehát nem tekinthető egyetlen foglalkozás megvalósítandó feladatának. A beszéd fejlesztése szorosan kapcsolódik a mentális képességek, a szocializáció, a mozgás és játék fejlesztéséhez, mintegy összefonódik ezekkel. Az óvodai beszédnevelés szoros összefüggésben van és áthatja az egész óvodai életet és kapcsolatban van a játéktanítással a mozgás - és ritmusneveléssel az ábrázolás alakításával. A megkésett mozgásfejlődés hátráltatja a beszéd fejlődését. Megzavarja azt a folyamatot, amelyben a gyermek közvetlen közeli ismerkedik meg a környezettel, gátolja a képzetek kialakulását és érezteti hatását az artikulációban, amely a beszédszervi mozgások magasabb fokú koordináltságát igényli. A verbális fejlesztés nemcsak célként, hanem eszközként is megjelenik a megismerési folyamatban, ezért óvodánkban szorosan összekapcsolódva, egymást kiegészítve, egy foglalkozáson belül szerepel a beszédfejlesztés és környezetismeret, vagyis az anyanyelvi fejlesztés.

A környezetismeret témakörei szoros kapcsolatban vannak a többi nevelési területtel. A környezet megismerésének feladata, hogy a gyermekek képességeikhez mérten minél több tapasztalatot szerezzenek (bekapcsolva a mozgást és a különböző érzékszerveket) az őket körülvevő természeti és társadalmi környezetből. Ehhez inspiráló, segítő, megértő, befogadó környezet kell.

Foglalkozási formák

- **Önkiszolgálásra nevelés** : feladata a tisztálkodás, öltözés-vetkőzés, étkezés, egyszerű munkavégzés, szobatisztaságra nevelés terén minél nagyobb önállóságra nevelni.
- **Mozgásfejlesztés**: az alapmozgások kialakítása, korrigálása, a koordinációs zavarok, a mozgásos ügyetlenség csökkentése, a testi-lelki harmónia, a megfelelő pszichomotoros állapot elősegítése.
- **Anyanyelv- és kommunikációfejlesztés** kettős feladata: a beszédmegértés fejlesztése, és az aktív beszéd indítása, fejlesztése, illetve speciális megközelítési móddal, kis lépésekkel, minden érzékszerv egyidejű bevonásával a szűkebb környezet megismertetése. Egyszerű mesék, versek, mondókák megtanítása.
- **Vizuomotoros készség fejlesztése**: a vizuális és taktilis észlelés, a testséma fejlesztése a szem-kéz koordináció, alakállandóság, alak-háttér felismerő képesség fejlesztése, a téri tájékozódás fejlesztése, a helyes ceruzafogás megtanítása, az ábrázoló kedv felkeltése, technikák, eszközök megismertetése.

- **Játékra nevelés:** a játék a kisgyermekkor legfontosabb és legfejlesztőbb tevékenysége, s így az óvodai nevelés leghatékonyabb eszköze. A kisgyermek első valódi játszótársa a családban, az óvodában is a felnőtt - a szülő és a pedagógus. A felnőtt jelenléte teszi lehetővé a gyerekek közötti játékkapcsolatok kialakulását is. Célunk az adekvát játékhasználat elsajátíttatása, a gyakorló, konstruáló és elemi szerepjátékok megismertetése. Az egymás melletti és együttes játék megvalósítása énekes-verses népi játékok játszása.
- **Egyéni fejlesztés:** az adott gyermek fejlettségi szintjének megfelelő képességfejlesztés, mely a lassabban haladó és a csoport átlagánál jobb képességű gyermek egyénre szabott terápiáját is jelenti.
- **Zenei nevelés alapjai:** egyszerű ritmusú versek, mondókák segítségével a ritmus, a zenei hallás fejlesztése.

A foglalkozások heti rendszeressége

Foglalkozás neve	Heti előfordulás	A foglalkozás formája
anyanyelv	5	csoportos, egyéni
mozgásfejlesztés	5	csoportos
önkiszolgálás	2 (év elején 5)	egyéni, mikrocsoportos
vizuomotoros fejlesztés	3	mikrocsoportos vagy egyéni
játékra nevelés	2 - 3	csoportos, mikrocsoportos vagy egyéni
egyéni fejlesztés	2-3	egyéni
zenei nevelés alapjai	2	mikrocsoportos

Kiegészítő terápiák

- logopédiai fejlesztés:
- megkésett terápia
- pösze terápia
- iskola-előkészítő fejlesztés
- mozgásterápia
- autizmus terápia.

6.3. Nevelési területek

6.3.1. Az egészséges életmódra nevelés

Az óvodai élet során törekedni kell arra, hogy a gyermek egészsége, későbbi igényei megalapozása érdekében kapja meg a szükségleteinek megfelelő gondozást, s egyre inkább legyen számára természetes igény az egészséges életmód. Az egészséges életvitel igényének alakítása ebben az életkorban kiemelt jelentőségű. Az óvodai nevelés feladata a gyermek testi fejlődésének elősegítése. Ezen belül:

- a gyermek gondozása, testi szükségleteinek, mozgásigényének kielégítése,
- a harmonikus, összerendezett mozgás fejlődésének elősegítése,
- a gyermeki testi képességek fejlődésének segítése,
- a gyermek egészségének védelme, edzése, óvása, megőrzése,
- a gyermek fejlődéséhez és fejlesztéséhez szükséges egészséges és biztonságos környezet,
- a környezet védelméhez és megóvásához kapcsolódó szokások alakítása,
- megfelelő szakemberek bevonásával - a szülővel, a gyógypedagógussal együttműködve - speciális gondozó, prevenciós és korrekciós testi, lelki nevelési feladatok ellátása,
- az egészséges életmód, a testápolás, az étkezés, az öltözködés, a betegségmegelőzés és az egészségmegőrzés szokásainak alakítása.

Megvalósulási területei:

- **Testápolás:** célja a tisztaság igényének felkeltése, a fokozatos önállóság kialakulása. Tudják a csapot kinyitni, elzárni, saját törölközőt felismerni, kis segítséggel kezét törölni. WC - használat után, étkezés előtt kezét mosni, segítséggel fogat mosni, túrni a fésűlést, kérjenek zsebkendőt, tudjanak orrot fújni, üljenek helyes testtartással.
- **Étkezés:** esztétikus környezetben fokozatosan alakulnak, az étkezési szokások az etetéstől az önálló kanalazáson át megtanulják a villa használatát, a szalvéta használatát, a pohárból ivást, a rágást. Ügyesebb gyermekek segítenek teríteni, az asztalt leszedni, letörölni, szemetet kivinni, kancsóból tölni stb. Fontos az étkezésnél a helyes mérték, a tempó megtanulása is.
- **Öltözés-vetkőzés:** a célszerű, könnyen le-felvehető kényelmes ruhadarabok segítik az önállóságra nevelést.

Fontos, hogy igényelje a gyermek a tiszta, ápoltság külsőt, a rendet. A fokozatosság elvét betartva tanulja meg az egyes ruhadarabok levételét, majd kis segítséggel az öltözködés fázisait, a saját ruhadarabok felismerését.

- **Szobatisztaságra nevelés, WC használat :** a pelenka nélkül rendszeres ültetés mellett nappal "száraz maradjon" állapottól el kell jutni az után jelzés, majd szükséglet

jelzéséig. Jussanak el fokozatosan a bilitől a WC használatig, majd segítséggel, vagy esetenként önállóan a WC- papír használatig.

- **Testedzés:** a teremben vagy szabad levegőn való tornázás, kirándulás, sok-sok mozgás legyen igénye minden gyermeknek. Mindennapos testnevelés.

A fejlődés várható jellemzői:

- az óvoda napi életritmusának betartása, szokás - és szabályrendszer közös kialakítása,
- önállóan, esetleg segítséggel végezzék a tisztálkodást, a toalett használatát,
- az önkiszolgálást biztonsággal természetes feladatként lássák el,
- étkezés közben kulturáltan viselkedjenek, figyeljenek az esztétikus terítésre a helyes evőeszköz – használatra,
- önállóan öltözzenek, vetkőzzenek, ruházatukra vigyázzanak,
- szívesen vegyenek részt a mozgásos tevékenységben,
- az egészségtudatos életmód kialakítása,
- a test és lélek harmóniájának megteremtése, betegség megelőzése, egészségvédelem,
- a természet tisztelete, védelme, szeretete, - a harmonikus, összerendezett mozgás fejlődésének elősegítése.

6.3.2. Környezeti nevelés

A környezet megismerésének feladata, hogy a gyermekek képességeihez mérten minél több tapasztalatot szerezzenek (bekapcsolva a mozgást és a különböző érzékszerveket) az őket körülölelő természeti és társadalmi környezetből. Ehhez inspiráló, segítő, megértő, befogadó környezet kell. A gyermekek tapasztalataira, élményeire, a már meglévő ismereteire kell támaszkodni ahhoz, hogy új ismereteket tudjanak elsajátítani, illetve a meglévőket bővítsék. Ehhez egy sokat beszélő, megértő környezet megteremtése szükséges, amely a gyermek minden rezdülésére, közölni akarására azonnal reagál és megfogalmazza azt.

Fontos a pedagógus -- mint modellértékű személy -- érdeklődése, empátiás készsége, színes egyénisége, hiszen ez biztosítja a gyermekkel való

A jó érzelmi kapcsolat kialakulása, a családdal való együttnevelés olyan pozitív élményeket nyújt, ami biztosítja a környezetében való biztos eligazodást is. A környezetismeret témakörei szoros kapcsolatban vannak a többi nevelési területtel, pl. a testünk témakör kiemelten szerepel a mozgásfoglalkozáson és mindennap jelen van az önkiszolgálásban is.

A környezet megismerésére szolgáló témakörök lehetőséget nyújtanak a pedagógusnak arra, hogy a gyermekcsoport fejlettségi szintjének, életkori sajátosságainak megfelelő tartalommal töltsen meg.

Speciális feladatok:

- az érdeklődés felkeltése,
- a kérdés, kijelentés rövid, egyszerű megfogalmazása,
- nonverbális elemek támogató alkalmazása,
- a beszédmegértés fejlesztése,
- az otthonról hozott közlési formákra támaszkodás,
- az ismeretek tevékenységbe ágyazott nyújtása,
- a környezet megismerése érdekében a kognitív funkciók célzott fejlesztése az észlelés (látás, tapintás, szaglás, hallás, ízlelés), a figyelem, a megfigyelőképesség, az emlékezet, a gondolkodás fejlesztése,
- a figyelem tartósságának, terjedelmének, akaratlagosságának növelése, - a gondolkodás és a nyelv fejlesztésének összekapcsolása.

6.3.3. Érzelmi nevelés és szocializáció

A megismerés, az erkölcsi fejlődés és a viselkedés szabályozása az érzelmeken keresztül szervezhető meg kiegyensúlyozott légkörben. Az érzelmekre épülő elfogadó magatartás biztosítja a gyermek számára az ismeretek befogadását, a szabályok elfogadását, a szociális, esztétikai és erkölcsi érzelmek fejlődését. Az érzelmi nevelés során fontos, hogy a gyermek tanulja meg megismerni önmagát, szűkebb és tágabb környezetét, sajátítsa el az együttélés szabályait. Fogadja el a másságot a beszédben, szokásrendszerben. Vegye észre és becsülje meg az emberi értékeket.

Az érzelmi nevelés célja:

Olyan biztonságos és szeretetteljes környezet megteremtése, ahol az érzelmi biztonságot nyújtó gyógypedagógus és a pedagógiai munkát segítők személyes példaadásukkal és segítségükkel elősegítik a fogyatékos gyermekek önbizalmának erősödését, a társas kapcsolataik kialakulását. A gyermekek átélhetik az elfogadás, a segítőkészség, az elismerés, a sikerélmény érzését. A felnőttöz fűződő viszony nyújtja azt az érzelmi biztonságot a gyermek számára, amely jó közérzetet, nyugodt, harmonikus tevékenységet tesz lehetővé. Óvodai nevelésünk szorosan támaszkodik a családi nevelésre, a család és az óvoda szoros együttműködésére törekszik.

Feladata:

- a magatartás normalizálása,
- az alkalmazkodó készség fejlesztése,
- a csoport kohézió kialakítása,
- hagyományok ápolása, ünnepélyek szervezése,

- a szülőkkal történő kommunikációs lehetőségek bővítése.

Feladatok az érzelmi nevelés folyamatában

- A beszoktatás feladata a türelmes, szeretetteljes, empátiás kapcsolat kialakítása, a beilleszkedés időszakában. Az egyéni igények elfogadása, az otthonosság érzetének kialakítása.
- A szülőkkal való rendszeres kapcsolattartás és a tájékoztatás lehetőségének megteremtése, a gyermek testi-lelki fejlődésének segítése érdekében (szülői értekezletek, fogadóórák, nyíltnap).
- Esztétikus, biztonságos, ingergazdag, tevékenykedtető léttér kialakítása a fejlesztés sajátosságaihoz alkalmazkodva.
- Esztétikai érzelmek fejlesztése, a szép iránti fogékonyság, a művészi élmény befogadására való igény kialakítása (zenei nevelés, anyanyelvi nevelés, vizuális nevelés). Szociális érzelmek fejlesztése, erkölcsi, akarati tulajdonságok fejlesztése, erősítése pozitív példaadással (feladatvállalás, együttérzés, elfogadás, segítségnyújtás).
- Erkölcsi érzelmek fejlesztése: őszinteség, felelősségérzet, udvariasság, igazságosság, a gyengébb védelme, illetudó viselkedés.
- Intellektuális érzelmek fejlesztése: kíváncsiság, érdeklődés, csodálkozás, kétely.
- Akarati tulajdonságok fejlesztése: feladattudat és -tartás, szabálytudat, kitartás.

6.3.4. Közösségfejlesztés

A közösségi élet szokásainak megalapozása

Óvodánkban speciális helyzetet teremt az a tény, hogy a gyermekek különböző közösségekből kerülnek intézményünkbe. A bölcsődéből érkező gyermek óvodai beilleszkedése viszonylag könnyebb, mint a családból érkező gyermekeké. Ők először kerülnek olyan helyzetbe, amikor a vágy, a cselekvés, a szándék és végrehajtás közé akadályok ékelődnek. Nehezíti a helyzetet, hogy verbális kommunikáció hiányában nem tudják kívánságaikat, szükségleteiket jelezni, kódjai nem egyértelműek az új környezet számára. A szülő és pedagógus türelmes kivárása, egyszerű gesztussal megerősített beszéde segíthet az első időben. Ha a gyermek tapasztalja, hogy nem örökre szakították ki a megszokott környezetből, és számára élményhordozó az első óvodai nap, könnyebben beilleszkedik. Megtanul alkalmazkodni, vágyait késleltetni, a szituáció ismétlődésével lassan tájékozódni az új helyzetben, megtanulja "elviselni" társait, majd fokozatosan közelít a számára szimpatikusabbak felé, mindig érezve, hogy a szeretett, biztonságot adó felnőtt közelében van.

A napirend, a foglalkozások változatos ismétlődése, a pihenés, szabad játék számtalan lehetőséget ad az egymásra figyelésre, az együttes örömszerzésre, a másság elfogadásának segítésére.

Megtanulják az elemi illemszabályokat, pl. köszönés, lábtörítés, kopogás, a csendes - és hangos helyzetek váltakozását.

Az óvodai élet alkalmat nyújt a közlekedési eszközökön való utazásra, az egyre nagyobb séták megtevésére, közös vásárlásra, kirándulásra stb. Mindezek számtalan lehetőséget nyújtanak a szociális tanulásra, a derűs légkör, a jó munkaszervezés, sok-sok együttes élmény alapján.

Családi szocializáció

A szociális – érzelmi terület fejlesztése a legösszetettebb gyógypedagógiai/pedagógiai feladat, hiszen a megismerés, a viselkedés szabályozása az érzelmeken keresztül szerezhető meg. Az érzelmi nevelés során fontos, hogy a kisgyermek és családja is tanulja meg elfogadni a gyermek másságát, sajátítsa el az együttélés szabályait. A magatartás normalizálása, az alkalmazkodó készség fejlesztése, a csoportkohézió segíti a gyermek szocializációját, elősegíti integrálhatóságát. A szülőket rendszeresen tájékoztatni kell a gyermek fejlődéséről, illetve rendkívül fontos, hogy tanácsokat adjunk számukra a gyermek otthoni foglalkoztatásával kapcsolatban. Mivel fontos feladatunk az anya - gyerek kapcsolat normalizálása, a családok életminőségének javítása, ezért nagy hangsúlyt helyezünk a szülők által felvetett problémák kezelésére (fogadóóra, szülői értekezlet, nyílt nap).

Szocializáció feladatai:

- barátságos, otthonos, szeretetteljes, elfogadó légkör biztosítása,
- pedagógus - gyermek, pedagógiai munkát segítő – gyermek, gyermek – gyermek kapcsolatok emocionális erősítése,
- közös élményekre épülő tevékenységek megszervezése,
- a közösségi élet szokásainak kialakítása és a közösségi magatartás kialakítása (a kritika elfogadása),
- a sajátos törődést igénylő gyermekek egyedi nevelése, kommunikációs igényük felkeltése,
- a csoport- és fejlesztőszobák környezettudatos szemléletű, otthonos, esztétikus és akadálymentes berendezése.

A fejlődés várható hatása:

- a társadalmi és természeti környezetben lévő értékek tisztelete,
- az együttműködés elmélyítése a család és a pedagógusok között,
- az erkölcsi, akarati tulajdonságok kialakulása,
- a már kialakult szokások igénnyé válása, a közösségben megkívánt viselkedéskultúrát megismerése. elfogadása,
- aktív részvétel a közös tevékenységekben,
- a viselkedés elemi szabályainak, ismerete, betartása, - a felnőttek és társaik figyelmes és türelmes meghallgatása,
- a különböző életkorú társakkal szembeni toleráns magatartásra való képesség kialakulása

- a feladattudat, türelem és kitartás kialakulása a munkavégzés során.

6.3.5. Hagyományok kialakítása

A hagyományok minden közösség életében nagy jelentőségűek. A készülődés, az ünnepi hangulat, majd a rá való emlékezés, fényképek, filmek nézése sok közös élmény forrása. Erősíti az összetartozást, segíti az egymásra figyelést, az egymásnak segítést. Fokozza önmaguk megismerését, önbizalmukat.

A hagyományok egy-egy közösség sajátjai, csak rájuk jellemző apró mozzanatokkal. Óvodánkban ilyen pl. az alvás előtti rövid mese, játékelrakásra felhívó ének, mese előtti furulyaszó, közös kézmosás vonatozással, a közösen megünnepelt születésnapok, a kirándulások.

Az ünnepek is a hagyományépítést szolgálják. A legjelentősebbek: Mikulás, karácsony, farsang, húsvét, anyák napja, gyermeknap, gála. Ezek egy része a csoportban zajlik, más része a szülők számára is nyilvános. Mindezek alkalmat nyújtanak arra, hogy számot adjanak a gyermekek arról, hogy mit tanultak, hogy mennyit változott figyelmük, emlékezetük, beszédállapotuk, mennyire váltak magabiztossá, mennyit ügyesedtek. Értik-e, hogy a szülő most néző, s nekik a "színpadon" van a helyük. Fontos, hogy az ünnepekre való készülődéskor a külsőségek és a tartalom arányban legyen.

6.3.6. Az anyanyelvi, az értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása

Az anyanyelvi nevelés valamennyi tevékenységi forma keretében megvalósítandó feladat. Az anyanyelv használata átszövi az óvoda egész napi életét, szerves része a nevelő és fejlesztő munkának, beépül az óvodai élet mindennapjaiba, hiszen például az öltözködés, étkezés, séta vagy bármilyen más tevékenység lehetőséget kínál a beszéd, az anyanyelv és a kommunikáció fejlesztésére, fejlődésére.

A gyermek szabad önkifejezésének, közlési vágyának elősegítésére megértő, segítő és befogadó környezetre van szükség. Fogadjuk el és támogassuk a gyermekek egyéni kommunikációs formáit. Törekedjünk arra, hogy beszédkedvét megőrizze, kommunikációs vágyát megtartsa annak érdekében, hogy az anyanyelv használata minél magasabb szintűvé váljon. A pedagógus feladata az anyanyelv fejlesztése és kommunikációs formák támogatása, az anyanyelv ismeretére, szeretetére és megbecsülésére nevelés.

Az értelmi fejlesztés szoros kapcsolatban áll az anyanyelv és kommunikáció fejlődésével. Az értelmi nevelés változatos tevékenységeken keresztül, életszerű helyzetekben játékosan valósítható meg.

A gyermek, miközben felfedezi környezetét, olyan tapasztalatok birtokába jut, melyek a környezetében lévő, életkorának megfelelő, biztos eligazodáshoz, tájékozódáshoz szükséges. A valóság felfedezése során pozitív érzelmi viszonya alakul ki a természethez, az emberi alkotásokhoz, tanulja azok védelmét, az értékek megőrzését. Megismeri a szűkebb, tágabb környezet és a szülőföld, az ott élő emberek, hagyományok, szokások és a tárgyi kultúra értékeit. A környezet megismerése során matematikai tartalmú ismereteknek és tapasztalatoknak is birtokába jut. A gyermek gondolkodása az aktív nyelvhasználat során kommunikációs helyzetekben fejlődik. Az anyanyelv célzott fejlesztése terápiás keretek

között valósul meg egyéni foglalkozásokon logopédus irányításával, az óvodai foglalkozás keretében a gyógypedagógus kezdeményezésével.

Cél

-Kommunikációs helyzetek teremtése:

- a beszédkedv felkeltése és fenntartása,
- a beszédértés - és észlelés fejlesztése,
- az összefüggő beszéd kialakítása (kommunikáció a felnőttekkel és a gyermekekkel az óvodai csoportban),
- nonverbális kommunikáció támogatása,
- a tevékenység végzése során szerzett tapasztalatok, ismeretek rendszerezése, okozati viszonyok felismerése és megfogalmazása.

-Kognitív képességek fejlesztése:

- a valóság egyre pontosabb észlelése,
- a fogalmi gondolkodás elősegítése,
- a problémamegoldó gondolkodás kialakítása,
- a kreativitás támogatása,
- a figyelemkoncentráció fejlesztése.

A fejlődés várható hatása:

- a biztonságos, elfogadó, szeretetteljes légkörben a gyermekek szabadon használják kommunikációs eszközeit,
- a kommunikációs vágy felélése,
- változatos, sokoldalú, élményszerű tapasztalatszerzés biztosításával az életkornak megfelelő érzékelés, észlelés kialakulása,
- az egyéni fejlettség és érdeklődés figyelembevételével a gyermekek kíváncsiságának, érdeklődésének felélése
- kommunikációs helyzetek teremtése, szóincs bővítése és mondatalkotási kedv kialakulása
- a szemkontaktus kialakításával, a kommunikációs vágy felkeltésével a kisgyermek anyanyelvét kapcsolatfelvételre használja.

6.3.7. Szokások kialakítása

A szokások kialakításának célja

A gyermek testi védelme, gondozása, a család életformájának alakítása, életmódbeli szokások kialakítása, a test és lélek harmonikus fejlődésének biztosítása, a testi képességek kibontakoztatása, a testi szükségletek kielégítése, higiéniai szokások kialakítása, a mozgáskészség fejlesztése, mindezek a szülőkkel szorosan együttműködve.

Feladataink a szokások kialakításában

Minden ember életében a rítusok, szokások jelen vannak. Lényegesen befolyásolják a személyiségfejlődést. Gazdaságossá teszik a cselekvést, tudatmentesítő szereppel is bírnak. A szokás valamilyen művelet többszöri ismétlésének eredménye egy adott helyzetben. Ennek kialakulásához meghatározott számú gyakorlásra, ismétlésre van szükség, hogy a cselekvés vagy viselkedésforma szokássá váljon.

A gyermek sérülésének, életkorának megfelelő élethelyzeteket kell teremteni, a kialakult feltételes reflexeket meg kell erősíteni. Szükséges, hogy a már kialakult szokásokat mindig, minden körülmények között azonos módon várjuk el a gyermektől. Az értelmi fogyatékos óvódás még nem látja be helyes vagy helytelen viselkedésének következményét, itt az utánzásnak, modellkövetésnek nagy a jelentősége. A cselekvés hasznosságát kell hangsúlyozni elsősorban. A helyes viselkedést kell megerősíteni. A következetes elvárás mellett szükséges az állandó ellenőrzés. Figyelni kell a fokozatosságra, egymásutániségra, fontossági sorrendre.

A szokások kialakításának alapvető feltétele a pozitív példa. A preferált személy viselkedése utánzásra készíti a gyermeket. Ezért csak olyan szabályokat állítson fel a pedagógus - a gyermek számára érthetően -, amelyek betartása nem jelent túl nagy feladatot.

A jól megválasztott napirend, a határozott, de szeretetteljes követelés, az értelmes rend segíti a szokások kialakítását. A táplálkozás, testápolás, öltözködés, mozgás, pihenés és alvás megszervezésével, az ehhez kapcsolódó gyermeki tevékenységekkel, és ezen alapuló szokások kialakításával biztosítjuk a megfelelő életmódot.

A nevelés során egyre nagyobb szerepet kap az önállóságra nevelés, amely azonban soha nem nélkülözheti az ellenőrzést, az ehhez kapcsolódó jutalmazást, büntetést.

6.3.8. Munka jellegű tevékenységek

A személyiségfejlesztés fontos eszköze a játékkal és a cselekvő tapasztalással sok vonatkozásban azonosságot mutató, azzal egybeeső munka és munka jellegű játékos tevékenység.

A középsúlyos értelmi fogyatékos óvodások szívesen tevékenykednek, "segítenek". Ha a gyermek érzi munkája fontosságát - bármilyen kicsi is az -, szívesen hajt végre egyszerű feladatokat önmaga ellátására, társai javára. Az egyszerű „add ide!”, „hozd ide!”, „rakjuk el!” jellegű feladatoktól fokozatosan jutnak el a gyermekek az elemi „naposi” feladatokig. A felnőttet utánozva egymásnak is szívesen segítenek, - gyakran elvégezve egymás helyett a feladatot - segítenek az eszközök kikészítésében, elrakásában, terem átrendezésében stb.

Fontos, hogy a szülők is igényeljék az otthoni feladatvégzést, s a későbbi önálló életvezetés érdekében bízzák meg őket egyszerű feladatokkal.

6.3.9. Személyiségfejlesztés

A személyiség fejlődésében meghatározó szerepe van a játéknak, amely a gyermeki fejlődés és a munka jellegű tevékenységeknek egyaránt velejárója.

A játék személyiségfejlesztő hatása:

- a gyermek kielégítheti szükségleteit, kifejezheti vágyait,
- megvalósíthatja elképzeléseit,
- kibontakoztathatja testi képességeit,
- fejlődik értelme, érzékelése, észlelése, szókincse gazdagodik, kifejezési vágya nő,
 - szociális képességei, érzelmi akarati életének szabályozása fejlődik, - szociális, társas viselkedés formálódik.

A munka személyiségfejlesztő hatása

- a gyermektől fegyelmet, kötelezettségvállalást, és annak teljesítését igényli,
- látja, átéli munkája eredményét, hatását,
- a munka elvégzéséhez megfelelő ismeretekre, készségekre van szükség,
- építünk a gyermek tevékenységi vágyára, utánzási kedvére, önállósági törekvéseire.

6.3.10. Szociálisan hátrányos helyzetű gyermekek fejlesztése

Cél

Az azonos korú, de más társadalmi , szociális közegből érkező gyermekek fejlettsége eltérő. Célunk, hogy az óvoda által képviselt értékeket, alapvető viselkedési normákat, szokásokat elfogadtassuk a gyermekekkel és a szülőkkel egyaránt. Sikeresek akkor leszünk, ha az óvodában kialakított minták a gyermekek otthoni viselkedésében, szokásrendszerében is megjelennek.

Feladata

A hátrányok leküzdésével csökkenteni a hiányosságokat szem előtt tartva az egyéni szükségleteket. Az ingerszegény környezetben élő gyermekek sok esetben csak az óvodában élik át, mit jelent a születésnap, névnap, az ünnepek bensőséges, meghitt pillanata, az ajándékozás öröme. A családokkal való kapcsolatépítés az első szülői értekezlet után fokozatosan és folyamatosan történik. Kiemelten ügyelünk arra, hogy a hátrányos helyzetű gyermekek indokolatlanul ne hiányozzanak.

Tartalma

A gyermekek közötti különbségekhez, fejlődésbeli eltérésekhez való alkalmazkodás megvalósítására való törekvés egyénre szabott módszerek és eszközök segítségével történik. Az óvodai csoportban dolgozó felnőttek esztétikusan kialakított csoportszobában fogadják a gyermekeket. Változatos tevékenységeket, eszközöket felajánlva hatást gyakorolnak a gyermekekre, felkeltik érdeklődésüket, ezáltal segítve a szociális hátrányokból adódó hiányosságok pótlását. Az óvodában már elsajátított tevékenységeket következetesen számon kérve fejlesztik a gyermekeket a hátrányok tudatos leküzdése érdekében. A fejlesztés minden területet érint: önkiszolgálás, szobatisztaság, mozgás, kommunikáció stb.

6.3.11. Habilitáció, rehabilitáció

Cél

A testi, érzékszervi, értelmi, beszéd- és egyéb fogyatékból fakadó hiányzó vagy sérült funkciók kiküszöbölése, korrekciója. A sérülés specifikumának megfelelő segédeszközök használatának megtanítása, alkalmazása a mindennapokban. A legfontosabb cél a többségi társadalomba, közösségbe való visszahelyezés.

Feladata

A testi, érzékszervi, értelmi, beszéd - és egyéb fogyatékból fakadó hiányzó vagy sérült funkciók helyreállítása, újak kialakítása.

A gyermekek rehabilitációs és rehabilitációs célú fejlesztéséhez a szakértői bizottság szakértői javaslatában foglaltak szerint kell eljárni. A módszerek és eszközök megválasztásánál kiemelt figyelmet kell szentelni a jelen állapotra és a fejlesztés várható eredményére.

Feladata az integráció elősegítése, a gyermekek felkészítése a többségi társadalom elvárásainak való alkalmazkodáshoz.

Tartalma

Az egészségügyi rehabilitációs és rehabilitációs tevékenység olyan team munkában kialakított szervezett nevelési folyamatban valósul meg, amely az egyes gyermekek vagy gyermekcsoport igényeitől függő eljárások, időkeret, eszközök, módszerek, terápiák, alkalmazását teszi szükségessé.

Mindezek speciális, egyénre szabott eszközök használatának kipróbálásával, megtanításával és az életkornak megfelelő tapasztalatok megszerzésével, a megtanult mozgás következetes alkalmaztatásával valósul meg.

6.4. Az óvodai élet megszervezése

Időkeretek

A pedagógiai program legfőbb jellemzője a rugalmasság. Ez jelenti az év folyamán az egyes tevékenységek aránybeli eltolódását éppúgy, mint a napirenden belüli rugalmas kereteket. Mivel az értelmi fogyatékos óvodások spontán tanulása is sérült, indokolt, hogy a többségi óvodáktól eltérően kötött, tehát az egész csoport számára kötelező foglalkozások, illetve mikrocsoportos, egyéni fejlesztő foglalkozások váltsák egymást. A foglalkozások időtartama 5-15-30 perc a gyermekek egyéni adottságaitól függően. Az egyéni fejlesztés az adott gyermek fejlettségi szintjének megfelelő képességfejlesztés, mely a lassabban haladó és a csoport átlagánál jobb képességű gyermek egyénre szabott terápiáját is jelenti. Naponta (időjárástól függően) fél - egy órát biztosítunk a levegőn való mozgásra, szabad játékra. Mindezek mellett a játék, az elmélyült játéktevékenység lehetőségeit is biztosítani kell.

Az egész napos tevékenység során megteremtjük a megfelelő kereteket a mozgásigény kielégítésére csoportos foglalkozások, szabadban végzett játék, tornászás, kirándulás segítségével azzal a céllal, hogy a gyermek természetes igényévé váljon, beépüljön szokásrendszerébe. A mozgásos tanulás a tanulás többi területével is szoros kölcsönhatásban van. A fejlesztőmunkánkban kiemelt szerepe van az önállóságra nevelésnek.

Az óvodába kerüléskor e terület fejlesztése nagyobb időkeretet kap, mint az értelmi nevelés, a későbbiekben az arány megfordul. Megfelelő időt, teret, sok-sok próbálkozást kell biztosítani a fokozatosság elvét szem előtt tartva.

A higiénés szokások kialakítása, a helyes táplálkozás, a szabad levegőn való tartózkodás, a helyes öltözködés szolgálja az egészséges életmódra nevelést, azt, hogy az óvodások teherbíró képessége, edzettsége, a betegségekkel szembeni ellenállása, fizikai erőnléte fokozódjon. A szülőket is próbáljuk befolyásolni közös programok, kirándulások alkalmával. A mozgás, a célzott foglalkozások, a környezet kínálta spontán tanulási helyzetek hozzájárulnak az érzelmi neveléshez. E terület az óvodánkban kiemelt jelentőségű. A szokásrend, a mindennapok ritmikus ismétlődései tagolják az óvoda életét. Az óvodáskorú gyermek igényli az ismert és áttekinthető, ismétlésekkel tagolt napirendet, a biztos támpontokat. Ezekben természetesen lehetnek kivételes alkalmak, mint az ünnepi készülődés ideje és az ünnepek. Az értelmi fogyatékos kisgyermek életében a napi ritmuson túl a megszokott kereteknek is nagy jelentősége van.

Az óvoda napirendje

Az óvoda napirendjét a gyermekek speciális igényeihez és a csoport sajátosságaihoz igazodva állítják össze a pedagógusok a fejlesztési év kezdetekor. A napirend összeállításakor a következő tevékenységeket és a hozzájuk kapcsolódó megfelelő időkeretet veszik alapul. - Gyülekező szabad játék (óvoda nyitásától a következő tevékenység elkezdéséig)

- Tisztálkodás, reggeli (40-45 perc)
- Szervezett tanulási folyamatok (foglalkozások) naponta egyéni, kiscsoportos és csoportos formában váltakozva egyénre szabott fejlesztési terv alapján (60-90 perc)

- Levegőzés, játék, önkiszolgálás fejlesztése (min. 45 perc)
- Tisztálkodás, ebéd, készülődés a pihenésre (kb. 60 perc) A délutáni program minden esetben a következők szerint alakul:
- 13.00 – 15.00 Mese, alvás, pihenés
- 15.00 – 15.30 Tisztálkodás, WC, öltözködés
- 15.30 – 16.00 Uzsonna
- 16.00 – 17.00 Felügyelet.

6.5. Készségfejlesztés a célzott foglalkozásokon

Az értelmi fogyatékos óvodáskorú gyermekek az óvodába lépéskor igen heterogén képet mutatnak. Az eltérések az életkorban, fejlettségi szintben, a fogyatékoság súlyosságában, típusában, a gyermek előzetes életében, családi vagy előző intézményes nevelésében gyökereznek. Közös vonásuk azonban, hogy fejlődésük lelassult, s a mennyiségi eltérésen túl minőségi eltérés is tapasztalható. Az alacsony pszichés aktivitációs szint miatt minden területen nehezebben induló, lassabb fejlődést mutatnak. Gyakran motiváció-szegények.

Önkiszolgálásra nevelés

Mindennapos tevékenységi forma, nem külön órarendszerű foglalkozás. Fontos, hogy kellő időt adjunk a gyakorlásra, fokozatosan, kis lépések elvét alkalmazva végezzük a különböző részfeladatokat

Cél

- a gyermek szükségleteinek megfelelő komfortérzés biztosítása, gondozás, gondoskodás,
- apró lépésekkel az önállóság elérésének segítése,
- verbális utasítások a beszédmegértés, a figyelem, az emlékezet, a gondolkodás fejlesztése,
- a testséma fejlesztése, tájékozódás a saját testen, a testrészek ruhadarabok viszonyának felismerése,
- alapvető higiénés szokások kialakítása,
- az ápoltság, tisztaság igényének felkeltése,
- helyes viselkedési formák elsajátítása,
- a rászorultság, kiszolgáltatottság helyett az "én is tudom" függetlenség érzésének segítése, - a téri tájékozódás elősegítése.

Feladata

- étkezési szokások kialakítása,
- tisztálkodási szokások kialakítása, - szobatisztaságra nevelés, - öltözés, vetkőzés,
- önálló munkafeladatok.

A fejlesztés várható hatása

A gyermekek az önállóság terén is különböző fejlettséget mutatnak. Az önállóság bizonyos területei nemcsak a gyermek életkorától függnnek, hanem fiziológiai érettségétől (pl. szobatisztaság), mozgásos ügyességétől (pl. öltözés), s nem utolsó sorban értelmi állapotától. Önállóságuknak gátja lehet az esetleges társuló fogyatékoság (pl. mozgáskoordinációs zavar). Ahhoz, hogy e téren eredmények szülessenek, alkalmat és időt kell adni a gyermeknek, s amit már ön maga el tud végezni, azt nem szabad helyette megtenni még akkor sem, ha sürget az idő, s a felnőtt gyorsabban, komfortosabban végezné el a feladatot. Az a gyermek lesz sikeres az iskolában, majd a későbbiekben a társadalom számára elfogadott – azzal lehet elmenni nyaralni, barátokhoz, színházba stb. –, aki birtokában van a társadalom által elvárt viselkedési formáknak. Ez az önállóság, helyes viselkedés a magatartási normák elsajátítása, az elfogadás alapja. Az a gyermek, aki korai életszakasztól kellő alkalmat és segítséget kap, hagyják és elismerik próbálkozásait, magabiztosabban válik önállóvá.

Mozgásfejlesztés

A foglalkozásokon a nagymozgások kialakítása, begyakorlása, a mozgásos problémák korrigálása tervezett fejlesztés alapján valósul meg.

Cél

- motoros tanulás elősegítése, az egészség megőrzése,
- alapmozgások kialakítása, korrigálása és a célirányos mozgás kialakítása, - egyensúly fejlesztése,
- ügyesség, állóképesség, izomerő fokozása,
- teljesítőképeség növelése,
- mozgásos gátlás oldása, - utánzókézség fejlesztése, - testséma fejlesztése.

Területei

- játékos utánzó gyakorlatok
- alapmozgások kialakítása, korrigálása, gyakorlása,
- mozgásos játékok.

Elvárások az óvodáskor végén:

- alakuljon ki a természetes mozgásigény,
- örömmel, szívesen mozogjanak,
- tudjanak mozgást utánozni,

alkalmazkodjanak a foglalkozások rendjéhez,
értsék az egyszerű verbális utasítást, az
alpmozgásokban szerezzenek jártasságot,

- lépcsőn kapaszkodva, váltott lábbal közlekedjenek,
- biztosan mozogjanak tornaszeren, játszótéri játékokon, - tudjanak rövid ideig figyelni a felnőttre és egymásra, - elemi szabályokat ismerjenek, tartsanak be.

Anyanyelv és kommunikációfejlesztés

A kommunikációs készség fejlesztését, a közvetlen környezet megismerését segítő
foglalkozási forma.

Cél

- a gyermek beszéd iránti érdeklődésének felkeltése, utánzóképeség fejlesztése,
- kommunikációs igény felébresztése, ösztönzése,
- a verbális kommunikáció gazdagítása, a jelzések differenciálása,
- a beszédszervek ügyesítése,
- a beszéd indítása, a passzív illetve aktív szókincs bővítése,
- a hallási figyelem, hallási diszkriminációs képesség fejlesztése,
- a grammatikai rendszer kiépítése,
- a közvetlen környezet tárgyai, élővilága, cselekvései, történéseiről tapasztalatok, ismeretek szerzése, - a kognitív funkciók, a figyelem, az emlékezet fejlesztése.

Feladata

- az érdeklődés felkeltése,
- a kérdés, kijelentés rövid, egyszerű megfogalmazása,
- nonverbális elemek támogató alkalmazása,
- a beszédmegértés fejlesztése,
- az otthonról hozott közlési formákra támaszkodás,
- az ismeretek tevékenységbe ágyazott nyújtása,
- a környezet megismerése érdekében a kognitív funkciók célzott fejlesztése az észlelés (látás, tapintás, szaglás, hallás, ízlelés), a figyelem, a megfigyelőképesség, az emlékezet, a gondolkodás fejlesztése,

- -
-
-

- a figyelem tartósságának, terjedelmének, akaratlagosságának növelése,
- a gondolkodás és a nyelv fejlesztésének összekapcsolása,
- a gyermek aktivizálása, motiválása ritmus, dal segítségével,
- állathangok, állatmozgások utánzása,
- az akusztikus figyelem felkeltése: hosszú-rövid, gyors-lassú, magas-mély hangok megkülönböztetése,
- felszólítások, felkiáltások élénk gesztussal, mimikával való kísérése,
- a beszédszervek ügyesítése tornáztatással, játékos gyakorlatokkal (a beszédszervek passzív tornáztatása, ajak-, nyelv-, fúvó-, légző gyakorlatok),
- a beszéd indítása, a passzív és aktív szókincs bővítése, játékos formában
ismerkedés a tárgyakkal, ezek beépítése a szókincsbe, - a tárgyak mellett a képek megnevezése, mondatalkotás segítése.

A foglalkozások témakörei

- Testséma fejlesztése (fej, test, részei)
- Csoportszoba berendezési tárgyai
- Játéktárgyak
- Ősz témaköre: időjárás jellegzetességei, öltözködés, zöldségek, gyümölcsök
-
Mosdó, fürdőszoba berendezései, cselekvések: kézmosás, fürdés, fogmosás, törölközés, stb.
- Tisztálkodás eszközei: szappan, törölköző, fogkefe, fogkrém, pohár, WC-papír, fésű
- Konyha berendezési tárgyai: tűzhely, konyhaszekrény, mosogató, hűtőszekrény
- Tél témaköre: Mikulás ünnepkör feldolgozása, téli időjárás jellegzetességei, karácsonyi készülődés
- Család, családtagok
- Farsangi készülődés
- Önkiszolgálás, étkezés, terítés – vendégségbe megyünk
- Otthoni munkák – házimunkák

- Foglalkozások
- Tavasz témakör: tavaszi időjárás, tavaszi öltözködés, virágok, húsvéti készülődés, tavasszal termő zöldségek, gyümölcsök
- Anyák napja – készülődés az ünnepre - Közlekedési eszközök
- Állatok: házi, vadon élő, vízi, állatkerti
- Játékok

Elvárások az óvodáskor végén

Általános követelményeket nem lehet meghatározni, hiszen a gyermekek fejlődésbeli sajátosságai, jellemzői nagymértékben meghatározzák a fejlesztés menetét, eredményeit.

Egy részük megtanítható szavakban, egyszerű mondatokban beszélni. Közlésük azonban a különféle artikulációs hibák miatt nehezen érthető.

Vannak, akiknél később indul a beszédfejlődés, szavakban, szótöredékekben beszélnek. Egy kis részük pedig ugyan eljut a beszédmegértés bizonyos szintjére, szituációhoz kötötten viszonylag jól érti a közléseket, kérdéseket, utasításokat, de szavakat még nem mond, csak hangokat hangoztat. Ők képek és/vagy gesztusok segítségével képesek kommunikálni. Játékra nevelés

Adekvát játékhasználatot megtanító, a fantáziát, az elemi kreativitást fejlesztő foglalkozás.

Cél

- a játékkedv felkeltése,
- az adekvát játékhasználat megtanítása, - az egymás melletti tevékenység támogatása, az együttes játék örömeinek felfedeztetése, elemi szerepjátékok, a konstruálás megtanítása, a mozgás, a megfigyelőképesség, a figyelem, az emlékezet, a beszéd, a képzelet fejlesztése, a különböző minőségű, színű, formájú, nagyságú anyagok segítségével népi játékok, mondókák, énekes játékok segítségével elemi szabályok megtanítása, a zenei hallás, a ritmusérzék fejlesztése,
- a játéktevékenység örömforrásának biztosítása,
- a mintakövetés, modellkövetés, az interakció támogatása.

Feladata

- finommotorikát fejlesztő játékok elsajátítása,

- -

-

-

- megismerő tevékenységet fejlesztő játékok kezdeményezése,
- mozgásos játékok játszása,
- játék a szabadban,
- szerepjáték elemeinek kialakítása, - barkácsolás.

Elvárások az óvodáskor végén -

ismerjék az alapvető játékokat,

- legyenek képesek rövid ideig adekvátan játszani,
- válasszanak maguknak eszközt, használat után tegyék helyre,
- tanulják meg elkérni a játékot, tudjanak várni,
- tudjanak egyszerű építményt konstruálni,
- a szerepjátékok elemei jelenjenek meg játékukban,
- legyenek képesek rövid ideig együtt játszani,
- ismerjék a játszótéri játékokat, használják azokat rendeltetésszerűen,
- ha kell, játékukat kísérik beszéddel, - a tanult játékokat próbálják továbbfejleszteni.

Vizuomotoros fejlesztés

A finommotorika fejlesztését, a kéz ügyesítését, a gyerekek ábrázoló készségét fejlesztő foglalkozás. A foglalkozásokon az anyanyelvi ismereteket mozgásos tapasztalatszerzéssel mélyítjük el.

Cél

- kéz és ujjak ügyesítése, mozgékonyságuk fokozása,
- a kéz izomerejének szabályozása,
- a célirányos kézmozgások kialakítása,
- a szem és kéz közti koordináció kialakítása,
- az ujjak tapintásérzetének fokozása,
- a csukló, az ujjak laza mozgatása,
- a látás - tapintás - mozgásérzet együttes szabályozása,
- a dominancia kialakításának segítése, a testséma fejlesztés

az ábrázoló kedv felkeltése, az ábrázolás eszközeinek, a különböző

technikáknak megismertetése,

a helyes ceruzafogás kialakítása,

- a figyelem, az emlékezet, az ügyesség fejlesztése, a téri tájékozódás fejlesztése,
- az analízáló, szintetizáló készség kialakítása,
- egyszerű ok - okozati összefüggések felismertetése,
- a beszédkészség fejlesztése,
- alapszínek és egyszerű formák megismertetése.

Feladata

- a vizuális megfigyelőképesség fejlesztése,
- szem - kéz koordináció,
- egyre pontosabb, célzott manipulálás,
- érzékelés – észlelés – tapintás fejlesztése,
- kéz ujjainak ügyesítése,
- testséma fejlesztése,
- ábrázolási kedv felkeltése (különböző anyagok, technikák megismertetésével együttes tevékenységgel),
- a gyermek önkifejezésének támogatása,
- tárgyak fixálása,
- különböző eszközök fogása, elengedése, osztályozása színek, formák, nagyság, súly alapján,
- különbségek észrevétele, hiány felismerése,
- párosítás, ritmikus sor alkotása,
- alak – háttér differenciáló képesség fejlesztése,
- alakállandóság fejlesztése (tapintásos gyakorlatok, azonos tárgyak válogatása, egyszerű mértani formák osztályozása, puzzle játékok, mozaik elemeinek összeillesztése),
- önkiszolgálási feladatok végrehajtása, - egyszerű munkatevékenységek gyakorlása.

Az ábrázolás, alakítás fejlesztésének lehetősége

- Mintázás

- -

-

-

- Festés

- Nyomdázás

- Papírmunkák

- Rajzolás - Vegyes technikák

Elvárások az óvodáskor végén tudjon

rövid ideig helyhez kötötten

tevékenykedni, alakuljon ki kétujjas fogása,

tudjon pontosan illeszteni,

- alakuljon ki a megközelítőleg helyes ceruzafogása, tartsa be a papírhatárt,

- szívesen ábrázoljon,

- rajzában jelenjen meg a kezdeti emberalak ábrázolás,
- használja az ábrázolás foglalkozáson megismert eszközöket,
- rajzában alakuljon ki a helyes nyomaték,
- tudjon egyszerű ábrát, ritmikus sort kirakni, - munkájában balról-jobbra haladjon,
- alakuljon ki kezessége, testsémája.

Zenei nevelés alapjai

Ez a foglalkozás lehetőséget nyújt a zene, a ritmus személyiségformáló szerepének megalapozására.

Cél

- a zenei érdeklődés felkeltése,
- a környezet hangjainak felismerése, differenciálása,
- utánzásra készítés,
- a ritmusérzék fejlesztése,
- a gyermek érzelmi életének alakítása, a gátlások oldása,
- a zenei hallás fejlesztése,
- hangulatkeltés, motiválás,
- a beszéd, mozgás, zene, játék összekapcsolása, egymás hatásának erősítése,
- a nagyon egyszerű népi mondókák, versek, énekek megtanítása,
- a zenehallgatás megszerettetése,
- a csend, a zörejek, a zene szerepének értékelése.

Feladata

- egyenletes ritmikus mozgások végzése,
- jelre indulás és megállás nagymozgásokban, majd zenélésben,
- ritmus érzékeltetése, esetleg utánzása,
- kisebb csoportok váltakozó zenélése,
- fújástechnika tökéletesítése célzott gyakorlatokkal,
- lassú – gyors érzékeltetése: nagymozgásokkal, hangszerek megszólaltatásával,
- halk – hangos érzékeltetése: énekléssel, hangszerek megszólaltatásával,

- -
-
-
- mély – magas hangok érzékeltetése nagymozgásokkal, éneklésre,
- tanult gyermekdalok éneklése közösen, a más foglalkozásokon tanult mondókák, népi gyermekjátékok ismétlése, gyakorlása,
- közös zenélés élménye: énekek kísérete, amit mindenki az általa választott hangszereken kísér,
- ismert és használt ritmus- és dallamhangszerek neveinek megtanulása, differenciálása hangzásuk alapján.

Elvárások az óvodáskor végén

- ismerjék fel a tanult énekeket,
- szívesen vegyenek részt dalos játékokban,
- szívesen énekeljenek,
- tudjanak egyenletes lüktetéssel kísérni egyszerű dobbal,
- ismerjék a hangszereket.

Egyéni fejlesztés

A gyermek speciális nevelési szükségletéhez, a képességstruktúra egyenetlenségéhez igazodó sérülés-specifikus fejlesztés.

Cél - hatásfokozó, erősítő, támogató, kiegyenlítő - esetleg tehetséggondozó tevékenység a tanulási munkatevékenység illetve a közösségi élet nehézségeinek leküzdése érdekében,

- esetleges társuló sérülésekből adódó problémák kiküszöbölése,
- taktilis, kinezetikus, vizuális, auditív ingerléssel, a játékok, eszközök felhívó jellegét kihasználva növelni az együttműködő készséget, a kitartást, feladattartást, fejleszteni a modális, intermodális, szeriális észlelést,
- a figyelem, az emlékezet fejlesztése a nyelvi zavarok kiküszöbölése, a beszédszervek ügyesítése, a beszédindítás,
- a formaészlelés, alak - háttér differenciáló képesség, a látási, hallási diszkriminációs készség fejlesztése,

- a finommotoros készség, a formakivitelező készség fejlesztése,
- a megfigyelőkészség fokozása,
- a kognitív funkciók közül a válogatás, csoportosítás, rendezés (nagyság, szín, forma szerint), analógiák, a rész-egész viszony észrevétele, az analízáló - szintetizáló készség, a szerialitás fejlesztése.

A mozgásfejlesztésre irányuló gyakorlatok

- a testkép, testfogalom, testséma fejlesztése,
- a vestibuláris rendszer fejlesztése,
- statikus illetve dinamikus - egyensúlyt fejlesztő gyakorlatok (kitámasztás erősítése),
- a két testfél mozgásának összerendezése, posztúra utánzás,
- téri tájékozódás fejlesztése,
- a mozgás - és beszéd (ritmus) összekapcsolása, - bizalomerősítés.

- -
-

A megismerő tevékenység fejlesztését szolgáló gyakorlatok

- az érzékelést, észlelést fejlesztő gyakorlatok (modális, intermodális, szeriális észlelés fejlesztése),
- a figyelem, megfigyelőképesség fejlesztése,
- a figyelem tartósságának fokozása, a lényeges–lényegtelen dolgok megkülönböztetése, késleltetett figyelem kialakítása,
- az emlékezet fejlesztése, a felidézés segítése az azonosság - különbség felismerése, összehasonlítás,
- a rész - egész viszony érzékeltetése,
- hiány felismerése, változás észrevétele,
- analízáló - szintetizáló készség fejlesztése,
- fő fogalom alá rendelés,
- analógiás gondolkodás fejlesztése, - a szerialitás fejlesztése.

A vizuomotoros koordináció fejlesztését szolgáló gyakorlatok

- ujjak ügyesítése,
- kézügyességet fejlesztő gyakorlatok,
- fixációs gyakorlatok,
- a szem - kéz koordináció fejlesztése,
- a szenzomotoros koordináció fejlesztése,
- az ábrázoló készség fejlesztése, helyes ceruzafogás, kellő nyomaték kialakítása, a rajzkészség fejlesztése, - a téri orientáció, alak - háttér differenciáló készség fejlesztése.

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére

A gyermekek egyéni fejlesztését játékos feladathelyzetek kialakításával oldjuk meg. A személyes kötődés a speciális foglalkoztatási forma hatására felerősödik az egyéni siker motivációs ereje.

6.6. Ellenőrzés, értékelés

A gyermek fejlődési ütemének ellenőrzése

A pedagógus a tanév elején pedagógiai megfigyeléseit írásban rögzíti. Mindezek, és a gyermek gyógypedagógiai, pszichológiai, orvosi vizsgálati lelete alapján készíti el a gyermek egyéni terápia tervét, s tervezi a csoport munkáját.

Munkájára jellemző a folyamatellenőrzés: a pedagógiai vizsgálatot félévkor kiegészíti, évvégén értékeli.

A nevelőtestület esetmegbeszélésein, team munkában keresik a lehető legjobb megoldást egy-egy gyermek esetében. Ez a team gyakran kiegészül a gyermeket kezelő szakorvossal, pszichológussal.

A tanköteles gyermekek a Veszprém Megyei Egységes Pedagógiai Szakszolgálat, Tanulási Képességeket Vizsgáló Beszédvizsgáló Szakértői és Rehabilitációs Bizottság iskolaérettségi vizsgálatán vesznek részt. A Bizottság szakértői javaslata, a gyermekkel foglalkozó gyógypedagógus és a szülő véleménye alapján kezdi meg a gyermek tanulmányait általában a közép súlyos értelmi fogyatékosokat nevelő általános iskolában. Néhány jól fejlődő gyermek az enyhe értelmi fogyatékosokat nevelő általános iskolába kerül, illetve van, aki felmentettként további gyógypedagógiai óvodai ellátást kap.

A szülők a napi beszélgetések, a szülői értekezletek, a gyermek kiállított munkái, illetve nyílt nap (ok), rendezvények, fogadóórák során győződhetnek meg gyermekük fejlődéséről.

Az ellenőrzés és értékelés rendszere

Ellenőrzési formák: folyamatos megfigyelés, feljegyzések készítése, munkaközösségi megbeszélések, a gyermekek cselekedeteinek, viselkedésének elemzése, fejlődési tesztek végzése, felmérések, nyomon követések. Az iskolai bevételek vizsgálata.

Az ellenőrzésben résztvevők: munkaközösség vezető, igazgató, igazgatóhelyettes.

Az ellenőrzés részben folyamatos, részben ciklusonkénti, pl. bizonyos célzott ellenőrzés: szokások elsajátítása, erőfeszítés, munkában való részvétel; vagy egyes fejlesztési terület eredményei.

Másrészt évenkénti: a magatartás, a viselkedés változása, a képességek fejlődése, a továbbhaladás lehetőségei stb.

Háromévente: az értékek elfogadása és az azzal azonosulás, a program erőnyei, hibái, az esetleges újabb kihívásoknak való megfelelés szempontjai alapján.

Felhasználásra kerülnek az óvodában rendszeresen hospitáló kollégák tapasztalatai.

6.7. Kapcsolatok

Az intézmény önálló jogi személy, melynek élén magasabb vezetői beosztású igazgató áll, működését az intézmény Szervezési és Működési Szabályzata tartalmazza. A követelményeket, a zökkenőmentes működést Pedagógiai program, a Házi rend, az éves Munkaterv segíti.

Az óvoda kapcsolatot tart a gyermekek érdekvégyesítő szervével, a szülői munkaközösséggel, melyben az óvodai szülők közössége is képviselteti magát. A szülői

munkaközösség ismeri az óvoda programját, házirendjét. Részt vállal a közösség életét érintő események, ünnepségek hagyományos rendezvények szervezésében.

A csoportbeli szülőkkel napi kapcsolattartás van, emellett évente három alkalommal szülői értekezletet tartunk, továbbá fogadóórák és nyílt napok során és az azt követő konzultáción győződhetnek meg a szülők gyermekük fejlődéséről. Nagy szerepe van a szülők egymás közötti kapcsolatának. Az értelmi fogyatékos gyermek nevelése során számtalan alkalommal kerülhet krízishelyzetbe a szülő, ahol a szakmai segítség mellett kiemelt jelentőségű a sorstársak támasznyújtó segítése.

Egyéb kapcsolatok Az intézmény Szervezeti és Működési Szabályzatában foglaltak szerint.

Törekszünk, hogy nyitottak legyünk a külvilág felé. Fontos, hogy a szűkebb és tágabb környezet tudomást vegyen a sérült gyermekek létezéséről, mi pedig hozzájáruljunk az elfogadóbb szemlélet kialakításához. Ennek érdekében részt veszünk városi és intézményközi kapcsolatokban.

6.8. Gyermekvédelmi feladatok

A gyermekvédelmi tevékenység áthatja az óvodai élet egészét. A nevelőmunkák mindennapjaiban, a gyermekkel töltött minden mozzanatban érvényesül azzal a céllal, hogy biztosítsa a gyermekeket megillető jogok érvényesülését, a rászorulóknak esetében a védő - óvó intézkedéseket tegyen, fokozott figyelemmel kísérje a veszélyeztetett és hátrányos helyzetű gyermekek életét.

A gyermekvédelem fő feladata, hogy megelőzze, elhárítsa és enyhítse a gyermek egészséges testi és személyiség fejlődését gátló tényezőket. A gyermekvédelmi munka kiindulópontja a felderítés, az okok feltárása, kezelése. Fontos hogy a felderítés után a jelzés időben kerüljön a megfelelő segítő szervhez.

Partnerként kezeljük a szülőket. A fejlesztés középpontjában az szülő-gyermek kapcsolat erősítését helyezzük, segítünk abban, hogy az anya és apa helyesen és hatékonyan értelmezze gyermeke viselkedését, reálisan ismerje gyermekek állapotát, fejlesztésének lehetőségeit, korlátait.

Cél

- A gyermekek és környezetének alapos megismerésével a gyermek fejlődését hátrányosan befolyásoló tényezők feltárása és azok megszüntetésének elősegítése.
- A szülőben kilátástalanság helyett fejlesztő beállítódás kialakítása.

Alkalmazott módszerek

- többszöri családlátogatás, nevelési segítség, tanácsadás,

- gyermekek irányítása Nevelési Tanácsadóba,
- javaslat a Gyermejkölési Szolgálat szolgáltatásainak igénybevételére,
- segélykérelem kezdeményezése, illetve kérelem véleményezése,
- javaslat az gyermek ideggondozói, gyermekpszichiátriai vizsgálatára kezdeményezés a gyermek gyermekvédelmi gondoskodási vételére, - a gyermek bántalmazása esetén rendőrségi feljelentés,
- esetmegbeszélés.

A pedagógiai program megtekinthető az igazgatói irodában, könyvtárban, továbbá az intézmény honlapján. A pedagógiai programot az intézmény nevelőtestülete fogadta el a fenntartó egyetértésével a szakmai munkaközösségek, a szülői közösség, az intézményi tanács és a diákönkormányzat véleményének kikérésével.

Ajka, 2020. augusztus 31.

Pfening Zsuzsanna
igazgató